Rodica Ojog-Braşoveanu

ANCHETĂ ÎN INFERN

-roman poliţist-

1977

PROLOG

În ochii bătrânului stăruia o bucurie domoală. Soarele despica frunzele castanului presărându-le cu stropi de aur. Mâna îngustă cu degete neliniştite alunecă în plasa rezemată de piciorul băncii. Un tramvai, pe *Cobălcescu,* acoperi zumzetul viespii. Ţesea zigzaguri nervoase în jurul cireşului japonez. Caliciile rumene se desluşeau pictate pe cerul albastru şi privirea bătrânului se umezi. Destrămate de boarea dimineţii, petale roz-albe înfloreau lin văzduhul. Câteva fetiţe cu breton şi coadă de cal strânsă în şnururi de lână, à la Nadia Comăneci, încercau să le prindă, scoţând ţipete ascuţite.

O doamnă în vârstă, înaltă şi suplă, se opri lângă bancă. Bătrânul îi făcu instinctiv loc, fără s-o privească. Femeia se aşeză, netezindu-şi fusta în dreptul genunchilor. Strecură o privire fugară în stânga ei şi degetele îi rămaseră agăţate de nasturele taiorului cenuşiu. Cercetă atentă profilul unghiular al bătrânului, cântări cu un ochi sigur linia elegantă a costumului, cravata azurie cu picouri mărunte, albe. Un surâs cald îi tremură în colţul buzelor.

Scotoci în poşetă nimerind greu bricheta şi pachetul cu ţigări. Declicul metalic îl trezi pe bătrân. Întoarse o privire posomorâtă.

Rodica Ojog-Braşoveanu

ANCHETĂ ÎN INFERN

-roman poliţist-

1977

PROLOG

În ochii bătrânului stăruia o bucurie domoală. Soarele despica frunzele castanului presărându-le cu stropi de aur. Mâna îngustă cu degete neliniştite alunecă în plasa rezemată de piciorul băncii. Un tramvai, pe *Cobălcescu*, acoperi zumzetul viespii. Ţesea zigzaguri nervoase în jurul cireşului japonez. Caliciile rumene se desluşeau pictate pe cerul albastru şi privirea bătrânului se umezi. Destrămate de boarea dimineţii, petale roz-albe înfloreau lin văzduhul. Câteva fetiţe cu breton şi coadă de cal strânsă în şnururi de lână, à la Nadia Comăneci, încercau să le prindă, scoţând ţipete ascuţite.

O doamnă în vârstă, înaltă şi suplă, se opri lângă bancă. Bătrânul îi făcu instinctiv loc, fără s-o privească. Femeia se aşeză, netezindu-şi fusta în dreptul genunchilor. Strecură o privire fugară în stânga ei şi degetele îi rămaseră agăţate de nasturele taiorului cenuşiu. Cercetă atentă profilul unghiular al bătrânului, cântări cu un ochi sigur linia elegantă a costumului, cravata azurie cu picouri mărunte, albe. Un surâs cald îi tremură în colţul buzelor.

Scotoci în poşetă nimerind greu bricheta şi pachetul cu ţigări. Declicul metalic îl trezi pe bătrân. Întoarse o privire

posomorâtă. Femeia îi zâmbea. În ochii lungi, traşi spre tâmplă, scânteiau lumini jucăuşe.

— Cireşii, şopti. Vestiţii dumitale cireşi japonezi... Pe vremuri, mi-ai împuiat capul cu ei.

Bătrânul căscă uşor gura. Glasul...Glasul acesta amplu, din piept... palma deschisă, cu degete drepte care ţin ţigara... capul îngust cu tâmple delicate...

— Alexandra!

— În sfârşit! râse femeia tulburată.

— Ai rămas la fel de frumoasă... Lasă-mă să te privesc! Doamne sfinte, habar n-ai de câte ori m-am gândit la dumneata! Sunt atât de bucuros că te văd!

Femeia îşi netezi părul încărunţit. Îl purta ca şi altădată, înnodat într-un coc greu pe ceafă, cu două agrafe de aur.

— Şi eu mă bucur. Nu ştiu cum să-ţi spun... Colonel, general Cristea...

— Pensionar, draga mea. Pensionar... Oricum tot acolo ajungi.

Privirea femeii căzu pe plasa de la picioarele bătrânului şi amândoi izbucniră în ris.

— Iaurt? întrebă Alexandra.

— Iaurt! Şi încă ceva!

Scotoci în buzunarul de la piept şi scoase triumfător un flacon alb. Râsul umplu de lacrimi ochii Alexandrei. Pentru o clipă, pe obrazul brăzdat înfloriră mugurii verzi de odinioară.

— Zaharina!

— Exact. După cum vezi, am prevăzut totul matematic. Cişmigiu, iaurt, zaharină...

— Şi cireşii japonezi.

Cristea clătină capul, cercetând-o cu plăcere. Îl bucurau, ca şi acum treizeci de ani, nobleţea trăsăturilor, eleganţa desăvârşită a trupului suplu, mâna puternică, liniştită, mână de om capabil, cu mult, cam prea mult sânge rece, care se odihnea pe fermoarul poşetei din piele de şarpe. În

butoniera de la rever, Alexandra înfipsese două pansele brumării.

— Spune-mi ce faci? Ce ai făcut în atâta amar de vreme?

Glasul îi vibra, dar bătrânul nu încercă să-l stăpânească.

— Am muncit mult şi acum sunt la pensie. Nimic original…

— Te alinţi. La un moment dat, toate ziarele se ocupau de tine. Deveniseşi un adevărat star. M-am bucurat când te-au făcut directoarea Institutului… Eşti un medic grozav, Alexandra!

— Am fost.

— Spune-mi, te-ai recăsătorit?

Doctoriţa îşi ridică bărbia şi Cristea recunoscu, zâmbind, mişcarea aceea a ei, particulară.

— Nu! Repetă după o pauză: Nu! Îmi intrase în cap că n-am noroc şi am renunţat definitiv.

Îşi descheie jacheta. Era cald. Soarele ajunsese în dreptul băncii, le azvârlea pled fierbinte peste picioare.

— Să ştii că am fost fericită.

— Mă bucur, Alexandra.

— Dacă nu erai dumneata…

— Copilării! spuse repede bătrânul. Ai fi izbutit oricum, nu se putea să nu izbuteşti. O Alexandra Macarie va câştiga totdeauna.

O şuviţă de fum se desprinse de pe buzele femeii. Dâra albăstruie se împleti cu pulberea de aur a văzduhului.

— Există împrejurări când nu e de ajuns să vrei. Să ştii să vrei… Îi atinse mâna: Îţi datorez mult. N-o spun de complezenţă. Dacă nu te-am căutat niciodată în aceşti ani…

— Ştiu, Alexandra, surâse blând Cristea, ai vrut să uiţi.

— Să uit şi s-o iau de la capăt. Trebuia întâi să mă obişnuiesc cu ideea că sunt liberă de orice servitute.

Îi azvârli brusc o privire profesională:

— Ascultă, cum stai cu tensiunea?

Bătrânul clipi, râzând şiret:

— Încă pot să iau un coniac la Monte-Carlo.

* * *

Masa se afla pe marginea lacului. Umbrela portocalie filtra lumina, rumenindu-le obrajii. Era ciudat să-ţi aminteşti aici, sub cerul înalt de primăvară, sorbind lichidul auriu, de iarna aceea cumplită.

— M-am gândit de multe ori, spuse Alexandra. Dacă prin absurd mi s-ar oferi posibilitatea să fiu iar tânără, să mi se mai întâmple ceva asemănător nopţii aceleia de la Tâncăbeşti, n-aş primi.

— Aşa ni se pare, şopti Cristea.

— Nu, sigur n-aş primi.

Ochii castanii ai bătrânului, larg deschişi, urmăreau distraţi bărcile pe lac.

— Au fost ani păcătoşi, grei, foarte grei, rosti pe gânduri. Războiul, seceta, cartelele – negre, galbene şi roşii – foamea cumplită din ochii oamenilor… Părea că nimic n-o va astâmpăra vreodată. Mi-amintesc… Nevastă-mea cumpăra ulei în sticluţe de o sută de grame. Rar mâncam macaroane cu nuci şi zahăr. Era adevărată sărbătoare! Ne dădeau de furcă tot felul de indivizi suspecţi, creând o adevărată debandadă. Oamenii se simţeau dezorientaţi, se sufocau pur şi simplu sub avalanşa evenimentelor pe care nu izbuteau să le înţeleagă, să le catalogheze. Unii parcă-şi pierduseră capul. „Busola“ era cuvântul la ordinea zilei. Escrocii, şantagiştii ordinari, speculanţii, logodnicii de profesie n-au avut parcă niciodată victime mai docile. Ştiţi ce n-am ghicit până în ziua de azi, Alexandra? Cum ţi-a descoperit taina individul ăla… am uitat cum îl chema.

Doctoriţa respiră adânc. O umbră îi întunecă privirea:

— Vladimir Dumitraşcu. Habar n-am! După o lună însă… a început şantajul. Dădeam jumătate din salariu, uneori mai mult, şi-mi zdrobeam creierii: „Cine e? Cine e acest Dumitraşcu? Cum şi de unde a aflat?“ Au trecut aproape

treizeci de ani şi tot nu ştiu. O inteligenţă drăcească! Mihăilă, Stratian, eu, Monica, Gheorghiu… nici unul nu mai eram copii! Făcea din noi tot ce poftea… Cinci paiaţe nenorocite care plăteam fără să crâcnim. N-am uitat niciodată noaptea aceea. Începuse viscolul şi vântul mă călca pe nervi, îmi vâjâiau urechile. Simţeam că n-am să mai rezist…

Capitolul I

WEEK-END LA TÂNCĂBEŞTI

Doctoriţa Alexandra Macarie se desprinse înfrigurată de fereastră:

— S-a pornit viscolul.

Avea o voce joasă, bine timbrată. Bărbaţii nu-i dădură atenţie. Jucau bridge. În fundul încăperii, sub abajurul imens, Eleonora Olaru o privi scurt, apoi continuă să croşeteze. Era o femeie în vârstă, ştearsă. Lumina portocalie nu izbutea să-i învioreze obrajii. Arhitecta Monica Ciuvăţ se ridică speriată:

— Viscoleşte?

Alexandra Macarie răspunse în silă:

— Da…

Eleonora Olaru se scărpină cu andreaua. Îşi strânse buzele:

„Monica… Îi e frică… mereu îi e frică…“

Se uită la cele două femei prinse în cadrul ferestrei. Pe lângă silueta doctoriţei, dreaptă, nervoasă, bine strânsă în rochia de lână, Monica Ciuvăţ, plină, risipită în curbe moi, părea vulnerabilă. Pe chipul Eleonorei Olaru trecu adierea unui zâmbet:

„O oiţă. O oiţă şi o lupoaică…“

Îşi întoarse privirea spre ceilalţi invitaţi. Inginerul Dan Mihăilă împărţea cărţile, surâzând îngăduitor. Din când în când, îşi fura cu coada ochiului feciorul. Luigi Stratian muta

în permanenţă ţigara groasă de foi dintr-un colţ al gurii în celălalt. Degetele lui Mircea Gheorghiu, savantul cum i se mai spunea, crengi contorsionate, fremătau de nerăbdare.

Bătrâna Eleonora lăsă lucrul pe canapea şi adună cu mişcări experte ceştile de cafea şi scrumierele pline.

Fratele său, avocatul Olaru, uscat şi noduros, cu ochi scăpărători plantaţi pe o faţă ascuţită de faun, mormăi iritat:

— Iar te fâţâi? Ce naiba…

Bătrâna păru să nu-l audă. Întrebă încet:

— Mai bei, Alexandra? Şi-i arătă ceaşca.

Doctoriţa întoarse capul. Cocul negru, răsucit pe ceafă, din care ieşeau două agrafe de aur, îi scotea în evidenţă nobleţea trăsăturilor.

— Nu, mulţumesc!

Monica Ciuvăţ îşi ridică obrazul rotund. Întrebă pe un ton plângăreţ:

— Nu plecăm?

Avea un glas cu inflexiuni răsfăţate. Glasul care poartă şi la cincizeci de ani guler de şcolăriţă.

— Plecaţi pe dracu’! izbucni piţigăiat avocatul Virgil Olaru. De ce să plecaţi?! Mâine e duminică. Bombăni cu ochii pe geam: Le-a apucat zorul.

Doctoriţa se opri în faţa calendarului de perete. *14 decembrie 1949.* Rupse fila şi o mototoli. Îşi sprijini toată greutatea pe spătarul fotoliului.

— S-a stricat vremea. Dacă nu ne grăbim, rămânem pe şosea.

Inginerul Mihăilă, atent la joc, se interesă ce circumstanţă:

— Crezi?

— N-ai decât să te uiţi.

— Ia vezi tu, Şerbane!

Şerban Mihăilă, fiul inginerului, un adolescent în haină bleumarin cu dungi – reiterare „pe puncte“ a stofelor diplomat dinaintea războiului – se ridică. La încheietură

purta neglijent ceasul pătrat cu brăţară de piele cenuşie. Semăna mult cu inginerul, dar Eleonora Olaru îşi zise că-i lipseau fermitatea şi stilul acestuia.

„E încă tânăr.“

— Clar! conchise Şerban, dând perdeaua la o parte. Aici rămânem.

Afară, vârtejurile de zăpadă se încolăceau şerpi în jurul stâlpilor de telegraf. Ţipătul crivăţului sugera urlet de lup înfometat, câmpii arse de frig, troiene.

Mircea Gheorghiu sări brusc de pe scaun. Jocul se isprăvise. Părul vâlvoi îi cădea caraghios pe faţa dolofană, iar ţinuta totdeauna neglijentă îţi făcea impresia că omul a ieşit în ultima secundă dintr-o casă incendiată.

„...23, 24, 25... hm!“ Bătrâna îşi răsuci firul de lână pe degete. „Cine ar crede că zăpăcitul ăsta e un as în fizică...“

Mircea Gheorghiu pipăi agitat şi inutil piepţii hainei, buzunarele pantalonilor, apoi îşi trecu degetele prin păr.

— Gata băieţi, echiparea!

Avocatul Olaru îşi frecă mâinile:

— Trebuie să fiţi nebuni să plecaţi! N-am văzut viscol ca ăsta de douăzeci de ani.

Luigi Stratian, răsturnat comod în fotoliu, examina silueta bondoacă a fizicianului. Îşi scoase havana din gură.

— Pe Edison îl bate nevastă-sa dacă întârzie.

— He, he, he! râse încântat Olaru, ca unul căruia nu i s-ar fi putut întâmpla niciodată aşa ceva.

— Cela e pe teren, declară Gheorghiu. Adăugă sincer: Cum aş fi venit altfel singur?!

— Evident, se amuză Stratian.

Arhitecta Monica Ciuvăţ se agăţă de braţul doctoriţei. Mâinile îi ardeau. Spuse pe un ton ciudat, înspăimântat şi imperativ în acelaşi timp:

— Trebuie să plecăm!

— De ce? se interesă rece Alexandra.

Fetei îi dădură lacrimile. Se întoarse spre Mihailă, îşi înfipse degetele în mâneca lui:

— Trebuie!

Inginerul se crispă imperceptibil. Ochii duri priveau mâna Monicăi, aşa cum ai privi o insectă care ţi se urcă pe haină. Fata îi sesiză repulsia. Deschise gura rotundă şi se desprinse moale. Dan Mihăilă zâmbi aproape concomitent, încercând să atenueze impresia penibilă:

— Fii liniştită! Să vedem ce putem face…

„41, 42, 43… unul pe faţă două pe dos, trebuie scăzut… Da, are reflexe de animal. Şi seamănă cu un animal. E un individ periculos. Îl simt. Ce caută ăsta aici?“

Îl vedea mai bine scormonind cu târnăcopul după aur în pământ tare, uscat… „S-a născut prea târziu pentru asta. Hm, un aventurier cu stil… Lui Virgil îi place. Îi place şi Alexandra… Aceeaşi stofă… Bunicul le-ar fi zis condotieri…“

Şerban îşi privi tatăl.

— Ce facem?

Inginerul ridică din umeri:

— N-am deloc chef să rămân înzăpezit pe şosea. De altfel, nici nu porneşte motorul pe gerul ăsta.

Monica Ciuvăţ izbucni în plâns.

* * *

Focul ardea în cămin. Foc clasic, cu butuci încrucişaţi şi jar gros, cu scrâşnet intim, determinându-te să te gândeşti la urgia de afară. Focul home-urilor din lande unde vântul nu osteneşte niciodată.

Oamenii înghesuiseră fotoliile în jurul căminului şi Alexandra îşi zise că respiră atmosfera unei invitaţii la vânătoare într-un castel vechi, cu nume sonor luat din cartea de istorie.

Monica se ghemuise în jilţ, cu picioarele adunate sub ea. Suspina din când în când, frecându-şi ochii umezi.

Eleonora se uită la ghemul din poală:

„Plânge… De ce plânge? Sau se preface?“

Mircea Gheorghiu îi demonstra bătrânului Olaru că existenţa farfuriilor zburătoare, semnalate după explozia de la Hiroşima, nu-i o poveste. Vorbea de fiinţe-licheni, inteligenţe superioare cu aspecte fizice neobişnuite, altele decât ale pământenilor.

Avocatul râse şi savantul înfierbântat ridică glasul, gesticulând dezordonat.

„Ce tip obositor! reflectă Mihăilă, sorbindu-şi încetişor coniacul. Îi place gălăgia. Fără educaţie…“ Şi se întoarse satisfăcut spre fiu-său.

Ţinea spatele drept, coatele perfect lipite de trup, picioarele corect încrucişate. Asculta cu interes. Inginerul îşi mângâie obrazul osos, bine ras. „Un exemplar reuşit. Cu adevărat reuşit.“

— Mă întreb dacă se linişteşte până mâine, spuse Luigi Stratian, oprindu-şi un căscat. Caraghios! Grozav de caraghios!

— Ce anume? se interesă savantul.

— E suficient să tuşească niţel cerul şi s-a dus dracului toată tehnica. Hai, că-i de râsul lumii! Ţineţi minte vorba mea, aici stăm până la primăvară.

Stătea răsturnat confortabil în fotoliu, expunându-şi ciorapii negri, bine întinşi.

— De altfel e destul de vesel aici. Coniac fin, societate agreabilă, conversaţie subţire. Ce mai! Week-end la Tâncăbeşti!

Râse gros.

— A, nu! ţipă Monica. Mâine, cu orice preţ, plecăm! Se corectă: Plec!

Inginerul Mihăilă îngână mecanic:

— Negreşit.

„Ce isterică! O prefer pe Alexandra. Dură, dar cel puţin nu leşină când vede un păianjen…“

Se uită instinctiv la doctoriţă. Privea concentrată focul şi, poate din cauza flăcărilor, chipul îi căpătase o expresie pătimaşă. Nările dilatate palpitau, ochii verzi, deschişi ca

mugurii în prima zi de aprilie cu soare, scăpărau înfricoşător.

Inginerul încercă o senzaţie fizică neplăcută.

Flecăriră o vreme. Luigi Stratian îi informă unde s-a stabilit Ghinea şi cu ce se ocupă nevastă-sa rămasă în ţară, cu cât a vândut Odette Costescu un covor din secolul al XVIII-lea, care dintre „fostuleşti“ – falimentari – s-au hotărât să intre în câmpul muncii. Avocatul îşi privi ceasul.

— Ştiţi că e târziu? Eleonora, ai grijă de aşternuturi! Tuşi sâcâit: Te rog…

Bătrâna înfipse andrelele în ghemul de lână şi dispăru ca o umbră.

Luigi Stratian începu să râdă. I se vedeau dinţii surprinzător de albi.

Mircea Gheorghiu îşi întrerupse nedumerit demonstraţia:

— De ce râzi, domnule?

Ignorându-l, Stratian se uită peste capul lui la Olaru.

— Eşti mare, coane!

— De ce?

— Uite-aşa…

Continuă să râdă.

Trupul Alexandrei se destinse. Se lăsă pe spate, trecându-şi degetele peste ochi. Odaia, chipurile celorlalţi i se păreau roşii. Se simţi brusc neliniştită, cu inima inexplicabil grea. Regreta că a venit. Întâlni ochii inginerului Mihăilă reci, inflexibili şi simţi o mână de gheaţă alunecându-i pe şira spinării.

Eleonora intră fără zgomot:

— Puteţi urca! se adresă tuturor.

— Am ceva de lucru, spuse bătrânul Olaru, ridicându-se cu greutate. Voi, dacă vreţi, mai rămâneţi.

Se ducea în birou să asculte BBC-ul.

— Războiul s-a isprăvit de cinci ani, coane, observă Luigi Stratian, încheindu-şi scurta de vânătoare din antilopă, cam uzată la coate.

— Şi?

— Americanii au altele pe cap…

Avocatul ridică din umeri. Ajuns în capul scării, ascultă un timp vuietul furtunii, clătină din cap şi ieşi. Mihăilă se uită la fiu-său:

— Ce zici, Şerbane?

— Ştiu eu? Nu-i nici zece…

„Îl iubeşte! reflectă Alexandra. Dragoste de cloşcă, nefirească la un asemenea bărbat.“

Îl simţea tare. Tare, aşa cum îl trădau gura, bărbia despicată, chipul de cremene, glasul egal, gesturile măsurate.

Monica aştepta ca doctoriţa să dea tonul. Savantul, rămas fără interlocutor, îşi plimba ochii prin încăpere.

În biroul avocatului, aparatul de radio transmitea ultimul şlagăr: *Rochiţa cu puncte pe puncte/Ce mi-am visat-o într-o zi,/Am cumpărat-o pe cartelă/Din micile economii…*

Un bruiaj puternic înlocui melodia.

Luigi Stratian ridică de pe masă un vas cu gâtul subţire şi-l cercetă competent:

— Splendid…

Vru sa-l pună la loc, dar gestul se opri brusc la jumătatea drumului.

— Ce-i asta?!

Arhitecta tresări. Ceilalţi se întoarseră. Stratian ţinea în mână un plic mare, albastru. Silabisi sufocat:

— Vladimir Dumitraşcu…

Se uită la fiecare lung, concentrat. Pe chipurile tuturor se aşternuse groaza.

— Unde l-ai găsit? se interesă inginerul Mihăilă, primul care părea să-şi fi recăpătat sângele rece.

Eleonora Olaru scoase o exclamaţie uşoară:

— A! Am uitat. M-a rugat Virgil să-l expediez.

— Virgil?!

— Da. Vladimir Dumitraşcu e pseudonimul lui literar. Publică în *Feroviarul*.

Se întrerupse. Oaspeţii o priveau cu ochii ieşiţi din orbite.

„Evident. Trebuia să-mi imaginez…“

Luigi Stratian pălise. Îşi slăbi nodul de la cravată.

„Nu se poate! Nu se poate! E absurd…“

Alexandra Macarie duse mâna la gât. Vena jugulară se zbătea vie, ca un şarpe.

„Trebuie să-mi ţin firea… Ce situaţie îngrozitoare! Hm, niciodată nu m-au înşelat presimţirile…“ Şi-i veni să râdă îngrozitor.

— Ce coşmar! şopti Monica Ciuvăţ.

Se gândi la *el*, mereu în pijama, la pândă, cu obrazul neras.

„Numai de nu s-ar speria… De n-ar face o prostie…“

Obrajii bucălaţi ai lui Gheorghiu se acoperiseră de sudoare. O sudoare rece, lipicioasă.

— Ce s-a întâmplat? strigă Şerban Mihăilă. Îl privi pe taică-său: Ce ai?

— Ce s-a întâmplat? repetă înspăimântată, ca un ecou, Eleonora Olaru.

Doctoriţa se ridică prima, luând-o pe fată de braţ:

— Monica nu se simte bine. Îi spuse încet, dar hotărât: Hai la culcare! Am să-ţi dau un calmant.

Inginerul Mihăilă îşi înfipse degetele în stofa fotoliului. Înţelese brusc.

Înţeleseseră şi ceilalţi.

* * *

Eleonora şterse cristalul măsuţei şi pipăi pachetele goale de *Virginia* verzi şi *Ada-Kaleh*. „Am rămas fără ţigări.“

Privi pendula suspendată deasupra căminului. Mai erau câteva minute până la zece.

„Trebuie să treacă Costică de la depozit…“

Se strecură în antreul îngheţat. Era frig şi femeia se înfioră sub şalul bătrânesc cu ciucuri roşii. Trase zăvorul,

împingând uşa. Abia se deschise. Zăpada năpădise treptele de la intrare.

Viforniţa o izbi în faţă, scântei de zăpadă ca nişte ace. Făcu semn omului de pe cealaltă parte a drumului şi aşteptă în spatele uşii închise tropăitul cizmelor. Paznicul intră, scuturându-şi zăpada de pe umeri şi poalele şubei. Frigul îi dogorise faţa ca un roşu emailat, amintind chipurile joviale de băutori de bere din tablourile vechi.

— Aprigă vreme, cucoană! Când am făcut colţul la farmacie, m-a dat de-a rostogolul. Ghimirlia lui nea Vintilă nici nu se mai vede. Râse domol: Zici că-i un dâmb, ceva…

— Să-ţi dau o tărie, Costică, să te încălzeşti! propuse Eleonora Olaru.

Focul trosnea în cămin, mirosea a cald, a tutun. Paznicul oftă de plăcere, răsfirindu-şi degetele îngheţate deasupra flăcărilor joase.

Eleonora îi puse pe colţul mesei o ceaşcă de bulion fierbinte şi un păhărel cu ţuică.

Costică bău rachiul dintr-o dată, gemând voluptuos. Trupul i se scutură ca electrocutat şi clocoti din buze:

— Ira… Trăsneşte, cucoană! Sărut mâna.

— Mai vrei? Îşi strânse şalul în jurul umerilor firavi: Am rămas fără ţigări, Costică, şi-i casa plină de oaspeţi… Poate ai dumneata…

O detunătură cu ecou amplu, înfricoşător, sparse liniştea casei.

Eleonora îşi simţi inima nod dureros. Alergă pe scări urmată de paznic. Îi văzu pe ceilalţi buluciţi în uşa biroului şi îşi făcu loc.

Răsturnat în fotoliu, Virgil Olaru zăcea împuşcat.

Capitolul II

NOAPTE DE GROAZĂ

— Nu m-ar surprinde să nu funcţioneze telefonul, spuse Mihăilă, luând receptorul în mână. Altminteri, de mult nu mă mai surprinde nimic.

Ceilalţi îi urmăreau gesturile buimaci.

— Ce vrei să spui?

Chipul inginerului se destinse brusc:

— Alo, centrala! Domnişoară, dă-mi urgent Bucureştiul. Miliţia… Alo, Miliţia…

— Crezi că mai ajung în noaptea asta? îl întrebă cu voce albă doctoriţa Alexandra Macarie.

Mihăilă ridică din umeri:

— Nu ştiu. Mi se pare aproape imposibil. Mai degrabă ăştia de-aici, şeful de post… S-a dus paznicul după el.

Vru să treacă mai departe. Alexandra îl opri:

— Cine crezi că a făcut-o? Adăugă în şoaptă: Îţi dai seama că ucigaşul e unul din noi. Asta-i limpede. Oricine din noi avea motiv s-o facă.

Inginerul Dan Mihăilă o privi fără să răspundă.

* * *

Monica Ciuvăţ aştepta ghemuită în fundul patului. Umerii rotunzi, cam graşi, tresăreau convulsiv, ochii întunecaţi

priveau fix înainte.

„Face o criză de isterie“, gândi doctoriţa.

Se aşeză obosită şi îşi desprinse cocul. Părul negru îi căzu cu zvârcoliri vii până la centură.

Monica îşi muşcă buzele să nu ţipe. Parcă o vedea pentru prima oară.

„Seamănă cu o meduză.“

Doctoriţa întoarse capul:

— Vrei un calmant? Trebuie să dormi.

— Nu!

Răspunsul venise prea repede.

— De ce?

— N-am nevoie.

Începu să tremure. Alexandra mototoli spasmodic cearşaful.

Ar fi plesnit cu plăcere obrazul rotund şi palid al Monicăi. Se întinse, încrucişându-şi mâinile sub cap. Privi intens peretele din dreapta.

„Se clatină! Dumnezeule!“

Închise ochii, strângând pleoapele, apoi îi deschise încet.

„Se clatină… De fapt e acelaşi perete… Nu, nu-i acelaşi. Acolo atârnă tabloul… Fotografia mea… Ce stupid! Doamne, ce stupid!“

Retrăia filmul unor nopţi de coşmar, când privirea se întoarce brusc spre perete. Pumni puternici izbesc zidul, cheamă.

Auzi răsuflarea sacadată a fetei.

Îşi duse mâna la gât.

„Nu, nu trebuie să mă gândesc. Nu trebuie… Nu vreau… Altceva e important acum…“

Şopti:

— Dormi?

Fata nu-i răspunse.

„Minte… Nu doarme… Se preface…“

„Nu dorm“, răspunse în gând Monica Ciuvăţ. Avea ochii grei de lacrimi. Desluşi printre gene silueta doctoriţei. Nici ea nu dormea.

„Desigur, nici el…“

…Garsoniera plină de cărţi… El se prelinge pe lângă pereţi… nu deschide niciodată fereastra… nu aprinde lumina… nu răspunde la telefon. Păşeşte în vârful picioarelor. Pijamaua… Mereu pijamaua… A câta? Mese în doi de revelion, caraghioşi şi dramatici în haine de seară, două fantome camuflate care tresar la orice zgomot… Aprind lumânările roşii din brăduţul brumat… Şampania le colorează obrazul… Sună la uşă: „Cine?“ Bărbatul se crispează. „Linişteşte-te! E portăreasa…“ Criză de nervi, cu dinţii încleştaţi în pernă… De alături se aude totul… A uitat să meargă… Orice ar fi, trebuie să iasă! Vrea aer, stradă, trotuar. Repede! Haina, cravata. Dacă te prind, te omoară! Ei şi? Orice… Dar să se termine odată… Se luptă în faţa uşii. Bărbatul o doboară. Lacrimi… A trecut criza… Bea mult… mereu… Au bani… În fiecare zi cumpărături la celălalt capăt al oraşului. Nu trebuie să atragă atenţia. Băuturi scumpe, trufandale, ţigări străine… Se vorbeşte mereu de o nouă stabilizare…

„Dar dacă?…“

Îşi scoase picioarele de sub pătură. Auzi răsuflarea regulată a Alexandrei. I se păru că a adormit. Se apropie de uşă în vârful picioarelor şi o deschise fără zgomot.

Pe buzele doctoriţiei alunecă un zâmbet.

* * *

Inginerul Mihăilă trase pătura peste Şerban. Un gest instinctiv.

Şerban se simţi înduioşat. Ei doi au fost totdeauna „burlaci“… Mereu de mână. La meci, în vacanţe, duminica la prânz în restaurante mari, unde Şerban învaţă că trebuie

să mănânce fără să schimbe furculiţa dintr-o mână în alta, să râdă discret, să nu atragă atenţia. Apoi serile lungi de vară când privesc din balcon forfota străzii. Singuri. Ei doi. Singuri şi la Şosea, în plimbări interminabile, noaptea târziu. Tata vorbeşte rar, cumpănit… Din întreaga lui fiinţă se degajă liniştea. Şi totuşi…

Uneori îşi scutură repede capul ca şi cum ar vrea să alunge un gând.

Mihăilă stă nemişcat. Poate rămâne aşa ore întregi, ca în transă. Simţi ochii deschişi ai băiatului.

„N-o să înţeleagă niciodată… Nu poate. Nu-i o chestiune de imaginaţie, ci de vârstă, de construcţie…“

De ce îl vede mereu în pantaloni scurţi, cu un ciorap căzut peste gheata cu şireturile desfăcute? „Spune-mi, cum a fost când te-au prins nemţii? Mai spune-mi odată, tată!“

Ochii copilului sunt lucioşi, insuportabili în bucuria lor. Anticipează peripeţiile tatălui-erou.

Inginerul îşi înăbuşi oftatul. Se ridică în capul oaselor, pândind răsuflarea băiatului, apoi ieşi din încăpere.

Şerban privi ceasul cu cadran fosforescent şi sări din aşternut.

* * *

Maşina gemea, luptând din răsputeri să învingă vijelia. Roţile derapau, vântul se opunea vrăjmaş şi maiorul Cristea, înghesuit într-un colţ, se întreba neliniştit dacă nu-şi vor petrece cumva noaptea blocaţi pe şosea.

Alături, locotenentul Drăgan îşi încleşta maxilarele ori de câte ori cauciucurile patinau în gol.

Maiorul îi examină trăsăturile crispate, cântări fixitatea privirii. Întreaga fiinţă vibra odată cu motorul.

„Voinţă sau încăpăţânare?“

Îşi rezemă capul de portieră. Încerca aceeaşi tristeţe, cuibărită undeva în fundul sufletului, aceeaşi nelinişte care

preceda fiecare anchetă.

Ajunsă pe o porţiune de şosea măturată de vânt, maşina se repezi cu toată viteza înainte.

* * *

Luigi Stratian îşi răsuci trupul gros şi strivi ţigara în scrumieră. În odaie plutea fumul puturos de trabuc. Se făcuse frig.

„Ce noapte…“

Îl străfulgeră gândul că toată viaţa lui fusese o succesiune halucinantă de nopţi. Numai nopţi.

…Nopţi de beţie gălăgioasă, chefuri de pomină continuate în apartamentele prietenilor de o zi, nopţi de veghe când se comandă whisky şi la un semn discret, chelnerul îi aduce o sondă cu apă colorată, ceai probabil, nopţi în care trebuia să pară beat, bonom şi pus pe confesiuni sentimentale. Nopţi de teatru. Un joc subtil, joc de nuanţe. Teatru joacă şi celălalt. Face eforturi să-l convingă că-i un client oarecare… Propunerea vine târziu, spre dimineaţă…

Îşi strânse cămaşa peste grumazul asudat. Rămase nemişcat şi pentru o clipă inima încetă să-i bată. Încercă acut sentimentul unei descoperiri. Soluţia…

Se îmbrăcă cu gesturi sigure şi ieşi fără să i se audă paşii.

* * *

„Ce uşor se mişcă namila asta! Ca un brigand.“

Mircea Gheorghiu goli paharul cu apă. Avea cerul gurii uscat, buzele arse.

„Dobitocii! Cum nu-şi dau seama?“

Grătarul obloanelor proiecta pe duşumea linii lungi, paralele ca nişte gratii. Savantul se crispă. Avu imaginea

închisorii cu celule întunecoase, reci, aşa cum văzuse cândva, demult, într-un film. Îşi trecu degetele prin părul des.

„Hâm! Tâmpenii! La urma urmei nu-i obligatoriu să afle, iar toate poveştile cu superdetectivi ţin de literatură.“

Îşi privi mâinile. Tremurau. Se sculă din pat şi părăsi grăbit odaia.

* * *

Dan Mihăilă traversă culoarul cu paşi muţi. Îşi simţi trupul vargă de oţel. O încordare care-i amintea alţi ani. Ca şi atunci, nu-i era teamă. Ochii, vârful degetelor, deveniseră antene extrem de sensibile care-l avertizau cu cel puţin câteva secunde înainte.

În biroul lui Virgil Olaru întunericul întinsese un voal străveziu.

Cadavrul era… rece. Parcă ar fi atins o statuie. Găsi cheile în buzunarul jiletcii. Nu auzi nimic, şi totuşi avu senzaţia că cineva umblă la uşa din baie. Mihăilă se ascunse în spatele bibliotecii.

* * *

Stratian se ridică gâfâind.

„Mi-a luat-o altcineva înainte. Desigur, şnapanul de Mihăilă.“

Înjură şi îşi repezi piciorul cu sete în trupul neînsufleţit.

* * *

„Doamne, Dumnezeule, ajută-mă!“

Arhitecta Monica Ciuvăţ abia se ţinea pe picioare. Făcu câţiva paşi, lovindu-se de mobile.

Trecu în dormitorul lui Olaru şi începu să tragă de sertare.

Pe zidul alb, silueta Monicăi Ciuvăţ se contura perfect. În spatele draperiei cineva abia îşi stăpânea răsuflarea.

* * *

Mircea Gheorghiu scoase cărţile din rafturi. Zece, douăzeci…

„Hm! E o tâmpenie! Sunt mii de volume… Totuşi trebuie să încerc…“

* * *

Eleonora Olaru apăsă pe comutator. Biroul se umplu de lumină. Din spate o mână îi astupă gura. „Aşa trebuie să fie sfârşitul.“

* * *

„Dacă nu izbutesc, dacă totul a fost degeaba, mă sinucid.“

Hotărâre de gheaţă, lucidă, definitivă, care-i aduse liniştea. O linişte binefăcătoare, caldă, ca un soare obosit, asfinţind dulce peste lanuri pline de rod.

Pe obrazul lui Mircea Gheorghiu somnul desena un zâmbet şi o lacrimă.

* * *

Maiorul Cristea – înalt, subţire, cu lodenul pe umeri – privea în jurul lui. Drumul până la Tâncăbeşti fusese o pacoste şi acum îi era frig în casa asta cu odăi înalte.

La biroul victimei, locotenentul Drăgan scria de zor într-un carnet. Notaţii mute pentru ochii lui Cristea, căruia nu-i trecuse niciodată prin minte să se ocupe de stenografie.

Tânăr în meserie, Drăgan întocmea tot felul de fişe pentru uz personal, cataloga rigid, operând doar cu valori absolute. Concluziile erau logice, dar cu acel ceva inerent rigid şi artificial, care transformă un anuar statistic într-un buletin pur informativ.

„Poţi, desigur, îi spusese locotenentului, să-mi calculezi cât oţel revine pe cap de locuitor, dar nu cât oţel consumă, practic, Popescu, să zicem. Iar noi avem de-a face cu Popeşti. Trebuie redusă scara. Şi-atunci, fatal, te ciocneşti de amănunte care n-au nimic de-a face cu statistica…“

O durere surdă i se cuibări în coşul pieptului. Îl apăsă cu amândouă mâinile.

— Dar ştiu că s-a umblat pe-aici nu glumă! observă maiorul.

Aluneca pe lângă mobile, astâmpărându-şi un zâmbet vag.

— Poftiţi?

— Spuneam că s-a umblat. Urme peste tot, cărţile vraişte, sertarele forţate…

— Băieţii au luat toate amprentele. Peste câteva ceasuri, cel mai târziu mâine, vom afla rezultatul.

— Crezi că sunt interesante?

— Ce anume?

— Amprentele astea…

Drăgan îşi încruntă sprâncenele blonde. Avea o faţă pătrată, maxilare puternice şi ochi albaştri, reci, în general un chip pe care nu ţi-l poţi imagina fără ochelari cu ramă subţire, metalică. Spuse, abia mişcându-şi buzele:

— Gândesc că ne-ar putea sugera cel puţin un crâmpei din filmul nopţii.

Cristea zâmbi:

— Mai puţin decât am deduce singuri. Mult mai puţin. Că s-a căutat ceva, e limpede. Putem conchide lesne din aspectul general al încăperii, ca să nu mai vorbim de cele câteva detalii semnificative: urma unei brichete pe marginea prăfuită a scrinului. A acţionat o femeie. Unghiile lungi au desenat nişte virguliţe, arcuri de cerc care aureolează amprenta ovală a brichetei. Pe pereţi varul a fost şters la o înălţime de circa un metru şaptezeci. Deci un bărbat foarte înalt, presupun, s-a ascuns în acest unghi al bibliotecii. Tencuiala căzută pe parchet certifică o acţiune recentă. Şi exemple mai sunt.

Locotenentul se apropie de zid.

— Da, urma e vizibilă. Dar calificaţi o persoană de un metru şaptezeci ca foarte înaltă?

— Dragul meu, când stai sprijinit de un perete, îl atingi cu omoplaţii, eventual cu umerii. Adaugă, deci, circa douăzeci de centimetri gâtul şi capul. Nu, nu acolo. Pe dreapta! Supraveghea uşa.

Drăgan făcu repede o schiţă.

— Putem presupune că s-a tras din unghiul ăsta.

— Cu alte cuvinte, omul rezemat de zid şi ucigaşul ar fi una şi aceeaşi persoană.

— Exact.

— În nici un caz. Asasinul se afla în faţa biroului, sprijinit de bibliotecă. Glonţul a plecat perpendicular pe ţintă. Izbit în frunte, avocatul a căzut pe spate.

— Dacă îmi permiteţi…

— Te rog, te rog!

— De ce n-am presupune că Olaru tocmai întorsese capul atras de un zgomot oarecare?

— Pentru că primind astfel şocul, trupul trebuia să alunece pe unul din braţele fotoliului. Oftă: Din păcate, raţionamentul nu prea stă în picioare. Nici un raţionament în sensul ăsta. La urma urmei cine mă poate asigura că din

momentul crimei, până la sosirea noastră, cadavrul nu a fost atins?

— Mda…

Maiorul îşi roti privirea:

— Aici s-a căutat ceva. Acel ceva care ne interesează şi are importanţă.

Îl întrerupse ţârâitul telefonului. Cristea întinse mâna.

— Da…

Glasul procurorului răzbătea slab:

— …Ne-am împotmolit la Otopeni… Te aud greu… Preiei ancheta…

Apoi nu se mai auzi nimic.

Viscolul izbea cu pumnii în ferestre. Lemnăria veche gemea sub îmbrăţişarea furtunii. Departe, zările trudeau din greu să răzbată prin vârtejurile de zăpadă ridicate de vânt.

Capitolul III

ROADELE ŞANTAJULUI

Eleonora Olaru se opri lângă bibliotecă. Avea o modestie în care maiorul Cristea desluşi dorinţa constantă de-a trece neobservată, repulsia omului delicat de-a deranja printr-o prezenţă stridentă. Femeia improvizase un doliu decent. Rochia neagră îi accentua paloarea obrajilor scobiţi. Părea bolnavă şi fragilă.

— Am venit să iau o carte.

Scoase un volum greu din bibliotecă şi dădu să iasă. Maiorul Cristea îi zâmbi:

— Vreţi să luaţi puţin loc? Adăugă: Mi se pare ciudat că trebuie să fac oficii de gazdă la dumneavoastră în casă.

Bătrâna îl privi limpede în ochi.

— Nu-i casa mea, oricum, merit mustrarea. Nu v-am oferit nici măcar o cafea.

Maiorul, sincer încurcat, încercă să depăşească momentul, emiţând scuze şi amabilităţi de circumstanţă:

— Din câte am înţeles sunteţi sora defunctului. Locuiţi împreună?

— Da. După moartea părinţilor, Virgil m-a luat pe lângă el. Zâmbi: Am îmbătrânit amândoi... El n-a vrut să se însoare, mie nu mi-a permis sănătatea să înjghebez un cămin. Vila însă îi aparţine. A cumpărat-o înainte de război. Ştiţi cum era atunci. Dintr-un proces îţi luai o casă.

Cunoaşteţi probabil imobilul stil Brâncovenesc de pe Zalomit…

— Lângă Cişmigiu. Îl cunosc.

— L-a câştigat Istrate Micescu ca onorariu într-un proces care făcuse vâlvă… Noi am rămas la Tâncăbeşti. Linişte, aer curat…

— Profesional vorbind, nu-l dezavantaja pe fratele dumneavoastră? Clienţii sunt comozi, nu se prea deplasează şi chiar din punctul lui de vedere mi se pare ne la îndemână.

— Avea un birou pe Splaiul Unirii, chiar vizavi de Tribunal. Dormea acolo când se strica vremea, ori era prea ocupat. În acelaşi apartament locuieşte şi Henry Dima.

Cristea îşi încruntă sprâncenele:

— Henry Dima?

— Prietenul lui Virgil, de fapt, prietenul casei. Vine des la noi. Vara stă cu săptămânile.

— Azi-noapte a dormit aici?

Femeia înclină capul. Părea să-şi domine cu mult curaj durerea. N-o trăda decât tremurul nervos al mâinilor pe care încerca să-l stăpânească frământând coperţile volumului din poală.

— Văd că încă nu s-a sculat.

— Fireşte, după tevatura de azi-noapte, s-o fi culcat târziu.

— Azi-noapte Henry nu s-a trezit…

— Cum e posibil? Maiorul îşi duse mâna la piept. Dumneavoastră aţi auzit detunătura din hol, iar el, la câţiva metri doar, nu s-a trezit?

— Dima e beteag, domnule maior. Foloseşte un aparat acustic, pe care desigur în timpul somnului îl scoate.

— Înţeleg… Fără îndoială, v-aţi dat seama că asasinul fratelui dumneavoastră este unul din cei şapte oaspeţi găzduiţi în casă. Bănuiţi pe cineva? Nu trebuie să vă consideraţi angajată cu nimic şi nici să nu vă gândiţi la

eventuale consecinţe. Nu comentăm opiniile. Ţin foarte mult să cunosc punctul dumneavoastră de vedere.

Bătrâna clipi din genele decolorate.

— M-aţi pus în mare dificultate, domnule maior. Sunt toţi prieteni vechi de-ai lui Virgil. Unii foşti clienţi, cu alţii se cunoaşte din tinereţe. Fratele meu era un om sociabil, nu se simţea bine fără lume. S-a statornicit obiceiul să se întâlnească aici, evident, cel puţin o dată pe săptămână. Sâmbăta. Îi consideram oaspeţi permanenţi, de-ai casei, cum s-ar zice. Nimeni n-a bătut vreodată la uşa noastră degeaba. Ospitalitate, consilii juridice, bani pe care Virgil – zâmbi – nu-i mai reclama niciodată… Desigur, sunt oameni, au şi ei păcate, însă n-aş putea învinui pe nimeni cu conştiinţa împăcată.

— Aşadar, conchise maiorul Cristea, mobilul asasinării avocatului Olaru vi se pare foarte bine camuflat. Un fapt însă rămâne cert. Oaspeţii dumneavoastră au căutat ceva.

Maiorul arătă dezordinea încăperii. Eleonora Olaru privi peste umărul lui. Şopti:

— Aveţi dreptate. Azi-noapte am intrat în birou. Am vrut să aprind o lumânare, după datină. Am întors comutatorul. Cineva, pe la spate, mi-a astupat gura şi a încercat să mă stranguleze. Când mi-am revenit, era întuneric.

Cristea observă urmele vinete de pe gâtul bătrânei.

— Ce credeţi că s-a căutat?

— Ştiu eu, domnule maior… Dacă erau de altă condiţie, puteam bănui că au vrut să jefuiască. Dar oamenii ăştia nu sunt nişte borfaşi.

— Nu v-a atras nimic atenţia înainte sau după comiterea crimei?

Eleonora Olaru îşi strânse şalul. Ezită un timp, apoi spuse:

— Ar fi ceva, un amănunt. Pe moment, n-am acordat importanţă, dar acum mi se pare ciudat. Aseară, după ce fratele meu s-a retras, ceilalţi au mai rămas la un păhărel de coniac. Luigi Stratian a descoperit atunci o scrisoare.

— Ce fel de scrisoare?

— Câteva materiale pentru o revistă literară din Capitală. Fratele meu scria versuri, dar, în sfârşit, nu se prea publicau. Luigi Stratian a citit numele destinatarului: Vladimir Dumitraşcu. Explică: Pseudonimul de care uza Virgil.

— Şi?

— Când l-a pronunţat, pe feţele tuturor s-a aşternut groaza. Da, ăsta e termenul. O groază care le descompunea chipurile. După aceea s-a depăşit momentul şi au urcat în odăile lor.

— Aveţi cumva scrisoarea aceea?

— Desigur, făcu Eleonora Olaru nedumerită. A rămas jos, pe masă. Am văzut-o acum câteva minute.

Maiorul Cristea se întoarse spre locotenentul Drăgan:

— Eşti amabil s-o aduci?

Bătrâna tresări şi scoase o mică exclamaţie. Nu-l văzuse pe locotenent. Se ridică, ţinând volumul la subsuoară.

Maiorul descifră autorul: *Hegel*. Titlul era scris cu caractere gotice.

— Vorbiţi germana?

Femeia îşi azvârli capul pe spate:

— Am două licenţe, domnule maior. N-am putut profesa din pricina sănătăţii.

— Încerc o admiraţie vecină cu invidia faţă de poligloţi.

Locotenentul apăru în cadrul uşii:

— Scrisoarea a dispărut.

* * *

Îndată ce rămaseră singuri, maiorul se întoarse spre fereastră. Îşi lipi fruntea de geamul rece, privind urgia de afară.

— Vladimir Dumitraşcu. Se pare că aici e cheia întregii enigme.

La cealaltă extremitate a încăperii, locotenentul Drăgan nota conştiincios în carnet declaraţia bătrânei.

— Da. Aşa s-ar părea… Cert e un lucru. Cel puţin din punctul de vedere al unuia din musafiri şi, când spun asta, mă gândesc la asasin, conţinutul scrisorii era de maximă importanţă.

Maiorul îşi sprijini coatele de pervaz.

— Conţinutul?

— Desigur. Altminteri cum să-mi explic dispariţia pliculuі? Corelaţia dintre existenţa scrisorii şi moartea avocatului este evidentă.

— Eu aş opina pentru altă corelaţie. Hai să vedem cum s-au petrecut lucrurile aseară. Prietenii familiei Olaru îşi petrec de regulă sâmbăta la Tâncăbeşti. Deodată cineva descoperă că gazda are un pseudonim – Vladimir Dumitraşcu – şi stupefiat comunică faptul celorlalţi. Urmarea? Pe chipurile invitaţilor – după cum declară sora victimei – se aşterne groaza. Groaza! Ce i-a îngrozit? Scrisoarea sau pseudonimul?

— Pseudonimul, fireşte.

— Perfect. Asta înseamnă că musafirii au avut o revelaţie înspăimântătoare. Avocatul duce o existenţă dublă. Olaru este prietenul dezinteresat şi agreabil, dovadă că e căutat în mod constant, iar Vladimir Dumitraşcu, cealaltă ipostază a viitoarei victime, omul capabil să stârnească groaza.

— Încep să înţeleg.

— Câteva minute mai târziu, bătrânul moare. Se pune întrebarea: de ce a fost ucis? Din răzbunare, pentru că avocatul le-a trădat prietenia, sau pentru că moartea lui era dezirabilă?

— În ce sens?

Maiorul îşi aţinti privirea undeva departe, în vâltoarea de afară.

— În ce sens poţi îngrozi pe cineva?

* * *

Luigi Stratian apăsă pe clanţă. Uşa se deschise fără zgomot. În odaie nu era nimeni. Cercetă precaut coridorul, apoi se apropie de pat. Blana şi poşeta doctoriţei se aflau alături. Ezită un timp şi în cele din urmă strecură scrisoarea sub saltea.

* * *

Maiorul Cristea privi intrigat fotoliul victimei. Pielea era roasă şi pe alocuri sfâşiată. Braţele fuseseră cârpite neîndemânatic cu pânză de sac. Se aplecă, cercetând o gaură astupată cu grijă la extremitatea de sus a spătarului. Cineva lipise un petic din acelaşi material, de mărimea unei monede.

Cristea încercă cu unghia şi peticul se desprinse uşor.

— A fost lipit de curând.

Investigă gaura cu degetul mic, apoi mânat de un gând îşi desfăcu briceagul, tăind atent cusătura tapiţeriei. Scormoni încet zegrasul şi extrase din scheletul de lemn un glonte.

Drăgan se interesă fără să-şi ascundă uimirea:

— Cum l-aţi descoperit?

— Simplu. Când, din cauza uzurii, pielea unui fotoliu e pur şi simplu distrusă şi numai o singură gaură – mai mică decât celelalte – este reparată, chestiunea dă de bănuit. Prima greşală şi sperăm că nu ultima… Ridică glontele la înălţimea ochilor. Acelaşi calibru cu cel care l-a ucis pe Olaru.

— 9 mm. Lungimea glontelui 11,4 mm. Înseamnă că s-a tras cu un pistolet *Beretta* model 1932, sau *Astra*, observă competent locotenentul.

— Şi că cineva, din motive care îmi scapă, a încercat să ascundă existenţa celui de-al doilea glonte. Gândeşte-te la

lucrul ăsta!

* * *

Maiorul Cristea coborî treptele, mângâind balustrada lustruită.

— Am discutat cu paznicul de la depozit, raportă locotenentul. Declaraţia lui coincide perfect cu a Eleonorei Olaru. Bătrâna n-avea ţigări. L-a chemat înăutru şi i-a servit ceva tare. Îl omeneşte mereu. Exact în acest moment au auzit împuşcătura.

— Împuşcătura?!

— Da. Închipuiţi-vă, pretinde că a auzit o singură împuşcătură.

— Ciudat! Şi?

— S-au repezit pe scări. Peste capetele celorlalţi au văzut victima căzută la pământ.

Rămaseră pentru o fracţiune de secundă ţintuiţi locului. Şapte perechi de ochi îi priveau intens.

„Doamne Dumnezeule, ajută-mă!“ imploră Monica Ciuvăţ, ţinând strânse buzele palide.

Inginerul Mihăilă luase expresia aceea caracteristică, de animal hăituit, pe care Şerban nu i-o ştia. Maxilarele îi jucau. Întinse mâna după ţigări.

„Nu mi-ar păsa… Nu mi-ar păsa deloc…“

Surprinse ochii băiatului de-o curiozitate insuportabilă. Pentru prima oară îl simţea povară şi chipul i se întunecă.

Luigi Stratian îşi mângâie obrazul plin.

„Nu par cine ştie ce presarii ăştia… În fond, totdeauna m-am descurcat. Să nu exagerăm.“

Mircea Gheorghiu zâmbea. Avea o lumină ciudată în ochi, ceva de iluminat. Se simţea la hotarul vieţii calm, lucid.

„Ce înseamnă în faţa veşniciei treizeci sau o sută de ani? Ce înseamnă cincizeci de ani în istorie?“

Îşi văzu îngropăciunea şi-i dădură lacrimile. Trupul, carnea, oasele, trăsăturile astupate de câţiva metri cubi de pământ. Trupul devenit obiect.

Henry Dima îşi fixă aparatul acustic în urechea mare, depărtată ca o aripă de liliac.

„Cel în vârstă pare delicat, plin de bun simţ… Celălalt e tânăr, prea tânăr…“

Alexandra Macarie scoase o exclamaţie uşoară. Mihăilă se întoarse brusc. „Ce-i cu ea?! Ştia să se stăpânească mai bine.“

Maiorul Cristea se uită la doctoriţă. Tresări brusc şi se apropie, zâmbind luminos. Se înclină reverenţios şi-i sărută mâna întinsă:

— Dumneata?! Cu adevărat dumneata?

Alexandra râdea nervos. Locotenentul Drăgan inventarie grupul dintr-o privire. Te gândeai fără să vrei la peisaje de argint, limpezi, cu pinguini şi urşi albi. Toate îngheţate.

Capitolul IV

TATONĂRI

Viscolul izbea obloanele de ziduri. Vârtejuri lungi, cu forme ciudate, se înălţau sus deasupra acoperişului, sfredelind cerul opac. Scârţâitul jalnic al portiţei devenise o obsesie.

Monica Ciuvăţ îşi vârî adânc degetele în urechi. „De-ar înceta! De-ar înceta odată!“

* * *

„Fantastică întâmplare… Preferam să ţin piept unui regiment de poliţişti, dar nu lui. Deşi… Nu, e o prostie. N-o să accepte niciodată.“

Alexandra clătină din cap, învăluindu-l într-o privire caldă.

— Mi se pare atât de ciudat să te întâlnesc aici…

Maiorul Cristea încercă o strângere de inimă.

„Aş vrea tare mult să nu-i pot reproşa nimic. Eu sau oricare altul în locul meu…“

Stăteau în hol. Ceilalţi se risipiseră prin casă. Rezemat de fereastră, locotenentul Drăgan scria ca de obicei în carnet.

Cristea îşi încălzea mâinile la focul molcom. Părea foarte şubred şi doctoriţa îl cântări profesional.

— Există modalităţi mult mai comode de a te sinucide. Dacă chestiunea te interesează, îţi stau la dispoziţie.

Maiorul râse domol:

— Hotărâsem să ţin seama de recomandarea medicilor. Într-o dimineaţă însă, în convalescenţă, am trecut prin Cişmigiu… Primele zile de mai cu lalele şi cireşi japonezi. Rozul acela delirant… Perechi, puşti care aleargă după cerc sau răstoarnă cozonaci de nisip, pensionari…

Cristea se întrerupse. Flăcările îi aruncau pe obraz umbre nestatornice.

— Şi?

— Mai ales pensionari, oftă maiorul. În plin soare, cu bastonul ori plasa de iaurt între picioare şi zaharina în buzunarul de la vestă.

— Şi? se încăpăţână Alexandra.

— Şi cam atât… Nu-i de ajuns?

Râdea fermecător, cu faţa dintr-o dată tânără, iar doctoriţa îşi zise că probabil aşa arătase cândva.

— N-ai decât să eviţi Cişmigiul dacă-ţi provoacă alergie.

Cristea se răsuci în fotoliu.

— Pescuitul mă plictiseşte, n-am pasiuni filatelice şi în general vocaţie de colecţionar. Intrigile din bloc mă lasă rece. Un post de administrator mi s-ar părea o calamitate, iar matineele, din nefericire, au haz doar când chiuleşti de la teză.

Locotenentul îşi ridică ochii. Cei doi discutau amical, oameni care nu s-au văzut de mult şi se bucură sincer şi reciproc de prezenţa celuilalt. Căminul, ceştile de cafea creau o impresie de intimitate, de agreabil. Atmosfera îl irita vag pe Drăgan, ca orice fenomen care nu se supune unor canoane considerate axiomatice. Din punctul lui de vedere, ancheta presupunea cu totul alte jaloane.

Cristea îi înregistră privirea şi surâse:

„Băiatul ăsta e dintre cei cărora le place să stea pe scaune incomode, chiar dacă au de unde alege. N-ar fi o dramă, dar, automat, se simt şi ceilalţi prost.“

— De altfel, m-am înzdrăvenit, reluă maiorul. Când se strică vremea, mă mai supără. Îşi duse reflex mâna la piept. Dar nu mi-ai spus nimic de dumneata. Ce mai faci? Sunt cinci ani de când nu ne-am văzut.

Alexandra îşi îndreptă trupul subţire. Avea chipul tras, privirea mai dură, dar în general rămăsese aceeaşi femeie frumoasă cum o cunoscuse maiorul.

— Nu ştiu ce ţi-aş fi răspuns aseară… Acum… Oftă: Îmi pare rău de Virgil. A fost un om admirabil.

— Îl cunoşti de mult?

— De vreo cinci ani. Este – avu un gest de resemnare – în sfârşit, era un avocat excelent. Cândva i-am solicitat serviciile într-o anumită problemă. Apoi ne-am împrietenit. Oameni ca el sunt rari: şarmant, generos, plin de fantezie. O inepuizabilă mină de fantezie.

Trăsăturile i se înăspriseră. Închise ochii, încercând să-şi amintească ce a făcut înainte de-a intra la el în birou, dar imaginea cadavrului prăbuşit în fotoliu le întuneca pe celelalte.

„O bestie! Coş de gunoi! Imaculatele lui cămăşi albe… Duzinele de cravate… Surâsul, amestec de miere şi curara. Şi totuşi n-am curmat vizitele. Există undeva, prin Amazoane parcă, o broască respingătoare care te atrage prin mirosul ei…“

Întredeschise pleoapele. Cristea o privea intens.

„Acum începe greul.“

— Într-adevăr, făcu distrat maiorul, un om înzestrat cu o deosebită fantezie. Vă vedeaţi des?

— În fiecare săptămână. Sâmbăta. S-a statornicit obiceiul ca sâmbăta seara să facem un *bridge*. Strâmbă imperceptibil din buze: Frica de singurătate ne determină să colecţionăm deprinderi inofensive, care treptat se transformă în vicii.

— Frica de singurătate?

— Ce te surprinde? Nu mai am şaisprezece ani să tremur de fericire la gândul că diseară mă întâlnesc cu un băiat. La

urma urmei, solitar poţi fi şi la braţ cu nevasta. Nouăzeci şi nouă la sută din căsnicii poartă pecetea plictiselii. Odată epuizat subiectul economiilor cotidiene, al menu-ului pentru a doua zi, relatarea cancanurilor – „Marie-Jeanne a intrat în câmpul muncii, ţi-ai fi închipuit?“ – se aşterne tăcerea. Tăcerea jalnică, aprioric acceptată, căci, dacă în societate facem eforturi s-o evităm, acasă o suportăm fără paliative, uitând să ne acoperim căscatul. Se ţese intimitatea în accepţiunea sa cea mai vulgară: obrazul neras, capotul mototolit, uşa de la toaletă deschisă… Pereţii devin apăsători, atmosfera irespirabilă. Sunt singuri. Trăiesc de unul singur. Şi atunci intervine telefonul salvator de la Mimi sau Răzvan, care la rândul lor sunt singuri şi se plictisesc de moarte. „Ce ziceţi, copii, facem un remmy?“ Aşa se naşte cercul, grupul în care ne pierdem agreabil vremea.

— Trebuie să înţeleg că nu prietenia, ci teama de singurătate v-a determinat să acceptaţi invitaţia avocatului Olaru?

— Prietenia… Hm! Luigi Stratian obişnuieşte să afirme că prietenia are ceva tulburător. De aceea ne căutăm parteneri care ne tulbură mai puţin. Desigur, glumeşte. În asemenea împrejurări, se nasc de obicei relaţii foarte strânse. Surâse: Se încrucişează perechile, iar numărul divorţurilor sporeşte.

— Se pare că evenimentele de azi-noapte depăşesc oarecum obişnuinţa…

Alexandra tăcu un timp, privind jocul molcom al flăcărilor, apoi ridică din umeri.

— Viaţa nu şi-a epuizat surprizele. Tocmai atunci când te aştepţi mai puţin recurge la procedee de o gratuitate dezarmantă.

— După părerea dumitale, deci, bătrânul a fost ucis fără motiv.

— Mă gândeam la cu totul altceva. La ideea de moarte… Se zice că e singurul fenomen absolut perfect. Inepţii! Nu

poate fi perfect un act reprobabil. Dar, în sfârşit, astea sunt chestiuni care te interesează mai puţin.

— Spune-mi, te rog, de fapt ce s-a întâmplat aseară?

Doctoriţa îşi lăsă capul pe spate.

„Oare într-adevăr nu ştie nimic? Sau se preface că nu ştie… Cred că se preface. Exclus să nu-i fi povestit Eleonora incidentul cu scrisoarea…“

— Aseară… Nimic deosebit. Am făcut două partide de *bridge*, am bârfit niţel, apoi s-a pornit viscolul. Virgil ne-a invitat să rămânem peste noapte. Pe la nouă şi ceva a urcat sus. Avea de lucru. Jumătate de oră mai târziu ne-am culcat şi noi. Ce a urmat, ştii…

— La un moment dat ai auzit împuşcăturile…

— Împuşcăturile? De unde-ai mai scos-o? N-a fost decât una singură.

— Sigur? Gândeşte-te bine, Alexandra! E foarte important pentru mine.

— Categoric! Îmi amintesc precis. S-a auzit un foc de armă. Unul singur. Nu, te rog să nu mă întrebi dacă bănuiesc pe cineva. De obicei asta-i întrebarea care se pune. Nu mă întreba, pentru că n-am să-ţi răspund.

— De ce?

— Ţin mult la oamenii aceştia, şi, crede-mă, mi-ar fi foarte greu, aproape imposibil să gândesc rău despre ei.

— Şi totuşi…

— Ştiu, ucigaşul e unul din noi. Asta ai vrut să spui.

— Atunci?

— Pe cine să bănuiesc? Inginerul Mihăilă este un om integru, de-o moralitate ireproşabilă, care îşi adoră băiatul. Nu ştiu exact ce s-a întâmplat cu nevasta-sa, oricum, ceva s-a întâmplat. Este genul de om cu care mi-ar place să joc în aceeaşi echipă, în sensul pur al expresiei, fireşte. Conduce o fabrică naţionalizată recent. O funcţie de răspundere care îl solicită foarte mult. Luigi… Începu să râdă: Luigi! Trebuie să-l iei aşa cum e. Un ştrengar cu tâmplele cărunte, incapabil să treacă pe lângă o femeie fără să-şi bombeze

pectoralii. La şaizeci de ani, se crede încă irezistibil şi poate nu la modul gratuit.

— Cu ce se ocupă?

— Regizează spectacole de revistă. Pare surprinzător dacă ne gândim la gabaritul actual, totuşi cu ani în urmă a fost balerin. Un balerin bine cotat. Despre Gheorghiu ce să-ţi spun? E un băiat admirabil, îndrăgostit înduioşător de nevasta-sa. Luigi pariază că ar fi vorba de o dereglare glandulară. Oricum, trebuie să recunoşti, constituie o excepţie… Monica Ciuvăţ este, dacă vrei, copilul nostru preferat. Pe cine să bănuiesc?

Arunca vorbele fără convingere, ca şi cum ar fi vrut să scape de ele şi maiorul se întreba de ce o face.

„Oamenii ăştia îi sunt profund dezagreabili. Am văzut cum îi privea…“

— Poate că ai dreptate, observă Cristea. Cam aşa judecă şi doamna Olaru, deşi nu mi s-a părut că s-ar da în vânt după musafirii fratelui ei. E o femeie interesantă.

— Cine?

— Eleonora.

Doctoriţa clătină din cap evaziv:

— Mai degrabă ciudată. Sunt incapabilă să-mi dau seama ce gândeşte.

— Crezi că e un cusur?

— O, nu, râse Alexandra, desigur că nu. Dar o astfel de prezenţă în general te stânjeneşte, te îngrijorează.

Stratian îi spune *La donna vestida*. E întotdeauna bine închisă la gât…

Pentru o clipă figura doctoriţei păru să se crispeze. Mai mult o impresie, căci, concomitent aproape, chipul alb îşi redobândi limpezimea. O bucată de marmură splendid dăltuită.

— De altfel, toţi cei care l-au cunoscut pe Olaru i-au rămas credincioşi, reluă Alexandra.

— Erai la curent cu preocupările lui literare? Mi s-a pomenit despre nişte poezii.

Doctoriţa zâmbi condescendent.

— N-am ştiut nimic. Avocatul nu era ceea ce s-ar putea numi un tip modest, dar avea groază de ridicol. Cred că acesta e motivul pentru care a fost atât de discret. Cum ai răzbătut până aici?

— O maşină specială… Un chin! spuse Cristea pe gânduri. Pe el îl înţeleg perfect.

— El?

— Mă gândeam la Olaru. N-am înţeles însă reacţia amicilor când au aflat cu ce se îndeletniceşte în timpul liber. Soră-sa îmi spunea că au fost literalmente cuprinşi de groază.

Alexandra râse nervos.

— Şi eu?

— Nu, dumneata nu, răspunse maiorul, privind-o deschis în ochi.

— Tot e ceva… Îşi aranjă mecanic părul. Cine ştie ce i s-o fi năzărit Eleonorei. Oftă: Mă întreb ce are telefonul. Nu face legătura…

— Crezi că preocupările, hai să zicem, literare, ale avocatului erau de natură să-i îngrijoreze pe prietenii dumitale?

— Da de unde! Probabil că băieţii au mimat stupefacţia. Ştii cum se întâmplă în situaţii din astea. Când un om la şaizeci de ani se apucă de versuri, fără să vrei începi să zâmbeşti. Dacă relaţiile sunt amicale, îţi îngădui să râzi cu gura până la urechi, să comentezi.

— Eleonora spunea că nimeni n-a scos o vorbă. Aproape că s-au înspăimântat.

— Uite ce se întâmplă! Alexandra abordase un aer profesional. Eleonora – ţi-o spun în calitate de medic – este la vârsta critică. La această epocă, tulburările psihice sunt foarte frecvente, variind ca formă şi intensitate de la individ la individ. Ipohondrie, avariţie, bigotism, nimfomanie la cele care au fost frigide şi uneori chiar simptome de nebunie blândă. Nu afirm că Eleonora ar avea halucinaţii, dar e

departe de-a fi cel mai preţios martor al dumitale. Ia-o ca un sfat, dacă vrei!

— E un aspect la care nu m-am gândit. S-ar putea să ai dreptate.

— Matematic! Se uită pe fereastră. Idioată vreme…

— Bătrâna încerca oarecari temeri vizavi de starea domnişoarei Ciuvăţ, mai ales. Fata e plăpândă, iar povestea cu scrisoarea se pare că a şocat-o în mod deosebit. Sper că s-a simţit mai bine după calmantul administrat de dumneata.

Alexandra ridică impacientată din umeri.

— Monica ia deseori tranchilizante. E în stare să-ţi facă o criză pentru cel mai mic fleac care i se pare că o vexează. Altminteri e un om excelent. Şi arată foarte bine. Zâmbi. Adaugă şi atu-ul vârstei şi-ai să înţelegi de ce trec pe planul doi.

— Era, dacă nu mă înşel, lângă dumneata.

— Când?

— Aseară. Stratian a ridicat plicul de pe masă şi a citit cu glas tare numele expeditorului.

— Probabil. Nu-mi amintesc. Spune-mi, te rog, crezi că există vreo şansă să plecăm? Nu de alta, dar mâine sunt de gardă.

— Mă întreb totuşi – Cristea aşteptă să ardă chibritul până la capăt, apoi strivi lemnul carbonizat – mă întreb în ce a constat surpriza? Ce părea extraordinar? Faptul că Olaru cocheta cu posteritatea? Secretul preocupărilor sau pseudonimul? Şi ce anume în legătură cu pseudonimul? Maiorul părea să reflecteze cu glas tare, făcând abstracţie de prezenţa doctoriţei. A şocat ideea de pseudonim, ori numele, având eventual rezonanţe speciale, semnificaţie pentru ceilalţi…

Doctoriţa îl măsură cu ochii subţiaţi.

— Ştii ceva? Acuma am înţeles de ce meseria asta îţi place. Este însăşi raţiunea dumitale de a exista. La urma

urmelor, vânătoarea este o pasiune. Ceea ce profesezi dumneata este infinit mai captivant.

Cristea zâmbi îngăduitor.

— Vrei să spui că vânez oameni. Posibil… Francezii consideră că cele mai îngrozitoare lucruri pot fi formulate elegant. Dar, dezvoltând ideea până la capăt, aş afirma că, şi invers, fenomenele cele mai înălţătoare, profund umane pot fi tendenţios prezentate. Într-o viziune, pictorul e artist, în alta un zugrav. Pentru un vindecat, chirurgul a avut o mână de aur, pentru celălalt e un măcelar. Te rog să mă crezi că nu mi-am îngăduit nici o aluzie. Discutăm la modul cel mai general. În felul ăsta, munca miliţiei poate însemna hingherească sau operă de asanare socială. Chestiune de optică.

— Poate.

— În ce mă priveşte, comiţi o eroare fundamentală. Probabil că eu nu-mi iubesc meseria.

Doctoriţa făcu ochii mari.

— Ştiam că o să te surprindă. N-o iubesc… Cel puţin, nu sub aspectul pe care-l relevai dumneata. Clipi mărunt. Ne-a speriat cinematograful. Goana cu 150 la oră pe şosea după eternul căpcăun cu trenci şi pălăria trasă pe sprâncene ţine mai mult de Hollywood. Eu, cel puţin, nu port revolver, iar la judo şi karate am rămas „corigent“. Ceea ce nu vezi la cinema este coşul cu rufe murdare în care anchetatorul e obligat să răscolească. Josnicie, obscenităţi, sadism, atrocităţi – poliţistul parcurge întreaga gamă a decreptitudinii umane la tonalităţile cele mai stridente. Incestul, de exemplu, se judecă în şedinţă secretă, tocmai dintr-o decenţă a instanţei faţă de public. Dosarul însă eu l-am alcătuit. Cu lucrurile acestea nu te obişnuieşti niciodată. Poate că elementul surpriză se consumă, dar gustul amar rămâne. Şi e bine că-i aşa. Altminteri, am deveni manechine în uniformă.

— Şi totuşi o faci cu pasiune.

— Te înşeli. Pasionant, dacă vrei, e altceva: lupta la nivelul inteligenţelor. De pildă, am de-a face cu un om foarte deştept, peste media obişnuită, să zicem. Stăm de vorbă împreună şi brusc îmi dau seama că minte. Gândeşte-te la oscilaţiile sensibile ale unui seismograf: un accent, o privire, o crispare a degetelor. Deşi totul e perfect, logic, verosimil, omul evoluează într-un climat fals. Ascunde ceva şi depune eforturi subtile pentru a mă determina să-i ingerez varianta, să ocolesc momentul-cheie.

Alexandra îşi duse mâinile la tâmple. La Veneţia se urcase în Campanella. Era ora 12 şi clopotul începuse să bată. Îşi astupase urechile, dar zgomotul asurzitor pătrundea prin palme, îi izbea dureros timpanele. Acum auzea acelaşi clopot. Îi sfâşie creierii.

„Omul ăsta o să afle adevărul.“

Ridică ochii şi întâlni privirea maiorului. Clipe lungi, în care totul pare să se fi oprit: timpul, inima, vântul. Viaţa s-a adunat în două perechi de ochi.

Cristea întrebă, abia mişcându-şi buzele:

— De când te şantajează Olaru?

Capitolul V

DIGRESIUNILE MAIORULUI CRISTEA

Luigi Stratian înainta cu greu. Viscolul blocase şoseaua. În dreptul magazinului universal, sătenii înarmaţi cu tot felul de lopeţi trudeau să înlăture nămeţii.

În localul poştei, telefonista aruncă o privire anonimă spre Stratian şi continuă fără să se sinchisească:

— …Pe urmă, a dat-o pe drojdie. Cu halba turna în el Sucitu. A mică jura pe sănătatea ei că n-a luat ochii din pământ. Ăla nu şi nu! Când a început iar muzica, odată a tras Ilie cuţitul.

„Hm, făcu Stratian. Bal la Tâncăbeşti! D-asta nu era nimeni la miliţie azi-noapte.“

Tuşi discret:

— Domnişoară…

Fata nu-i dădu atenţie. Relată încăierarea cu lux de amănunte, inventarie martorii, comunică opinia primarului, apoi trecu la câteva considerente personale despre starea vremii.

La celălalt capăt al încăperii câţiva tineri îşi încercau norocul la loterie.

— Care mai pui un pol? Hai, bă, brânză în sticlă!

În sfârşit, fata scoase căştile. Adoptă subit tonul profesional:

— Ce doriţi?

— O convorbire cu Bucureştiul. Privi în jur şi şopti: Gheorghe Niţulescu. 5 20 11.

Telefonista făcu comanda.

— 5 20 11 nu răspunde.

— Insistaţi, domnişoară! Am o comunicare urgentă.

După un sfert de oră, fata ridică din umeri, scoţându-şi căştile.

— Îmi pare rău. Putem însă transmite comunicarea dumneavoastră mai târziu.

— Da. E o idee.

Luă o foaie de hârtie şi scrise numărul şi numele abonatului, apoi textul.

Cred că trebuie să posteşti câteva zile.
Luigi.

Îşi frecă îngândurat bărbia: „Nu e bine!“ Şterse şi adăugă dedesubt:

Astă seară, relache.
Luigi.

„Ce tâmpenie! M-am prostit de tot. Şi un copil ar prinde figura.“

Rupse hârtia şi o aruncă la coş.

— M-am răzgândit, domnişoară. Revin mai târziu.

Ieşi. Din grupul jucătorilor se desprinse locotenentul Drăgan. Înaintă spre coşul de hârtii cu un licăr de triumf în privire.

* * *

Maiorul Cristea întoarse butucul, manevrând vătraiul cu voluptatea inedită a individului născut într-un apartament

cu încălzire centrală. Lemnul ars se sfărâma, împrăştiind rubine incandescente.

Inginerul Mihăilă îl observă liniştit. Era imposibil să-ţi dai seama de adevărata lui stare de spirit. Înregistrai o prezenţă şi atât.

Maiorul zâmbi. Celălalt continua să-l privească. Nu fix, impertinent, angajând un duel al ochilor din care fatal cineva iese înfrânt, plecându-şi sau fluturând pleoapele. Era o privire tehnică, de studiu.

„Un tip căruia nu-i pasă la modul cel mai sincer de ceea ce spun ceilalţi.“

Cristea ştia că astfel de oameni sunt foarte rari. Cine se laudă în gura mare că dispreţuieşte opinia publică minte, pentru că totdeauna ne interesează acut comentariile generate de persoana şi actele noastre. Această particularitate a lui Mihăilă trăda o personalitate puternică şi o siguranţă de sine ieşite din comun.

— Afurisită vreme, enunţă voit plat Cristea.

— Mda! îngână Mihăilă.

Încercă să-l califice pe maior: flegmatic, plictisit, sau foarte abil? Era obişnuit cu rubrici precise, catalogări fulgerătoare şi îndoiala îi crea o senzaţie vagă de iritare.

Se aşternu din nou liniştea. Într-un colţ al holului, locotenentul Drăgan întoarse pagina. Un foşnet uşor trădând prezenţa celui de-al treilea, pe care inginerul îl ignora. Nu întoarse capul. Clipi scurt, atestând înregistrarea.

„Are reflexe minunate“, îşi zise Cristea. Continuă pe tonul de conversaţie oarecare:

— De mult n-am avut aşa o iarnă. Poate în ’41, pe front. Te dureau ochii de frig. Vă amintiţi?

— N-am făcut războiul, răspunse sec inginerul.

— A, da, fireşte… Soldaţii se căptuşeau cu jurnale… Zâmbi. Erau foarte căutate. Unii îşi oblojeau durerile cu ele, măsele, degete strivite, răni de schijă. Ajunseseră un curativ universal. Făceau cocoloş din ziar şi-i dădeau foc

într-o farfurie. Se prelingea un soi de suc negru. Cu el se doftoriceau. Personalul sanitar se sufoca… Evident, a fost şi viscolul din ’46…

Mihăilă îşi aprinse o ţigară,

„Unde vrea să ajungă?“

Observă indiferent:

— Acelaşi lucru îl remarca şi avocatul Olaru aseară.

— Un om extrem de ospitalier, din câte am înţeles.

Inginerul îşi coborî privirea.

— Ospitalier… Cred că acesta e termenul cel mai indicat.

Avea un glas metalic fără nuanţe, glasul omului obişnuit să se impună.

— Îl cunoaşteţi de mult? ..

— De douăzeci şi cinci de ani.

— Cum s-ar spune, o prietenie verificată. Şi divagă: Am afirmat totdeauna că, odată cu isprăvirea studiilor, ceea ce în general coincide cu trecerea individului de la adolescent la adult, prieteniile se leagă mult mai greu. Mă refer, desigur, la sensul major al noţiunii şi nu la bune cunoştinţe, parteneri de table, sau „ia să vedem cu cine facem revelionul“. Din nefericire, au preponderenţă şi o seamă de factori, le-aş zice străini: program asemănător, domicilii apropiate etc.

— Acesta ar fi aspectul comod al camaraderiei, declară Mihăilă. Mi se pare stupid să fiu amic cu Ionescu numai pentru că mi-e vecin de bloc. Lipsa afinităţilor nu poate fi compensată de faptul că circulăm cu acelaşi lift şi plătim întreţinerea aceluiaşi administrator.

Cristea se lăsă pe spatele fotoliului. Surprinse privirea nedumerită a locotenentului şi-i veni să râdă.

— Desigur, desigur. Totuşi, cam aşa se întâmplă în general. Pe dumneavoastră v-am cunoscut în dimineaţa aceasta, iar cu victima n-am discutat niciodată. Rămânând însă în limitele mai indulgente ale impresiei, mi se pare că ceva nu rimează. Nu vă văd alături de Olaru, personalitate

distinctă, dar cu de cu totul altă factură decât a dumneavoastră.

— Nu înţeleg. Vă deranjează faptul că eu nu semăn cu Virgil?

— Nu mă deranjează, domnule Mihăilă. Maiorul părea să-şi ceară scuze: Am să încerc să fiu limpede. Olaru era un jovial, un generos, un exploziv. Dumneavoastră sunteţi plin de rezerve, vă repugnă excesele sentimentale, pe care probabil le consideraţi lipsite de gust, o conduită nestăpânită vă crispează. Bănuiesc că nu sunt puţini cei care vă califică drept un dur, ori astfel de contraste nu coexistă aproape niciodată, se repudiază instinctiv.

— Concluzia, dacă îmi permiteţi, e falsă, domnule maior. În primul rând, Olaru nu era un sentimental. Avea un umor caustic şi nu cruţa pe nimeni. Cred că asta m-a atras la el în primul rând atunci când l-am cunoscut. Iubesc oamenii care mă fac să râd. Jovial era într-adevăr, pentru că nimic nu i se părea important şi deci trecea cu uşurinţă peste plictiselile cotidiene, ceea ce-i asigura o bună dispoziţie egală. Generos… Generos! Puteţi să-i spuneţi şi aşa. În realitate, îi plăcea să se simtă bine. Ne amintea mereu cât îl costa pe bunică-su în napoleoni un dineu în restaurantele de prestigiu ale vremii. Un revelion cu participaţie în casa Olaru era ceva de neconceput. Ştia să te oblige, iar derutant, şi deci anulând orice gând de interes, era faptul că servea în situaţii în care concret şi imediat n-avea nimic de câştigat. Practica un soi de investiţii pe termen lung cu dobânzi poate întârziate, dar sigure. Vă spun lucrurile acestea fără cea mai mică intenţie de impietate. În totul, Olaru era un om agreabil la care am ţinut foarte mult, dar n-avea nimic dintr-un înger, aşa cum eu nu sunt durul pe care-l intuiaţi adineauri.

— Şi totuşi, în prezenţa dumneavoastră, oamenii respiră un climat tulburător… de uşoară nelinişte. Îngrijoraţi. Ăsta e termenul. Unul dintre oaspeţi – inventă Cristea zâmbind –

observa că atunci când îl priviţi simte toată Antarctica pe epidermă..

„Cretina de Monica“, calculă scurt inginerul.

— Cred, reluă maiorul, că remarca a fost generată de o anumită conduită pe care v-aţi impus-o.

Mihăilă privea focul. Tăcu multă vreme şi, când începu să vorbească, Cristea se simţi surprins ca în faţa unui obiect care glăsuieşte:

— Detest destăinuirile, domnule maior. Aici aţi intuit bine. Nu i-am înţeles niciodată pe cei care, la coadă, în tren, sau unşi cu nămol la Carmen Sylva, cunoştinţe de jumătate de oră, îşi fac confidenţe de o intimitate revoltătoare. Desigur, în această privinţă supremaţia o deţin femeile. Nu-i dispreţuiesc, nu-i judec, dar scapă posibilităţii mele de înţelegere. Sau ei nu mă înţeleg pe mine şi în felul lor, desigur, au dreptate…

Avea ceva în voce, tulbure, mai puţin sigur. Şopti:

— Sunt un om care m-am culcat cu tuleie şi m-am trezit cărunt, dacă înţelegi ce vreau să spun. Dar, în sfârşit, asta-i altă poveste.

În salcâmul din faţa geamului o cioară spărgea promoroaca. O cioară neagră şi urâtă ca o prevestire. Vântul izbea oblonul de lemn cu ritmicitate de cronometru.

Locotenentul Drăgan traversă încăperea şi deschise fereastra, încercând să-l blocheze. Un curent rece, uscat pătrunse înăuntru.

— Toată lemnăria din casă e stricată, remarcă inginerul. Azi-noapte, când s-a auzit detunătura, am crezut că oblonul e izbit de vânt. Tocmai vroiam să-l fixez cu ceva. Şerban – fiul meu – a simţit mişcare pe culoar. Am ieşit amândoi, dar… fusese altceva.

Maiorul întinse mâna după ibricul de cafea.

— Serviţi?

„Nu-mi place individul. Nu aduce a poliţist. Avalanşa asta de scuze, culpe imaginare, amabilitate forţată… nu-mi place, nu-mi place deloc…“

Maiorul turnă în ceşti.

„Nu m-am înşelat. E tare. Ştie să se stăpânească.“

— Cu zahăr?

— Mulţumesc, fără.

„Ce aşteaptă? De ce nu mă întreabă? De ce n-a cerut detalii în legătură cu momentul crimei? Îi oferisem prilejul…“

Cristea duse ceaşca la buze.

„Începe să-şi piardă răbdarea. Simte nevoia să vorbească. Aşteaptă să-l întreb şi să-mi răspundă.“

Surâse fermecător:

— Ce trebuie să fie acum în Bucegi…

— Poftiţi?

— Mă întrebam ce-o fi în Bucegi?

Inginerul aprinse o ţigară.

„Îşi bate joc de mine. N-a marşat. Am greşit undeva…“ Spuse cu o umbră imperceptibilă de iritare:

— Ce poate să fie? Viscol, lupi, zăpadă… O vreme ideală pentru picnic.

Locotenentul îşi căută locul în fotoliu. Maiorul Cristea zâmbi unui gând. Se întoarse spre Drăgan:

— Nu te-am invitat, dragul meu. Ştiu că nu bei cafea.

Reveni la Mihăilă:

— Ce spuneaţi? Da, da. E o vreme minunată.

Scăpat, oblonul se izbi de zid.

— N-am putut dormi toată noaptea din cauza oblonului. Nu ştiu cum suporta Olaru. Mă întreb dacă nu s-a mizat pe chestia asta… Aşteptă reacţia maiorului. Cum acesta nu manifestă vreo curiozitate, precizează: Vreau să spun că probabil s-a scontat pe o confuzie între zgomotul produs de oblon şi un foc de revolver. Chiar comentam ipoteza cu fiul meu.

Cristea se îngrijoră brusc:

— Bănuiesc că aţi luat legătura cu doamna. Să nu se impacienteze…

— Care doamnă?

— Soţia dumneavoastră.

Mihăilă scrâşni întunecat:

— A murit acum cinci ani.

— Trebuie, oftă maiorul, să-mi cer scuze pentru a doua oară.

Inginerul îşi muşcă buzele:

„Fantastic! Evită sistematic orice discuţie în legătură cu crima. Unde vrea să ajungă? Ce ştie? Cât ştie?“

— Presupun că nu v-a fost prea uşor să vă descurcaţi. Singur cu un copil mic, serviciu de mare răspundere… O carieră firească, dacă ne gândim la capacitatea, pregătirea şi, mai cu seamă, trecutul dumneavoastră. Apropo, aveţi o locuinţă bună?

Adunat în fotoliu, inginerul replică, stăpânindu-se cu greu:

— Patru pe hol, încălzire, două balcoane, dependinţe complete.

— Sper că nu vă supără vecinii. Ai mei sunt o calamitate! Bat toată ziua. Ce-or fi având de bătut, nu ştiu!

Mihăilă se ridică şi făcu câţiva paşi. Se opri în faţa lui Cristea, cu braţele încrucişate la piept.

— Încerc să-mi explic atitudinea dumneavoastră, domnule maior. Mă menajaţi probabil…

— În ce sens?

— Recurgeţi la eschive şi subterfugii amabile, ocolind împrejurările legate de evenimentul care v-a adus aici. S-a comis o crimă şi…

— Şi?

— Nu consider că postul pe care-l ocup mă scuteşte de anumite întrebări fireşti, obligatorii.

Cristea îşi cobori privirea, camuflându-şi satisfacţia.

„N-a rezistat.“

Abia i se auzi glasul.

— De ce să vă întreb? Mi-aţi spus singur. Am reţinut că, în momentul crimei, vă aflaţi în cameră împreună cu fiul dumneavoastră încercând să fixaţi oblonul. Mă înşel?

— Nu.

— Perfect. Şi, pentru că insistaţi pe temă, mă văd obligat să observ că în relatarea dumneavoastră s-a strecurat – desigur involuntar – un amănunt inexact. Bănuiesc că e o confuzie. Obloanele din camera dumneavoastră, insist, numai din a dumneavoastră, sunt bătute în cuie. Probabil aţi încercat să le blocaţi în altă încăpere. Cele din odaia în care s-a comis crima, de pildă, mi s-au părut foarte şubrede.

Rămăsese singur în hol. Flăcările din cămin muriseră. Mai stăruia sub spuza cenuşie o margine de jeratic, agonia unui apus însângerat spărgând ca pe o puşculiţă pântecul cerului de păcură.

Inginerul Mihăilă îşi simţea mâinile reci. Mâinile şi fruntea. Aceeaşi sudoare îngheţată.

…Îi fusese frig, deşi ziua era fierbinte. După-amiaza aceea cleioasă de august… Totul părea galben. Galben bolnav de rană veche, galben de lună somnambulă, vrăjmaşă, galben de coşmar.

Uniforma neagră cu zvastica pe brasardă… Olteanul care-şi lăuda marfa: roşii, zarzavat proaspăt… Înregistrare stranie, căci era aproape inconştient. Apoi… Auzi o tuse uşoară. Tresări. În spatele lui apăruse maiorul.

— Scuzaţi-mă, mi-am uitat ţigările. Întrebă în şoaptă: Domnule inginer, cât îi plăteaţi avocatului Olaru ca să tacă?

Capitolul VI

BANCNOTE ÎNSÂNGERATE

Viscolul îi şfichiuia obrazul, gerul se strecura lesne prin haina subţire, dar Mircea Gheorghiu nu se clinti. Ridică ochii, încercând să ghicească care-i fereastra de la odaia lui.

„Biroul… dormitorul lui Olaru… A treia!“

I se păru că zăreşte o umbră proiectată pe peretele din dreapta. Se uită în jur. Descoperi o scară lungă rezemată de cerdac. O aşează sub fereastră şi urcă.

Monica Ciuvăţ căuta febril. Luă din cuier paltonul savantului şi-i cercetă buzunarele, apoi căptuşeala.

„Nu-i aici!“

Privirea îi alunecă de-a lungul pereţilor şi se opri la fereastră. Lipit de geam, Mircea Gheorghiu o privea intens.

* * *

Luigi Stratian tăie capătul ţigării de foi. O aprinse cu dichis şi pufăi satisfăcut. Avea un aer prosper, optimist şi-o bună dispoziţie necamuflată.

— S-a smintit iarna, dom’le! exclamă pe un ton convenţional iritat. Aici rămânem până dau ghioceii. Naiba m-a pus să vin?!

Îşi mişcă trupul masiv în fotoliu. Era bine îmbrăcat, cam tinereşte, dar fără ca acest amănunt să şocheze.

— Am vrut – reluă – să-l servesc pe Olaru, Dumnezeu să-l ierte. Şi nu se ştie de ce, bătu în lemn. Mi-a telefonat alaltăieri că are nevoie de două sute de mii. M-am repezit socotind că până la miezul nopţii sunt înapoi şi, uite, a intervenit mizeria asta.

— V-a spus cumva pentru ce avea nevoie de bani? întrebă maiorul.

Stratian ridică din umeri.

— Totdeauna i-au plăcut misterele. Ne ştim de mici; din şcoala primară, dar nu s-a omorât niciodată cu confidenţele. Învârtea tot soiul de afaceri şi i se întâmpla uneori să aibă nevoie de sume mai mari. Ridică palma lângă ureche. Ce-i al lui, e al lui! Restituia corect şi la termen.

— Nici când i-aţi înmânat banii nu v-a oferit vreo explicaţie oarecare? Ceva de circumstanţă…

— Păi n-am apucat să-i dau.

— Înseamnă că-i aveţi la dumneavoastră.

Stratian se bătu cu mâna peste piept, scoase un teanc de bancnote strânse într-o banderolă de hârtie cafenie şi-l puse pe masă.

Maiorul rămase pe gânduri.

— Curios. Are nevoie stringentă de bani, vă cheamă special din Bucureşti şi după aceea nu se grăbeşte să vi-i ceară! Să se fi jenat de ceilalţi?

— Ştiu eu ce era în capul lui? Râse: Oricum nu plecam cu ei înapoi.

— Este o sumă destul de importantă. Presupun că Eleonora Olaru a fost informată.

Luigi Stratian îşi răsfrânse buza de jos.

— Nu cred. Bătrâna face mai mult oficiul de menajeră. În orice caz, nu era mentorul cel mai indicat pentru matrapazlâcurile lui Olaru. Şi apoi… Şopti confidenţial: E cam capie…

— Ce înţelegeţi prin matrapazlâcurile lui Olaru?

Omul râse mânzeşte, arătându-şi dinţii care sclipeau sub mustăcioara retezată à la Clarck Gable.

— N-aveţi decât să-i răscoliţi niţel dosarele. O să găsiţi tot ce vă trebuie.

— Da, da… E o idee. Maiorul Cristea părea distrat. Deşi mă îndoiesc că a lăsat asemenea documente la îndemâna oricui. Dumneavoastră, ca vechi amici…

Stratian îşi ridică palmele:

— O clipă, domnule maior! Nu sunt vreun sensibil, vreau să spun că nu am obiceiul să mă formalizez, totuşi aş vrea să ştiu dacă pastila cu amiciţia se numeşte cumva ironie.

— Cum vă imaginaţi că mi-aş îngădui-o?

— Perfect. Atunci să precizăm de la început perimetrul exact în care au evoluat relaţiile mele cu Olaru. Ne cunoaştem de o groază de timp şi totuşi am rămas la stadiul de bune cunoştinţe. Cred că ne vedeam de maximum cinci-şase ori pe an. În general, sunt un om ocupat şi apoi ţin prea mult la liniştea mea, la inofensiva mea partidă de *bridge*, la excelentul escalop de la Capşa, pentru ca să adâncesc astfel de legături.

— Trebuie să înţeleg că aveaţi faţă de Olaru anumite rezerve?

— Ce mai încoace şi-ncolo, domnule maior, era un tip dubios. M-aţi obligat s-o spun. Relaţii nu prea ortodoxe cu nemţii în timpul războiului, paşapoarte false, recent filodorme, negocieri de valută, cartele, alimente la negru şi câte or mai fi… Ricană: A fost mai şmecher decât poliţia, trebuie s-o recunoaşteţi.

Cristea îşi coborî pleoapele.

— Recunosc. De altfel e un duel pe care deocamdată l-am ignorat. Îşi umezi degetul şi ridică scrumul de pe cristalul măsuţei. Mai mult mă surprinde atitudinea dumneavoastră, faptul că n-aţi reacţionat. Un om franc, o conştiinţă imaculată…

Stratian îl întrerupse:

— Adică să-l fi turnat? Se lăsă adânc în fotoliu. Nu, dom’le! Asta ar fi fost o măgărie!

— De ce?

— Am un principiu în viaţă: trăieşte şi lasă-i şi pe ăilalţi să dea din coate. La urma urmelor n-a omorât pe nimeni. Apreciaţi vă rog faptul că nu sunt ipocrit.

— Apreciez! declară Cristea fără nuanţe. Apropo, domnule Stratian, cu ce vă ocupaţi?

— Sunt maestru de balet. De când am ieşit la pensie mă ocup cu regia spectacolelor de *music-hall*.

— O muncă interesantă, desigur…

— Îm! făcu Stratian. Aşa şi-aşa… Public ingrat, fetele nişte nebune, toate se cred vedete, nopţi pierdute…

— Şi totuşi – maiorul păru topit de admiraţie – câte satisfacţii! Să descoperi tinere talente, să realizezi spectacole de ţinută…

Stratian îl privi circumspect.

— Da, da… Trebuie să veniţi într-o seară. Ambianţă, program frumuşel… Săptămâna trecută a fost Mihăilă cu fiu-său. Râse vulgar. Pariez că Şerbănică a început să viseze noaptea şi altceva decât isprăvile lui taică-său pe post de mare şi neînfricat luptător…

— La ce anume vă referiţi?

— Cum, dom’le? Stratian simulă neîncrederea stupefiată: Nu v-a povestit că el în timpul războiului a speriat Gestapoul? N-aţi auzit balivernele cu fritzii, cu Rezistenţa, cu lupta ilegală? Le înşiră la toată lumea şi de fiecare dată finalul e altul. Ba i-a strâns mâna personal Churchill la Yalta, ba i-a trimis de Crăciun un cui de la cârjă şi o bucată de budincă secretara lui Roosevelt, dar, cică, nu i-a plăcut, „prea multă scorţişoară“, ştiţi, asta pentru nota de autentic. Mă mir, dom’le, mă mir!

— În fond care e realitatea?

Stratian scutură scrumul gros, arborând o expresie de revoltă jovială:

— Hai să fim serioşi! S-o fi jucat niţeluş de-a v-aţi ascunselea cu Siguranţa, şi acum speculează. E bandit mare, are fler, dar nu-i ăsta omul care să înfigă steaguri pe baricade.

— Foarte interesant! opină maiorul. N-aş fi zis că-i un flecar. Dimpotrivă, mi-a făcut impresia unui om sobru, plin de rezerve.

Stratian râse încântat:

— Ce vă spuneam eu!? Mare şnapan! Ştie să se orienteze. Şi-a dat seama cu cine are de-a face şi v-a oferit o partitură plină de distincţie, echilibru şi nobilă discreţie. Să-l fi auzit însă ce-i debita lui Gheorghiu…

— Savantul?

— Eh! Păi dacă ăsta-i savant, eu îs Fred Astair… Un zevzec! Numai tâmpenii îi funcţionează în bostan. În sfârşit, Mihăilă l-a aiurit ca pe un prunc. Fizicianului îi dăduseră lacrimile de emoţie. Penibil…

— De ce credeţi că o face? întrebă Cristea, scormonind tăciunii din cămin. Mă interesează mult punctul dumneavoastră de vedere. Dovediţi discernământ şi un remarcabil simţ de observaţie.

— Ei, nu cine ştie ce, râse gâdilat Stratian, săltându-şi trupul greoi. Deformaţie profesională: lucrez cu oamenii.

— Tocmai. În plus, vă apreciez enorm obiectivitatea. Faptul că musafirii defunctului vă sunt prieteni…

— Pardon! respinse Stratian. Prieteni erau, dacă vreţi, cu Olaru.

— De fapt nu are nici un fel de importanţă. Important este că sunteţi dispus să mă ajutaţi. Spuneţi-mi, vă rog, cam cât timp s-a scurs între cele două împuşcături?

— Asta-i bună! Este pentru prima oară când aud că s-ar fi tras de două ori.

— Pesemne m-am înşelat eu. Continuaţi!

— Despre ce vorbeam? A, da, în ce-l priveşte pe Mihăilă, ascultaţi-mă pe mine, e o lichea care a ştiut să profite de împrejurări. O lepră. Să fim sinceri! Sună al naibii de bine

într-un dosar câteva măsuri din Internaţionala fredonate, pasămite, când în Europa se consuma în materie de muzică doar Deutschland uber alles... Şi rezultatele s-au văzut. Amicul Dan Mihăilă conduce azi fosta fabrică *Foreta*.

— Judecând în limitele bunului simţ, asemenea afirmaţii ţin de un trecut relativ apropiat şi sunt lesne controlabile. Nu pot fi emise gratuit în afara unui cerc restrâns de amici sau cunoştinţe care stau la şuetă într-o sâmbăta seara ronţăind alune.

— Păi aici a fost mare Olaru! exclamă Stratian triumfător. Nu ştiu nimic concret, dar aş paria că i-a făcut rost de nişte hârtiuţe – scandă retoric – care să ateste trecutul de luptă şi de sacrificii al inginerului. Mâine, poimâine îl vezi şi pe ăsta în cartea de istorie. Cred că l-a costat parale frumuşele.

— Pe cine?

— Pe inginer, vezi bine! Olaru nu făcea servicii gratuite. Dar, repet, sunt simple prezumţii. Deşi...

— Deşi?

— Totdeauna mi s-a părut curioasă prietenia dintre Olaru şi Mihăilă. N-aveau nimic comun. Ce-i drept, Virgil era un tip bizar, colecţionar de ciudăţenii şi mutre îndoielnice.

— Îi înscrieţi la această rubrică şi pe ceilalţi musafiri?

— Domnule maior, făcu Stratian cuprins brusc de scrupule, împingându-şi înainte bărbia, n-aş vrea să mă taxaţi drept palavragiu, iar ipostaza de delator nu mă avantajează.

— Nu e cazul. Am înţeles de la început cu cine am de-a face.

Maestrul de balet îi aruncă o privire iute din colţul ochilor, puţintel îngrijorată, dar îşi recapătă repede siguranţa.

— Ştiţi, probabil, că oamenii ăştia veneau la Olaru săptămânal într-un soi de week-end.

— Până aici nu văd nimic anormal.

Stratian îşi trecu limba peste buze.

— De acord. Ieşit din comun mi se pare interesul constant al unor indivizi tineri pentru Virgil. Era un tip nostim, desigur, de o maliţie savuroasă, dar nimic mai mult. Trăiesc în mijlocul tineretului, domnule maior, şi după atâţia ani pot să spun că ştiu ce le umblă prin cap. Bătrânii îi plictisesc.

— Aveţi dreptate, totuşi oaspeţii victimei, cu excepţia lui Mihăilă junior, nu mai sunt nişte copii.

— Credeţi? Lăsându-l la o parte pe inginer, mai aproape de generaţia noastră, Alexandra cât să aibă? 35, maximum 36, Gheorghiu 27, Monica 25. E ea voluptuoasă în forme, şi din cauza asta îi dai mai mult. Ei, vi se pare normal ca oamenii ăştia să-şi ponteze prezenţa în fiecare sâmbăta la Tâncăbeşti?

— Sunt convins că dumneavoastră aţi găsit o explicaţie.

Stratian săltă din umeri:

— Pe dracu’! Oricum e ceva cu ei. De pildă, doctoriţa: frumoasă muiere, nimic de zis. Curăţică, carieră, bani, Dodge, tacâm complet. Îşi apropie faţa de a maiorului. Patru bărbaţi lipsă în inventar. Morţi, copţi, îngropaţi, isprăviţi! Păi acum două sute de ani o ardeau pe rug ca vrăjitoare, cum a păţit baba aia de Brinvilliers, marchiză, sau ce naiba era.

— Se pare că între timp lucrurile s-au mai schimbat.

— Grozăvenie! De-aia face solo tot anul? Nu se mai apropie unul. Preferă tramvaiul decât cavou la Belu. Că ce-i al ei, e al ei, post-mortem îi cazează bine.

— Nu văd corelaţia dintre starea civilă a doctoriţei şi avocatul Olaru.

— Aici e o chichiţă, dar n-am mirosit-o. S-o luăm pe ailaltă, pe arhitectă.

Maiorul încruntă sprâncenele.

— Monica Ciuvăţ. A isprăvit acum un an. Ce caută macioala asta aici, dom’le!? Fată tânără, cam rurală în şolduri, nu se poartă, dar se mai găsesc suflete milostive… Deşi când te uiţi la ea zici că l-a văzut pe Omul Negru…

— Mda… Maiorul trase din ţigară, privind lung capătul neaprins. Are nervii zdruncinaţi. Eleonora Olaru spunea că aseară a făcut chiar o mică criză.

Stratian îl privi nedumerit.

— Când dumneavoastră aţi descifrat pe plic pseudonimul avocatului.

— A, da, da… Ca să vezi! Scria poezii la vârsta lui. Nici ăsta nu era normal, săracul!

— Aţi citit ceva? se interesă Cristea pe un ton indiferent.

— Îm, una-două. Eu, vă spun sincer, am rămas la Verlaine, Baudelaire…

Maiorul îşi ascunse zâmbetul.

— Ăştilalţi, de acum îşi bat joc de noi. Cred că îşi aranjează versurile când se spală pe dinţi, la gargară. Olaru bătea şi el câmpii. Dar vorba aia: ei scrie, ei citeşte.

— Avocatul adoptase o modalitate literară mai dificilă, ermetică, sugeră Cristea.

— Dacă vreţi…

— Înţeleg prin aceasta, precizează maiorul, că se adresa unui cerc restrâns… de iniţiaţi.

Stratian îi aruncă o privire iute.

— Cam aşa ceva.

— Ce mi se pare cel mai interesant este faptul că fiecare poezie avea – mă exprim poate cam preţios – o muză distinctă, iar Olaru o anunţa într-un soi de motto sau dedicaţie. Poate că forma nu excela, în schimb, afirmă unii, poeziile erau pline de conţinut.

— Şi încă ce conţinut…

Îl privi printre gene: „S-a prins!“

— De fapt scopul era atins. Sensul major al poeziei este să-ţi dea prilej de reflectare, să-ţi trezească anumite stări sufleteşti, să te facă mai bun, mai generos. Întrebă după o pauză: Dumneavoastră, domnule Stratian, v-aţi simţit mai generos după ce i-aţi citit versurile?

— Toată viaţa mea am fost culant, prodig, aş zice. Un rictus îi strâmbă colţul gurii. Arătă teancul de bancnote.

Adeseori împrumutul este forma elegantă a generozităţii.

Cristea îl măsură plin de admiraţie.

— Câtă delicateţe! Îmi pare bine că nu m-am înşelat alegându-vă drept confident şi consilier. Mi-aţi pus la dispoziţie amănunte edificatoare, cu atât mai valoroase cu cât vin din partea unui om dezinteresat. În privinţa banilor însă cred că s-a creat o mică confuzie. Nu i-aţi adus. I-aţi găsit – desigur, cu totul întâmplător – în buzunarul victimei.

— E o îndrăzneală! O…

— O precizare. Privi peste umerii lui Stratian. Apropie-te, Drăgan. Arată, te rog, ce-ai găsit în fişetul din dormitor!

Locotenentul desfăcu un pachet, scoţând câteva teancuri de bancnote.

— După cum remarcaţi, zâmbi maiorul, pachetele de bani sunt banderolate cu hârtie cafenie ca şi al dumneavoastră. Şi apoi, sunteţi mult prea distrat, domnule Stratian. Cum se poate să nu fi observat pata de sânge de pe marginea primei bancnote? Probabil că v-aţi grăbit să vă recuperaţi banii oferiţi într-un elan de generozitate stârnit de versurile maestrului Olaru.

Capitolul VII

DE CE ŢI-E FRICĂ, MONICA?

Mihăilă îşi recunoscu maşina sub stratul gros de zăpadă. Vântul sufla cu puteri sporite şi inginerul făcea eforturi să-şi păstreze echilibrul. Curăţă parbrizul, apoi încercă zadarnic să deschidă portiera. Tresări. Cauciucurile – toate patru – erau spintecate.

— Îţi place?

Se întoarse brusc. La câţiva metri în spate, Alexandra îl împungea cu privirea. Dodge-ul doctoriţei era şi el pe geantă.

Mihăilă îşi recapătă sângele rece. Ridică din umeri:

— Ai vorbit cu el?

— Da.

— Sper că n-ai făcut vreo prostie. Ştii foarte bine la ce mă refer.

Ochii Alexandrei se îngustară.

— Cât de puţin mă cunoşti!

— Tot ce se poate.

— De altfel e inutil. Ştie.

— Bănuieşte! Arătă maşinile. Înţelegi ceva din aiureala asta?

Doctoriţa continua să-l privească fix.

— Da… Cred că încep să înţeleg câte ceva..

* * *

— Mă doare rău capul, spuse Monica Ciuvăţ, şi-şi trecu mâna peste frunte. Încercă să zâmbească. De fapt, nu e o noutate. Am migrene îngrozitoare seara.

— Trebuie să-i cereţi un calmant doamnei Macarie, opină maiorul Cristea.

Monica se ghemui şi mai mult în fotoliu. Aproape ţipă:

— Nu!

Îşi muşcă buzele albe, pipăindu-şi cu gesturi dezordonate obrazul.

Maiorul o examină curios. O găsea foarte feminină – desigur nu în gustul epocii, era prea plină pentru asta – emanând farmecul acela caracteristic al femeilor care trec aproape neobservate pe stradă, câştigând însă imens în cadru intim.

— N-am nevoie de calmant, spuse Monica. În orice caz nu de la ea. Adăugă precipitat: Alexandra mă detestă.

Maiorul râse sincer amuzat.

— Oricum, nu v-ar refuza o pastilă.

— N-am nevoie, repetă încăpăţânată arhitecta. Femeia asta nu mă suportă. Nici ceilalţi… Mă dispreţuiesc.

— Sunteţi prost dispusă. A fost o noapte grea pentru dumneavoastră toţi şi în asemenea situaţii, fireşte, devii mai puţin politicos, uiţi o seamă de convenţionalisme. Suficient ca să te simţi bruscat de orice fleac.

Monica îşi frânse degetele nervoasă.

— Sunt odioşi. Îi cunosc bine. Mihăilă cu dinţii lui de lup… Când îmi sărută mâna, se cutremură de silă. Îi place în schimb Alexandra. Şi lui Stratian îi place. Doamne, ce imbecili pot fi bărbaţii!

— Încep să cred că n-o agreaţi pe doctoriţă. Ce v-a făcut?

— Nimic. Dar e în stare de orice. Dacă încerc să-mi imaginez un medic SS-ist, la ea mă gândesc. Îi tratează pe oameni ca pe nişte obiecte. Mădulare, intestine, foi de temperatură…

— Da… Maiorul observă chipul rotund, de o paloare nesănătoasă, pe caze ochii zvâcneau ca nişte faruri. Mi-aţi făcut o mărturisire deconcertantă: oamenii aceştia vă dispreţuiesc. De ce nu-i evitaţi? Ce vă obligă să le suportaţi societatea?

— Am ţinut mult la Olaru. Monica îşi umezi buzele arse. Şi la Eleonora. Sunt orfană… S-au purtat cu mine ca nişte rude apropiate. Virgil m-a ajutat să-mi isprăvesc studiile. Au fost ani cumpliţi. Războiul, seceta…

— Ajutor financiar?

— Nu în sensul unor sume periodice. Încă din anul doi de facultate mi-a procurat comenzi uşoare. Renovări, lucrări mai simple, sistem *bungalow* sau *cottage*. Oricând, casa lor mi-era deschisă. Nu puteam să le impun amiciţiile. Evită-l pe Mihăilă, n-o primi pe Alexandra etc. Pe de altă parte, încetându-mi vizitele aş fi făcut figură ingrată.

— Înţeleg. Am să-mi îngădui să profit de amabilitatea dumneavoastră. Poate că-mi puteţi furniza unele amănunte despre relaţiile avocatului Olaru cu ceilalţi. Zâmbi. Nu-mi sunt prea limpezi.

Monica privi lung pe fereastră. Se gândea poate la altceva şi peste ochii negri trecu o undă întunecată. Îngăimă:

— Se cunosc de mult. Era din nou răvăşită, îşi aduna greu ideile. Lui Virgil îi plăceau oamenii… agitaţia. O sâmbătă seara fără invitaţi era pentru el o calamitate. Îşi muşcă degetele. Se răstea la Eleonora, devenea grosolan. Bietul Henry, înghiţea şi el destule.

— Dima?

— Da. Trăieşte, adică trăia mai mult pe seama lui Virgil şi lucrul ăsta i se amintea uneori destul… destul de dur. Henry e un om delicat, a avut o situaţie înainte. Îşi îndreptă trupul moale. În sfârşit, astea sunt prostii. Virgil a fost un om deosebit. Mă doare capul îngrozitor… Toată lumea e de acord cu asta. Un suflet generos..

Izbucni în plâns. Plâns nestăpânit, o răbufnire, revanşa nervilor abia zăgăzuiţi, supapa care cedează în cele din urmă sub torentul năvalnic al lacrimilor.

Impresionat, Cristea îi oferi un pahar cu apă, apoi se apropie de fereastră.

„Nu-i proastă, nici isterică. E doar bolnavă. Bolnavă de frică. Frica pe care ţi-o dă spectrul morţii sau obsesia unui gând asemănător. O miză mare. Foarte mare…“

O auzi respirând şi se întoarse. Îl privea circumspectă, trăgând cu dinţii de batista mototolită.

— Vă rog să mă iertaţi. Noaptea asta, atmosfera de aici, oamenii…

Maiorul se aşează. Se uită la ea blând.

— Cu ce vă pot ajuta?

Femeia încercă să zâmbească. Buzele moi se strâmbară, dezbrăcând dinţii albi, uşor depărtaţi.

— Nu mă… vreau să spun, n-aveţi de ce să mă ajutaţi.

— Atunci poate că mă ajutaţi dumneavoastră pe mine. Surâse. Eu am nevoie.

Monica suspină, îndreptându-şi părul:

— Mi-a făcut impresia, declară Cristea, că relaţiile avocatului Olaru cu oaspeţii acestei case, dincolo de aspectul lor monden, ascund un anumit substrat. Substrat disimulat cu grijă până ieri seară.

— Nu ştiu la ce vă referiţi.

— Am să fiu mai explicit. Conflictul, până aseară ignorat, s-a declanşat brusc în urma unui incident. Un amănunt aparent inofensiv, dar care s-a dovedit a fi plin de semnificaţii. Faptul că avocatul Olaru, camuflat în umbra unui pseudonim, se ocupa de… Îşi drese glasul, completând: De versuri.

Monica Ciuvăţ încremeni.

— Se pare că această întâmplare a stârnit în rândurile invitaţilor o reacţie ieşită din comun.

— N-am băgat de seamă. Respira greu. Am fost desigur surprinşi, dar… nimic… nimic special.

— Sora defunctului a calificat starea de spirit comună drept panică. O panică învecinată cu groaza.

— Eleonora exagerează, afirmă moale Monica. A trăit mereu singură, departe de viaţă. În general îi place să dea oricărui fleac proporţii de senzaţional.

— Mă întreb: cine se înşală de fapt? Ea, sau dumneavoastră? Tuturor oamenilor din casa aceasta le e frică. Un adevăr brutal, dar cert.

Arhitecta îşi ridică ochii strălucitori. Întrebă cu efort vizibil:

— Şi… mie?

„Nu-i lipseşte totuşi curajul. Curajul marelui dezastru, curajul de deaspura abisului.“

Maiorul se eschivă.

— Cu dumneavoastră bănuiesc că se întâmplă altceva. Sunteţi o femeie sensibilă, care nu poate să treacă indiferentă pe lângă o nenorocire. S-ar putea deci, să n-aveţi în momentul de faţă motive particulare – făcu o pauză – legate de moartea lui Olaru, care să vă neliniştească. V-a indispus pur şi simplu crima. Şi ca toţi oamenii extrem de sensibili, probabil că aţi presimţit nenorocirea.

Monica făcu ochii mari.

— N-am presimţit nimic.

— E greu să vă daţi seama acuma. Mi s-a relatat că aseară, după incidentul cu versurile lui Olaru, v-aţi pierdut cunoştinţa. Ori numai o intuiţie ieşită din comun, aproape supranaturală, putea să anticipeze corelaţia dintre un fapt aparent complet lipsit de importanţă şi un eveniment tragic apropiat.

— Nu… nu văd corelaţia. Ce trebuie să înţeleg? Era pe punctul de a face o criză. Ce vreţi de la mine?

— Nimic. Regret că discuţia vă nelinişteşte.

— De ce să mă neliniştească? Dacă vă imaginaţi ca eu l-am omorât, comiteţi o eroare penibilă. Începu să râdă nervos. Ce tâmpenie! Dumnezeule, ce tâmpenie!

— Cine v-a învinuit de asasinat?

— Atunci ce vreţi? Lăsaţi-mă să plec! Trebuie să plec acasă!

— Nu v-am reţinut, domnişoară. Deşi, nu cred că puteţi răzbate, am să-l rog pe locotenentul Drăgan să vă însoţească cu maşina. E riscant pe vremea asta, dar bănuiesc că nu insistaţi dintr-un capriciu.

Femeia se frânse. Părea o rufă mototolită aruncată pe braţul fotoliului.

— S-au speriat ceilalţi. Nu ştiu de ce s-au speriat. Întrebaţi-i pe ei! Pronunţă ca din transă, fără să-şi dea seama: Vladimir Dumitraşcu…

— Un nume cu semnificaţii singulare, şopti maiorul. Un nume asociat la o idee fixă poate deveni odios, un coşmar. Oftă. Avocatul Olaru a exercitat ani de zile un şantaj sistematic.

— Şantaj, îngână Monica, şantaj…

— Da, în schimbul unor sume de bani, raportate bănuiesc la veniturile individului în cauză, se obliga să păstreze tăcerea asupra unor fapte mai mult sau mai puţin reprobabile din trecutul fiecăruia. O plăcere perversă îl determina în acelaşi timp să caute societatea victimelor sale, care ignorau posibilitatea că sub firma ospitalierului Olaru se ascunde de fapt odiosul Vladimir Dumitraşcu.

Arhitecta azvârli o privire răvăşită.

— Cine? Cine v-a spus toate acestea?

Cristea zâmbi.

— Oaspeţii familiei Olaru. Fiecare câte puţin.

— Şi… eu?

— Da. Şi dumneavoastră. Îşi privi ceasul. E aproape şapte. Dacă aveţi de gând să plecaţi, trebuie s-o faceţi fără întârziere. Mă duc să-l caut pe locotenentul Drăgan.

Monica întinse braţele, ca şi cum ar fi vrut să-l oprească.

— Nu, domnule maior. Rămân… De altfel nici n-aş putea intra în casă. Am… pierdut cheia.

— Vă deschide colaboratorul meu.

— Nu! Mulţumesc, sunteţi foarte amabil. Oricum, trebuie s-o caut…

Urcă treptele sprijinindu-se de balustradă. Făcea eforturi evidente să nu se prăbuşească.

— Trebuie s-o caut… Mulţumesc…

Maiorul Cristea privi mult timp în urma ei.

„Se întâmplă ceva la ea acasă.“

Capitolul VIII

SUNT ŞANTAJAT!

Alexandra se prăbuşi în fotoliu. Îşi prinse obrajii în podul palmelor, masându-şi tâmplele cu vârful degetelor.

„Ce coşmar! Doamne, Dumnezeule, ce coşmar!“

Privirea îi alunecă spre pat. Aşternutul era răvăşit. „Cineva a răscolit odaia.“

Ridică pătura, apoi salteaua, descoperind un plic. Numele destinatarului – Vladimir Dumitraşcu – era bătut la maşină. Descifră crispată conţinutul biletului scris cu creionul:

Felicitări. Eşti o trăgătoare excelentă, Alexandra. Apropo, unde ai ascuns revolverul?

* * *

— Bine, mami, şi-acum ce-ai de gând?

— Nu ştiu.

Stăteau în bucătărie. Eleonora Olaru curăţa zarzavatul pentru supă, ştergându-şi din când în când lacrimile răsărite în colţul ochilor. Luigi Stratian fuma rezemat de pervazul ferestrei.

— Nu ştiu. Încă nu m-am gândit.

— Ar trebui s-o faci.

Bătrâna întoarse capul.

— Ce vrei să spui?

— Macioala n-o să lase să-i scape osul. O cunosc. Japiţă mare!

— Macioala?! N-am auzit în viaţa mea de numele ăsta.

Luigi Stratian îşi strâmbă buzele groase.

„Hm! Face pe naiva.“

— Coca, mami, logodnica lui Virgil. Înregistră surpriza Eleonorei, apoi continuă: Să nu-mi zici că n-ai auzit de istoria asta.

— Ce tot spui…

— Ei, bravo! O ştie un Bucureşti întreg. Optsprezece ani, fâşneaţă, curăţică, în doi timpi şi trei mişcări i-a sucit minţile răposatului.

— Luigi!

— Dumnezeu să-l ierte… Sunt consternat, draga mea. Nici de apartamentul din Bucureşti n-ai aflat?

— Ce să aflu?

— Că i l-a făcut cadou. Mă rog, vânzare deghizată, nu trebuia să-l învăţ eu cum sa te dribleze, dar tot cadou se numeşte.

Bătrâna îl privi fără expresie.

„Mi-ar place – gândi Stratian – să ştiu ce-i în capul ei acum.“

— La urma urmei, dacă stai să te gândeşti, avea tot dreptul s-o facă. Agoniseala lui. Munca lui de-o viaţă.

— Şi tu? L-ai slujit ca o roabă zeci de ani. Dacă a măritat şi casa asta? Unde ai să ajungi? La azil?

Eleonora îi privi ţintă în ochi.

— De ce mă necăjeşti, Luigi?

— Iartă-mă, n-am vrut. Pur şi simplu mă întrebam cum poate să fie cineva atât de naiv, încât să nu-şi ia măsuri elementare de precauţie. Ai un copil…

Bătrâna tresări.

— De unde ştii?

— Ce importanţă are? Ştiu.

Maiorul Cristea apăru în pragul uşii. În mână ţinea o pastilă albă.

— Aş vrea un pahar cu apă.

Luigi Stratian se interesă pe un ton de-ai fi zis că sănătatea maiorului e singura chestiune care-l preocupă zi şi noapte:

— Nu vă simţiţi bine?

— Ceva mai bine acum. Fiecare întâlnire cu dumneavoastră constituie pentru mine un tonic.

— Am observat. Îmi căutaţi mereu societatea. Pot spera că prezenţa mea e la fel de reconfortantă şi pentru subalternul dumneavoastră, locotenentul? Nu de alta, dar îl simt mereu pe urmele mele…

Eleonora Olaru scoase din debara o cutie de conserve. Stratian privi peste umăr.

— Ce-i aia?

— Carne de porc.

— Nemţească? Hm! Nu prea am încredere. În ’37 am fost cu un spectacol de *music-hall* la Frankfurt. Fetele noastre descoperiseră într-un magazin alimentar nişte conserve de milioane. Gustoase şi ieftine. Câţiva phennigi cutia… Trei luni numai din alea au mâncat, până au deprins macioalele ceva nemţeşte. Ei bine, ştiţi ce scria pe ele? Für die Katze. Pentru pisici. Explică: Şoareci tocaţi.

Maiorul îşi simţi stomacul în gât.

— Întâmplarea asta, reluă Stratian, o povestesc întotdeauna când sunt invitat undeva la masă şi bag de seamă că bucatele-s puţine… Se întoarse spre uşă: Hai, Edison fiule, îndrăzneşte! Nu te-a învăţat Cela că e urât să tragi cu urechea?

Mircea Gheorghiu nu-i dădu atenţie.

— Vreau să vă spun ceva, domnule maior.

Ieşiră. Savantul şopti dintr-o răsuflare:

— Sunt doi ani de când avocatul Olaru mă şantajează.

* * *

Maiorul indică, surâzând amabil, fotoliul din faţa căminului.

Savantul se uită la jilţ nedumerit, se agită câteva clipe inutil, ca şi cum ar fi pierdut ceva, îşi pipăi trupul şi în sfârşit se aşează.

Cristea îşi închipui că are probabil de-a face cu un individ incapabil să ia un lucru în mână fără să-i fi dat cinci minute târcoale în prealabil, formulând ipoteze.

Declară repede, clar ca pe o lecţie învăţată:

— Mă numesc Mircea Gheorghiu, 32 de ani, căsătorit, în prezent cercetător la…

Maiorul zâmbi stânjenit.

— N-am de gând să vă iau un interogatoriu.

Omul îl privi derutat, cu gura întredeschisă.

— Credeam că… în sfârşit… aşa se obişnuieşte.

— Aşa se obişnuieşte, ce-i drept, în poveştile cu poliţişti.

— Da? Sunt un tip ocupat. Savantul părea să se scuze: Am citit ceva, demult, în liceu. Contele de Monte Cristo, parcă. Mi-a plăcut foarte mult.

— Şi mie. Maiorul îl privea cald în luminile ochilor. Avocatul Olaru mi se pare că era mare amator.

— Da. El şi Henry. Henry Dima. Un om foarte cumsecade. Păstrează toate colecţiile care au apărut înainte de război. Îşi lăsă ochii în jos şi spuse după o pauză: Aştept să mă întrebaţi, domnule maior.

— Prefer să vorbiţi dumneavoastră.

Gheorghiu îşi frământa degetele, aruncând priviri rătăcite în lungul pereţilor.

— Evident… Sigur… dacă aşa stau lucrurile.

— Am să vă ajut. Vorbiţi-mi despre relaţiile dumneavoastră cu victima. Contextul în care l-aţi cunoscut şi cum au evoluat aceste legături.

— M-a apărat într-un… proces de moştenire. Asta s-a întâmplat prin ’42. Exact, în 1942. Ştiţi cum e în materie de succesiune. Durează cu anii. Aşa ne-am împrietenit. Mi-au plăcut şi oamenii pe care i-am întâlnit la el. Inginerul,

Alexandra, ceilalţi. Agreabili, subţiri… I-au plăcut şi Celei… nevastă-mea. Pentru Henry Dima, cel puţin, are o adevărată slăbiciune.

Maiorul îşi sprijini piciorul de grătarul căminului. Întrebă indiferent:

— Credeţi că şi pe el îl şantaja Olaru?

Savantul înghiţi în sec.

— Pe Dima?

— Ce vă surprinde? Pe el ca şi pe ceilalţi.

— Pe ceilalţi?! Gheorghiu părea sincer uimit. Eu am crezut că doar pe mine.

Cristea îşi ridică ochii deconcertat. Savantul continuă:

— Nu văd cu ce i-ar fi şantajat. Monica, Henry, Alexandra, Mihăilă şi Stratian sunt oameni adorabili, cu existenţe neîntinate.

— Cu alte cuvinte, dumneavoastră sunteţi singurul care nu vă încadraţi în aceste limite.

— Eu?

Maiorul râse.

— Glumesc. În sfârşit, cine credeţi că l-a ucis pe avocatul Olaru?

Savantul ridică din umeri.

— Nu ştiu, domnule maior, pe mine astfel de drame mă depăşesc. Daţi-mi un atom şi vă fac, desigur, la modul teoretic, ce vreţi din el, planetă, sau dulceaţă, dar… Se opri brusc, privindu-l ţintă. Înţeleg, dacă numai pe mine mă şantaja, înseamnă că doar eu aveam motive şi interesul să-l omor.

— Cu condiţia să o puteţi face. La urma urmei, nu toţi oamenii sunt în stare să ucidă. Apropo, care a fost mobilul şantajului?

Savantul scoase din buzunar o batistă mototolită şi îşi şterse fruntea asudată. Arătă spre cămin:

— Încălzeşte rău drăcia asta. Da… N-am să înţeleg niciodată şi parcă nici acum nu-mi vine să cred. Vladimir Dumitraşcu… Numele ăsta mă urmăreşte de doi ani ca o

umbră. Mi-aduc aminte de tipul ăla care şi-a pierdut-o. Parcă Schlemihle… un neamţ, în fine. Suferea grozav. Eu mi-aş fi dat o jumătate din viaţă s-o rătăcesc. Ce vă spuneam?

— Despre surpriza pe care aţi încercat-o aflând că Olaru şi Vladimir Dumitraşcu sunt una şi aceeaşi persoană.

— Exact! Meschinăria mi se pare fenomenală. Să sacrifici o prietenie, să distrugi o viaţă pentru douăzeci de mii pe lună! Şi barem de i-ar fi lipsit banii ăştia. Nevastă-mea calcula – ea e o fire cumpătată, nu, nu zgârcită, econoamă – în sfârşit, socotea că fiecare reuniune de sâmbătă seara, prelungită uneori şi duminica, costa familia Olaru pe puţin câteva mii de lei. Numai cafeaua şi… mă rog, nu mă pricep la chestiile astea, oricum alimente la liber…

— Soţia dumneavoastră ştie că sunteţi şantajat?

Gheorghiu se sperie.

— Nu. Păi tocmai în asta a constat capcana. Ea nu ştie nimic. Nu trebuie să ştie nimic! Dacă v-aţi putea imagina la câte exhibiţii a trebuit să recurg pentru a scoate douăzeci de mii lunar fără să observe! Meditaţii, economii crâncene, urcam în tramvai la clasa a doua, şi culmea, domnule maior, uneori împrumutam chiar de la Olaru ca să fac faţă. Mai înţelegeţi ceva?!

Îşi bulbucase ochii, căutând un răspuns pe figura lui Cristea.

— E într-adevăr ciudat.

— Nu? În sfârşit, altceva începusem să vă spun…

— În ce consta şantajul?

— Aveţi dreptate. Sunt un zăpăcit. Maiorul îi întinse pachetul de ţigări, dar Gheorghiu refuză. Mulţumesc, nu fumez. Oftă adânc: Eram student în anul II de facultate. N-aş vrea să mi-o luaţi în nume de rău, sunt în general un om modest, pe cât posibil evit să vorbesc despre mine.

— Numele dumneavoastră, îl întrerupse Cristea, a ieşit de mult din anonimat. Vă faceţi scrupule inutile.

— Aşadar, încă de pe atunci mă bucuram de oarecare vogă. Profesorul Mihnea Rădulescu – aţi auzit de el, îmi închipui – mă remarcase la nişte seminarii şi miza foarte mult pe mine. A fost suficient să mi se publice câteva comunicări în revistele de specialitate pentru ca să devin o mică vedetă. Ştiţi cum se întâmplă în facultate. Colegii sunt entuziaşti, în general tinerii simt nevoia unui idol şi, desigur, exagerează. Invidia şi, ce-i mai trist, ignoranţa intervin când începi să profesezi. Vă spun sincer, mi-o cam luasem în cap.

Rămase un timp pe gânduri. Maiorul aşteptă, trăgând rar din ţigară.

— S-a întâmplat de revelion. Revelionul 1943. Îl sărbătoream la facultate între colegi, mai mult simbolic, eram în plin război. Mi-aduc aminte de ea. O femeie de vreo treizeci şi cinci de ani, mai târziu am aflat că împlinise patruzeci, destul de înaltă, subţire. Avea o gură mare, senzuală, credeam eu pe atunci. Era foarte vulgară, cu o voce bărbătească şi expresii groase, birjăreşti, dar, în mod straniu, tocmai trivialitatea ei mi se părea excitantă. Mă ameţea ca un vin acidulat, o şampanie de proastă calitate, dar care-ţi incendiază făptura.

— Cu ce se ocupa?

— Era bufetieră la facultate. Mă urmărea de mult cu priviri lungi. Îmi acorda mici favoruri: credit până la bursă, cafele speciale, cu un strop de rom, berea cea mai rece… Dar până în noaptea aceea de revelion nu se întâmplase nimic. Băusem mult, eram şi puţin sâcâit de fiţele unei colege de care-mi imaginam pe atunci că aş fi îndrăgostit. Spre dimineaţă, bufetiera s-a apropiat de mine. Şedeam singur la masă. Mi-a spus că mă aşteaptă, după ce se termină bâlciul, în spatele facultăţii. Atât. Nu ştiu ce-a fost în capul meu. Cred că eram flatat şi de ideea că o femeie matură se uită la mine, un puşti de nouăsprezece ani. Am plecat împreună. Faţa i se strâmbă. Camera aceea cu perne multe… şi fotografii înfipte în rama oglinzii.

— Cât a durat legătura? întrebă încet Cristea.

— N-a durat, sau, dacă vreţi, durează şi astăzi.

— Adică?

— A fost prima şi ultima dată când… Vă jur, domnule maior!

— Cred.

— După câteva luni mi-a comunicat că va avea un copil. Mi-aduc aminte, ne plimbam pe cheiul Dâmboviţei, începuse să plângă şi mă simţeam îngrozitor. Spunea că totdeauna îşi dorise un copil, că tocmai această presupusă incapacitate o determinase să-şi bată joc de ea şi de viaţă, că nimeni şi nimic pe lume n-o vor putea obliga să scape de el, că în sfârşit existenţa ei a căpătat un ţel… Mângâie braţul fotoliului. Bref, la douăzeci de ani plăteam cum puteam pensie de întreţinere.

— Copilul e într-adevăr al dumneavoastră?

— Da. Nu încape nici o îndoială. Basme au fost celelalte. Sterilitatea, dorinţa pătimaşă de-a mângâia un prunc etc., etc. Am aflat ulterior că mai are o fetiţă. Pur şi simplu vroia să se mărite. N-am înţeles de ce tocmai cu mine. O nebună, vă daţi seama! Între noi sunt douăzeci şi unu de ani diferenţă. Când am cunoscut-o pe nevastă-mea…

— Când?

— Acum cinci ani. Am înţeles din prima clipă că nu mă va accepta niciodată cunoscând cealaltă poveste.

— În dragoste se iartă, observă maiorul, mai ales când greşelile sunt anterioare.

Gheorghiu clătină din cap cu tristeţe.

— Oricare altă femeie în afară de Cela! E pură ca o madonă. Poate fără umor, însă incapabilă de minciună. Intransigentă, dar tovarăş sigur de drum, fără fantezie, însă în stare de sacrificii pătimaşe. Nu, domnule maior, n-ar fi acceptat compromisul. În primul rând, Cela nu concepe aventura. Pentru ea viaţa sexuală reprezintă actul suprem al existenţei, puntea care leagă definitiv doi oameni. Respinge în cadrul acestei noţiuni ideea de necesitate. Am

discutat suficient lucrurile astea înainte de căsătorie pentru a-mi permite cea mai vagă iluzie.

— Oricum, aprecie Cristea, aţi dat dovadă de multă îndrăzneală. Nu v-aţi gândit că la datele unui astfel de caracter minciuna în care v-aţi aventurat este şi mai riscantă?

Savantul respiră adânc.

— Nu mai aveam ce pierde. Repet, adevărul crud nu-mi oferea nici o şansă. Iar pe femeia aceasta am iubit-o pătimaş din prima clipă. De cealaltă nu aveam de ce să mă mai tem. Renunţase la ideea căsătoriei şi-acum nu mai pretindea decât pensia copilului. Şantajul a intervenit puţin timp după căsătorie. Douăzeci de mii lunar, sau Cela va fi informată despre existenţa băiatului. Iniţial am bănuit că autoarea scrisorilor e bufetiera, apoi n-am ştiut ce să cred. Îşi lăsă ochii în jos, trăgând de poala hainei. Ştiu că vă cer prea mult, dar… atât timp cât nu stinghereşte interesele anchetei aş putea nădăjdui că nevastă-mea nu va afla?

* * *

Îndată ce ajunse sus, Mircea Gheorghiu închise uşa cu grijă, apoi traversă odaia, călcând pe vârfuri. În colţ, montate la exterior, ţevile de calorifer străbăteau planşeul printr-o deschizătură urâtă, astupată provizoriu cu cârpe. Se lăsă într-un genunchi, lipindu-şi urechea de spărtură. Auzi distinct glasul maiorului. Discuta cu Drăgan.

„Interesant! Aşadar…“

Avu brusc impresia că nu e singur. Se întoarse.

Rezemată de canatul uşii, doctoriţa Macarie îl privea cu silă.

— Neam de slugă!

Capitolul IX

PROFILUL MORAL AL AVOCATULUI VIRGIL OLARU

Locotenentul Lacrămiţă ţinea într-o mână receptorul, iar cu cealaltă nota indicaţiile maiorului Cristea.

— Am înţeles. Vă sun peste o oră.

Închise telefonul şi se ridică surprinzător de uşor pentru cele 110 kilograme ale sale.

Viscolul blocase circulaţia, aşa că trebui să renunţe la maşină.

Locuinţa avocatului Olaru se afla într-un bloc cu intrare de marmură neagră din apropierea tribunalului. Locotenentul Lăcrămiţă cercetă lista locatarilor şi urcă. Cărţile de vizită înşirate sub butonul soneriei avertizau că apartamentul este împărţit între Henry Dima, pensionar, un medic, Vasile Dragomirescu – care avusese grijă să-şi înşire toate titlurile – şi Virgil Olaru.

Hotărî să discute cu doctorul. Cum apelurile sale rămaseră fără rezultat, sună de două ori lung, semnalul pensionarului.

Uşa masivă de stejar rămase neclintită. Deşi ştia că nu are cine să răspundă, apăsă pe butonul avocatului. Spre surprinderea sa, auzi paşi precipitaţi şi o voce de femeie care se interesa:

— Cine e?

— Eu.

— Care eu?

— Lăcrămiţă.

Fiinţa apărută în prag îi tăiase pur şi simplu respiraţia. Mult mai târziu, când avea să povestească întâmplarea, locotenentul Lăcrămiţă se dovedi incapabil să-şi amintească în ce constase fascinaţia. Pentru că femeia era literalmente fascinantă. Un amestec ciudat de pământesc şi celest, imagine ireală, plăsmuire de vis. Stupefacţia locotenentului ajunse la maximum când bâlbâind întrebarea „Aici stă domnul avocat Olaru?“ fata îi răspunse: „A stat. Intră! Sunt logodnica lui…“

Deşi avea pasiunea interioarelor, Lăcrămiţă nu reuşi să vadă absolut nimic din locuinţa victimei. Uită până şi vechiul obicei de a-şi imagina cum şi-ar mobila el o asemenea casă.

„Logodnica mortului“ zâmbea. Zâmbet ucigător, cu o putere de seducţie neînchipuită. Locotenentul avu senzaţia că inima îl părăseşte pe furiş gata să îngenuncheze lângă papucii verzi de atlas.

Apoi vraja se destramă. Fata scoase din spatele biroului o sticlă de secărică consumată pe jumătate şi o duse la gură, bând cu patimă. I-o întinse.

— Bei?

— Nu, mulţumesc.

Ridică din umeri şi îşi aprinse o ţigară.

— Eu trebuie să beau. Când mănânci lături, te-apucă greaţa.

Vorbea împleticit, cu poticniri de beţiv.

Lăcrămiţă răscolise ani în şir lumea pungaşilor, lumea delincvenţilor, unde condimentarea conversaţiei cu expresii triviale reprezintă o obişnuinţă, dar ce-i auziră urechile acum depăşea orice închipuire.

Logodnica – se recomandase simplu Coca – îl anunţă că i s-a adus la cunoştinţă moartea avocatului, apoi trecu direct la raporturile dintre ea şi victimă. Pomenea de cele mai intime acte cu uşurinţa cu care ai cere un pahar de apă.

Locotenentul clipi nedumerit. Mintea refuza să accepte că prin buzele fetei cu chip dumnezeiesc se pot strecura înjurături de-o vulgaritate cutremurătoare. De câteva ori privi reflex în spatele ei, convins fiind că vorbeşte altcineva. Încercă să deplaseze discuţia.

— Din câte am înţeles, apartamentul este ocupat de trei familii.

— Până una alta. Acum eu sunt proprietar.

— Adică?

— Mi l-a vândut ăl bătrân. Preciză: Olaru.

— Logodnicul vreţi să spuneţi…

Lăcrămiţă înţelese că era vorba de o donaţie sub forma unei vânzări deghizate, cu scopul de-a eluda fiscul şi în ultimă analiză de a preîntâmpina eventuale pretenţii din partea moştenitorilor legali. Intui că logodnicei nu i-a fost greu să-i sucească minţile avocatului într-atât încât acesta să înceapă să-i transfere propriile bunuri.

— Aşadar, doctorul şi pensionarul sunt chiriaşii dumneavoastră.

— Repet, până una alta. Scap eu de ei.

— Nu mă îndoiesc. Reuşi să-şi desprindă ochii de pe chipul fetei inventariind încăperea. Frumoasă casă. V-a costat scump?

— Trei sute de mii. Olaru a cumpărat-o de la Henry Dima, ăl de locuieşte în hol. Cică ar fi lucrat în diplomaţie, dar cred că-i vrajă. Acu’ se cârpeşte şi el cum poate: mai o lecţie de franceză, mai o pomană… Vin tot felul de aiuriţi, puşti…

— Iertaţi-mă, dumneavoastră câţi ani aveţi?

— Opşpe.

— Şi logodnicul?

— Şaijdoi.

Lăcrămiţă îşi regăsi umorul.

— O pereche potrivită…

— Acu’, dacă a mierlit-o, ce să mai vorbim? Şi, când te gândeşti, tocmai se hotărâse să-mi vândă şi vila din Tâncăbeşti…

— Tot cu trei sute de mii?

— Mă rog, ne înţelegeam noi până la urmă.

— Fireşte. Când dragostea este reciprocă, se înţeleg oamenii. Dumneavoastră, ţinând seama de durerea nemărginită, evidentă, pe care v-a pricinuit-o moartea logodnicului, bănuiesc că l-aţi iubit mult. Nu-i aşa?

Fata îşi îngustă pleoapele.

— Uite ce e, baby, lasă-te matale de chestii din astea! Se vede că nu l-ai cunoscut pe Olaru. Altminteri n-ai umbla cu iordane. O bestie! Alta în locul meu făcea pe mironosiţa, c-o fi, c-o păţi, că aşa şi pe dincolo, dă-i lacrimi, dă-i suferinţă, că vorba aia, despre morţi să nu bagi strâmbe. Numa' că la mine… ce-i în guşă şi-n căpuşă! Mi se întorc maţele pe dos când mă gândesc că *m-a* spurcat jigodia. Un nemernic, un babalâc libidinos şi impotent pe deasupra.

Duse din nou sticla la gură. Lăcrămiţă clătină din cap decepţionat.

— Poate nu mă crezi! Ştii dumneata ce mi-a propus într-o zi? Să mă mărit! Ca să vezi ce era în mintea lui, perversul dracului, că mi-a explicat! În felul ăsta deveneam soţia care-şi înşeală bărbatul tânăr cu un amant de şaijdoi de ani. Nu zici că era gata să ne facă şi-o leafă?

Lăcrămiţă simţi subit o senzaţie acută de vomă.

— Îţi spui eu, te umflă râsu'. Pe de alţă parte, închipuieşte-ţi că era şi gelos. Umbla după mine prin târg să vază dacă nu m-arunc… Mi-ar fi pus la picioare marea cu sarea numai să nu-l trag în piept.

— În definitiv, nu vă obliga nimeni să-i suportaţi… capriciile. Îşi drese glasul, apoi continuă: Mă uit la dumneavoastră şi vă dau cuvântul meu că nu-mi vine să cred ochilor! Nu pot pricepe! Cum e posibil să ajungi în asemenea mocirlă? Şi pentru ce? Pentru ce?

— Ai de gând să-mi faci morală?

Sărise brusc în picioare. Văzând că nu poate să-şi păstreze echilibrul se prăbuşi din nou în fotoliu, acoperindu-şi faţa cu mâinile.

— La urma urmei, ce te interesează pe dumneata?

Începu să sughită şi Lăcrămiţă îi întinse un pahar cu apă. Îl bău pe nerăsuflate.

— Încerc să vă înţeleg, domnişoară.

— La ce-ţi foloseşte?

Apucă sticla de secărică şi constatând că-i goală o izbi de perete.

— Figura asta de la tata am învăţat-o. Rânji: Tata… Nu l-am văzut niciodată treaz, dac-o fi fost vreodată. Şi mama bea. Adică beau amândoi… Beau şi se înjurau de dimineaţa până seara. Într-o zi, tata s-a cărat de-acasă şi dus a fost. Pe urmă s-a dus şi mama. S-a încurcat cu un italian, o jigodie şi au roit-o. Acu’ face trotuarul la Livorno… Şi uite-aşa întâi m-a aiurit Luigi…

— Tot un italian?

— Aşi, de-al nostru! Luigi Stratian, maestru de balet la revistă. Zicea că mă face vedetă. Porcul…

Locotenentul îşi deschise carnetul şi reciti indicaţiile maiorului Cristea.

— Dacă nu mă înşel, azi-noapte Stratian se afla la Tâncăbeşti.

— Aşa e.

— El v-a anunţat moartea avocatului?

— Da.

— Continuaţi!

— Ce… Ce să continui?

— Cum l-aţi cunoscut pe Olaru?

— Păi nu eu l-am cunoscut… M-a pasat Luigi.

Râse lăbărţat. Era complet beată. Un spectacol deprimant.

Lăcrămiţă se ridică.

— Vă mulţumesc, domnişoară.

Fata mai bâlbâi ceva, apoi capul îi căzu pe spătarul fotoliului. Adormise.

Locotenentul ieşi în hol, închizând încetişor uşa.

Capitolul X

O CRIMĂ INUTILĂ

Bătrânul Dima se înfioră.

„Ucigător… Un vânt ucigător…“

În urechi îi răsună zvon uitat de clopoţei. Ştia că e o minciună, un surâs din ani vechi, o mângâiere pe zulufii care au murit, dar îi plăcea să-i asculte. Nu mai auzea urgia de-afară.

— Păreţi tulburat, domnule Dima, spuse maiorul. S-a întâmplat ceva?

— Se petrec nişte lucruri…

Bătrânul îşi rostogolea privirile, căutându-şi nu atât cuvintele, cât doza cuvenită, din oroare pentru manifestări excesive. Era mijlociu de stat, îmbrăcat modest, cu o înfăţişare distinsă. Părul rar – blond cândva, acum incert – era pieptănat peste capul lunguieţ cu nas încovoiat, foarte cărnos. Reţineau atenţia în primul rând urechile enorme, un deget, chiar două peste lungimea obişnuită, socoti maiorul, groase, perfect lipite de craniu. Capătul de la şnurul aparatului acustic se pierdea în buzunarul vestonului.

— Nu credeam că la vârsta mea îmi va fi dat să trăiesc asemenea evenimente.

— Vă gândiţi la Olaru? Îmi dau seama, oftă Cristea.

— Evident, m-a afectat profund. Virgil, probabil că aţi fost informat, a făcut mult pentru mine. Mai mult chiar decât se

obişnuieşte între fraţi. Dar nu despre asta este vorba. Scoase din buzunar un plic alb: Iată ce-am primit.

Maiorul îl întoarse pe toate părţile. Înăuntru se afla o foaie de hârtie pe care cineva mâzgălise chinuit, cu mâna stângă, câteva cuvinte:

Olaru a murit inutil. Nu el este Vladimir Dumitraşcu.

P.S. Afacerile noastre continuă. Confirmarea: coboară la ora opt în hol cu o ţigară aprinsă.

Maiorul îşi încruntă sprâncenele.

„Extraordinar! Ar fi trebuit să mă gândesc la asta. Instinctul mă avertizase că ecuaţia e prea simplă. Mult prea simplă.“

Lucrurile se petreceau cu totul altfel. O întorsătură neaşteptată care îi răsturna complet raţionamentele. Aşadar, întâmplarea sau un calcul precis, mai degrabă un calcul extrem de precis, făcea ca doi oameni să folosească acelaşi pseudonim: Vladimir Dumitraşcu. Avocatul care-şi semnează astfel încercările literare şi şantagistul. Printr-o combinaţie diabolică, amândoi frecventează cercul intim al victimelor. Incidental, sau datorită unei manevre subtile, de mult preconizată, Olaru este confundat cu şantagistul şi în consecinţă asasinat. Cu excepţia ucigaşului, fireşte, toată lumea respiră uşurată. Şi iată că adevărul este restabilit. Nu avocatul e autorul scrisorilor, deci şantajul continuă. Maiorul Cristea reciti anonima. Se miza desigur pe discreţia victimelor. Fiecare avea probabil ceva de ascuns, excluzând de la bun început eventualitatea unor mărturisiri spontane. Dar de ce atâta grabă? Mai ales că sub titlu de ipoteză, încăpea riscul ca unul sau altul – şi acesta era cazul lui Dima – cedând tensiunii, să denunţe manevra.

Împături scrisoarea, uitându-se absent la bătrân. Se juca cu lanţul ceasornicului, încolăcind inele, fără să-şi desprindă ochii de pe chipul maiorului. Avea o privire fermă

şi nimic din aerul acela devenit expresie tip care-şi cere scuze umil pentru infirmitate.

— La ce fel de afaceri se referă scrisoarea? întrebă Cristea.

Dima îşi răsfrânse buza de jos, deschizând larg braţele.

— N-am nici cea mai vagă idee, domnule maior. Termenii sunt fără dubii, aluzia la un şantaj e certă. Totuşi, vă dau cuvântul meu de onoare că habar n-am ce vrea. În alte împrejurări, aş fi pariat că-i o farsă.

— Nu e o farsă. Sunteţi desigur informat că toţi – în sfârşit – aproape toţi oaspeţii casei sunt şantajaţi.

— Toţi?! Este prima oară când aud povestea asta. Mi se pare fantastic…

— E o realitate tristă, domnule Dima, şi din câte îmi daţi să înţeleg singurul scutit aţi fost dumneavoastră.

Bătrânul zâmbi trist.

— De la mine în orice caz n-ar fi avut ce lua. Totuşi nu-mi pot reveni. De ce sunt şantajaţi?

— În trecutul fiecăruia se ascunde câte ceva. Când acest ceva e grav poate fi uşor exploatat. Chestiunea e să te pretezi. La început am crezut, toţi au crezut că *maître chanteur*-ul e Olaru, fapt pentru care cineva l-a ucis. Olaru… Mi s-a spus că era un om culant care-şi permitea unele generozităţi.

Bătrânul roşi uşor.

— Apreciez delicateţea dumneavoastră.

— Nu înţeleg.

Dima oftă.

— Înţelegeţi foarte bine. În fond, n-ar mai trebui să-mi pese de asta şi totuşi orice aluzie mă crispează. Este adevărat, Virgil mi-a asigurat întreţinerea. Sunt musafirul lor constant. Ştiţi cum se întâmpla înainte. Îţi venea câte un amic sau rudă scăpătată în vizită pentru o lună-două şi nu mai pleca niciodată.

— Dumneavoastră nu dispuneţi de nici un venit personal?

Bătrânul dădu din mână.

— Cu totul simbolic. Nu mi-ar ajunge nici pentru spălătorească. Am câţiva elevi cărora le predau engleza şi franceza. Din păcate, concurenţa e mare. Suntem prea mulţi cei care nu ştim altceva decât engleză şi franceză… Zâmbi. În scurtă vreme voi da faliment.

— Ce licenţă aveţi?

— În Drept. Pe vremuri, toată lumea făcea Dreptul. Trebuia să ai o diplomă. Franceza şi engleza le ştiu de-acasă. Aşa se obişnuia… Adăugă nesigur: În anumite medii…

— Aţi fost deci coleg de breaslă cu Olaru.

— Într-un fel. Personal, n-am profesat. Înainte de război lucram în diplomaţie.

Maiorul Cristea întrebă fără să-şi ridice ochii:

— Şi după aceea?

— După aceea n-a mai fost nimic. Am avut neşansa să supravieţuiesc bombardamentelor. E ciudat… Oamenii îşi amintesc în general fapte, imagini, chipuri sau discuţii… Eu mi-aduc aminte de gânduri… Pe-atunci îmi spuneam că nimic nu poate fi mai rău decât moartea.

— Cred că aveaţi dreptate, opină maiorul.

Dima îi aruncă o privire rătăcită, venită de undeva din depărtări.

— Faceţi impresia unui om inteligent. Cum puteţi afirma aşa ceva?

Cristea nu se mişcă. Spuse încet:

— Încă vă doare.

— Ce să mă doară?

— Nu ştiu. Dar presimt că în existenţa dumneavoastră a intervenit la un moment dat ceva îngrozitor pentru care nu eraţi pregătit. Adăugă ezitând: Şi pentru care nimeni nu e vinovat.

Dima îşi apropie fotoliul.

— Vă înşelaţi, nu mă mai doare. Mă îndrept spre veşnicie. Cobor versantul acela fără surprize, care nu urcă niciodată, Cât mai am? Cinci ani? Eventual zece, printr-o mărinimie pe

care n-o implor. Ceea ce nu-şi dau osteneala să facă ceilalţi rezolvă timpul: temperează, cicatrizează. Sunt la o vârstă când dorinţele şi bucuriile, anulând orice alt gând, devin cutremurător de meschine. O dimineaţă cu soare, un film oferit gratuit la capătul unei conferinţe plictisitoare, o prăjitură, un medic optimist care să te bată pe spinare: „Las' că ajungi la o sută de ani…“ Începi să-ţi visezi morţii, te interesează tot mai mult ceremoniile funerare, conjuri neamurile şi prietenii să fie respectate cu stricteţe datinile creştineşti „după aceea“. Repetă ca pe o idee fixă: Nu, nu mă mai doare.

Cristea trase gânditor din ţigară.

— Câţi ani aţi fost închis?

Dima îl privi deconcertat.

— V-a spus-o Eleonora?

— Nu. Nu mi-a spus nimeni. Mi-am închipuit.

— Da… Fireşte… Era simplu. Un an şi jumătate.

— De ce?

— De ce? Pentru că luam aperitivul la *Dragoman* şi dejunul la *Capşa*, în loc s-o fac la *Calul Bălan*… Pentru că îmi petreceam iernile la Cannes. N-am furat la drumul mare, n-am trimis pe nimeni la moarte, niciodată n-am ocupat posturi oficiale ori oculte de la înălţimea cărora să propovăduiesc idei reprobate de noul regim… Atunci? E rândul meu să vă întreb. De ce?

Cristea tăcu şi Dima reluă aţâţat. O aţâţare amabilă, discuţie între doi oameni care polemizează civilizat fără tonuri violente. Cadrul părea straniu faţă de terenul subiectiv în care evolua bătrânul.

— Mi-amintesc… Când vreunul din noi, din lumea mea, făcea vreo şotie se spunea: „O ştie *tout Bucarest*.“ Acest *tout Bucarest* erau pentru mine câteva sute, poate cel mult o mie. Restul erau indivizi cu care mă ciocneam pe stradă, număr anonim pe care îl ignoram.

— Poate că asta nu vi s-a iertat, şopti abia auzit maiorul.

— M-am gândit. „Acolo“ ai timp pentru toate. Dar vă întreb, domnule maior, cine din clasa mea ar fi procedat altfel? Cine ar fi abandonat totul, avere, poziţie, avantaje sociale de dragul unei himere? Există zeci de mii de burghezi mărunţi, avocaţi, profesori, meseriaşi, funcţionari, care la scara veniturilor lor au gândit la fel, au ignorat, au greşit ca şi mine. Dar n-au plătit toţi eroarea existenţei lor! Şi încă ceva. Puteţi crede la modul cel mai sincer că un individ trezit peste noapte cu averea mea şi-ar mai fi adus aminte a doua zi dimineaţa de poruncile Manifestului lui Marx? Nu, domnule maior! Primul gest ar fi fost să asigure încuietorile safe-ului, al doilea să deschidă ziarul pentru a urmări cursul bursei.

Cristea aprinse o ţigară, lăsând-o să ardă pe marginea scrumierei fără să tragă din ea. Se simţea rău. Aceleaşi dureri răscolitoare, prizoniere în cuşca pieptului. Ochii îi simţea fierbinţi.

— Comiteţi erori elementare, domnule Dima. Nu am calitatea şi nu e nici momentul să le discutăm. Un lucru însă n-ar trebui să vă scape. Generalizaţi, maximalizând un caz particular. Şi al dumneavoastră şi al individului îmbogăţit miraculos. Nu acestea completează pagini de istorie. Ca individ, pot să vă compătimesc. Dumneavoastră eraţi aprioric condamnat. London are o imagine splendidă, deşi puţintel cam preţioasă… Pe scara vieţii se aud paşii saboţilor de lemn care urcă şi ai pantofilor de lac care coboară. Cam aşa ceva… Sunteţi un om fin, instruit. Ştiţi foarte bine că în istorie marile zguduiri angrenează victime. S-a exagerat, s-au comis unele erori inerente. Ele fac parte componentă din marele eveniment, căci aşa cum nu există în natură substanţă pură, în societate nu există fenomen absolut omogen. Ceea ce contează, ceea ce dă sens sunt coordonatele mari şi rezultanta. Cine-i mai reproşează astăzi lui Robespierre că i-a trimis la ghilotină pe Ludovic şi pe Maria Antoaneta?

— Dacă nu mă înşel, iacobinul a beneficiat de aceeaşi soartă, zâmbi liniştit bătrânul.

— Asta numai pentru că s-a născut prea devreme şi, în sensul celor ce vă spuneam, o jertfă fatală începutului de drum. Dar toate acestea reprezintă adevăruri simple care nu constituie pentru dumneavoastră nici o noutate.

Dima clătină trist din cap.

— Mi-aţi demonstrat un lucru pe care-l ştiam mai de mult. Destinul microorganismului strivit sub roţile istoriei…

— Nu chiar atât de dur, surâse chinuit Cristea, ducându-şi mâna la piept. În ce a constat atunci neînţelegerea?

— N-a fost nici o neînţelegere. Discuţia a pornit de la afirmaţia dumneavoastră despre viaţă, bunul cel mai de preţ indiferent de context, preferabil morţii. Aţi dat o explicaţie ştiinţifică destinului meu. Dar pe mine aceasta nu mă mulţumeşte. Trăim o singură dată. Ştiu, omul rămâne un animal egoist. Credeţi că mă poate încălzi faptul că am participat ca învins la o bătălie uriaşă pe care n-am căutat-o, care de fapt începuse înainte de-a mă fi dezmeticit? Chiar dacă această bătălie era dictată de inerentul progres al societăţii? Vorbesc ca ins cu o durată de existenţă medie în jur de şaizeci sau şaptezeci de ani. Din acest punct de vedere, pentru mine era mai bine să nu fi supravieţuit războiului. Celelalte le-am înţeles de mult. Mi se pare straniu azi că toate astea le-am discutat de nenumărate ori cu Virgil.

— Şi?

Dima râse:

— El privea lucrurile mai simplist: „Mâna lui Dumnezeu.“ Mă ironiza făcând aluzie la imaginare fărădelegi comise de străbunii mei, mari latifundiari. La drept vorbind, singurul lor păcat a fost indolenţa. Nu s-au întrebat şi nu i-a interesat prin ce mijloace storceau administratorii veniturile.

— V-a cunoscut familia?

— Da. Tată-său fusese vechilul averii noastre. Ulterior, Virgil s-a ocupat de afacerile juridice. Îl plăteam anual cu un onorariu fixat dinainte, indiferent de numărul proceselor. Râse din nou. N-ar trebui să judec atât de meschin, dar n-a fost în pierdere cu toată culanţa de care a dat dovadă după ce… mă rog, după ce am scăpătat.

— Mi s-a spus că uneori obişnuia să vă atragă atenţia destul de grosolan asupra acestei situaţii.

— Da… Bătrânul îşi muşcă buzele. Poate a fost şi vina mea. Ştiţi cum se întâmplă de obicei. Faci un bine şi reclami recunoştinţă entuziastă clipă de clipă. Şi la micul dejun, şi la desert. Pe de altă parte, primim binele şi uităm că celălalt vrea tot timpul să se simtă generos, filantrop, unic.

— Înţeleg. Olaru vă pretindea adulări servile, o conduită constantă din care să reiasă ideea că fără el aţi fi pierit într-un şanţ.

— Cam aşa ceva. N-aş vrea să mă consideraţi ingrat. Realmente îi datorez enorm lui Virgil. Din ceea ce câştig abia acopăr chiria şi întreţinerea unei… hai să-i zicem încăperi într-un bloc de pe Splaiul Unirii.

— Vă referiţi cumva la imobilul unde îşi avea Olaru biroul?

— Da. Partea nostimă e că apartamentul mi-a aparţinut cândva. I l-am vândut lui Virgil, care ulterior a avut generozitatea să-mi închirieze o jumătate de hol, despărţită printr-o draperie de cealaltă jumătate. Cine trece spre bucătărie, de pildă, bagă capul să vadă dacă „moşul“ e acasă. În sfârşit. Vorbeam despre altceva. Fără discuţie, Virgil m-a ajutat. Totuşi, raportat la împrejurări şi mijloace, sacrificiul lui era suficient de modest. Practic, spaţiul pe care-l locuiesc nu i-a fost niciodată de vreun folos, iar masa mea e simbolică: un pahar de lapte, un corn, rareori, când mă simt în fonduri, o friptură la birt şi o prăjitură. Acuma ce să mai discutăm, Dumnezeu să-l ierte! Oricum, s-a înfăţişat la scaunul Atotputernicului cu un dosar care îi asigură un loc la dreapta tatălui ceresc.

Cristea zâmbi, strivind ţigara.

— Să lăsăm asta. Spuneţi-mi ce s-a întâmplat azi-noapte!

— Am un somn adânc. Măcar atâta. Şi apoi, surâse silit, din clipa în care îmi scot aparatul, naufragiez într-o împărăţie unde nu mă mai poate ajunge nimeni. Deci, practic, nu ştiu şi n-am auzit nimic. Totuşi Eleonora ar fi trebuit să mă trezească. Chiar i-am reproşat-o.

— Probabil n-a vrut să vă deranjeze.

— Prostii. Suntem prieteni de ani de zile. N-aş fi lăsat-o singură. Menajamentele în asemenea momente mi se par ridicole. Dar aşa a fost ea întotdeauna. Contrariul lui Virgil: delicată ca pe timpul dantelelor. Şi-apoi numai gândul că înnoptezi cu un criminal în casă, alături de un cadavru, te înfioară.

Maiorul respiră adânc, atât cât îi îngăduia durerea cocoloşită în capul pieptului.

— Bănuiţi pe cineva, domnule Dima? Fiţi sigur că opinia dumneavoastră nu vă angajează cu nimic.

Bătrânul îşi mângâie derutat bărbia.

— Foarte dificil. Dificil şi delicat.

— Ştiu.

— Ce importanţă are părerea mea?

— Extremă. Este părerea unui om avertizat. Nu vă ascund – detest ipocrizia – că ar putea constitui un punct de plecare.

— Înţeleg… înţeleg… Vedeţi dumneavoastră, viaţa m-a învăţat să nu mizez prea mult pe aparenţe. Înşală. Un truism, evident. Am întâlnit bestii cu chipuri angelice, oameni duri, grosolani, cu suflet de copil. Desigur, mai degrabă o văd capabilă de crimă pe Alexandra – nu în general, insist, ci mai degrabă – decât pe Monica, mai lesne poate ucide Mihăilă decât Gheorghiu sau Stratian. Luigi e un escroc de duzină care ştie unde să se oprească. Crima, în afară de sânge rece, presupune şi o doză de patimă: Stratian nu e pătimaş în sensul pe care-l presupune omorul. Acestea, pentru că mi-aţi sugerat să aleg cu tot dinadinsul.

Dacă m-aţi întreba cine cred că a trimis scrisoarea, l-aş indica pe Stratian.

— De ce?

— Doar pe el îl văd în stare de manevre financiare murdare, interesat acut într-o astfel de combinaţie. Însă şi aici pot să mă înşel.

— Aţi atins o problemă interesantă, domnule Dima. Apropo de şantaj. Susţineţi că este prima scrisoare pe care o primiţi?

— Categoric.

— Şi că, bineînţeles, nimeni nu v-a şantajat vreodată, pentru că nu există în viaţa dumneavoastră nici o istorioară dubioasă care să fi putut genera o astfel de iniţiativă…

— Riguros exact.

— Aici intervine nonsensul. Ce rost avea să vi se trimită anonima?

— Asta mă întreb şi eu.

— Cum v-a fost transmisă?

— Am găsit-o într-o carte, pe noptieră. Făcu ochii mari. Într-o carte pe care i-am împrumutat-o lui Mircea Gheorghiu.

— Când?

— Aseară. Căuta un citat.

— Şi când v-a restituit-o?

— Am luat-o eu. Nu era în odaie. Rămase pe gânduri. Ştiţi, ar putea fi o explicaţie…

— Asta-i explicaţia, domnule Dima! Scrisoarea era adresată savantului. Şopti: Duceţi cartea şi scrisoarea înapoi!

Capitolul XI

APRINDEŢI CÂTE O ŢIGARĂ!

Locotenentul Drăgan privi nedumerit în jur. Era o odăiţă relativ lungă şi îngustă, cu o singură ferestruică aproape de tavan. Două banchete orientate lângă pereţi aminteau compartimentele vagoanelor de tren. În fund se aflau trei cuiere-pom prăfuite.

— Aici a fost vestiarul, pe vremuri, spuse maiorul Cristea. E o casă mare pentru musafiri mulţi. În imobilele cu pretenţii au existat totdeauna astfel de oficii.

Prin uşa abia întredeschisă se vedea cea mai mare parte din hol. Focul din cămin clipea dulce, îmbietor.

— Opt fără un sfert, constată locotenentul, cu un glas în care se simţea nerăbdarea, dar şi efortul de a o camufla.

Cristea îşi masa umărul. Îl simţea înţepenit, fără sânge. Se uită amuzat la Drăgan.

— Îţi pui mare nădejde în întâlnirea asta?

— E o capcană.

— M-aş bucura mult să fie aşa, oftă maiorul, continuând să-şi frece umărul. Ştii, nu pot scăpa de obsesia unui gând. De ce toţi, dar absolut toţi, susţin că au auzit o singură împuşcătură, când de fapt s-au tras două gloanţe?

— Probabil că aşa au stabilit.

— Şi paznicul de la depozit? Era împreună cu Eleonora Olaru în hol. El ce interes are să mintă? Ce interes au ceilalţi? De ce trebuia să audă doar o singură împuşcătură?

— Poate că într-adevăr n-au auzit decât una singură.

— Adică?

— Poate că a doua împuşcătură a fost atenuată de viscol, s-a confundat cu zgomotul obloanelor izbite de ziduri.

— Exclus!

Locotenentul îşi privi ceasul.

— Opt fără zece.

Maiorul urmărea fascinat flăcările din cămin. Murmură încetişor:

— Trebuie să coboare.

— Desigur, autorul şantajului a dat dovadă de prea multă abilitate ca să-mi închipui că va comite tocmai acum o gafă copilărească.

— Ce vrei să spui?

— Că va coborî, sunt sigur, împreună cu ceilalţi, ţinând dezinvolt ţigara în colţul gurii.

— De ce?

— Bine, dar e simplu. Rămânând sus în odaia lui s-ar desconspira singur.

— Da. Raţionamentul este exact şi probabil cel mai aproape de adevăr, în alternativa că toţi ceilalţi au primit anonime identice. Dar dacă nu au primit toţi?

— Cu atât mai bine. Se restrânge cercul.

— Dacă în mod intenţionat, unul sau altul a fost lăsat deoparte tocmai pentru a îndrepta atenţia celorlalţi asupra lui? Singur ai remarcat abilitatea necunoscutului. Problema, după mine, se pune altfel: de ce s-a grăbit să-i înştiinţeze că au comis o eroare?

— Poate ca să nu-şi uite obligaţiile.

— Putea să mai aştepte. Să se isprăvească ancheta.

— Chiar dacă nu riscă nimic? Nici unul dintre cei vizaţi nu va veni să ne informeze că a greşit ucigându-l pe avocat şi că altul este cel care-i stoarce banii.

— În mod firesc, când te ocupi de şantaj şi vezi că cineva a vrut să te lichideze, când datorită confuziei moare un om

în preajma căruia te aflai, aştepţi până când lucrurile se limpezesc într-un fel sau altul.

— Dacă-mi permiteţi…

— Te rog.

— Poate că individul este un dezaxat, sau mai degrabă un sadic. Îşi cultivă victimele, le caută societatea, urmărindu-le reacţiile. În sensul ăsta, avem date concrete. V-aţi gândit la bucuria unui asemenea ins de-a anunţa tocmai în această atmosferă greoaie, plină de suspiciuni şi temeri, că moartea lui Olaru a fost inutilă? Întâmplător, ne-a căzut în mână anonima…

Ochii maiorului se îngustară. Spuse încet, de parcă i-ar fi fost teamă de propriile lui cuvinte:

— Întâmplator sau… deliberat.

— Poftim?!

— Vorbeai adineauri de o capcană. Mă întreb dacă nu cumva ne-a fost nouă întinsă…

* * *

Mihăilă cobora scările. Era impecabil în costumul cenuşiu închis, de-o eleganţă sobră, perfect ras, sigur în mişcări. Privi în jur cu indiferenţă şi se aşeză într-unul din fotolii. Între degete ţinea neglijent ţigara pe care întârzia s-o aprindă.

„Ce nervi minunaţi!“ reflectă maiorul Cristea cu admiraţie sinceră. Îi vedea doar profilul osos, bine dăltuit, cu un uşor zvâcnet al maxilarului sub pielea bronzată.

— Ai o ţigară? se auzi glasul lui Mircea Gheorghiu.

Apoi îl văzură în picioare, lângă fotoliul inginerului Mihăilă. Savantul privea neliniştit spre scări, pipăindu-şi mereu hainele.

— Parcă nu fumai, observă ironic Mihăilă, întinzându-i pachetul.

— Nu ştiu nici eu ce-mi veni.

— Probabil, ai conchis că nu e bine să faci notă discordantă.

Glasul nu mai avea nici o nuanţă.

Luigi Stratian apăru în capătul scării.

— Vezi să nu te bată nevastă-ta! I-ai cerut voie?

Îşi trase un scaun, întinzându-şi confortabil picioarele pe grătarul căminului, apoi se aplecă spre inginer, cerându-i foc.

Toţi trei fumau. Cristea simţi ochii grei, plini de semnificaţii ai locotenentului Drăgan şi-i făcu semn să stea liniştit. În jurul buzelor subţiri îi stăruia o umbră de zâmbet.

— Aşa! constată Mihăilă.

Stratian întrebă în doi peri:

— Credeai altfel? Părea foarte bine dispus. Cine lipseşte la apel? Alexandra şi Monica. Declară indiferent: Dacă nu mă înşel, macioala nu fumează şi pe Edison îl văd pentru prima oară că se spurcă. De fapt, amănuntul e lipsit de importanţă. Nu crezi?

Inginerul îi aruncă o privire ciudată, de parcă atunci l-ar fi văzut prima oară. Nu spuse nimic.

Savantul se plimba prin încăpere, fără să-şi ascundă nervozitatea. Stratian arătă spre ţigara înjumătăţită.

— Trebuie să aprind alta?

Inginerul îşi ridică piciorul, peste celălalt.

— Eşti foarte spiritual!

— Mi-au mai spus câţiva chestia asta. Adevărul e că mă inspiră şi atmosfera. Dar unde or fi presarii? Îşi schimbă brusc expresia şi comentă încet cu ochii spre scări: Vine murgul la traistă…

Monica cobora împleticit, ţinându-se de balustradă. Avea faţa răvăşită, de-o albeaţă înspăimântătoare. Cearcăne mari, negre îi conturau ochii imenşi. Părea o fantomă. Îşi dădu drumul să cadă pe canapea. Trăgea prost din ţigară, nu ştia s-o ţină, iar degetele îi tremurau.

— Mă doare groaznic capul… Unde-i Alexandra? Privi instinctiv mâinile celor doi. A! Chipul i se destinse.

Destinderea descoperirilor fatale. Puteam să jur că-i ea! Ea este…

Îşi ascunse faţa în braţul îndoit, brusc cutremurată de convulsii.

Stratian îşi răsfrânse buza dispreţuitor, dar nu comentă.

Dintr-o dată se auzi liniştea. Liniştea aceea care-ţi vâjâie în urechi, care-ţi udă palmele şi tâmplele fierbinţi, liniştea insuportabilă când strângi tare din măsele pentru ca ţipătul să rămână sufocat acolo, în fundul pieptului. Liniştea venelor umflate, a inimii în panică. Inima, maşinărie isterică…

Se răsuciră brusc.

Doctoriţa Macarie cobora scările, îmbrăţişând cu o privire distrată holul. Oamenii urmăreau hipnotizaţi silueta dreaptă, suplă, în rochie verde. N-avea nimic în mână.

„Merge ca o regină“, gândi Mihăilă.

Alexandra ţinea capul uşor aplecat spre spate, ca şi cum cocul negru ar fi atârnat prea greu. Bărbia puternică, ridicată şi nările dilatate îi împrumutau o expresie de hotărâre încăpăţânată.

Stratian clipi cu un zâmbet rău.

„E frumoasă bestia…“

Doctoriţa se aşează lângă arhitectă. Părea că ignoră total tensiunea celorlalţi.

— Ce-i liniştea asta?

— Aşa… făcu inginerul, strângând puternic braţele jilţului. Aşa… şi respiră adânc. Se întoarse spre Mircea Gheorghiu: Aşază-te! Nu-mi plac oamenii care-mi supraveghează spatele.

Părea altul, cu totul altul. O mască lepădată în faţa privirilor uluite.

Savantul se opri deconcertat cu gura întredeschisă.

— Ce ai cu el? întrebă doctoriţa.

Se uită instinctiv la pendula care începuse să bată. Era ora opt. Alexandra tresări şi scoase din buzunarul rochiei un etu de piele fină. Aprinse un *Camel* de la ţigara

arhitectei. Îi ţinu mâna care tremura şi observă cu glas de gheaţă:

— E cazul să te stăpâneşti, fetiţo, poţi să mă crezi!

Tăcură. Împinsă de furtună, portiţa scârţâia strident. Monica îşi astupă urechile.

— Înfiorător! Ar trebui s-o repare naibii cineva.

— Să încerce Edison, propuse Stratian, tot a făcut Politehnica.

Drăgan atinse uşor braţul maiorului.

— Aşadar, toţi…

Cristea continuă să zâmbească.

Oamenii se uitau unii la alţii. Cinci manechine rigide, cu ţigări între degete. Stratian o aruncă primul în foc. Se tolăni în fotoliu şi rânji amuzat.

— Ce mai faceţi?

Inginerul se ridică.

— Isprăveşte!

Îl apostrofase brutal, cu tonul individului obişnuit să poruncească. Stratian îl ignoră. Se interesă bine dispus:

— Iar plătim cotizaţia?

— Ce cotizaţie? căzu din lună Gheorghiu.

— Hai că eşti tont rău! Asta de la fizică ţi se trage.

— Isprăveşte odată! Palid, încordat, inginerul semăna mai mult ca oricând cu un animal. Plutim în aceeaşi barcă. Nu cred să fie cineva atât de idiot încât să nu înţeleagă treaba asta.

— Clarisim! acceptă Stratian. Dacă şi Edison a priceput…

— Toţi afară de unul, reluă răspicat inginerul. A arborat acelaşi semn distinctiv, indicat de scrisoare, pentru că altfel ar fi fost linşat. E aici, alături de noi şi face pe victima. Joc perfid care-l camuflează.

Stratian îşi turnă coniac în pahar.

— Ce propui?

Ochii inginerului, fără luciu, examinară pe fiecare în parte. Un rictus înţepenit îi dezvelea dinţii. Repetă muşcând cuvintele.

— Persoana se află aici, printre noi.

— E Alexandra! izbucni Monica. Am ştiut totdeauna. Ea e!

Doctoriţa scrâşni:

— Cretină!

Verdele din priviri avea otravă.

— Ea e! Ea e!

— Cârpeşte-o! spuse inginerul. Eşti doctor, ce naiba?!

— Iată ceea ce se numeşte o societate fermecătoare, comentă Stratian cu paharul lipit de buze. Maniere, conversaţie de gentilomi…

Mihăilă se răsuci pe călcâie cu pumnii încleştaţi.

— Te pocnesc!

— *Please.*

Stratian îl provoca făţiş.

— Liniştiţi-vă! interveni categoric Alexandra. Aţi înnebunit? Ce facem acum? Ce facem?

— Propun o percheziţie, declară nesigur Mircea Gheorghiu.

— Aşa, Edison, taică! Stratian zvârli restul de coniac în cămin şi o clipă flăcările crescură lungi, violete. Sunteţi idioţi! Toţi, fără excepţie.

— Alexandra e! şopti Monica printre suspine. Vă spun… Am văzut-o azi-noapte…

Doctoriţa se răsuci iute, suplă ca o şopârlă.

— Când, stârpitură? Când m-ai văzut? Când încercai uşa biroului?

Îşi înfipse ochii în gâtul alb, plin. Arhitecta îşi dădu la o parte părul din ochi.

— Când s-a auzit împuşcătura nu erai în odaie! Nu, nu erai! Ai intrat abia după aceea!

— Ce coincidenţă! exclamă teatral Stratian. Şi amicul Mihăilă adulmeca biroul cam în acelaşi timp. Pariez că a auzit poc! de la o distanţă foarte mică.

— Dacă l-ai văzut înseamnă că erai şi tu acolo, observă Alexandra.

— Logică feminină! Imaginează-ţi, Lady, că o asemenea priveliştе se poate admira şi când deschizi uşa. Prietenul nostru „partizanul“ sosise primul, dacă poţi să înţelegi ce vreau să spun.

Inginerul apucă spătarul unui scaun.

— De ce nu i-ai spus-o maiorului?

— A, *mon cher*, nu mă cunoşti, sunt un tip fin.

— Sau poate că n-ai vrut să ratezi o sumă frumuşică. Hm! Treizeci de mii de lei pe lună nu-s de colo.

— Numai treizeci de mii plăteşti? Înseamnă că nu ascunzi cine ştie ce. Vreo găinărie…

— Ciudat! emise doctoriţa cu buzele strânse.

— E Alexandra! Degeaba… Capul arhitectei se mişca într-o parte şi alta. Căutaţi degeaba…

— Ca să nu mai vorbesc de calmul tău superior, olimpian. Te amuzi, nu-i aşa?

— Totdeauna m-a amuzat prostia, *darling*.

— Stratian e! Presimt. Să-l percheziţionăm, reveni la o idee fixă savantul. N-are decât s-o dovedească.

Stratian izbucni:

— Tu vorbeşti? Impostorule! Tu care, de trei ani…

— Nu! ţipă Gheorghiu.

Se făcu brusc linişte. Rămăseseră cu mâinile în aer, privindu-se înspăimântaţi. În ochii savantului se aprinse un licăr dement.

— De unde ştii?

Se ridicară toţi în picioare, hoţeşte, înconjurându-l pe Stratian, fulgeraţi de adevăr, contaminaţi parcă.

— Aşa e? De unde ştii?

Cu un gest hotărât, Mihăilă apăsă pe comutator.

Se auzi un urlet îngrozitor. Aproape concomitent lumina aprinsă brusc le scaldă feţele descompuse. Stratian, cu puloverul sfâşiat, respira greu.

Maiorul Cristea surâse.

— Am impresia că v-am deranjat.

Alexandra îşi reveni prima.

— Nu, nu ne-ai deranjat.

Frază banală, reflectând un automatism convenţional. Ipocrizia care te determină să zâmbeşti politicos. Maiorul îşi frecă mâinile vesel.

— Sunt încântat. Crezusem că, în sfârşit, am întrerupt o dispută. Dar probabil m-am înşelat.

Inginerul Mihăilă îşi descleştă dinţii. Articulă repede:

— Sigur că v-aţi înşelat.

Se uită la fiecare în parte pătrunzător. Oamenii reacţionară diferit: Monica Ciuvăţ îşi coborî pleoapele cu un zvâcnet nervos al buzelor, Stratian clipi mărunt, surâzând amuzat, doctoriţa îşi aprinse crispat o ţigară, privind absentă în gol. Gheorghiu îşi ascunse mâinile. Îi tremurau.

Maiorul Cristea trăi desluşit sentimentul unui acord spontan încheiat peste capul lui. Se întoarse spre Stratian zâmbind.

— De fapt era imposibil ca tocmai dumneavoastră să fiţi mărul discordiei.

— De ce?

— Un om agreabil, şi *chic* din toate punctele de vedere nu poate declanşa drame.

— Da… da… şopti Monica ca un ecou. Nu poate…

Stratian îşi consultă unghiile perfecte, suflecându-şi buzele groase. Declară, ridicând din umeri:

— În fond, nu văd de ce v-am ascunde realitatea, întrebă mieros, privindu-i pe ceilalţi: Aveţi ceva împotrivă să-i spunem adevărul domnului maior?

Se amuza copios, pervers.

Urmă un moment de panică. Crispaţi, urmăreau hipnotizaţi gesturile lui Stratian, îi pândeau primul cuvânt. Pendula îşi ţesea monoton tic-tac-ul, cântărind clipele în ani

— Personal, n-am nimic împotrivă.

Vorbise Mihăilă.

Maiorul tresări. Nu fusese glasul unui om: gol, fără nuanţe, de un abstract supranatural.

„Băiatul ăsta ştie ce înseamnă abisul.“ Simţi pentru inginer o undă de admiraţie. „Incontestabil are curaj. Un curaj drăcesc, fără pereche.“

Monica Ciuvăţ scânci:

— Care adevăr?

— Ai uitat? E posibil, draga mea? Stratian îi surâdea, aşa cum surâzi dând explicaţii suplimentare unui copil. Ai uitat că astăzi îmi sărbătoresc ziua de naştere?

Nu se auziră suspinele de uşurare reprimate stoic. Maiorul Cristea înregistră doar un foşnet de destindere, poziţii mai relaxate, câteva ţigări aprinse cu fumuri lungi, avide.

Stratian se întoarse spre maior, arborând o mină vag încurcată.

— Să nu ne-o luaţi în nume de rău. Băieţii ţin mult la mine şi nu vroiau ca ziua aceasta să treacă aşa, oricum. Desigur, ambianţa poate şoca, abia ieri a decedat amicul nostru comun Virgil. De aceea am făcut niţel pe misterioşii.

Maiorul acceptă jocul, dând înţelegător din cap.

— Aţi procedat foarte înţelept. Eleonorei Olaru i-ar fi venit greu să priceapă.

— Trebuie menajată, emise Stratian pe tonul unei constatări generale. Totdeauna a fost sensibilă. Mă întreb cât va mai rezista. E la capătul puterilor. Turnă coniac în pahare. După cum vedeţi, nu ne lipseşte nici băutura. Orice s-ar zice, domnule maior, sunt de invidiat. Am prieteni gentili. Cine a fost cu ideea? Tu, Dane?

Mihăilă îngână ceva nedesluşit. Avea priviri asasine, ochi ca nişte ferăstraie, dar ştia să zâmbească. Şi zâmbi.

— Puteam să pariez, reluă Stratian, ai fost totdeauna tartorul celor mai generoase iniţiative. Sesiză mişcarea celuilalt spre buzunar şi o preveni întinzându-i pachetul cu ţigări: Nu preferi un *Camel*? Nici tu, Mircea?

— Nu fumez, zise zăpăcit Gheorghiu.

— Curios, adineauri mi se păruse că ai aprins o ţigară.

— Uneori simţim nevoia să ieşim din cotidian, declară Alexandra, aruncându-i o privire tăioasă.

Savantul se agăţă recunoscător de idee.

— Aşa e. Mulţumesc… prea mult. Mă ameţesc repede.

— Da, reluă Stratian, n-au uitat să mă felicite. De-aţi şti, domnule maior, ce oameni minunaţi sunt… Alexandra, de pildă. Când am de dat un exemplu, la ea mă gândesc. Iartă-mă, Mircea, ştiu, Cela e inegalabilă, dar Alexandra e perfectă. Frumoasă, inteligentă, şi mult mai curajoasă decât zece bărbaţi la un loc. Nu curajul în disperare de cauză când înfierbântat dai cu barda, ci lucid, calculat, cu sânge rece, cum se spune. Sau Dan Mihăilă. Pare colţos şi aspru, dar ce suflet minunat ascunde! Cât spirit de sacrificiu! O inimă de leu.

— Cine a scris *Richard Inimă de Leu*? întrebă fără nici o legătură Gheorghiu.

Luigi Stratian îl cuprinse de umeri:

— Vladimir Drujnikov… Crezi că are vreo importanţă? Se adresă maiorului: Savantul nostru! Ţineţi minte vorba mea, omul ăsta va ajunge departe… Cândva ne vom mândri că am fost acceptaţi în societatea lui.

Gheorghiu roşi.

— Lasă asta…

— De ce? Care tânăr se poate mândri cu atâtea performanţe? Păi la un examen cât de dificil Mircea îi lasă pe toţi ţuţ. Morţi, copţi, vârâţi în cofă! Nici nu vă imaginaţi – făcu o pauză plină de semnificaţii – nici nu vă imaginaţi câte ştie! Şi ce metodă de lucru are! Orice informaţie sortată, catalogată, pusă la raft…

Cristea îşi ascunse zâmbetul.

„Le plăteşte poliţa.“

— De Monica ce să mai vorbesc?! Dacă aş avea o fată, mi-aş dori să fie ca ea… Poate c-am îmbătrânit, dar azi mă simt extrem de emoţionat. De la o anumită vârstă, contează enorm să fii înconjurat de prieteni, de căldură. Vă

mulţumesc, dragii mei, pentru sentimentele şi solicitudinea voastră.

Mircea Gheorghiu ridică paharul.

— La mulţi ani!

Ciocniră.

— Vrei şi sifon?

— Mersi, puţin.

— Mi se pare că nu stai bine, draga mea.

— Perfect. Eşti drăguţ, Luigi.

— Bricheta!

— Veniţi mai aproape, fetelor. S-a răcit…

— La mulţi ani!

Jocul era evident, gros, fără subtilităţi. Maiorul Cristea îi examină încă o dată lung, şi începu să urce scările. Abia atunci părură că-i observă prezenţa. Stratian se informă:

— Plecaţi?

— Mă gândeam, spuse încet maiorul, că scenariul dumneavoastră ar mai avea nevoie de câteva repetiţii. Sunt accente care sună fals, dar nădăjduiesc, domnule Stratian, că veţi găsi o rezolvare regizorală corespunzătoare. Între timp, poate improvizaţi o explicaţie şi la opinia prietenilor care pretindeau că dumneavoastră sunteţi şantagistul.

Viscolul scrâşnea sfâşietor. Vânt cu dinţi de lup, cu unghii de fier, cu ochi albi, orbi…

Monica Ciuvăţ se crispă. O durea. O durea vântul.

Stratian surâse larg.

— Băieţii sunt glumeţi. A doua natură. Am auzit de unul care făcea glume în faţa plutonului de execuţie.

— O glumă! izbucni Monica. O glumă… Eşti idiot! Mai bine şantagist decât criminal. Cum dracu’ nu înţelegi? Cine avea interesul să-l ucidă pe Virgil? Doar cineva care era convins că e victima lui. Îşi muşcă brusc buzele: Asta dacă ar exista vreun şantaj… Rostogoli ochii speriată: Mă gândeam la altceva…

Mihăilă scrâşni din dinţi. „Tâmpită! Tâmpită şi isterică!“

— În principiu, domnişoara are dreptate, spuse maiorul Cristea. Firesc ar fi ca avocatul să fi fost ucis de o persoană încredinţată că el e autorul scrisorilor de şantaj. Dar lucrurile stau puţin altfel.

Ţăcu un timp cu ochii îndreptaţi spre cămin.

— Adică? interveni nerăbdător Stratian.

— Am discutat cu doamna Eleonora Olaru. Mi-a relatat anumite fapte care schimbă termenii ecuaţiei. În câteva cuvinte: avocatul era şi el şantajat. Tentat de o mare sumă de bani, Olaru a comis cu ani în urmă o gravă incorectitudine profesională, sancţionată sever de legile noastre. După cum probabil ştiţi, scurgerea unui anumit număr de ani fără ca infractorul să fie prins duce la prescrierea faptului. Luna viitoare se împlinea acest termen. Trebuie să mai precizăm că Olaru se afla în preajma pensiei. A fost o fire independentă, sfidând opinia publică şi în plus un vindicativ. Neriscând nimic, se hotărâse să denunţe şantajul organelor în drept. Spre deosebire de dumneavoastră, avocatul îl detectase pe omul din umbră. Juriştii sunt mai abili, au fler. Din nefericire, autorul şantajului aflase despre această intenţie şi l-a lichidat înainte de a o aduce la îndeplinire. Nu vă ascund amănuntul că Eleonora Olaru ignoră numele şantagistului. Deci, nu-l ştiu nici eu. Sunteţi cinci oameni în această încăpere. Patru pentru culpe mai mult sau mai puţin grave, situate în trecutul dumneavoastră, plătiţi de ani de zile un tribut greu. Al cincilea, cel care încasează „cotizaţiile“, aşa cum foarte plastic se exprima domnul Stratian, este în mod cert asasinul avocatului Olaru. Mi s-a părut cinstit să cunoaşteţi lucrurile astea.

— Cinstit… chicoti Monica şi amuţi brusc.

Se aşternu din nou liniştea. Păreau consternaţi de reviriment şi se scurseră minute lungi până îşi recăpătară suflul.

Mihăilă stinse nervos ţigara abia începută. Îşi ridică hotărât bărbia.

— Domnule maior, sunt patru ani de când cineva mă şantajează în mod sistematic. După abilitatea procedeului, aş fi zis că e un jurist, deşi, curios, nu m-am gândit niciodată la Virgil. Nu ne vedem niciodată paiul din ochi. Şi se pare că n-a fost el.

— Nu, n-a fost el! răsună ca un ecou glasul Monicăi.

Inginerul îi aruncă o privire întunecată şi arhitecta tăcu.

— Pentru ce? interveni maiorul Cristea.

— Aici vroiam să ajung. Oftă. Nu pot spune mobilul şi nu există nici o justiţie pe lume care m-ar determina să-l mărturisesc. Adăugă cu sentimentul că se aruncă în gol: Am ţinut piept Gestapoului şi animalele alea ştiau să întrebe.

Maiorul mângâie braţul fotoliului. Vorbi fără să-şi ridice ochii:

— Este o afirmaţie mai mult decât jignitoare. Noi, şi dumneavoastră ştiţi foarte bine, nu folosim asemenea metode. Trec însă totul pe seama stării de spirit. Aţi petrecut cu toţi ore ucigătoare.

— Vroiam să înţelegeţi că atunci când iau o hotărâre, sunt convins de necesitatea ei şi că nimeni pe lume nu mă poate determina să mă răzgândesc. Orice insistenţă rămâne zadarnică.

Cristea îşi ridică încet capul.

— E chiar atât de grav ce ascundeţi?

— Nu. Nu e grav deloc.

— Atunci?

— Sunt chestiuni personale, de mare intimitate, care nu interesează pe nimeni. Mai mult, vă dau cuvântul meu de onoare că ceea ce… ezită uşor… ceea ce am făcut nu cunoaşte sancţiune penală.

Stratian îl măsură cu ochi lucioşi:

— Ei, dacă-ţi dai cuvântul…

— Vă cred, zise scurt maiorul. Se întoarse spre ceilalţi. Şi dumneavoastră? Aveţi ceva de spus?

— La spovedanie, copii! exclamă Stratian. Ce mai aşteptaţi? În ordine alfabetică: Ciuvăţ Monica! Tu eşti

prima.

Toţi o priviră. Fata respira greu, pieptul masiv urca şi cobora ritmic.

— Ce să spun… Eu… tot aşa.

— Isprăveşte! izbucni doctoriţa. E de la sine înţeles că acceptând să plăteşti ani în şir nu poţi face declaraţii publice. Nimeni n-a dat banii pentru că n-avea ce face eu ei.

— Aşadar, Alexandra, ai plătit şi dumneata? întrebă maiorul.

Doctoriţa îl privi direct în lumina ochilor. Răspunse răspicat:

— Da!

— Şi eu… Gheorghiu îşi mişca nervos capul de la stânga la dreapta. Avea o expresie rătăcită. Şi eu… Douăzeci de mii pe lună. Pot să vă spun de ce. Dumnealui – îl indică pe maior – ştie… O chestiune de pe vremea studenţiei…

Stratian cu mâinile în buzunare îl măsură cu un aer surprins. Arbora o uimire groasă, fals admirativă.

— Bravo, Edison! Dar tanti Cela ştie?

Alexandra îl privi cu ură.

— Eşti inteligent şi spiritual. Dă-ne şi o probă de sinceritate.

— Mă rog, dacă ţineţi foarte mult, fie! Am să mărturisesc. De trei ani de zile plătesc, pentru că… Se ridică brusc. Ei drăcia dracului! Până adineauri eram omul din umbră care vă umflă banii. Acum, ucigaşul! Hai, decideţi-vă! Una din două!

Cristea făcu câţiva paşi prin hol. Se opri în dreptul căminului, sprijinindu-se neglijent. Silueta subţire, puţintel încovoiată, în haine închise, avea o distincţie deosebită. În spate, flăcările păreau să încingă un rug.

— Situaţia se prezintă în felul următor! Dumneavoastră recunoaşteţi că aţi fost şantajaţi şi camuflaţi mobilul din diverse considerente.

— Într-adevăr, aşa stau lucrurile, confirmă Mihăilă.

— Perfect. Păstrând însă misterul motivelor, cum puteţi proba?

— Ne dăm cuvântul de onoare, propuse vesel Stratian.

Maiorul avu un zâmbet de scuză.

— Personal, vă acord tot creditul. Alţii însă se lasă mai greu convinşi.

Monica Ciuvăţ scoase din sân o scrisoare.

— Am primit asta acum două ore… Oamenii se uitară fără interes la plic.

— Vax! decretă Stratian. Am primit toţi. Nu ţine!

— Ar mai fi ceva… Mihăilă se juca trăgând de brăţara ceasului. După asasinarea lui Virgil, convinşi că el este autorul şantajului, am încercat să dăm peste materialele de şantaj. Îşi strâmbă colţul gurii. Cel puţin eu unul am făcut-o. Nu este greu de verificat. Mi-am lăsat probabil peste tot amprentele.

— În contextul de atunci, observă Cristea, amănuntul nu vă avantaja. Cu alte cuvinte, n-aveaţi interesul să se ştie că sunteţi şantajat. Cum de aţi procedat atât de imprudent?

Inginerul dădu din umeri.

— Nu sunt obişnuit să lucrez cu mănuşi. La propriu şi la figurat. Timpul era preţios şi-apoi, când eşti considerat de-al casei, nu e greu de justificat pentru ce ai atins un sertar sau o masă.

— Da. Este o explicaţie. Pe cine aţi mai văzut căutând?

— Pe Alexandra. Scotocea în dulapul de lângă birou. La un moment dat a aprins bricheta.

Maiorul se întoarse spre doctoriţă.

— Este adevărat?

— Da. M-am uitat şi prin dosare. După aceea cineva m-a lovit pe la spate şi am leşinat.

Cristea se uită interogativ la inginer. Omul dădu scurt din umeri.

— Eram ascuns după draperie. Deci în faţa Alexandrei. Ea pretinde că a fost lovită pe la spate. N-aveam cum s-o fac fără să mă vadă.

— În schimb aţi avut posibilitatea să-l zăriţi pe agresor.

— Nu. Probabil tocmai atunci m-am uitat în altă parte…

— Probabil.

Maiorul îşi mută greutatea pe celălalt picior.

— Cine dintre dumneavoastră a văzut-o pe doamna Macarie înainte sau după ce şi-a pierdut cunoştinţa?

„Eu am văzut-o, râse în gând Monica. Eu am văzut-o…“

— Cred… Gheorghiu îşi umezi buzele arse. Cred că eu m-am izbit de ceva. Nu sunt sigur. Am cotrobăit prin cărţi. Fiind prea multe, am renunţat. Monica căuta în dormitor. Uşa era întredeschisă. Îngenunchiase în faţa noptierei.

Cristea zâmbi.

— Domnule Stratian se pare că pe dumneavoastră nu v-a văzut nimeni căutând.

— O coaliţie, replică balerinul cu linişte filosofică.

— Deci aveţi totuşi un martor care refuză să vă ajute.

— Exact. Nu sunt ipocrit şi vă spun sincer că mi-ar fi surâs al naibii să preiau afacerea.

— Canalie! scrâşni inginerul.

— Hm! Chestie de interpretare. L-am găsit pe amicul Mihăilă deschizând *safe*-ul. Se orientase băiatul. Pusese mâna pe chei. Nu-mi place să-i fac complimente, dar are stofă de bandit. Un tip cu care te poţi înhăma la aceeaşi căruţă. În consecinţă, i-am propus colaborarea, şi, desigur, fifty-fifty.

— Adică?

— Adică să mergem la jumătate. Nu i-a convenit chestia, vroia totul pentru el şi m-a pocnit. Se uită la inginer. Este dom’le?

Mihăilă recunoscu în silă.

— Da!

Stratian îşi desfăcu braţele încântat.

— Aţi auzit? Recunoaşte că vroia totul. Ceea ce era de demonstrat.

Se auzi un hohot strident. Monica Ciuvăţ râdea nervos, cu sughiţuri.

— Proştilor! Sunteţi nişte proşti! Dacă nimeni nu l-ar fi văzut căutând, am fi înţeles imediat că el e şantagistul. Cum nu vă gândiţi? Toţi am coborât cu ţigările, toţi am primit scrisori… Se îneca de râs. Ce idioţenie!

Alexandra oftă.

— Bine că m-a lăsat în pace. Până acum un sfert de oră eu le cumulam pe toate: şantagistă, criminală…

— Şi tu! sughiţă Monica. Tu şi el… Două bestii.

Stratian, prima oară enervat, izbucni:

— Hai că eşti văzduh rău! Aşadar, după capul tău, m-am trambalat printre mobile, mi-am rupt unghiile, l-am lăsat pe amicul Mihăilă să mă lovească, aşa, de florile mărului?

Maiorul Cristea zâmbi.

— Nu chiar de florile mărului, domnule Stratian! Arătă teancul de bancnote. Cel puţin unul din obiective a fost atins.

Pe buzele lui Mihăilă stăruia un zâmbet incert. Privea flăcările din cămin fără expresie. Maiorul ştia că aerul de linişte este fals.

Doctoriţa îi atinse uşor braţul, cerând un foc. Îi oferi bricheta serviabil, dar mereu absent. Alexandra îl scrută curioasă, încruntându-şi sprâncenele lungi. Încerca să desluşească ce se petrece cu adevărat sub masca încremenită.

Femeia se stăpânea bine: era poate ceva mai palidă ca de obicei, avea colţurile gurii coborâte.

Cristea compară instinctiv ţinuta corectă a doctoriţei, rochia impecabilă, parcă atunci îmbrăcată, picioarele încrucişate perfect, cu aspectul de o neglijenţă aproape respingătoare al arhitectei: subsuorile desemnate parcă cu creta pe mătasea de culoare închisă, ciorapii căzuţi, încreţiţi la glezne, părul răvăşit. Privea fix pe fereastră, fără să clipească.

— Iată-mă şi jefuitor de cadavre… Mă rog… Trebuie să mă consider arestat?

Stratian se oprise în faţa maiorului cu mâinile întinse într-un gest de sfidare.

Mircea Gheorghiu căscă de câteva ori gura înainte de-a articula:

— Arestat? Ce tot vorbeşti?!

— Domnul Stratian, zâmbi maiorul, îmi dă unele sugestii. La timpul cuvenit voi ţine seama de ele. Da… Voiam să vă fac o destăinuire, evident, însoţită de scuzele de rigoare. Ceea ce v-am povestit în legătură cu relatarea doamnei Eleonora Olaru e o… improvizaţie. Mai clar, nu ştiu dacă avocatul a fost sau nu şantajat, cert este că el n-a mărturisit nimic sorei sale. Amănuntele privind străvechiul proces, prescripţia, spiritul său vindicativ şi celelalte ţin de imaginaţie.

Oamenii nu reacţionară. Cristea reluă:

— Încă o dată, îmi cer scuze pentru această inexactitate, inofensivă cred, dar la urma urmei ea îşi are justificarea în conduita dumneavoastră. Permanent am fost indus în eroare, păcălit cu bună ştiinţă, ceea ce m-a determinat să prefer cărări sinuoase. Revenim deci la prima variantă. Avocatul Olaru egal şantagistul Vladimir Dumitraşcu a fost asasinat de către cineva care plătea pentru ca anumite lucruri să nu se ştie. Şi cum dumneavoastră recunoaşteţi că aţi plătit… Întrebă cu nevinovăţie: Sau nu mai recunoaşteţi?

* * *

Se auzea doar răsuflarea de gheaţă a furtunei. Cinci perechi de ochi fixau chipul maiorului. Afară, izbită de vânt, portiţa se tânguia în vaiete sfâşietoare.

* * *

— Diabolic! suflă Monica Ciuvăţ. Diabolic! După ce-am mărturisit toţi…

Începu să râdă. Hohotele răsunau îngrozitor în încăperea mută.

Cristea se adresă doctoriţei:

— Nu poţi să-i dai ceva?

Alexandra ridică obosită din umeri.

— Nu vrea să ia nimic. I-e teamă că am s-o otrăvesc.

— Două perechi de palme până una alta, şi-i trece, sugeră Stratian. I-ar prii şi la ten. Se uită la maior. Va să zică ne-aţi dus cu preşul. În regulă. Şi acum?

Cristea surâse larg.

— Îmi povestiţi frumos, pe rând, ce-aţi făcut în momentul crimei. Dacă nu mă înşel, trebuia să dormiţi câte doi într-o cameră. E un avantaj care nu poate fi ignorat. Fiecare are un martor. Vreţi să începeţi dumneavoastră?

Luigi Stratian îşi ţuguie buzele, desfăcându-şi braţele.

— Mă rog. N-am nimic împotrivă. În momentul crimei eram în camera Eleonorei.

— La cealaltă extremitate a culoarului, faţă de biroul avocatului, precizează maiorul.

— Exact.

— Doamna Olaru se afla aici, în hol. Ce-aţi căutat în odaia ei?

— România liberă. Am luat ziarul înainte de-a pleca din Bucureşti, dar n-apucasem să-l citesc. Eleonora mi l-a cerut şi a urcat sus. N-avea ochelarii la ea. Nu l-a mai adus.

— Deci, când s-a auzit împuşcătura…

— Tocmai luam ziarul.

— Fantastic! exclamă Alexandra. În viaţa mea n-am auzit pe cineva minţind în halul ăsta! Îl privea limpede în ochi, stupefiată, nu fără o umbră de admiraţie. Cum poţi pretinde că ai fost în camera Eleonorei?

— Ai ceva contra?

Alexandra îşi flutură genele.

— Eu am fost în odaia ei! Eu! Îmi scăpase un fir la ciorap şi căutam un ac cu aţă. Îşi atinse instinctiv piciorul. Tocmai deschisesem cutia de lucru, când am auzit un zgomot ciudat. Ceva ca o bufnitură. Nu mi-am dat seama pe moment despre ce e vorba. Simţind mişcare pe sală, am ieşit. Erau toţi, sau aproape toţi în pragul biroului.

— Minţi! ţipă pe neaşteptate Monica Ciuvăţ şi ceilalţi tresăriră. Tremura, ochii îi străluceau insuportabil. Minţi! Eu am fost în odaia Eloonorei! Tu erai în baie. Te-am văzut când ai intrat. Preciză: Baia de lângă biroul lui Virgil, nu a Eleonorei. Iar din baie se poate intra în birou…

— Ai halucinaţii, fetiţo! declară rece doctoriţa. Îmi pare rău pentru tine.

— Ha-ha-ha! râse încântat Stratian. De unde şi proverbul: „Cine sapă groapa altuia…“

— Vă jur pe viaţa mea! ţipă arhitecta. Căutam un antinevralgic. Mă durea capul îngrozitor. Ştiam că Eleonora ţine medicamentele în noptieră. Tu tocmai intrai în baie, te-am văzut bine.

Alexandra surprinse privirile maiorului.

— Mă detestă. De aseară nu face decât să mă insulte. De altfel, cu un astfel de psihic…

— Minţi! reluă încăpăţânată Monica. Te-am văzut intrând în baie. Am nervi slabi, sunt obosită, dar nu iresponsabilă. Se uită la ceilalţi. Doamne, cât de îngrozitor minţiţi! Toţi!

— Cred, interveni Stratian, că într-un anume sens Alexandra are perfectă dreptate. Fata e bolnavă.

— Ce?!

— Foarte grav bolnavă.

Mihăilă o măsură rece.

— Personal, zise, aş opina pentru un consult medical urgent. La urma urmei, poate că nu-i decât un dezechilibru trecător. Ce spui, doctore?

— Cert e că are halucinaţii.

Arhitecta îşi luă capul în mâini.

— Ce ticăloşie!

— În ceea ce mă priveşte, reluă Luigi Stratian, pot să vă şi spun de ce am întârziat în odaia Eleonorei. Mi-au căzut ochii pe o cronică a spectacolului meu de la Estradă şi-am început să-l citesc. Băieţii mă înjură, vorba aia, n-au mers cu linguriţa. Abia isprăvisem articolul, când s-a auzit împuşcătura.

Alexandra clătină capul.

— Nemaipomenit! Îmi ţeseam ciorapul. În fotoliu, lângă veioză. Pot să spun şi câte mosorele sunt în culie… Ziarul l-am văzut pe pat nedesfăcut.

Maiorul Cristea o privi pătrunzător, dar nu spuse nimic.

— Minţiţi! Minţiţi cu toţii! Arhitecta părea să se fi dezmeticit. Vreţi să mă distrugeţi. Eu eram în odaia Eleonorei! Am înnebunit căutând.

— Vedeţi, o întrerupse Stratian, recunoaşte că s-a dilit!

— Nu nimeream sertarul. Dar eram singură în odaie.

Maestrul de balet Luigi Stratian o atinse pe umăr.

— Gata, mămicule! Gata! Te credem. Acum eşti cuminte, nu-i aşa?

Folosise tonul acela caracteristic cu care te adresezi alienaţilor. Jovialitatea ostentativă era menită s-o irite pe arhitectă la maximum şi femeia, scoasă din răbdări, îl lovi peste mână.

— Nu mă atinge! Mi-e scârbă!

— Dumneavoastră, domnule Gheorghiu, tot în camera Eloonorei aţi fost? întrebă maiorul.

— Nu. În biroul lui Olaru.

Oamenii tresăriră. Pe fruntea lui Mihăilă apărură broboane de sudoare. Cristea zâmbi.

— O afirmaţie deconcertantă. L-aţi văzut deci pe asasin.

Gheorghiu scutură din cap.

— Nu m-am exprimat bine. Ştiţi… rămăsesem singur în odaie. Nu puteam dormi. Mi-am zis că cel mai bun lucru este să discut cu Virgil. Omeneşte. Voiam să-l înduplec într-un fel. Nu mai rezist financiar. O să-mi scoată boarfele cu toba… Am văzut lumină şi am intrat.

— Şi? întrebă arhitecta.

— Păi nu era în birou, aşa că m-am întors la mine în cameră.

— O mică inexactitate, interveni Mihăilă. Când s-a auzit împuşcătura, eram cu Şerban în camera noastră. Am crezut că vântul izbise oblonul. Se uită la Cristea care-şi lăsă ochii în jos şi continuă: Simţind rumoare pe sală, am deschis uşa. Toţi se îmbulziseră în birou. Te-am văzut ieşind nu din odaia ta, ci din dormitorul lui Virgil. Cu alte cuvinte, minţi, dragul meu.

— Nu mai spune! se răţoi savantul. Şi de ce adică n-ai minţi tu? Cum dovedeşti?

— Tot papa Stratian vă scoate din încurcătură, băieţi! Aprinse ţigara de foi, aruncând neglijent chibritul pe jos. Mihăilă o încurcă. Chestia cu oblonul e cacialma. E primul care a ajuns după împuşcătură în biroul lui Olaru. Dacă nu sosise cumva mai devreme şi pot pune mâna în foc că aşa s-a întâmplat. Eu am fost al doilea.

Inginerul Dan Mihăilă îşi încleştă puternic dinţii.

— Canalie! Ştii bine că nu-i adevărat.

Arhitecta îşi aminti vechiul refren:

— Nu vă mai certaţi. Alexandra e… Alexandra…

Doctoriţa întoarse obrazul alb, cu privirea verde, întunecată, şi fata îşi înghiţi vorbele.

Maiorul Cristea se ridică.

— Vă rog să vă liniştiţi. S-au strecurat mici erori. Domnul Gheorghiu a confundat probabil odăile, inginerul Mihăilă – un zgomot cu altul. Se întâmplă! O confuzie – da, acesta e termenul potrivit – o confuzie s-a strecurat şi în relatarea celorlalţi trei care pretind că din diferite motive au intrat în camera Eleonorei Olaru. Nu se putea prinde un ochi la ciorap, nu se putea citi un articol şi nici măcar umbla după medicamente într-o încăpere în care lumina nu funcţionează de două zile. Doamna Eleonora Olaru s-a folosit în tot acest răstimp de un sfeşnic.

Capitolul XII

TENSIUNE

Se auzi uşa, apoi tropăit de picioare scuturându-se de zăpadă.

— Cred că s-au întors, spuse Alexandra.

Henry Dima şi Şerban, fiul inginerului, duceau două sacoşe mari. Băiatul avea obraji roşii de ger, ochii îi străluceau. Era frumuşel cu capul gol – de vreo doi ani tinerii moderni nu purtau, indiferent de vreme, căciulă sau galoşi, arborând o sportivitate ostentativă – raglanul bej cu gulerul ridicat îi stătea bine. Emana atâta tinereţe şi nevinovăţie, încât maiorul se simţi emoţionat.

— Iar s-a pornit! E o vijelie… Îşi lipi tandru obrazul de al inginerului. Ştii ce frig e?

— Vezi să nu fi răcit, spuse Mihăilă, privindu-l îngrijorat.

„Mda! reflectă Cristea. E singurul lucru care contează cu adevărat în viaţa lui. Călcâiul lui Ahile.“

Henry Dima se apropiase de foc, încălzindu-şi mâinile. Îşi scoase paltonul căptuşit cu biber şi guler bogat din aceeaşi blană şi rămase într-un costum sare şi piper, cam ostenit de perie, îngălbenit la genunchi şi revere. Pe ghetrele cenuşii, cu nasturi desperecheaţi, se topea zăpada. Sesiză tensiunea din încăpere, dar, delicat, simulă că n-a observat nimic.

— Mi-aduc aminte – spuse Dima – de un Crăciun, prin ’904 sau ’905. Veneam în vacanţă, la moşie, şi tata trimisese sania la gară. Vizitiul, parcă-l văd, o namilă tuciurie, cu

mustăţi lungi în care atârnau ţurţuri de gheaţă, gonea lupii cu biciul. Îngheţasem de spaimă. Zâmbi nostalgic. Ai mei aprinseseră bradul în hol, mama mi-a preparat un şodou fierbinte. Avea o rochie de atlas albastru cardinal. Cine mai ştie azi de albastru cardinal? Se purtau mult mânecile bufante. Era foarte emoţionată. Toţi comentau drumul cu sania ca pe-o aventură. Mă simţeam erou. La geamuri cântau colindătorii, copiii din sat... Unde s-au dus zilele acelea?

Doctoriţa se ridică brusc în picioare.

— Am o rugăminte, Eleonora.

— Spune!

— Aş putea dormi cu tine la noapte?

— Sigur că da, mai încape vorbă? E îngust patul la voi. Trebuia să mă fi gândit...

— Nu e vorba despre asta, replică sec Alexandra, muşcându-şi buzele. Monicăi îi e frică să n-o omor. M-am săturat! Nici eu nu sunt de fier.

— Ştii că e o idee? exclamă Luigi Stratian. Se sculă din fotoliu, împingându-l cu piciorul. Mă mut şi eu. Cred că dormitorul răposatului mă avantajează mai mult.

— Dumneavoastră ce motiv aveţi? întrebă amuzat maiorul.

Stratian aruncă o privire nimicitoare spre Mircea Gheorghiu şi declară răspicat:

— Mie, domnule, nu-mi plac dobitocii! Adăugă după o mică pauză: Mai ales când sunt şi impostori.

Apoi părăsi holul plin de demnitate.

* * *

Vântul scutura cu furie obloanele şubrede. Urlet oribil ca un geamăt, dureri surde dezlănţuite în cor cerşind imperios, tragic, insuportabil ceva.

„Ce vreţi?“ şopti fără să-şi dea seama Monica. „Ce vreţi!“

Plângea domol, cu dinţii încleştaţi în capătul cearşafului. „Ce vrei, dragul meu?“

…În garsonieră e cald. El, în pijama, citeşte, doarme, bea sau…

„Dumnezeule! Numai să nu… să nu facă o prostie!“

Încremeni. Uşa se deschise încet, fără cel mai mic zgomot. O siluetă albă, aeriană, voaluri diafane fără trup pluteau, se apropiau… Ceva luceşte… E…

Monica urlă:

— Ajutor!

Maiorul Cristea sări înspăimântat. De unde venise strigătul? Un strigăt neomenesc. Aşa strigă doar spaima. Spaima de moarte. Auzi din nou ţipete nedesluşite.

„Monica!“

Urcă scările în fugă. Împinse uşa şi întoarse comutatorul.

Adunată în vârful patului, arhitecta tremura, trăgând crispată de cuvertură.

Alexandra Macarie, într-un capot alb matlasat, întoarse capul. Era foarte palidă. Părul negru despletit îi cădea pe umeri.

— Iar a făcut o criză.

— Criză? Criză? ţipă Monica înecată de convulsii. A vrut să mă omoare!

Doctoriţa râse nervos.

— Ţi-am spus?

— Acolo! gemu arhitecta, arătând cu degetul aşternutul. L-a ascuns acolo. Uitaţi-vă!

Cristea o invită pe Alexandra să se ridice. Dădu cearşaful la o parte.

Cuţitul lung, subţire, strălucea palid.

* * *

— Vă pot fi cu ceva de folos, doamnă?

Eleonora Olaru, cocoţată pe un scaun, meşterea la doza electrică din dormitorul ei. Fixă capacul, apoi coborî sprijinindu-se de braţul maiorului.

— Mulţumesc. Se desprinseseră firele.

Cristea ieşi repede pe culoar. Surprinse silueta maestrului de balet care dispărea cu paşi furişaţi.

— O clipă!

Stratian se întoarse mirat.

— Doamna Eleonora a reuşit să repare lumina.

— Şi ce-i cu asta? De ce-mi spuneţi mie?!

— Mi-e teamă că prin gaura cheii operaţia nu poate fi urmărită în condiţii optime…

* * *

Şerban îşi ridică ochii din carte.

— Ce faci, tată?

Inginerul deschise larg geamurile. Frigul intra prin obloanele înţepenite în cuie. Le izbi cu podul palmei până se desprinseră, apoi scoase cuiele cu o pilă. Când isprăvi, le băgă în buzunar şi înveli pila într-o bucată de jurnal.

Vraişte, obloanele se izbeau ritmic de zid.

— Nu înţeleg, şopti băiatul.

Mihăilă îşi aprinse o ţigară.

— Cândva ai să înţelegi. În viaţă intervin momente când oamenii trebuie să stea umăr lângă umăr.

Şerban clipi nedumerit şi inginerul reluă cu un oftat adânc:

— Astfel de momente trăim noi acum. S-a comis o crimă şi…

— Şi?

— Suspiciunile duc de multe ori la concluzii false. Vreau să le evităm.

— Nu înţeleg, repetă Şerban. Ce legătură avem noi cu povestea asta?

— Nici una. Dar se pot inventa.

— De ce? Cine are interesul s-o facă?

— Oricine, şi în primul rând asasinul. Trebuie să reţii un singur lucru: când s-a auzit împuşcătura, noi doi eram împreună. Aici. Am confundat zgomotul împuşcăturii cu obloanele izbite de vânt. Îşi duse mâna la gură, simulând un căscat. Sunt foarte obosit.

Şerban îl privi stupefiat. Bâlbâi:

— Dar e o minciună! Tu nu erai în cameră. Se apropie de fereastră. Pentru asta ai…

— Da, băiete. Trebuie să ne procurăm un alibi. Dacă noi am fi comis crima, ne-am fi îngrijit dinainte.

— Tu-mi spui lucrurile astea?! Tu, tată?

Ochii-i străluceau şi pe obraji i se iviră două pete roşii.

— Trăieşti cu capul în nori! îl întrerupse iritat inginerul. Nu ştii ce înseamnă să fii suspectat.

— De ce să fii suspectat? Ai făcut ceva rău?

— Nu, bineînţeles că nu, dar ţi-am mai spus: se poate interpreta. Viaţa nu e aşa cum ţi-o imaginezi, tu. Poze colorate…

— Dar cum e?

— Avem când să discutăm despre lucrurile astea. Altă dată.

— De ce altă dată?

Mihăilă ridică din umeri:

— E vina mea. Te-am răsfăţat prea mult. Şi cu asta am încheiat discuţia. E clar?

— Nu! Vreau să ştiu de ce minţi. De ce trebuie să minţi? Nu înţeleg: la primul obstacol ne lepădăm de tot? Scoatem steagurile numai la sărbători?

— Cam aşa se întâmplă, râse silit inginerul.

Şerban păli.

— Tu spui asta?!

— Uite ce e, băiete! Să mă judeci după ce ai să te izbeşti de viaţă. Până atunci să faci ce-ţi spun eu.

— Nu.

— Credeam că am de-a face cu un bărbat, dar văd că m-am înşelat. Nu eşti decât un şcolar. Un şcolar nevricos. Ai să faci aşa cum spun eu!

— Nu! repetă băiatul cu dinţii strânşi.

Inginerul ridică braţul şi lovi. Încremenit, Şerban îşi duse mâna la obraz. Era prima palmă pe care o primea.

Mihăilă, tulburat, se îndreptă precipitat spre uşă, deschizând-o brusc. Fără să vrea se dădu un pas înapoi.

Stratian, îndoit în unghi drept, privea cu ochi lucioşi pe gaura cheii. Surprins, zâmbi echivoc.

— O criză de sciatică, *mon cher*. Se îndepărtă, ţinându-se de şolduri. În casa asta nu se poate dormi…

* * *

Henry Dima se ridică.

— Vă rog să mă scuzaţi!

— Te culci? întrebă fără interes Alexandra.

— Da. Sunt ostenit. La vârsta mea – zâmbi – poţi s-o mărturiseşti.

Urcă scările anevoie cu opriri dese, ţinându-se de balustradă şi pătrunse în coridorul rece.

Stratian îşi muta lucrurile. Trecu pe lângă el fredonând.

„Să mergem la Maxim, acolo-i mai intim…“

Bătrânul avu o viziune scurtă. Place de la Concorde… Rue Royale… Restaurantul… „Oare copertinele sunt tot roşii?“

Apoi imaginea se întunecă. Tuşi uşurel.

— Un moment!

Stratian se întoarse moale, încet, fără să-l privească.

— Ce-i?

Dima îi căută ochii.

— Vreau să-ţi spun ceva… În general, dorm foarte bine. Scot aparatul şi… rămân singur.

Maestrul de balet se strâmbă.

— Somn uşor şi un vis cu Mae West! N-ai observat, mami, că nu mă interesează problemele tale?

— N-aud nimic, reluă bătrânul, dar, curios, când se petrec lucruri îngrozitoare în jurul meu, intuiţia mă avertizează. Fac coşmaruri. Crezi... Crezi că mă pot culca liniştit?

— Te-ai ramolit, flăcăule! Ce-mi spui mie chestiile astea? N-ai bonă?

Dima îl prinse de reverul sacoului. Mâinile bătrâne, acoperite cu pete cafenii, tremurau.

— Îţi spun, pentru că ştiu de ce eşti în stare. Eu te cunosc... Te cunosc de mult.

* * *

În dormitorul lui Olaru era frig. Stratian aprinse lumina bombănind.

— Calici...

Patul rămăsese neatins. Sub un colţ de plapumă dat la o parte se vedea pijamaua avocatului. Maestrul de balet avu un rictus. Patul în care Olaru nu mai apucase să se culce...

Tresări. Draperia de la fereastră se mişcase. Curentul, sau...

Se apropie precaut, apucând din mers o scrumieră masivă. Perdelele se desfăcură brusc.

Dan Mihăilă, cu mâinile în buzunare, îl măsură rece.

— Te aşteptam.

— Ce vrei?

— Poţi să laşi jos scrumiera. N-am venit să te ucid.

— Dar pentru ce?

— Ieri mi-ai propus colaborarea. Am reflectat.

— Şi?

— Sunt de acord. Aşa cum ai spus: fifty-fifty.

Stratian rânji.

— Ţi s-a întâmplat vreodată să prinzi un tren pe care l-ai pierdut? Acelaşi tren?

— Literatură!

— Nu, mami! râse Stratian. Asta se numeşte *tropo tardi*! Neaoş – prea târziu!

Viscolul dezlănţuit urla la ferestre. Izbea sălbatic în uşi, vrând să intre înăuntru.

* * *

Luigi Stratian traversă biroul şi se apropie de telefon, cu paşi elastici, surprinzător de uşori. Ridică receptorul şi, cercetând circumspect interiorul ţesut din umbre, şopti:

— Centrala? Bucureştiul, domnişoară! Da… Da… Tot 5 20 11. Te rog!

Auzi apelul, triluri lungi pe care nu le curma nimeni, apoi din nou vocea automatizată a telefonistei:

— Nu răspunde. Menţineţi mai departe comanda?

Stratian avu o ezitare scurtă. Spuse oftând imperceptibil:

— Nu… renunţ.

Părăsi biroul. O cută adâncă, nouă îi despica fruntea.

„Ce s-o fi întâmplat?“

Maiorul mai aşteptă câteva clipe în spatele uşii întredeschise, apoi pătrunse în camera întunecată. Ridică receptorul. Păstra încă amprenta umedă a degetelor lui Stratian.

* * *

Locotenentul Lăcrămiţă întrerupse convorbirea cu maiorul Cristea apăsând pe furcă şi ridică alt receptor.

— Gheorghe Niţulescu, 5 20 11. Mă interesează adresa abonatului. Da, aştept.

Notă după câteva clipe cu litere nervoase: *Str. Cercului nr. 218*.

* * *

Era un bărbat zvelt de vreo treizeci de ani, de statură potrivită. Figura cu trăsături armonioase avea o expresie deschisă. În uşa blocului se opri şi discută vreo zece minute cu un tânăr în haină de piele călare pe o motocicletă care nu pornea, apoi flirtă în staţia de tramvai cu fetişcana de la chioşcul de ziare, sprijinindu-şi familiar cotul de tejghea. Peste jurnale, ca să nu le ia vântul, era aşezată o bară de fier.

Locotenentul Lăcrămiţă îşi dădu seama că în ciuda aerului degajat, de băiat simpatic prieten cu toată lumea, ochii lui Niţulescu cercetau conştiincios trecătorii, fără îngrijorare, dar cu o atenţie scrupuloasă, mereu trează. Îşi privi ceasul, sărută neglijent mâna dolofană cu manichiură ştirbă scoasă prin ghişeu şi făcu semn unei birje.

Trăsura opri în faţa fostului magazin *Pop şi Bunescu*. Niţulescu achită cursa şi pătrunse în forfota străzi Lipscani. Cojoace ţărăneşti se amestecau printre lodenele verzi, maro şi cenuşii, înghionteau paltoanele cu guler de vidră cam jumulite, pardesiele, gri, tip. Indivizi bine hrăniţi, în pantaloni strâmţi şi pantofi cu talpă groasă, de cauciuc, cerneau trecătorii în căutare de chilipiruri. Era sfârşitul anului şi oamenii îşi epuizau cartelele achiziţionând metri întregi de basmale din stambă albastră şi roşie cu buline, metri de batiste sau prosoape cu ţesătura în pătrăţele. La intrarea vestitului magazin din anii războiului, *Cehoslovaca*, o ţigancă ţopăia înfrigurată păzind din ochi treanţa pe care îşi întinsese marfa: şireturi, lame de ras *Gilette*, pieptănuşi din aluminiu şi bile din sticlă colorată de provenienţă americană. Alături, o femeie cu trăsături distinse, îmbrăcată într-un palton din blană de castor, vindea gogoşi calde.

Niţulescu inventa o mulţime de pretexte pentru a se răsuci brusc, cercetându-şi astfel spatele. Coborî pe vechea uliţă a Şelarilor şi urcă într-un taximetru. Îl abandonă în faţa Universităţii, apoi opri altul. Pe strada Th. Ştefănescu se opri din nou. Locotenentul zâmbi. Cunoştea trucul. Curtea bisericii Negustori avea două ieşiri…

După aproximativ un ceas, ospătarul conchise că nu e urmărit. Pătrunse în bisericuţa Stavropoleos, aprinse o lumânare şi îngenunche la picioarele unui sfânt anonim înnegrit de fum. Zece minute mai târziu, Niţulescu ieşi. Locotenentul repetă figura. Îşi strecură degetele sub sfeşnic şi scoase un plic cu două paşapoarte noi, false probabil.

Amestecat printre moşnegii evlavioşi, Lăcrămiţă pândea tainiţa. Curând apăru un ins bondoc, bine îmbrăcat. Păşea plin de temeri scormonind cu priviri neliniştite ungherele bisericii.

Luă plicul lăsat de Niţulescu şi puse în loc altul, ceva mai voluminos. Locotenentul aşteptă să se îndepărteze. Îşi reprimă greu o exclamaţie de uimire. Plicul conţinea o sută de cocoşei şi o mie de dolari.

* * *

Alexandra rămăsese singură în hol. Fuma gânditoare, cu ochii aţintiţi în cămin. Viforul se înteţise. Alerga nebun, împrăştiind zăpada sticloasă în evantai, pulveriza geamurile cu un zgomot zgrunţuros, ca şi cum cineva ar fi aruncat în fereastră pumni de nisip.

Doctoriţa îşi încleşta dinţii. Aceeaşi senzaţie… Se rătăciseră între Piatra Arsă şi Babele. Noapte… Hanoracul ud devenise o scoarţă. Vântul sufla din spate. „Prăpastie!“ strigase cineva. Nu se puteau opri…

Ca şi acum. „Sunt pe marginea prăpastiei. Am făcut poate chiar primul pas.“ Se redresă, îndreptându-şi trupul

viguros. „Nu! Nu încă!“

Auzi pe cineva coborând scările şi îşi compuse o expresie indiferentă. Luigi Stratian se aşează lângă ea.

— Bei ceva? O să-ţi facă bine.

— Mă simt excelent.

Totuşi nu refuză paharul. Îl întrebă:

— Ce-ai de gând?

Stratian o privi iritat.

— Aţi înnebunit cu toţii?

— Eu, nu, Luigi. Nu înnebunesc aşa uşor.

— Ştiu! Ai trecut şi tu prin câte ceva. Nu te-ai născut alaltăieri.

— De fapt, ce ştii?

— În general, tot ce mă interesează. O privi stăruitor. Dacă n-aş fi fost superstiţios, m-aş fi ocupat de tine.

Femeia înghiţi în sec. Stratian reluă:

— N-ar fi trebuit să ţi-o spun.

— Totuşi ai spus-o.

— Nu-mi place să fiu luat drept idiot. În consecinţă, avertizez.

Alexandra încercă să râdă.

— Toată viaţa ai fost un colportor fanfaron. Vrei să epatezi.

— E bine dacă te legeni în asemenea iluzii.

— Nu ştii nimic, şopti doctoriţa.

— Degeaba mă provoci. De altfel am învăţat de mult că femeile nu trebuie contrazise. Tu în special.

Doctoriţa îşi întoarse faţa. Ochii luminaţi de flăcări aveau culoarea smaraldului. Smaralde opace, doi bureţi îmbibaţi cu cerneală verde. Obrazul încadrat de bucle negre era prea alb.

— Eşti foarte frumoasă. Alexandra.

— Ţi-au trecut superstiţiile?

— Poate.

Doctoriţa îşi scutură pletele. Râse urât.

— E o greşeală. Sau un semn. În locul tău mi-aş vedea de treabă şi aş fi…

Nu isprăvi. Se ridică, îndreptându-se spre scară.

— Atent ai vrut să spui, mami! Nu-i aşa? N-avea grijă, ştiu să-mi păzesc pielea. În orice caz, mersi pentru amabilitate.

Urmări cu un zâmbet dispreţuitor silueta dreaptă care urca scările. Scrâşni:

— Piază-rea!

Doctoriţa îl auzi. Se opri, clătinându-se ca sub o lovitură de bici. Îşi încordă trupul şi spuse fără să se întoarcă:

— Întocmai. Ai să te convingi repede.

* * *

— De ce m-ai făcut impostor?

Stratian duse paharul la gură.

— Mă plictiseşti!

Gheorghiu se apropie cu pumnii încleştaţi. Părul vâlvoi părea o claie de fân risipită de vânt. Pe obrazul verzui îi apăruseră câteva coşuri.

— De ce m-ai făcut impostor?

— Ai început şi tu să-ţi arăţi colţii? Credeam că ţi i-a pilit Cela.

— Las-o în pace pe Cela! Pentru a treia oară te întreb de ce…

— Valea! îl întrerupse enervat Stratian. Ce te ţii scai de capul meu? Dobitocul dracului!

Pe neaşteptate, Gheorghiu sări înainte şi-i prinse gâtul. Stratian se degajă cu uşurinţă. Îi cârpi cu sete o palmă peste obrazul livid, apoi se şterse scârbit de haină.

— Du-te la femei! Ţi-au ieşit bube… Adăugă după o pauză silabisind: Im-pos-to-ru-le!

Savantul îl privi otrăvit.

— Ai să mi-o plăteşti!

* * *

Luigi Stratian deschise fără zgomot uşa dormitorului. Rămase o clipă descumpănit, apoi îşi întinse buzele groase cu un rânjet vulgar.

Monica Ciuvăţ întinsă pe pat, într-o poziţie de abandon total, îl aştepta.

Veioza de la căpătâiul patului lumina faţa arhitectei.

Îl văzu pe Stratian şi se ridică în capul oaselor. Rochia descheiată mult în dreptul sânilor mari lăsa să se vadă marginea de dantelă albă.

— Ce cauţi aici?

— Nu mă chinui! scânci femeia. Ştiu că tu… Toţi o ştiu:

— Şi ce vrei?

Monica suflă:

— Nu mă vinde. Nu fi Iudă!

— Cară-te! Trebuie să aerisesc după tine.

Arhitecta ţâşni în picioare.

— Aş vrea să crăpi!

Trânti uşa cu zgomot. Stratian scuipă într-o parte. Deschise larg ferestrele.

Capitolul XIII

ŞANTAJISTUL

— Aici eraţi? exclamă surprins maiorul. E trecut de miezul nopţii.

Luigi Stratian stătea singur lângă cămin. Avea sticla de coniac alături, într-o mână ţinea paharul, în cealaltă trabucul. Îi indică cu bărbia un loc pe canapea.

— Nu-s obişnuit să mă culc, şi bineînţeles nu pot să adorm înainte de ora patru.

— Un chin.

— Ei, bravo! Este cea mai mare, poate singura bucurie a vieţii. V-aţi întrebat câţi bucureşteni ştiu în ultimii ani cum arată Calea Victoriei la trei dimineaţa? Nu la spartul revelionului, când îţi blestemi zilele pentru că te strâng pantofii cei noi şi nu găseşti sămânţă de birjă, ci într-o noapte oarecare de mai, sau când ninge prima oară… Câţi au ascultat marea simfonie a străzilor pustii străbătute pe îndelete, fără să te obsedeze gândul că peste trei ore semnezi condica? N-aş vrea să mă înţelegeţi greşit. Nu propovăduiesc parazitismul, pur şi simplu mă bucură programul muncii mele.

— Fireşte, sunteţi un om de artă…

Stratian îi aruncă o privire iute, apoi arătă măsuţa cu băuturi.

— Serviţi?

— Nu. Mulţumesc.

Din nou se simţea prost.

— În fond, îmi pare bine că v-am găsit singur. Voiam să discut cu dumneavoastră.

— În ce chestiune? întrebă circumspect Stratian.

Se auzi o tuse discretă şi întoarseră capul.

— Mă scuzaţi…

Eleonora Olaru se apropie clătinându-se. Era foarte obosită. Chipul cu ochi terni părea neverosimil de mic, cât un pumn. Îşi îndreptă şalul în jurul umerilor, încrucişându-l strâns pe piept, până aproape de bărbie.

— Aş dori să mă retrag. Dacă mai aveţi nevoie de ceva…

— Nu, doamnă, mulţumesc. Odihniţi-vă!

— Pentru orice eventualitate, am pregătit o farfurie cu tartine.

— În regulă, mami!

— Cafeaua şi zahărul sunt pe poliţa mică. Noapte bună.

— Noapte bună.

Ieşi, prelingându-se pe lângă ziduri.

„Ciudat, reflectă maiorul. Femeia asta nu traversează niciodată o încăpere. Şterge pereţii.“

— Vă stau la dispoziţie, declară Stratian.

— A, da! Cristea păru să-şi amintească de prezenţa lui. Am de gând să vă solicit într-o problemă mai delicată. Iată despre ce este vorba: mă aflu într-un impas.

— De ce natură? Financiar? Nu vă jenaţi, domnule maior.

— Privitor la anchetă… Mărturisesc că oaspeţii acestei case au izbutit să mă deruteze. Nu ştiu ce să mai cred.

— Hm, neplăcut! opină Stratian. Cu ce vă pot fi de folos?

Maiorul zâmbi încurcat, lăsându-şi ochii în jos.

— Întâi, aş vrea să punem la punct povestea cu banii împrumutaţi lui Olaru. Am convingerea că nu sunteţi omul care să buzunărească un cadavru. Trecând deci peste aceasta, apelez la dumneavoastră din mai multe motive. Scontez enorm pe sinceritatea care se pare că vă caracterizează. Cam dură – de aceea v-aţi şi atras antipatia prietenilor – dar incontestabil fără urmă de ipocrizie. Apoi

apreciez în mod deosebit inteligenţa dumneavoastră, spiritul de observaţie, felul în care gândiţi. Dar lucrurile acestea vi le-am mai spus.

— Sunt foarte onorat. Şi, acum, puneţi punctul pe *i*.

— Domnule Stratian, cine credeţi că l-a ucis pe avocatul Olaru?

Omul arboră o mină importantă.

— Mde, personal consider că există două ipoteze: întâi, avem de-a face cu un singur criminal…

— V-aţi gândit la cineva anume?

— La Mihăilă, în primul rând, bineînţeles. E cel mai mare bandit dintre noi.

— Înseamnă că nu-i excludeţi nici pe ceilalţi.

— Sigur că nu. Dar, pe măsură ce meditez, mă cucereşte tot mai mult cea de-a doua ipoteză. Aţi citit „Crima din Orient Express“?

Maiorul clătină capul surâzând.

— Sunt foarte ocupat cu ale mele. Aceasta nu-mi justifică unele lipsuri. Despre ce-i vorba?

— O crimă colectivă. Adică săvârşită de mai multe persoane, toate implicate în intriga respectivă.

— Aha! Deci după opinia dumneavoastră…

— S-a lucrat în cooperativă, mami… ăăă… domnule maior. Nu m-ar surprinde ca ideea să-i fi aparţinut lui Mihăilă. Poate Alexandrei. Ăilalţi doi sunt prea idioţi, n-au fantezie, dar cu atât mai buni executanţi.

— Foarte interesant! Ca să fiu sincer, nu mi-a trecut prin minte. Cum vedeţi dumneavoastră treaba asta concret? Totuşi, o singură mână a ţinut revolverul.

— Ei, şi? Au pus-o la cale împreună, toţi au căzut de acord, l-or fi înghesuit pe bătrân sau naiba ştie! Ce importanţă mai are cine a apăsat efectiv pe trăgaci?

— S-ar putea să aveţi dreptate. Ce anume v-a sugerat ideea?

— Încâlceala asta în care v-aţi împiedicat, corelată desigur cu anumite constatări personale.

— De pildă!

— Aparent, toţi se contrazic şi îşi aruncă în cap zeci de învinuiri. Este – dacă-mi permiteţi – o simplă manevră de învăluire, menită să excludă din capul locului colaborarea. Monica şi Alexandra se duşmănesc, chipurile fac crize de nervi, nu se suportă etc, etc.

— Şi care e realitatea?

Stratian îşi săltă pântecul râzând.

— Actriţe desăvârşite, dom'le! Ce Duse, ce Ventura?! Le-am văzut eu cu ochii mei stând mână-n mână şi înşirând baliverne sentimentale când se credeau neobservate. Sau de ce vă închipuiţi că l-a cărat Mihăilă pe fiu-su aici?

— De ce?

— Avea nevoie de un martor, vezi bine! Am fost cu Şerban, el a fost cu mine… Monica şi Alexandra m-au văzut intrând în odaia Eleonorei, dar contestă, vrând să mă distrugă – nu zic că-mi poartă sâmbetele, dar ancheta are nevoie totuşi de un vinovat – pretind că ele au fost acolo. Ca să nu vă dea de bănuit, s-au înjurat una pe alta. Asta-i politica lor! Şi încă un amănunt, poate cel mai edificator: acum o oră, o oră şi jumătate au încercat să mă atragă în combinaţie.

— Extraordinar! Cum s-a întâmplat?

— L-au delegat pe Mihăilă.

— V-a spus-o el?

— Nu, dom'le! A venit, pasămite, aşa de capul lui şi mi-a propus juma-juma ca să lucrez cu ei. Mă rog, a zis *cu el*.

— Jumătate din ce? întrebă Cristea.

Stratian îşi muşcă mustaţa.

— Habar n-am! Nu mă pretez la murdării, aşa că l-am dat afară. Era cât pe ce să-l pocnesc.

— Înţeleg… Aseară, după aniversare, spuneaţi că la un moment dat aţi căutat materialele de şantaj cu intenţia de a prelua ştafeta. Oare nu la asta s-a referit inginerul?

— Fleacuri! dădu Stratian din mână. Am vrut să-i necăjesc. Sper că nu mă vedeţi capabil de asemenea

josnicie.

— Doamne fereşte…

Câteva clipe se aşternu tăcerea. Tăcerea viscolită de vuietul continuu de-afară. Cristea aprinse o ţigară, lăsând-o iar să ardă singură pe marginea scrumierei.

— Nu contest că varianta dumneavoastră este demnă de reţinut. Conţine însă paradoxuri peste care nu văd cum aş putea trece.

— Anume?

— Singur aţi afirmat că, la sfârşitul anchetei, în dosar trebuie să apară un vinovat. Oricare din punctul lor de vedere, cel autentic dintr-al meu. Aţi spus de asemenea că s-a creat o coaliţie care vă viza.

— Exact.

— Solicitându-vă colaborarea, înseamnă că inerent vă primeau în barca lor. Împotriva cui s-ar fi îndreptat atunci suspiciunile mele?

Stratian dădu din umeri.

— Asta n-am de unde s-o ştiu. Dacă participam la şedinţele lor, era altceva. Am spus doar ce bănuiesc. Pe de altă parte, s-au convins poate că nu e cuminte să mă aibă de partea cealaltă a baricadei. În istorie, nu o dată s-a fumat pipa păcii cu un adversar mărunt pentru a face faţă barosanului, în speţă dumneavoastră.

— Din nefericire există încă un detaliu care vă năruie întreg eşafodajul. Acordul criminal a precedat în mod normal asasinatul.

— Fireşte.

— Bun! Excluzându-vă din cauză, unul din cei patru – respectiv – Mihăilă, Gheorghiu, doctoriţa Macarie şi arhitecta – este şantagistul, autenticul şantagist. Ce interes avea acesta să participe la o crima gratuită, ştiind mai bine decât toţi că Olaru e nevinovat?

— Nu înţeleg.

— Dar e simplu. Concluzia se impune, râse Cristea. Dumneavoastră sunteţi de fapt cel care trimiteţi

scrisorelele.

— Deci aţi adoptat inepţiile acestor dobitoci.

Maiorul continuă să râdă.

— Nu vă enervaţi.

— Puteţi să-mi comunicaţi ce e de râs? se interesă iritat Stratian, trăgând de gulerul puloverului.

— Fireşte! Mi-aţi explicat timp de jumătate de oră, folosind o argumentaţie extrem de simplă, că dumneavoastră sunteţi şantagistul.

— Asta-i tot ce-aţi înţeles?! Atunci nu mă mir că aţi ajuns cu ancheta în impas… Şi, în ultimă analiză, vorba Monicăi: mai bine şantagist decât criminal.

— Deci, recunoaşteţi.

Stratian clătină din cap cu compasiune.

— Bateţi cărări greşite, domnule maior. Dacă asta se numeşte anchetă, eu mă împuşc. Ba e laie, ba e bălaie!

Telefonul sună strident şi maiorul ridică receptorul. Ascultă câteva minute. Luă ţigara din scrumieră şi trase cu poftă.

— Bun, mulţumesc! Am să te chem mai târziu. Închise. Se uită la Stratian. Zâmbea cu buza de jos mult răsfrântă. Despre ce vorbeam?

— V-aţi oprit asupra ipotezei că eu aş fi autorul scrisorilor de şantaj.

— A, copilării! Ca să vezi cum o discuţie amicală, logică, poate duce la qui-pro-quo. Îşi privi ceasul: Extraordinar! Aproape patru. Poate vreţi să vă culcaţi…

Stratian îşi turnă coniac.

— V-am spus că nu pot să adorm la ora asta.

— Îmi pare bine. Timpul trece mai uşor, nu aştept singur.

— Dumneavoastră ce aşteptaţi?

Maiorul îl privi nedumerit.

— Să plecăm acasă. Mi s-a comunicat că şoselele sunt complet blocate. Dacă te gândeşti, vremea proastă a declanşat, ori poate doar a grăbit, destinul lui Olaru. Bătu cu palma pe masă: În fine, să trecem la ceva mai plăcut.

Vorbiţi-mi despre dumneavoastră. Noi, oamenii de rând, avem o optică deformată în privinţa artiştilor. Ni se pare că sunt altfel plămădiţi, şi nu ni-i putem imagina evoluând în viaţa de fiecare zi. Zâmbi. Ca şi cum ai încerca să ţi-l închipui pe Sfântul Petru văcsuindu-şi sandalele ori punând gospodăreşte murături.

— Ei, nici aşa să n-o luăm, spuse Stratian din vârful buzelor. Părea plictisit.

— Se mai spune că ar trebui să ne mulţumim doar cu opera. În intimitate, omul de artă dezamăgeşte.

— Tembelisme! exclamă Stratian cu o grimasă. Intră unul într-o cârciumă şi recunoaşte două vedete. Începe să se minuneze: „Formidabil! Mari beţivani artiştii ăştia!“ Dar dobitocul nu se întreabă câţi ingineri, contabili, funcţionari etc, etc. beau în aceeaşi bombă.

Cristea zâmbi amuzat.

— Aveţi dreptate.

— Ca să nu mai vorbim de imaginea complet deformată în legătură cu munca noastră. Am un prieten actor. Cea mai frecventă întrebare care i se pune este dacă învaţă uşor rolurile. Adică, vezi Doamne, chestia e să ai memorie. N-o să le intre niciodată în cap ideea că un rol presupune muncă în sudori, studiu, situare în epocă, contopirea cu personajul. „Ei, s-a strâmbat niţel. Mare lucru! Păi să-l auzi pe naşu’ la chefuri ce de bancuri ştie!“ Un simplu spectacol de revistă şi ridică probleme pe care nu le bănuiţi.

— Dumneavoastră – mi s-a spus – sunteţi extrem de conştiincios.

— Îmi iubesc munca. Uneori, stau câte două-trei ore cu o amărâtă de dansatoare ca să înţeleagă ce vreau.

— Studiu individual…

— Şi băgaţi de seamă, lucrez cu zăpăcite preocupate în primul rând de cum arată, nu cum trebuie să se mişte. Că asta-i baza. Oftă: Fufe! Visează căsătorii miraculoase cu nu ştiu ce şnapan plin de arginţi, şi aşa mai departe…

— Sunt convins că depuneţi eforturi substanţiale ca să le învăţaţi meseria de dansatoare. Morala dumneavoastră şi a prietenului dumneavoastră Niţulescu e ireproşabila.

Stratian se îndoi de parcă ar fi primit un pumn sub centură.

* * *

— N-am auzit în viaţa mea de numele ăsta. Pe sănătatea mamei mă jur!

Locotenentul Lăcrămiţă îl privi în ochi.

— Nu e nevoie să vă juraţi, domnule Niţulescu. Eu mă mulţumesc cu o declaraţie scrisă. Adăugăm deci că nu-l cunoaşteţi pe Luigi Stratian.

Ospătarul îşi făcu de lucru la guler, aranjându-şi un pic papionul. Se uită la celălalt ofiţer care dactilografia interogatoriul, apoi la locotenent şi se informă:

— Stratian? E cumva chelner?

— Nu, maestru la balet.

— Păi de ce nu spuneţi aşa, frate? Făcu un gest cu amândouă mâinile, care de obicei înseamnă „ei bată-te norocul să te bată“ şi râse clătinându-şi capul. Acum mai vin de-acasă. Unul solid, copt, cu mustaţă de craidon…

— Exact.

— Îl ştiu, cum să nu-l ştiu? Noi îi zicem *meştere* sau *maestre*. „Du-i lui maestru’ o cafea, vezi că a venit maestru’…“, dar după nume… Puteam să pun mâna în foc că habar n-am cine-i.

— Nu-i nimic, se mai întâmplă. Important e că v-aţi amintit. Poate vă amintiţi şi în ce relaţii sunteţi.

— Cum adică în ce relaţii? Tovărăşeşti. Să trăiţi! Hai noroc!

— Şi la împărţirea dolarilor tot… tovărăşeşte trataţi?

— Dolari?!

Ospătarul părea extrem de surprins. Locotenentul Lăcrămiţă clătină din cap.

— N-aţi avut de-a face cu aşa ceva?

— În viaţa mea.

— Nici nu ştiţi cum arată?

— Habar n-am. Poate cine ştie cum, să fi văzut prin filme, dar atât…

— Dar cocoşeii?

— Ce-s ăia?

— Domnule Niţulescu, după ce v-am poftit să urcaţi în maşina noastră, aţi încercat de câteva ori, evident fără rezultat, să vă descotorosiţi de câteva hârtii verzi şi un fişic de monede. Dacă o să căutaţi în ciorap… nu, nu în ăsta, în celălalt, vă puteţi satisface curiozitatea. Perfect! Acum vă întrebaţi desigur cum au ajuns acolo.

Ospătarul bâigui:

— Chiar… eu… cum să vă spun…

Lăcrămiţă răsfiră bancnotele, cântări monedele, cu un zâmbet trist:

— Asta e preţul pretins de Luigi Stratian pentru cele două paşapoarte procurate de dumneavoastră. Deschise dosarul. Am aici declaraţia lui Aristide Moşoianu, beneficiarul tranzacţiei.

* * *

Luigi Stratian clipi din ochii bulbucaţi. Întrebă răguşit:

— Care Niţulescu? V-am mai spus că nu-l cunosc.

— Gheorghe Niţulescu, ospătar la *Metropol*, preciză maiorul.

Maestrul de balet ridică din umeri.

— Habar n-am cine-i!

— Ciudat! El susţine că sunteţi prieteni.

— Ei, asta-i!

— Nici mie nu-mi venea să cred. Scoase o hârtiuţă din buzunar: Numărul de telefon 5 20 11 vă spune ceva?

Stratian îşi ridică privirea. Maiorul îl urmărea atent.

„E-n starea de spirit în care-ar putea face orice. Să recunoască, să conteste, să dea cu cuţitul, ori pur şi simplu să se arunce de la etaj.“

— Da, cunosc numărul. Stratian zâmbea neaşteptat de calm. E al lui Gigi. Uitasem celălalt nume. L-am căutat azi după-amiază, vroiam să-i comunic ceva în legătură cu spectacolul. Telefonul de la regizorat era defect, aşa că l-am sunat pe el. Preciză: Restaurantul *Metropol* se află în coasta teatrului.

— Mă dezarmaţi! De mult n-am întâlnit un om atât de sincer. Se interesă candid: Niţulescu semnează asistenţa de regie?

— Era vorba despre un fleac, inversarea unor numere din program. Trebuia să comunice regizorului de culise…

— L-aţi căutat de vreo patru ori pentru fleacul ăsta?

— Înainte de toate… meseria.

— Vă cunoaşteţi de mult?

— Ştiu eu? De vreo opt sau nouă ani.

Părea din nou liniştit şi maiorul avu brusc o idee.

— A suferit vreo condamnare? Nu trebuie să vă faceţi scrupule, se poate controla imediat.

— Mi… mi se pare că da. Acum opt sau nouă ani.

— Aşa! făcu maiorul, muşcându-şi unghia. Dar dumneavoastră, domnule Stratian?

— Şi eu, domnule maior. Oftă. O eroare judiciară.

— Sunt convins. Probitatea dumneavoastră sare imediat în ochi. Aveţi poate amabilitatea să-mi spuneţi pentru ce aţi fost condamnat?

Stratian replică scurt:

— Pentru şantaj.

Capitolul XIV

REVIRIMENT LA 180°

Maiorul Cristea trase fotoliul mai aproape de foc. Durerea sâcâitoare dintre coaste persista. Îşi lăsă capul pe spetează, privind tavanul din casetoane de stejar afumat, lustra originală – patru felii de sticlă mată reprezentând anotimpurile.

Ascultă un timp convulsiile vântului. Îşi imagină câmpul secerat de viscol, zăpada hărţuită în troiene nomade, fumul de la casele gospodarilor smuls din coşuri, ochii lupilor, lanterne verzi, licurici lacomi, cruzi. Se înfioră.

„Nu mi-ar place să stau aici…“

Se gândi apoi la oameni. Avocatul şi soră-sa, cuplu ciudat de celibatari, Stratian, alunecos şi viclean, Monica, feminitate tulbure, Alexandra…

Îl văzu pe Drăgan la jumătatea scării. Cobora fără zgomot.

— Ce se aude?

— S-au culcat. Afară de bătrână şi doctoriţă. Mai e lumină.

— Eşti obosit?

Locotenentul dădu din cap. Avea ochii limpezi, vioi. Făcu câtiva paşi, se opri, apoi îşi continuă drumul către celălalt capăt al încăperii.

— Vrei să-mi spui ceva? întrebă maiorul fără să-l privească.

— Nu.

— Pari schimbat şi… Râse domol. Nu ţi-am văzut blocnotesul.

Drăgan îşi muşcă imperceptibil buzele.

— Îmi însemn doar lucrurile esenţiale. Ieşite din comun.

— Fireşte. De câteva ore te cam plictiseşti. Nu-i aşa?

Locotenentul clipi mărunt. Jocul umbrelor îi estompa conturul feţei. Părea mai puţin încăpăţânat.

— N-am spus asta.

— Sigur că nu. Am presupus. Îşi îndreptă spatele. Ce-ar fi să bem o cafea? Mi-e teamă să nu adorm.

Locotenentul intră repede în bucătărie şi maiorul avu impresia că răsuflă uşurat.

„Se eschivează, gândi, dar până la urmă tot o să-mi spună. Sigur că o să-mi spună.“

— Găseşti tot ce-ţi trebuie… Îşi duse degetul la frunte: Da, pe poliţa mică. Doamna Olaru a avut amabilitatea să pregătească ceva tartine.

Rămase cu ochii aţintiţi la flăcările căminului. Un surâs palid îi mângâia obrazul.

…Orăşelul ca o cetate medievală. În amurg… Acoperişurile ascuţite, turnurile, cupolele împung cerul. Casele au garduri înalte. Ascund drame şi poveşti romantice. Purta o rochie cafenie cu guleraş de dantelă, părul împletit cunună pe cap. Fruntea pură, ochii cuminţi, buzele informe, ca la copiii. „Te iubesc…“ Tremura toată… „Să nu ne vadă cineva…“ Câţi ani sunt de-atunci? Buzele de copil au uitat să zâmbească. O cută aspră, rea, i s-a înţepenit la colţuri. Caută vorbe grele, dureroase…

„De ce mi-am amintit acum? A, da! Amurgul acela… focul.“

Tresări. O siluetă subţire apăruse în capul scărilor. Eleonora Olaru cobora, ţinându-şi capotul de molton în dreptul genunchilor, atentă să nu se desfacă.

Maiorul zâmbi.

— S-a întâmplat ceva, doamnă?

— Nu pot dormi.

— Normal. Treceţi prin momente îngrozitoare, îmi dau seama. Aţi încercat un calmant?

— Degeaba. Mi-e imposibil să aţipesc.

Maiorul o măsură cu compasiune.

— Totuşi ar fi mai bine să rămâneţi întinsă. Bătrâna trase încurcată de marginile şalului.

— Nu sunt obişnuită să dorm cu cineva în pat. Oh! Nu mi-o luaţi în nume de rău. Bătrâna privea confuză covorul. Să nu vă imaginaţi cine ştie ce… N-am nimic cu Alexandra, dar sunt incapabilă să dorm cu ea în aceeaşi odaie.

— Cu ea în mod special?

— Nu ştiu. Totdeauna am fost singură… E atât de rece… Ca o reptilă. M-am speriat. Biata fetiţă, sigur… n-are nici o vină. Îşi şterse ochii umezi: Scuzaţi-mă, nervii. Cred… Aş prefera să fac o mică plimbare.

Cristea o măsură surprins.

— Pe vremea asta?

— N-am ieşit de câteva zile. Simt nevoia să iau aer. Dispăru în vestibul şi maiorul o auzi trăgându-şi şoşonii, umblând apoi la cuierul-pom.

Drăgan se întoarse aducând ceştile de cafea. Păşea atent să nu le răstoarne.

— Mulţumesc… Chiar acum a ieşit doamna Olaru să se plimbe.

Mirarea rotunji sprâncenele locotenentului.

— Au ăştia nişte idei…

— Bizare, dragul meu, sunt de acord. Se ridică brusc. Vino cu mine…

Viscolul se înteţise, zăpada spulberată stăpânea văzduhul. O zăriră pe Eleonora Olaru înaintând prin mijlocul şoselei, siluetă şubredă biruită de vânt.

În dreptul poştei, bătrâna se rezemă de un stâlp. Ţinea capul ridicat, dat mult pe spate şi ochii închişi. Maiorul îi luă braţul.

— Ar fi bine să vă întoarceţi.

Femeia nu tresări. Deschise pleoapele umede şi vorbi pe un ton concentrat, dar firesc, ca şi cum s-ar fi aflat tot în hol, iar discuţia nu ar fi fost întreruptă nici o clipă.

— Doamne, ce zile, ce zile! îşi prinse umerii în palme, privind undeva în gol. Ce-am să mă fac? Virgil avea grijă de mine. Nu ne-am despărţit niciodată.

Cristea simţi un val de căldură străbătându-i trupul.

— Nu vă mai gândiţi la lucrurile astea.

Eleonora Olaru se uită la el rătăcită.

— Sunt singură. N-am pe nimeni. E un blestem.

— Vă lăsaţi copleşită de gânduri negre. La urma urmei, sunteţi încă tânără. O să călătoriţi, o să găsiţi prieteni.

— Călătorii… prieteni… Surâse amar. Trebuie să ştii să faci lucrurile astea. N-am învăţat. Tata era un tiran. Nu intra nimeni în casă. Mama avea o singură rochie. Pentru biserică. A purtat bijuterii doar la nuntă. Cine o să le pună acum, după mine? Pentru că eu… eu… ce rost mai are… Îi alunecă o lacrimă şi o şterse repede cu podul palmei. Ce-a fost viaţa mea?

— Să ne întoarcem, spuse maiorul.

Înaintau cocoşaţi, cu bărbiile vârâte în piept, ţinând-o între ei pe Eleonora. Subţiindu-şi privirea, Cristea încercă să străpungă giulgiul vârtejurilor de zăpadă. Cincisprezece sau douăzeci de paşi îi despărţeau de casă. Îşi simţea picioarele ude, mii de ace îi înţepau obrajii.

Drăgan deschise uşa şi le făcu loc să treacă. Sus se auzeau paşi precipitaţi, voci alarmate. Cristea abandonă braţul bătrânei şi din câteva salturi ajunse la etaj. Inima-i bătea nebuneşte. Dădu la o parte oamenii buluciţi în uşa dormitorului.

Luigi Stratian era în pat. Capul îi alunecase pe un umăr. Fusese împuşcat drept în frunte.

* * *

— N-am lipsit nici o jumătate de oră! observă crispat locotenentul.

— Suficient.

Maiorul se uită prin odaie. Hm! Aş putea să jur că erau cinci cărţi pe comodă.

— Şi?

— Nu sunt decât patru.

Se aflau în dormitorul lui Olaru, scena celei de-a doua crime. Drăgan privea chipul victimei. Spuse încet, abia auzit:

— Drăcească treabă! Tocmai când mă bucuram că am ajuns la capătul drumului.

— L-ai bănuit pe Stratian?

— Evident.

Cristea îşi aţinti privirea asupra unui punct minuscul aflat pe tapet, chiar deasupra patului. Desfăcu briceagul şi scormoni zidul, scoţând la iveală un glonte turtit.

— Acelaşi calibru! exclamă uimit locotenentul. Înseamnă că şi de data aceasta s-au tras două focuri.

— Exact, şi totuşi ceilalţi iar pretind că n-au auzit decât o singură împuşcătură.

* * *

Se uitau crispaţi la maior. Priviri înfricoşătoare, amestec de groază, disperare şi încă ceva, cel mai tulburător poate: sentimentul cumplit al neputinţei, piatra infailibil gonită la vale, sfidând obstacolele. Capătul e undeva în adâncuri, tenebre neexplorate, necunoscutul înspăimântător…

Cristea îşi privi instinctiv ceasul.

„Cinci şi jumătate. A murit… Ce absurd! De o oră sau de o veşnicie. Şi vântul… Vântul ăsta înnebunitor, obsedant!“

Vântul gâfâia, mătura grădina, îmbrăţişa zidurile, le zgâlţâia încăpăţânat, neobosit. Ţipa, gemea jalnic, se

năpustea orb în ferestre.

— Dumnezeule! suspină Monica Ciuvăţ. Ce infern!

Ţineau toţi câte un plic alb în mână. Inginerul Mihăilă îl întinse primul.

— Uitaţi-vă ce-am primit.

Câteva cuvinte. Aceleaşi litere de tipar scrise cu stânga. Cristea citi:

Stratian a murit inutil. Nu-i el Vladimir Dumitraşcu.

P.S. Afacerile noastre continuă.

— Da… Bănuiesc că toate sunt identice.

Se auzi un mormăit afirmativ.

— O să înnebunesc! şopti Monica. Acum urmez eu! Izbucni: Alexandra l-a omorât! E un vampir!

Ochii doctoriţei plini de venin deveniseră negri. Îşi muşcă buzele până la sânge.

Maiorul o măsură fără să spună nimic. Inginerul, stană de piatră, îşi aprinse o ţigară.

— Trebuie să facem ceva.

— E inadmisibil! izbucni Gheorghiu.

Monica plângea domol. Şerban, fiul inginerului, îi mângâia braţul.

— Liniştiţi-vă, doamnă!

Obrajii îi ardeau ca focul.

În capul scării apăru bătrânul Dima.

— Ce s-a întâmplat?

Nu-i răspunse nimeni.

— Isprăveşte! răcni doctoriţa. Îşi pierduse cumpătul. În facultate ştiu ce făceai. Ştiu toţi…

Monica râse chinuit.

— Dar n-am omorât! N-am omorât!

Eleonora îşi ridică ochii goi.

— Domnule maior! Pentru Dumnezeu, liniştiţi-i! Nu mai suport…

Cristea păru că nu auzise. Îi simţea privirea vag mustrătoare.

— Ce facem? repetă plângăreţ Gheorghiu. Se opri în faţa maiorului. Trebuie să luaţi măsuri. Suntem totuşi oameni…

— Oameni! şopti Cristea şi bătrânul Dima nu înţelese dacă fusese o întrebare sau o simplă constatare.

— Te felicit, dragul meu, eşti un actor admirabil, râse doctoriţa. Un râs lugubru.

— Eu? ţipă savantul.

Apoi se aşternu tăcerea. Tăcerea şfichiuită de mugetul continuu de afară.

Henry Dima privea covorul. Aparatul îi alunecase din ureche, dar bătrânul nu observase. Mircea Gheorghiu, cu mâinile înfipte în părul vâlvoi, privea buimac. Inginerul Mihăilă înţepenise sprijinit de cămin. Părea o statuie. Statuia unui animal de pradă. Locotenentul Drăgan, impenetrabil, aşezat în umbră, aştepta.

Monica Ciuvăţ tresărea nervos. I se vedea sânul alb prin crăpătura rochiei. Alexandra Macarie, cu o expresie dură, privea peste capetele celorlalţi.

„Nemesis, reflectă Dima. Dacă există, dacă a existat vreodată, ea e.“

Chipul Eleonorei Olaru era străveziu. Ghemuită în colţul canapelei, strângea în palmă o cruce pătrată de aur.

Maiorul se simţea rău.

„Nu… nu acum…“

Şi din nou viscolul oribil, trăgând de obloane, zgâriind nervii, epiderma.

Şerban Mihăilă îşi privi tatăl. Izbucni sfâşietor, astupându-şi ochii cu palmele:

— Trebuie să le spui adevărul! Adevărul, tată!

* * *

„Adevărul, gândi Mihăilă. Există oare un adevăr diamant pur, felie de cer neîntinată?“

Se întinse pe cuvertură, cu palmele adunate sub ceafă. Adevărul, o superstiţie ca toate noţiunile absolute. Adevărul…

…Două odăiţe şi un oficiu. Zidul de la stradă cu frontispiciu jalnic, bucată de perete ridicată în faţa acoperişului. Să pară casa înaltă… Minciună convenţională acceptată de toţi. Ca şi „salonaşul“ – un crivat, o oglindă cu ramă de bronz, câteva scaune incomode tapiţate cu păr de cal – ca şi ceaiul de miercuri după-amiază unde se serveau prăjituri falsificate, cu mult bicarbonat, care nu înşelau pe nimeni. Ghetele rupte, scâlciate şi pălăria mamei când mergea la piaţă… Asta-i permitea să-şi ridice bărbia cu o demnitate zdrenţuită peste basmalele vecinelor. „Nu ţinem slujnică. Avem băieţi mari în casă…“ Ochii coboară ipocrit peste mâinile măcinate de muncă, ascunse în mănuşi ieftine de aţă…

„Adevăr… Ce ştie băiatul ăsta despre adevăr?“

Văzu spinarea arcuită a lui Şerban şi îşi înăbuşi un oftat. Apoi ascultă viscolul. Biciuia cu frânghii ude ferestrele troienite.

* * *

Mircea Gheorghiu se apropie de oglindă. Aprinse aplicele cu abajururi discrete din mătase trandafirie şi se privi intens. Apucă mecanic pieptănul, trecându-l prin părul rebel. Colţul gurii alunecă moale. Un rictus sinistru. Se uită mult la chipul străin. Nu-i semăna. Semăna cu altul. Un altul pe care el îl cunoştea…

Scutură scurt capul şi stinse lumina. Imaginea dispăru.

* * *

„Ce frig e…“

Monica Ciuvăţ trase plapuma până la bărbie.

„Totdeauna mi-a fost frig.“

…În casa mătuşii Emilia, aspră şi zgârcită. Nu şi-o poate aminti decât într-un singur fel, cu tulpan verzui şi şorţ lung peste rochia decolorată. Buzele cârtitoare se mişcă tot timpul. Se uită cu arţag. „La mine nu-i orfelinat… Tată-tău a fost un neisprăvit… nu ţi-a lăsat nici lingura pe care o duci la gură…“

— Da, şopti Monica, totdeauna mi-a fost frig.

Alexandra… În facultate… Da, frig, mereu frig.

…Frig şi în restaurantele de mâna a doua. Mănâncă încet, să nu se vadă că-i este foame. Ochii i se umplu de lacrimi. Friptura are un abur iute. Cimbru şi miros de grătar. „De când n-ai mâncat ca lumea?“ Bărbatul gros, cu faţă roşie sau galbenă, o ciupeşte familiar de bărbie. Monica îşi trage genunchii sub faţa de masă. Marginea rochiei e roasă. Vrea pâine. Nu se poate întinde după coşuleţ. Tricoul vechi are subsuorile ţesute şi decolorate. Două semiluni gălbui.

Frig… Monica tremură. Vântul suflă subţire. Un brici care lasă în urmă o crestătură lungă.

Îşi înfipse dinţii în pernă şi ţipătul nu se auzi.

* * *

Alexandra Macarie zvârli cartea.

„Unde o fi Eleonora?“

Privirea-i căzu pe fotografia de la căpătâiul patului. O faţă brutală, cu mustaţă pleoştită şi lanţ de aur, simbolul izbânzii, trecut peste pântecul gros.

„Hm, arendaşul! Tata nu l-ar fi primit nici în capul scărilor.“

Şi se simte bine. Se simte totdeauna bine când se gândeşte la taică-său. Nu l-a văzut niciodată fără cravată, nu i-a adresat toată viaţa mai mult de cincizeci de fraze.

„Adu-ţi aminte că eşti o Macarie! Evită vulgul… E primul simptom al declasării. O ţinută şi o conduită demne sunt tot ce pretind de la o doamnă. Bunicul tău a fost ultimul boier autentic.“ Se adresează sec guvernantei ţepene, înspăimântată de uscăciunea seniorului valah: „Miss Linton, îţi încredinţez această copilă…“ Apoi, mai târziu, din vârful buzelor, deschizând plicuri cu timbre străine trimise de o femeie firavă cu nervii zdruncinaţi: „Buletinul sănătăţii mamei tale e satisfăcător…“

Au murit amândoi. Tatăl abia de câţiva ani. Murise absurd şi solemn, aşa cum fusese toată viaţa, dar păstrând o consecvenţă impresionantă. Închisese ochii convins că a fi „Macarie“ însemna foarte mult, că un cavou elegant şi bine utilat asigură un tranzit decent spre veşnicie.

„Cavoul“ se înfiora Alexandra. Îşi închipui aleile bătute de vânt cu morţi vechi de care nu-şi mai aminteşte nimeni.

„Vântul… De s-ar opri vântul!“

Îşi astupă urechile. O singură clipă, şi mâinile, cu un efort de voinţă, se desprinseră alunecând de-a lungul trupului. Şoapta veni din altă lume:

„Nu uita că eşti o Macarie!“

Apoi domnul rigid, îmbrăcat în negru, pieri, umbră îngheţată spulberată de furtună.

* * *

Eleonora Olaru se ghemui sub şal. Nu-şi dă seama dacă a adormit. Îi vede pe maior şi pe locotenentul Drăgan ca prin ceaţă, luminaţi de focul căminului. Cineva a stins lustra…

Închise ochii şi imaginile se amestecară.

…O fetiţă cuminte cu părul împletit în codiţe subţiri, fără culoare. Caută umbra, zidurile, ferindu-se de personalitatea

brutală a tatălui... O studentă subţire, bolnăvicioasă. „Tocilara…“

Ani lungi, fără sfârşit, în casa pustie cu încăperi prea multe.

„Virgil! Inima i se strânse. Nu trebuie să plâng, Virgil, dragul meu… Dac-ai şti… Aş vrea să mor…“

„Aş vrea să mor!“ gâfâi la fereastră vântul.

* * *

Turnă cafea în ceaşca aflată pe masă.

— Nu bei?

Locotenentul Drăgan clătină capul, urmărind gesturile măsurate ale maiorului. Gesturi tacticoase, liniştite, de om cu tabieturi cuminţi care nu supără pe nimeni.

Pe buzele strânse îi flutură un zâmbet vag. Îşi putea lesne imagina existenţa lui Cristea. De ajuns să închidă ochii.

…Odaia confortabilă cu mobilă cum se purta acum câteva decenii. O femeie plinuţă, în capot înflorat, se învârte în jurul lui. Îi cunoaşte dorinţele. Se gândesc nostalgic la ce a fost, cu bucurie domoală la anii care vin. O bătrâneţe tihnită, undeva pe malul unei ape. Maiorul va pescui, ea va croşeta, va învăţa reţete dietetice. Fără zahăr şi fără grăsimi. Conversaţie în grădiniţă: „Nu ştiu ce au trandafirii în anul ăsta… Cineva ne-a furat bujorii azi-noapte. Cine fură flori nu e hoţ…“

Cristea puse ceaşca pe masă.

— La ce te gândeşti?

— Cred că sunteţi un om fericit, spuse aproape fără să vrea Drăgan.

Maiorul tresări uşor.

Capitolul XV

SECRETUL INGINERULUI MIHĂILĂ

Vântul scâncea sub ferestre. Din când în când, rafale puternice se agăţau de cercevele, zgâlţâindu-le din răsputeri. Un vânt obsedant, despre care credeai că nu va înceta niciodată. Un cer greu, pe care soarele părea că nu va mai răsări.

Maiorul Cristea tăcea privind focul din cămin. Tăcere lungă, făcând abstracţie de prezenţa celuilalt.

— Reluăm secvenţa de ieri? se interesă inginerul.

Ţinea colţurile gurii coborâte, arborând un aer discret amuzat.

— La ce vă referiţi?

— La ambianţă… făcu un gest cu mâna. Priviri, gânduri nerostite etc… Mă rog! Îşi ridică piciorul peste celălalt. Bănuiesc că în Bucegi vremea e oribilă.

Cristea surâse.

— Aveţi ceva deosebit să-mi spuneţi, domnule Mihăilă?

— Nu vă înţeleg, domnule maior. S-au comis două asasinate în această casă, evenimente pe care nici cel mai cinic individ nu le-ar putea taxa drept întâmplări banale. Mi-am arătat surpriza, notaţi, vă rog, surpriza şi nu îngrijorarea faţă de felul în care evoluează ancheta.

— Cum v-aţi imaginat-o dumneavoastră?

— În orice caz nu schimbând priviri mute şi străduindu-ne să fim enigmatici.

— E o idee. Să revenim atunci la metoda clasică. De acord?

— N-am nimic împotrivă.

— Ei bine, Luigi Stratian mi-a relatat anumite neplăceri pe care le-aţi avut cu Gestapoul în timpul războiului. Pretindea că dumneavoastră l-aţi informat – desigur într-o împrejurare propice, o seară de toamnă, un coniac, confesiuni…

Mihăilă începu să râdă. Pentru prima oară, din câte îşi amintea maiorul. Un râs dur, sec, dar sincer.

— Dumnezeule! Şi aţi crezut? Adică mă vedeţi pe mine beat pe un colţ de masă ud, făcându-i destăinuiri sentimentale lui Stratian, numai pentru că afară plouă? Hohoti: Culmea! Lui Stratian!

— Ca să fiu sincer, declară modest Cristea, n-am crezut. Bănuiesc că a aflat din alte surse. Oricum, cunoştea o mulţime de amănunte.

— Nu văd cum…

— Uitaţi că Stratian era prieten cu Olaru? Au fost colegi de şcoală.

— Ei şi?

— Iar dumneavoastră întreţineaţi relaţii cel puţin amicale cu avocatul. Corelaţia e simplă.

— Cu alte cuvinte, colportorul ar fi fost Virgil.

— Aşa s-ar părea. Printre altele, Stratian susţinea că avocatul… în fine… e penibil.

— Vă rog să nu mă menajaţi. N-am nervi de fecioară.

— Mă rog, pretindea că Virgil Olaru v-ar fi procurat unele documente care să certifice o atitudine… vitejească, să-i zicem, faţă de anchetatorii Gestapoului. Repet, Olaru, ca vechi şi excelent amic, putea să-i divulge lui Stratian anumite combinaţii.

Inginerul îşi aprinse calm o ţigară.

— E o aberaţie.

— Aşa am considerat şi eu. E prea fantastic.

— Îmi pare bine că discut cu un om de bun simţ. Scrâşni cu privirea pierdută în vijelia de-afară: Stratian! Ce canalie!

Maiorul îşi mângâia mâna subţire, vădit încurcat.

— Există însă o coincidenţă neplăcută care nu poate să vă scape. Olaru şi Stratian au murit. Inginerul trase lung din ţigară.

— Şi care e coincidenţa?

— Erau singurii informaţi despre problema dumneavoastră.

Privirea inginerului se aprinse ca o văpaie.

— Insinuaţi că eu i-aş fi ucis?

Cristea îşi coborî ochii. Declară blând:

— Ce urgie! Aproape că nu-mi amintesc de aşa viscol…

Mihăilă avu un gest de enervare.

— În fond, n-aveţi decât să cercetaţi dosarul meu. Dovediţi o neîncredere care mă ofensează profund, dar mă consolez cu ideea că sunteţi probabil un… original. Trataţi drept tâmpiţi nişte oameni superexperţi în astfel de probleme. Cum vă imaginaţi că s-ar fi lăsat induşi în eroare de nişte hârtiuţe măsluite de un avocăţel oarecare?

— Deocamdată n-am făcut decât să comentez afirmaţiile lui Stratian. Oftă. Am impresia că nici genul acesta de anchetă nu vă convine.

— Mi-aţi azvârlit o acuzaţie.

— Acuzaţiile nu se aruncă, domnule inginer. Ele se ridică împotriva cuiva atunci când e cazul. Ciudat totuşi! Aţi evitat subiectul în permanenţă.

— Ciudat este cum o însuşire se poate întoarce împotriva ta. Nu-mi place să fac paradă, iar principiul meu este să nu aştept să mi se veştejească cununa de lauri pe frunte. Deci nu ce am făcut, ci ceea ce fac…

— Cum s-ar spune, mereu alţi lauri. Sunteţi de felicitat. Puţini o gândesc, şi mai puţini o practică. Mi-amintesc că la prima noastră discuţie aţi folosit o imagine foarte plastică privitoare la trecutul dumneavoastră: „M-am culcat cu tuleie şi m-am trezit cărunt.“ Am reţinut bine?

— Da, obişnuiesc să mă exprim astfel când mă refer la o anumită perioadă din viaţa mea.

— Este cumva perioada incidentului cu Gestapoul?

Mihăilă încuviinţă dând din cap.

— În legătură cu aceasta, reluă Cristea, aş prefera să fiţi mai puţin lapidar.

— Nu văd în ce măsură interesează ancheta o poveste care astăzi numără aproape cinci ani.

— Încerc să vă înţeleg, domnule inginer. Şi ca să vă înţeleg trebuie să vă cunosc. Omul trăieşte într-un context din care nu-l poţi desprinde. Judecându-l în afara acestuia, rămâi practic fără interlocutor. Conversaţie banală cu un manechin. Manechinul din tren, de la coadă, ori dintr-o sală de aşteptare, în compania căruia pierzi timp. Ăsta-i unul din motivele pentru care v-am rugat să-mi povestiţi în ce împrejurări aţi făcut cunoştinţă cu Gestapoul. Dar dacă nu se poate…

Câteva minute se auzi doar scâncetul molcom al focului, viscolul sălbatic răsunând în vatră.

— Nu-mi place, şopti Mihăilă într-un târziu, nu-mi place să vorbesc despre zilele acelea. Au fost îngrozitor de triste. Atunci mi-am pierdut soţia. Făcu o pauză, trăgând adânc fumul în piept, apoi reluă: Cum v-am mai spus, n-am făcut războiul. Ca inginer petrolist m-au mobilizat pe loc. În ’41 am intrat în Rezistenţă. Ezită imperceptibil. Împreună cu soţia mea. Eram tineri, extrem de tineri şi îi uram pe fascişti. Nu putea fi vorba pe atunci de concepţii limpezi, cristalizate. Reacţionam în virtutea unui umanism de nuanţă burgheză, desigur, fără clasă, ni se părea nouă, recomportând o poziţie politică. Aceasta a venit mai arziu… Libertatea era pentru noi o noţiune pură, absolută, un drept natural. Da, n-am să fac bilanţul isprăvilor noastre din ilegalitate. Sunt străine de obiectul în sine al discuţiei. Acţionam de trei ani şi ajunsesem să ne credem invulnerabili, plecând de la ideea că prin ’43 statisticienii englezi nu acordau unui luptător din Rezistenţa organizată

în ţările ocupate mai mult de şase luni până să cadă în mâinile Gestapoului. Ne felicitam reciproc, neuitând să batem în lemn. În iulie ’44 am fost arestaţi. Atunci, în maşina Gestapoului, nu puteam scăpa de obsesia unui gând. „Acum, tocmai acum, la sfârşit…“ Şi-mi venea să urlu. Am strâns mâna nevesti-mi. Ştiam că o strâng pentru ultima oară. O presimţire care mă sugruma şi pe care evenimentele au confirmat-o.

Trase din ţigară, fără să-l privească pe maior.

— Au început întâi cu mine, şopti Mihăilă. Zile, nopţi în şir. Torturi savante, de-o fantezie inepuizabilă. Îmi imploram moartea, dar cerul asurzise. Vroiau numele celorlalţi, adresele caselor conspirative. Gândul că o tratează la fel pe nevastă-mea mi-era insuportabil. Nu fusese niciodată robustă. În zilele acelea aş fi dat orice ca ea să fi fost o imbecilă oarecare, o opacă, o gospodină risipită în discuţii stupide cu servitoarea care ciupeşte la coşniţă. Dar atunci ea n-ar mai fi însemnat nimica pentru mine. În clipele încleştate ale existenţei îţi dai seama că te mişti într-un angrenaj care datorită unor elemente determinate, fixe, nu poate fi schimbat, sau n-a putut fi altul. Asta n-are nimic de-a face cu destinul. Nu pentru că ţi-a fost scris te îneci, ci pentru că pur şi simplu nu ştii să înoţi şi ai căzut în apă. Poţi fi salvat, dar asta e deja o chestiune de şansă pe care n-ai voie să scontezi… După paisprezece ore de la arestare, au început să ne administreze ceea ce ei numeau şocuri psihice. O maltratau în faţa mea. Cum a putut să suporte femeia aceea fragilă torturile îngrozitoare la care a fost supusă n-am să înţeleg niciodată. Pe vremuri, îi fusese teamă şi de-o injecţie… Inginerul îşi şterse fruntea asudată. Au recurs apoi la ultima barbarie… O după-amiază cleioasă. Pe fereastra deschisă se auzea un oltean care-şi lăuda marfa: „Roşii, zarzavat proaspăt.“ Cum naiba am reţinut treaba asta? Un feldwebel în uniformă a… În faţa mea… el, după aia încă patru… Mi-am pierdut cunoştinţa Ea a murit în aceeaşi noapte. Mihăilă gâfâia. În noaptea aceea, într-un

fel, am murit şi eu. După trei zile m-au eliberat ai noştri. Se spărsese frontul la Băneasa. N-am mai fost niciodată acelaşi om…

Se uită pe fereastră. O privire cenuşie, care făcea abstracţie de peisajul hibernal, pironită în trecut, retrăind miresmele triste ale unei după-amiezi putrede de vară. Căută ochii maiorului.

— Mă gândesc la dumneavoastră, şopti Cristea. Complimentele nu sunt partea mea cea mai tare… Între bărbaţi mai cu seamă ele sună lamentabil. Nu poate fi vorba de aşa ceva. Spuse încet, cu un tremur ciudat al glasului: De fapt dumneavoastră sunteţi ceea ce se numeşte erou.

Inginerul zâmbi stânjenit.

— Erou… Exageraţi, desigur.

— Nu, nu, de bună seamă un erou. În timpul războiului, fasciştii ajunseseră la performanţe apocaliptice, fără precedent, pentru a deschide gura cuiva. Tristă faimă în istoria unui popor! Îţi trebuia o voinţă supraomenească, nervi din altă substanţă decât a muritorilor de rând pentru a le rezista. Se miza atât de mult pe „aptitudinile“ Gestapoului, încât oamenilor trimişi de aliaţi pe teritoriile ocupate nici măcar nu li se mai cerea să tacă. Trebuiau doar să omită în emisii acel *security-check*, care avertiza că agenţii au fost prinşi. Dar desigur dumneavoastră cunoaşteţi mai bine lucrurile astea. Iată de ce astăzi, când mă aflu în faţa unui om care le-a rezistat, mă simt pătruns de respect.

Mihăilă îşi coborî pleoapele.

— De obicei evit acest gen de discuţii. Sunt adeseori incitat, oamenii agrează spectaculosul, detaliul captivant. Chiar şi pentru fiu-meu, în general mult mai sensibil decât tinerii din generaţia sa, cunoştinţa mea cu Gestapoul reprezintă cel mai fascinant film de aventuri. Nici măcar asta nu m-ar deranja, deşi mi se pare, mai ales faţă de soţia mea, o blasfemie să transformi zile tragice într-un foileton ieftin. Amintirile acelea mă dor şi astăzi.

Maiorul clătină din cap plin de compasiune.

— Înţeleg foarte bine. Vă rog să mă scuzaţi! N-ar fi trebuit să vă cer amănunte în legătură cu acest episod. Îl măsură cu un zâmbet luminos. Cred că cel puţin dintr-un anumit punct de vedere sunteţi unic.

— Exageraţi, repet.

— Am un prieten, spuse Cristea. Pare ciudat... A avut acelaşi destin. Beciul Gestapoului, torturi... Numai că el până la urmă a cedat. Şopti: Un om foarte cumsecade, mânat de cele mai bune intenţii, dar ceea ce a trebuit să suporte a fost peste puterile lui. Gura i s-a descleştat singură. Şi astăzi este copleşit de remuşcări, deşi nimeni nu i-a reproşat nimic. Asta nu se numeşte trădare. Cel mult slăbiciune. Nu credeţi?

Se priviră lung, momente de intensitate maximă, ochii maiorului atenţi, ai inginerului oţel. Expresia clipei supreme suspendată peste abis. Cristea avu imaginea limpede a unor degete încleştate pe stânca de la marginea unei prăpăstii. Degete care alunecă...

Mihăilă respiră adânc. Întrebă cu o voce goală:

— Aţi găsit documentele şantajului?

— Nu. Bănuiam. Adăugă după o pauză: Deci nu m-am înşelat!

Îl sperie figura descompusă a inginerului. Se prăbuşise. Obrajii îi căzuseră, ochii întunecaţi pierduseră strălucirea. O jucărie căreia i se stricase resortul şi acum murise.

— Vă e rău?

Mihăilă nu-l auzi. Vorbi în şoaptă, dezlânat:

— Aţi intuit bine... N-am rezistat. Nu pentru că mă dureau rănile, unghiile smulse. Pentru ea am făcut-o. N-am putut suporta gândul că e bătută, schingiuită, batjocorită... Am dat adresa unei case conspirative fără să ştiu că, de fapt, soţia mea murise de câteva ore. Au fost îndeajuns de buni psihologi ca să nu mi-o spună. O declaraţie semnată...

— Cum de nu s-a aflat? întrebă blând maiorul.

— Au spart ai noştri frontul la Băneasa. Nu le mai ardea fasciştilor să facă descinderi. Nu ştiau cum să fugă mai repede. Au scăpat toţi oamenii din reţea. O şansă fantastică. Când m-au găsit aproape mort în beciul Gestapoului, toţi erau convinşi că am tăcut. Aşa am devenit erou… Râse sinistru. Erou! Aruncă ţigara în foc oftând. De patru ani plătesc tribut greu pentru povestea asta: lui Olaru, lui Stratian, sau dracu ştie cui.

Tresăriră amândoi. Un hohot scurt răzbătu din fundul încăperii.

Şerban, fiul inginerului, se năpusti pe uşă fără să-i privească.

Capitolul XVI

OMUL ÎN PIJAMA

Vântul se zvârcolea. Pământul părea un bulgăr imens de zăpadă dat de-a rostogolul, împins tot mai mult, tot mai departe, undeva spre marginea prăpastiei.

Monica Ciuvăţ simţea în jurul grumazului încleştarea de gheaţă a furtunii.

— Era sora tatii, spuse arhitecta, luând o ţigară din pachetul maiorului. Când a murit el, aveam doar zece ani. Pe mama n-o ţin minte. S-a stins imediat după naşterea mea, din cauza unei embolii. Tanti Emilia ar fi vrut să refuze tutela, dar i-a fost ruşine. E genul de câinoşenie pe care oamenii o iartă mai greu, iar mătuşă-mea n-a îndrăznit niciodată să sfideze opinia publică. În plus, asta-i îngăduia să-şi dea aere de victimă, să ofteze resemnată ori de câte ori cumetrele din cartier o căinau pentru orfana care-i căzuse pe cap.

Monica tăcu o vreme, ţintind cu privire împăienjenită scrumiera de bronz.

— Milostivenia ei, reluă oftând, am plătit-o greu. E oribil să trăieşti, să te dezvolţi între oameni care nu te vor. Sentimentul de tolerată, sentimentul că dacă mâine dispar înghiţită de lume ori de neant aceasta nu va smulge nici o singură lacrimă m-a chinuit toată copilăria şi adolescenţa. Orice bucăţică de pâine era contabilizată, pentru orice cârpă irecuperabilă aruncată de alţii trebuia să sărut mâini.

Am avut totuşi noroc. Am fost o elevă capabilă, cu o memorie excelentă şi am putut să termin liceul. După bacalaureat am plecat de-acasă. Râse amar. Pot să jur că tanti Emilia evocă în fiecare zi ingratitudinea mea.

— Când aţi terminat facultatea? întrebă Cristea, răsturnând cu vătraiul un butuc.

— În 1947. Şase ani grei, din multe puncte de vedere penibili, dar cel puţin scăpasem de filantropia mătuşii.

— Vă înţeleg. Maiorul îi evită privirea. Referindu-se la aceşti ani, doctoriţa Macarie a insinuat anumite lucruri. Desigur, am pus-o pe seama nervilor.

Arhitecta râse trivial.

— Aceasta se numeşte delicateţe? Sunteţi convins că Alexandra a minţit? Începu să-şi legene piciorul. Nu, domnule maior, n-a minţit.

Cristea păru surprins.

— A exagerat doar, preciză Monica Ciuvăţ. Nu mi-a fost uşor în facultate… era după război… nu mai voiam mila mătuşii…

— Nu intenţionez să fac pe moralistul, ştiu că bursa nu reprezintă averile lui Cresus, totuşi vă asigura căminul şi cantina.

— Cantina cu aceeaşi fiertură zilnică… Uitaţi că după război au urmat anii de secetă.

— Nimeni nu uită.

Arhitecta săltă dispreţuitoare din umeri.

— Şi-apoi când toată viaţa ai ros oase azvârlite, crăpi de poftă să ai ciolanul tău. Există un coafor, o prăjitură bună, şi dacă sunteţi însurat nu trebuie să vi le înşir pe celelalte. Îşi apropie chipul de al maiorului. Ochii îi străluceau. În anul întâi, veneam la facultate cu tricou de bumbac cumpărat la bazar şi pantofi de tenis. Unele colege de-ale mele coborau din maşină etalând ultimele achiziţii de la *Riri*, *Robel*, *Bon gout* şi *Robescu*. Nimeni nu m-a felicitat pentru sărăcia mea, iar eu n-am crezut niciodată în basme.

— Îmi pare sincer rău pentru dumneavoastră, spuse Cristea.

Fata îşi încruntă sprâncenele.

— Nu înţeleg. De ce vă pare rău?

— Lucrurile astea lasă urme. Nu mă refer aici la aspectul penal – fac abstracţie de calitatea mea – şi nici măcar la cel etic. La dumneavoatră mă gândesc. Sunt amintiri greu de suportat. Mi-am închipuit întotdeauna că în viaţă esenţială nu este doar izbânda, ci să nu-ţi fie ruşine de ceea ce ai făcut.

— N-aveam altă soluţie. Pur şi simplu mă săturasem. Mă sufocam!

— Aceasta e deja un aspect discutabil. Nu eraţi singura studentă cu un start mai puţin fericit. În fond, pentru a scăpa de firimiturile căzute de la masa mătuşii, puteaţi da meditaţii, ştiu eu, un serviciu eventual în timpul vacanţei…

Arhitecta îşi strâmbă buzele pline. Părea că încearcă o mare decepţie.

— Sunteţi de un didacticism jenant. N-aţi înţeles nimic.

— Posibil! zâmbi trist maiorul. Îi privi brăţara masivă: aur?

— Nu, duble.

— N-aş fi zis. În general, falsurile nu sunt atât de bine asigurate. Încuietoare solidă, lănţişor de siguranţă…

— Tocmai pentru a induce în eroare.

— Da, da… De fapt, se poate verifica lesne. Orice specialist…

Monica râse. Un râs care nu-i plăcu maiorului. Devenise dintr-o dată extrem de atentă, se chircise în fotoliu şi respira greu, dar continua să zâmbească.

— Nu mai sunt studentă, domnule maior.

— Ce vreţi să spuneţi?

— Dar e limpede, în primul rând am o leafă.

— Desigur, precizează Cristea. Aţi terminat acum un an şi jumătate. Timp record pentru performanţe…

Arhitecta îşi privi reflex rochia şi picioarele. Lucruri neîngrijite, dar incontestabil de calitate. Maiorul avu senzaţia certă că fata evoluează pe gheaţă. O gheaţă subţire, care poate ceda în orice clipă.

Monica făcea eforturi să se stăpânească. Degetele striveau stofa fotoliului. Părea un animal hăituit, care-şi caută salvare azvârlindu-se orbeşte dintr-o parte în alta.

— Pentru că insistaţi… Acum am o legătură… O legătură serioasă cu o persoană bine situată.

— Însurat?

Monica clătină din cap.

— Atunci nu văd de ce faceţi un mister din treaba asta.

— Nu e prea greu de ghicit. Ocupă o funcţie administrativă care nu-i îngăduie să întreţină astfel de relaţii. Opinie publică, exemplu etc., etc. Cunoaşteţi lucrurile astea mai bine decât mine.

— De aceea, probabil, întâlnirile au loc la dumneavoastră şi nu e exclus uneori să şi înnopteze.

Arhitecta îi aruncă o privire neliniştită.

— Exclus. Dumnezeule, ce prostie!

— Mi s-a părut straniu refuzul dmneavoastră de aseară.

Fata îşi încreţi nedumerită fruntea.

— Aţi uitat? Când v-am propus să vă însoţească locotenentul Drăgan până acasă şi să vă deschidă el. Pretindeaţi că aţi pierdut cheia…

— Am pierdut-o, cu adevărat. Îşi duse mâna la frunte. E normal. Uiţi până şi cum te cheamă în iadul ăsta.

Cristea o privi în ochi. Întrebă blând:

— Pe cine ascundeţi în locuinţa dumneavoastră?

* * *

Monica Ciuvăţ locuia într-un imobil vechi cu un singur etaj, pe strada Puţul cu tei. Locotenentul Lăcrămiţă urcă dealul pieptiş. Casele îngrămădite de o parte şi de alta

expuneau faţade pretenţioase – îngeraşi de ghips, cununi şi ghirlande de flori, muşcate de schije – în spatele cărora se puteau lesne imagina camere incomode sistem vagon, sobe de porţelan, igrasie şi uşi înalte, care nu se mai închideau bine după cutremurul din ’40. Semnele războiului persistau încă.

Ferestrele de la apartamentul arhitectei dădeau spre stradă. Erau întunecate, cu transperantele trase.

Lăcrămiţă traversă curtea meschină, îngropată în zăpadă, pătrunse într-un vestibul întunecos, luminat vag de un bec chior, închis într-o cuşcă de metal şi urcă treptele putrede, încercând să facă cât mai puţin zgomot.

Rămase vreo zece minute nemişcat lângă uşa Monicăi Ciuvăţ. Nu auzi nimic şi în cele din urmă apăsă pe sonerie timid, sugerând scrupulele omului care nu-i sigur că n-a greşit adresa. Aşteptă nehotărât câteva minute, întrebându-se dacă e cazul să sune a doua oară. Simţi o mişcare uşoară în spate şi se întoarse.

O bătrânică de vreo şaizeci şi cinci de ani întrebă tare, aşa cum vorbesc surzii:

— Pe domnişoara Monica o căutaţi?

Lăcrămiţă zâmbi şi îngână ceva de circumstanţă: coleg de serviciu, o comunicare urgentă, eventual dacă poate să-i lase câteva rânduri.

Femeia dădu din cap fără să înţeleagă nimic şi îl pofti înăuntru.

* * *

Omul stă desculţ, cu urechea lipită de uşă. Aude soneria, aude şi întrebarea: „Pe domnişoara Monica… un coleg de serviciu…“ îşi muşcă pumnul ca să nu ţipe: „Un coleg de serviciu. De ce tocmai azi?“

Încearcă să-şi amintească un incident asemănător. O scrisoare… Dar nu e sigur… Parcă s-a întâmplat în cealaltă

existenţă, cea adevărată, sau în existenţa altcuiva. Nu mai ştie nimic.

„De s-ar termina dracului odată…“

Duce sticla la gură şi bea lung. Alcoolul îl încălzeşte.

„Am să mă stăpânesc. Îţi promit…“

„Să nu faci vreo prostie! Mă întorc repede…“

„Nu, jur… Am să mă stăpânesc.“

Îşi rostogoleşte ochii prin odaie. Da, se mişcă. Se balansează, un dans dement.

„Ce e cu mine?“

Îşi strânge tâmplele în pumni. În ochi i se aprinde o flacără. Luminează straniu chipul neras cu obraji galbeni, scofâlciţi. Nu… O să se întoarcă acum. O să deschidă uşa. În mână ţine un pachet. Are totdeauna o surpriză. O să râdem… Ce-o să mai râdem…

Se priveşte în oglindă.

„Aşa arată un nebun, nebun, nebun…“

Pijamaua cu dungi late, cenuşii, seamănă cu nişte gratii: Trage de guler până se rupe.

* * *

— De, domnule, eu ce să vă spui? Fiecare le ştie pe-ale lui. Bătrâna netezea mecanic broderia apretată de pe masă. De vreun an şi jumătate, ca să zic aşa, parcă e alta. Sărviciu şi fuga acasă! Se închide în odaie ca huhurezii şi nu primeşte pe nimeni.

— Lucrează mult, probabil, opină Lăcrămiţă.

— Poftim? ţipă femeia şi îşi întoarse urechea cu mâna făcută pâlnie.

— Ziceam că are de lucru!

— Mde! Clătină neîncrezătoare capul: Oare de-aia mă ţine la uşă când îi bat pentru te miri ce?

— Dumneavoastră ce bănuiţi?

— Eu ce să zic, domnule, sunt femeie în etate şi poate nu s-ar cuveni să vorbesc aşa. Cred că i-a făcut vreun derbedeu felul şi fata s-a smintit.

— Aţi văzut-o cu cineva?

— Nu. Aş vorbi cu păcat. Uneori, mi-e şi milă. Tot timpul cu lacrimile în ochi. Odată am întrebat-o ce are. „Neplăceri cu slujba, madam Tănase.“ Ce neplăceri de aproape doi ani? Spune şi dumneata, domnule dragă? Dar ce-i mai curios, e că mănâncă de te sperie.

Locotenentul arboră o mină amuzată.

— Cum aşa?

— Să-i vezi gunoiul… Răposata mătuşă-mea avea o vorbă: „După ce aruncă omul, îi ştii belşugul din casă.“ Ei bine, dacă bagi de seamă cât cară afară, zici că ospătează pe puţin trei inşi. Când are necazuri, atunci mănâncă mai abitir… Ca soru-mea, Aglaia. Mie, una, îmi stă dumicatul în gât.

Lăcrămiţă se ridică.

— Dacă o vezi, nu-i spune că ai vorbit cu mine. Ştii cum e între vecini… Umblă sănătos, domnule!

Locotenentul se opri lângă uşa Monicăi Ciuvăţ. O privi lung şi cedând unei porniri instinctive apăsă uşor pe clanţă.

Omul se uită hipnotizat. Nu e o nălucire. Clanţa se mişcă, coboară încet, fără zgomot. Monica deschide altfel. Sunt ei… oamenii pe care-i aşteaptă de peste un an şi jumătate… Nu le ştie chipurile. Le simte doar mâinile imobilizându-i braţele şi umerii. Începe să râdă. Hohote dementiale.

„N-am uitat să râd…“

Se apropie de geam şi îl deschide larg. Aer! Aer curat! Îşi umple plămânii, apoi se apropie de scrin. Trage ultimul sertar şi scotoceşte sub maldărul de rufe. E pregătit de mult. Ea nu ştie.

„Iartă-mă, Monica!“

* * *

Vântul urla în acute stridente. Zăpada spulberată sugera furtuni de nisip alb, când cerul şi pământul se contopesc într-un ghem, o minge de sticlă suspendată în abis.

Arhitecta se înfioară.

— Ce frig e! Adaugă fără legătură, cu o răzvrătire a umerilor graşi: Vă încăpăţânaţi. Nimeni nu locuieşte la mine. Permanent sau sporadic. În viaţa mea n-am auzit o idee mai fistichie.

Maiorul Cristea aruncă ţigara în cămin. Avea un gust neplăcut şi fiecare fum îl durea în capul pieptului. Se uită obosit la Monica.

— Dacă presupunerea mea ar fi fost neîntemeiată, aţi fi curmat lesne orice discuţie.

— În ciuda unor „amintiri“, sunt o femeie civilizată.

Maiorul începu să râdă.

— Nu la asta mă gândeam. M-aţi fi invitat să dau un telefon la Bucureşti. Rugam pe cineva să se deplaseze până la locuinţa dumneavoastră şi ne lămuream.

— De când cereţi autorizaţii?

— Bravaţi, dar e prea târziu. Acesta ar reprezenta un indiciu de ordin psihologic. Mai sunt şi altele. Starea dumneavoastră de spirit, nefiresc de surescitată, izbucnirile, dorinţa obsedantă de-a pleca, telefoanele…

— A, telefoanele. E absurd! Am sunat la o prietenă. Mă aştepta la dejun. Nu e vina ei că Olaru şi Stratian au murit.

Maiorul îşi consultă carnetul.

— 6 35 21. Acesta e numărul prietenei dumneavoastră?

Monica îşi muşcă buzele.

— Nu!

— Dar al cui?

— Habar n-am.

Cristea surâse jenat.

— E o improvizaţie copilărească, vă daţi seama! Prima carte de telefon poate confirma că numărul vă aparţine.

Arhitecta înfipse unghiile în stofa rochiei. Ţipă:

— E o tortură! N-aveţi dreptul! Lăsaţi-mă în pace! Lăsaţi-mă!

Maiorul vru să se ridice.

— Nu! Staţi! Monica îşi sfâşia cu dinţii batista. Am să vă spun... E adevărat. Stă la mine...

— Cine?

— El. Se ascunde de nevastă-sa. E însurat cu o nebună. Arhitecta gâfâia, respiraţia părea să n-o mai ajute. Îl caută peste tot. Vrea să-l compromită. Nu poate divorţa. Situaţia lui... Înţelegeţi.

— Cum de l-aţi lăsat singur, acceptând invitaţia lui Olaru? se interesă Cristea.

— El... El a vrut-o. Ca să înlăturăm bănuielile. E nefiresc pentru o femeie tânără să nu iasă, să refuze orice invitaţie. Aberaţii... Are nervii zdruncinaţi şi inutil l-aş fi contrazis.

— Dar e absurd! Se fereşte de nevastă-sa, impunându-vă o existenţă mondenă?

Arhitecta îşi ridică obrazul ud. Ochii aveau o expresie sfâşietoare:

— Mi-e frică... Mi-e frică să nu facă o prostie.

* * *

Ajuns în stradă, locotenentul Lăcrămiţă îşi ridică ochii. Ferestrele arhitectei, luminate, erau vraişte. Văzu un bărbat îmbrăcat în pijama. Îşi potrivea frânghia în jurul gâtului cu degete neîndernânatice şi mişcări de prisos.

Brusc, trupul căzu în gol.

* * *

Lăcrămiţă se azvârli cu toată greutatea în uşă. Rezista. Strigă după vecini şi oamenii ieşiră speriaţi, cu haineie azvârlite pe umeri. Se opintiră mai mulţi până o sparseră.

Locotenentul se repezi în mijlocul odăii şi prinse în braţe picioarele care se legănau. Cineva tăie frânghia şi trupul fu întins pe covor. Lăcrămiţă răsuflă uşurat. Omul trăia.

* * *

Maiorul Cristea mângâie cristalul măsuţei, adunând scrumul de ţigară.

— Deci pentru asta eraţi şantajată.

Monica suspină:

— Da... În caz contrar, vreau să spun, dacă aş fi refuzat să plătesc...

— Cât?

Arhitecta avu o scurtă ezitare.

— Treizeci de mii pe lună.

— Nu ştiu de ce îmi vine să cred că vă cerea mai mult, dar n-are importanţă. Continuaţi!

Arhitecta îl privi.

— Ce spuneam?

— Dacă aţi fi refuzat...

— Da. I-ar fi comunicat nevesti-si legătura cu mine şi adresa. Penibil. Iar eu... Eu îl iubesc pe omul ăsta.

— Sunt convins. Numai că din nou mă obligaţi să pun la îndoială afirmaţiile dumneavoastră. De ce trebuia nevastă-sa să răscolească Bucureştii în căutarea lui, când îl putea găsi fără eforturi la serviciu? Toată istoria nu stă în picioare.

— Nu vă mint, scânci Monica. Vă rog să mă credeţi. Vă rog foarte mult.

Maiorul clătină din cap.

— Cum se numeşte persoana şi cu ce se ocupă?

— Nu pot să spun.

Telefonul aşezat pe o pernă emise câteva sunete. Cristea ridică receptorul. Ascultă cu ochii pe fereastră. Geamurile erau înzăpezite şi florile de gheaţă tăiau priveliştea.

Închise cu o mişcare înceată, de parcă i-ar fi fost teamă să nu trezească pe cineva. Se întoarse obosit spre Monica.

— Am să vă spun eu. Îl cheamă Ilie Panaitescu şi e contabil, condamnat în contumacie pentru delapidarea sumei de cinci milioane. E căutat de organele de execuţie de un an şi jumătate. Deci la dumneavoastră se ascundea.

Capitolul XVII

MINCIUNA

Locotenentul Drăgan, cu mâinile în buzunare, privea pe fereastră. Vântul sufla nedomolit. Totul i se părea străin. Casa, priveliştea, şi chiar figura maiorului. O mână de oameni izolaţi sub un clopot de sticlă.

Încercă să-şi coloreze imaginile, căutând reprezentări tonice: portocali în floare, undeva în Egipt, un soare cărnos, roşu, aşa cum găseşti doar în Deltă, o pălărie imensă de pai azvârlită pe plajă, Cişmigiul într-o dimineaţă de primăvară…

— Ce-i cu dumneata?

Locotenentul tresări uşor şi se apropie de cămin.

Cristea îl cercetă în linişte. Clipi de câteva ori şi declară pe gânduri:

— Mi se pare fantastică povestea asta cu Panaitescu. Un an şi jumătate de autorecluziune într-o odaie de 16 sau 20 de metri pătraţi, tresărind la orice zgomot… Un an şi jumătate, în care te simţi pândit, urmărit, şi practic n-ai ce aştepta. Te poate trăda un strănut, zgomotul unei pagini întoarse, sau un vecin curios. Ce coşmar! Cu cât i se părea mai îngrozitor penitenciarul? Cel puţin acolo nu te mai temi. Iar frica… Frica prelungită mi se pare insuportabilă.

Se uită mai atent la Drăgan. Asculta politicos, dar absent, preocupat de altceva.

— Ce vrei să-mi spui?

— Mi-aş putea îngădui... Drăgan îşi căuta cuvintele: E o sugestie…

— Desigur, dragul meu.

— Mă gândeam că ar fi bine să-l întrebăm pe Mircea Gheorghiu cum s-au petrecut lucrurile în noaptea primei crime. Mai exact, în momentul crimei. Clar, precis şi fără economie de amănunte.

Maiorul râse încetişor.

— Îţi închipui, probabil, că până acum ne-am pierdut vremea ascultând biografii presărate cu istorioare triste. Nu contesta! O să discutăm cu Gheorghiu. Ai încredere în el?

— Oricum, e singurul care a denunţat şantajul din proprie iniţiativă. Mi s-a spus mereu că o atitudine sinceră trebuie preţuită.

— Nu sunt eu omul care să dărâme axiome, declară liniştit Cristea.

— Şi apoi, o complicaţie conjugală stârnită de descoperirea unei pensii de întreţinere camuflată nu te poate împinge la crimă.

— Deci, îl absolvi.

— Nu ştiu în ce măsură opinia mea prezintă importanţă, dar eu îl consider inocent.

— Înţeleg, zâmbi maiorul. Un surâs incert, mai mult o adiere pe faţa obosită. Să încercăm!

* * *

Marcela Gheorghiu crăpă uşa şi locotenentul Lăcrămiţă îşi aminti amuzat de manevra bătrânilor comisari de pe vremuri care-şi strecurau reflex bastonul în deschizătură pentru ca cel vizat, dând cu ochii de poliţie, să nu le-o poată trânti în nas.

Îl pofti într-o sufragerie destul de încăpătoare, cu mobilă de preţ. Izbea ordinea pedantă, lipsa de fantezie şi a

amănuntelor care dau viaţă unui interior, simetria monotonă. Te puteai lesne imagina într-o expoziţie.

Femeia îl abordă direct:

— S-a întâmplat ceva cu soţul meu? M-am întors azi-dimineaţă de pe teren şi n-am ştiut ce să cred. Nu obişnuieşte să lipsească nopţile.

Locotenentul îi privi chipul palid, maxilarele puternice, ochii limpezi, dar reci, pieptănătura fără gust şi o califică, fără să ezite, drept o soţie incomodă.

— Nu vă speriaţi. E la Tâncăbeşti. Din cauza vremii, s-a blocat şoseaua. Îi puteţi telefona, de altfel.

— Oh! Dacă v-aţi deranjat numai pentru atât – râse, dar se vedea că n-o face prea des – vă mulţumesc foarte mult. Bine că-i acolo.

— Avocatul Olaru şi Luigi Stratian au fost asasinaţi, anunţă brusc Lăcrămiţă.

— A, aşa! făcu uşurel Marcela Gheorghiu şi se lăsă pe scaun.

— Îi cunoaşteţi demult?

* * *

— Ştiu eu ce vă spun?! Savantul îşi frânge degetele neputincios. Când a murit Olaru… asta a fost ieri-noapte? Dumnezeule, parcă au trecut săptămâni! Când am auzit împuşcătura, eram în odaia mea.

— Singur? se interesă Drăgan.

— Da. Luigi ieşise de câteva minute. Sau poate mai mult, nu ţin minte exact.

— Cine se afla pe culoar?

— Cred că toţi… Se îmbulzeau care mai de care la uşa lui Virgil.

— Încercaţi, totuşi, să-i identificaţi.

Gheorghiu mimă o reflecţie concentrată, cu pumnii duşi la tâmple. Se uită confuz la Cristea, cerându-i ajutorul.

Acesta privea pe fereastră.

— Păi, Alexandra în orice caz, dar n-aş jura, poate că, era Monica.

— Sunt două siluete imposibil de confundat.

— Aveţi dreptate, roşi savantul. Cred că erau amândouă. A! exclamă cu sentimentul unei revelaţii. După aceea a venit Eleonora. Alergase pe scări. Asta e sigur. Trăgea de noi ca să poată intra în dormitor.

— Ne interesează cine se afla în prag.

— Cam trei-patru inşi. Iertaţi-mă, nu-mi pot aminti cine lipsea. Parcă Mihăilă…

— Inginerul?

— Da, adică nu. Era acolo. Nu puteam să văd din cauza lui. Dar şi Stratian era un tip înalt. Zâmbi, parcă cerându-şi scuze. În clipele acelea… vă daţi seama…

Locotenentul respiră adânc.

— Fireşte. Poate că împrejurările celei de-a doua crime vă sunt mai limpezi. N-au intervenit alte evenimente care să se suprapună.

— Azi-noapte… azi-noapte… Îmi amintesc, tocmai ieşisem la toaletă. Mergeam singur pe culoar şi parcă mi-era teamă. E foarte întunecos. Am văzut umbra lui Mihăilă intrând în birou.

— Biroul lui Olaru, accentua Drăgan.

— Exact. Comunică cu dormitorul unde se culcase Stratian. Dacă nu-i repugnau „dobitocii“, acum trăia… Apoi am observat-o pe Monica, încerca uşa.

— Care uşă?

— De la dormitor. Părea să ezite. Atingea clanţa, dar nu se hotăra să apese. Am remarcat un lucru curios: în buzunarul rochiei îi atârna ceva greu.

— Un moment! interveni Cristea. Unde eraţi dumneavoastră când aţi observat toate acestea?

— În pragul toaletei, la celălalt capăt al coridorului.

— Adică în dreapta biroului şi a dormitorului, preciză locotenentul.

— Aşa e.

— Mulţumesc. Puteţi continua.

— După aceea a ieşit Alexandra din odaia Eleonorei. Se îndrepta tot spre dormitor şi Monica s-a ascuns. Eu am intrat în toaletă, iar după câteva minute am auzit împuşcătura.

— Asta-i tot ce ne puteţi spune?

— Păi ce să vă mai spun? Gheorghiu îşi rotea ochii înspăimântat. Când am ieşit, erau din nou îngrămădiţi cu toţii acolo, în prag. Altceva nu mai ştiu.

— În concluzie, făcu locotenentul, toată lumea mişuna prin preajmă, iar persoana cea mai suspectă vi s-a părut Monica Ciuvăţ, care avea ceva în buzunar.

Cristea se ridică.

— Cred că şi asta e o impresie.

Drăgan şi Gheorghiu îl priviră uluiţi.

— O impresie, repetă maiorul. Nu puteaţi să vedeţi buzunarul arhitectei din poziţia în care vă aflaţi, respectiv în dreapta dormitorului. Monica are buzunarul, unul singur, în stânga rochiei, orientat pe şold. Mă rog, ăsta-i modelul. L-aţi fi observat doar dacă aţi fi stat cumva în stânga ei. Deci de la cealaltă toaletă, ca să nu mai comentez condiţiile de luminozitate.

— Cred că acolo mă aflam, la cealaltă, îngăimă confuz savantul.

— În cazul ăsta, vă era practic imposibil să remarcaţi mişcările celorlalţi.

— Aveţi dreptate. M-am zăpăcit. Să nu vă închipuiţi cumva că nu vreau să vă ajut. Nu mă pot aduna… mă gândesc tot timpul la Cela. Ce-o fi crezut când nu m-a găsit acasă? Doamne, numai de n-ar afla…

* * *

Marcela Gheorghiu îşi trecu palma peste fruntea boltită.

— O situaţie cu adevărat neplăcută. Biata Eleonora… Probabil că suferă îngrozitor. Credeţi că pot să iau legătura cu soţul meu?

Locotenentul Lăcrămiţă se ridică zâmbind.

— Desigur.

* * *

Drăgan întinse receptorul maiorului.

— Pentru dumneavoastră.

Cristea, siluetă suplă, vulnerabilă, uşor adusă din spate, îl apucă neglijent. Ascultă cu un surâs incert.

— În regulă, Lăcrămiţă, mulţumesc. Apăsă pe furcă şi se întoarse spre Gheorghiu. Ce spuneaţi?

— M-aţi obliga foarte mult dacă Cela, nevastă-mea, n-ar afla.

— Of, of, of! suflă maiorul. Îmi pare sincer rău, dar nu vă pot servi.

— De ce? intrebă în şoaptă savantul.

— Pentru că doamna este de mult informată despre existenţa copilului. Chiar dumneavoastră aţi informat-o. Mai mult, afirmă că, înainte de-a pleca în delegaţie, a expediat personal prin mandat poştal pensia datorată pe luna aceasta. Aşadar, domnule Gheorghiu, motivul pentru care eraţi şantajat este altul. Mi-ar plăcea să-l aflu, dar bănuiesc că acum sunteţi prea obosit.

Capitolul XVIII

MĂRTURISIRILE ALEXANDREI

Înainte de-a intra, locotenentul Lăcrămiţă aruncă o privire printre anourile gardului de fier forjat. Curtea era îngropată în zăpadă, dar statuile graţioase, băncile de piatră şi bolţile înalte, unde desigur primăvara se împleteau ghirlande de trandafiri, sugerau ceva din paradisul grădinii sub soarele lui mai sau iunie. Prin fereastra deschisă răzbăteau zgomote ciudate pe care locotenentul nu reuşea să le identifice.

Abia în faţa uşii înţelese că ceea ce se auzea era de fapt o frază muzicală reluată la infinit.

„Nu-i iese treaba asta“, conchise zâmbind Lăcrămiţă.

La a opta încercare neizbutită, locotenentul sună. Muzica încetă brusc. Auzi paşi precipitaţi, fu examinat prin vizor şi în sfârşit, o tânără neobişnuit de înaltă îi deschise.

Era foarte slabă, iar părul oxigenat, negru la rădăcină, încadra strident chipul oacheş. Fata îşi zbârci nasul lung cu orientare nehotărâtă şi se interesă afectat:

— Pe cine cauţi ’mneatale?

Lăcrămiţă improviză ceva despre nişte măsurători pentru spaţiul locativ.

Fata o luă înaintea locotenentului, bâţâindu-se nesigură în pantofii înalţi, cu cel puţin un număr mai mici şi îl conduse într-un salonaş elegant. Piese stil, tablouri bune în rame splendide, agăţate foarte jos, un covor albicios şi o

oglindă imensă sub care stătea patefonul. Nu era greu de ghicit că repetiţiile se desfăşurau acordându-se atenţia cuvenită mişcării scenice.

— Sunteţi cântăreaţă? se interesă amabil locotenentul

Tânăra îşi ţuguie buzele.

— Păi! Până una alta cânt în cor la Ateneul popular, dar poci să ajung solistă. D-aia învăţ după plăci.

— E o idee. Altceva ce mai faceţi?

— Mersi, bine.

Zâmbi politicos, fără nici o intenţie de umor. Avea incisivii de viplă.

— Întrebam cu ce vă mai ocupaţi în general.

— O ajut pe doamna Alexandra la menaj.

„Aha, înţelese Lăcrămiţă. Cârpele de pe ea sunt desigur ale doctoriţei... Bănuiesc că ar fi încântată să afle că le îmbracă în lipsa ei.“

— Cum vă numiţi?

— Florans Avădanei.

— Florence! Frumos nume...

— Muzicant! preciza fata. Doamna Alexandra mi l-a dat. Zicea că Florica nu face de mine.

Locotenentului îi veni să râdă.

— Şi după aia, ca orice cântăreaţă trebuie să ai nume.

— Categoric.

Florence, înfierbântată, continuă emiţând opinii personale în legătură cu muzica. Lăcrămiţă dădea absent din cap, privind în jur.

„În fond ce caut?“

Inventaria mobilierul elegant, glastrele risipite peste tot, dormitorul alb, pe care îl vedea complet prin glasvandul deschis. Îi atrase atenţia fotografia mare a doctoriţei, agăţată deasupra unei comode.

Florence îi surprinse privirea

— Să nu-mi spui că îţi place!

— Cine?

— Alexandra, frate! N-oi fi nici eu Danielle Darrieux, da’ nu mă dau pe zece ca ea.

— Ar fi păcat, surâse Lăcrămiţă.

— Geme garderobu’ de lux, domnule, dar ce folos! Se uită careva la matracuca asta?

— Nu se uită?

— Neam! Şi să vezi ce dedesubturi poartă. Ete! Îşi săltă pudică tivul rochiei, descoperind dantela fină a unui furou: Numa’ broderie!

— Probabil, interveni repede locotenentul, sunteţi în relaţii foarte apropiate dacă vă împrumutaţi lenjeria intimă.

— Ei, comsî-comsa… Eu pe-a ei, ea p-ale mele, dacă-mi cere nu mă dau în lături.

— Fireşte. Trebuie deci să înţeleg că, după dumneavoastră, doamna duce o viaţă retrasă.

— Cum adică după mine? Întâi eu şi pe urmă… Pricepu: A! Cucuvea! Pustnică, o bufniţă în cetate! Sărvici, casă, şi iar sărvici. Mă rog n-aş vrea să crezi… N-am obiceiul să mă apretez…

— Sunt convins. Unde lucrează?

— La *Filantropiei*. E medică chirulg.

— Căsătorită?

— Aş! Clătină din cap cu compasiune. Şi nu ştii cât face la casa omului – mă ierţi de vorbă proastă – un crac de izmană… Dar dacă n-are trecere!

Lăcrămiţă măsură fotografia.

— N-are?

— Păi eu, uite, aşa cum mă vezi…

— Dumneavoastră arătaţi foarte bine.

— Mersi. Şase luni s-a ţinut de capul meu Fane caloriferistul. Da’ numa’ el? Da’ administratorul? Da’ Costică măcelaru’? Da’… mă rog, nu poci să spun că-i artist şi-l cunoaşte lumea…

— Ei, când o să ajungeţi vedetă… Apropo, aţi mai cântat?

— Am cântat. Am cântat odată la *Ialomiţa* în Ferentari. Se îmbolnăvise una de gâlci şi i-am ţinut locul. Toţi zicea că

promit.

— Bravo!

— Acu’ lucrez cu radio.

— Nu mai spune!

— Am luat deja de câteva ori legătura cu domnul Ilie Buzatu… O persoană foarte distinsă.

— Regizor?

— Nu. Pompier. Chiar de la prima probă mi-a zis că am temperament. Duminică, la patru, ne întâlnim iar în Cişmigiu. Chestia e spre ce mă îndrept. Că am atitudini şi de uşoară şi de populară.

Lăcrămiţă schiţă un gest nedefinit. Peretele pe care doctoriţa îşi agăţase fotografia îi atrăgea în mod constant privirea.

„Ceva nu e în regulă… Să fie un viciu de arhitectură?“

— Parcă ai fi doamna, zău aşa.

— Cum adică?

— Păi numai ’mneaei, una-două, tot într-acolo se uită. Tresare aşa din senin şi odată o vezi că întoarce capul.

Locotenentul se apropie. Ciocăni uşurel zidul în diferite puncte. Scoase o ruletă, făcu câteva măsurători de circumstanţă, apoi se întoarse la zid. Doctoriţa zâmbea tulburător din fotografie.

„Da. Aici e o nişă sau un culoar.“

* * *

— Ieşisem cu Mihăilă să vedem dacă există vreo şansă de-a pleca. Şi atunci am observat, de fapt el mi-a atras atenţia, că cineva ne tăiase cauciucurile. Îţi spun sincer, ne-am gândit imediat la Stratian – nefericitul avea pasiunea farselor idioate…

Maiorul se uită lung în ochii doctoriţei.

— De ce nu mi-ai spus nimic?

Alexandra ridică din umeri obosită.

— Au intervenit atâtea de-atunci... N-am mai dat importanţă. Mi-am imaginat chiar că ar putea fi isprava copiilor din sat.

— Hm! făcu sceptic Cristea. Opt cauciucuri, greu digerabil.

— Nu înţeleg de ce-ţi baţi capul? La urma urmelor, faţă de tot ce s-a întâmplat, e un fleac.

— Nu cu asta îmi bat capul, şopti maiorul.

Tăcu, ghemuit lângă foc, detaşat dintr-o dată.

Femeia auzi viscolul zgâriind cu unghii de gheaţă geamul, şi brusc avu certitudinea că nu va mai rezista. O cuprinse panica rece, spaima iraţională, care te determină să te arunci pe fereastră înainte ca focul să ajungă la etaj, întrucât nu mai poţi suporta aşteptarea.

„Nu uita că eşti o Macarie!“

Şi, pentru prima oară de când îşi aducea aminte, i se urcă pe buze o înjurătură cumplită. Îşi încleştă fălcile şi turnă coniac în pahar. Alcoolul alunecă şerpuitor, fierbinte, îi dogori obrajii.

Cristea ridică privirea. Întrebă blând:

— Crezi că asta te ajută?

— Nu trebuie să mă ajute, râse Alexandra. Nu are de ce…

— Aş da mult să-mi închipui acelaşi lucru. Sunt sincer.

— În fond ce-mi reproşezi?

Maiorul zâmbi. Un zâmbet sfios, tremurat.

— Am auzit de sute de ori aceeaşi întrebare. De fapt ea se traduce astfel: ce ştii exact despre mine? Evident, lucruri care nu avantajează. Îţi încredinţez un mic secret profesional: în orice anchetă, întrebarea aceasta reprezintă un ghem, iar intenţiile anchetatorului şi ale anchetatului în legătură cu el sunt diametral opuse. Unul trage de capătul liber, vrea să-l desfacă. Celălalt se opune din răsputeri, ca să păstreze ghemul intact. Desigur, ambii se fac că nu observă.

— Eu am observat, spuse doctoriţa încet. Şi n-o ascund.

— Dar continui să ţii ghemul strâns. Mă eviţi în permanenţă, te eschivezi sistematic. Confirmi forţată de împrejurări că ai fost şantajată, apoi sinceritatea dumitale amuţeşte. Îmi strecori chiar mici inexactităţi – apropo de ciorapul prins fără lumină, în camera Eleonorei – şi altele, şi altele. Parcă te-ai strădui să mă faci să-mi închipui tot ce e mai rău. Fac eforturi să-mi ţin în frâu imaginaţia. Căută deschis privirea doctoriţei. Ce mizã fantastică ascunde jocul ăsta, Alexandra?

Femeia îşi aprinse o ţigară şi expiră fumul cu ochii pe fereastră. Un salcâm desena linii frânte pe cerul alburiu.

— E o poveste lungă şi penibilă. Povestea unui om nefericit. Nu, nu dramatizez…

— Nefericit?! Dumneata?

Înregistră abstract plecarea locotenentului Drăgan. Păşea în vârful picioarelor, iar uşa se închise în urma lui fără zgomot. Avu un gând răzleţ, pe care-l uită aproape imediat.

„E un băiat delicat…“

Repetă:

— Dumneata un om nefericit? Ai tot ce-şi poate dori o femeie: o profesiune splendidă, inteligenţă, tinereţe şi – zâmbi nostalgic – trebuie să ţi-o spun cât eşti de frumoasă?

Doctoriţa surâse. Un surâs crispat, care ignora complimentul. Aruncă ţigara în cămin.

— Îmi pare bine că a plecat subalternul dumitale. E un tânăr simpatic, dar… e prea tânăr. Pentru el, o femeie ca mine nu-i decât o babă – nu, nu, crede-mă, la vârsta lui judecam la fel – orice lamentare pe temă sentimentală după treizeci de ani, o aberaţie care te umple de ridicol. Copiii ăştia nu ne înţeleg. Au alţi parametri şi, degeaba râzi, parcă alte glande.

— Şi noi am fost la fel. Ne-am schimbat doar optica. Acum privim la ce-am lăsat în urmă şi ni se pare că nu mai recunoaştem nimic. Ţi-am spus eu că ne-a speriat dezintegrarea atomului… Iar ei consumă „chestiile astea“ la

cafeaua cu lapte. Peste douăzeci de ani vor judeca aşa cum judecăm noi acum, şi se vor mira al naibii.

Doctoriţa respiră adânc.

— Da, reluă. E o poveste lungă… S-ar putea să te plictisească.

— Te rog.

— Adineauri mi-ai dat să înţeleg că sunt o ipocrită. O ipocrită sau o ingrată. Maiorul încercă să-i spună ceva, dar femeia îl opri. Lasă-mă să vorbesc, acum, cât mai pot s-o fac. Viaţa – ţi se pare – mi-a încărcat braţele cu flori. Ramuri de liliac… şi cireşii ăia japonezi care-ţi plac dumitale. Râse scurt. Îţi trece prin minte cum mi se spune la spital, de la director până la toantele de îngrijitoare cu patru clase? Piază-rea. Mă mir că n-ai aflat. O ştiu şi pacienţii. Zilele trecute, la contravizită, consultam o bătrână. Şi-a retras braţul urlând: „Nu pune mâna pe mine! Vreau să mai trăiesc.“ Cretinii! Cretini superstiţioşi. Prima întâlnire cu un bărbat e şi ultima. I se şopteşte confidenţial: „Trei bărbaţi îngropaţi înainte de a fi împlinit un an de căsătorie… Ştiu, *mon cher*, e absurd, dar e o realitate. O realitate matematică. Omul şi groapa…“

— Exagerezi, desigur, spuse Cristea, respirând greu. Uneori, împrumutăm fără să ne dăm seama opiniei publice gândurile noastre cele mai intime, coşmarurile noastre. Sunt accidente nefericite, pe care psihicul dumitale surmenat le răstălmăceşte.

— Ştii ceva? Nu-mi place să mă enervez. După ce mi-au asasinat viaţa intimă, îmi distrug cariera. Medicul care nu inspiră încredere e un ratat. Când înspăimântă e un ucigaş.

Îşi turnă iar coniac şi se apropie de fereastră.

— Idioată vreme.

Tăceau amândoi. Vântul continua să zgâlţâie ferestrele, izbind obloanele de zid.

— O coincidenţă blestemată, reluă într-un târziu Alexandra, fără să se întoarcă. Trei căsătorii cu trei bărbaţi care au murit. Atât! Şi într-o zi, când pierdusem orice

speranţă, a apărut el. Dintr-o dată viaţa a încetat să mai fie un coşmar. Nu cred în predestinare, povestea aceea cu cele două jumătăţi care se caută o consider o legendă romantică, simbolizând un deziderat sau cel mult o speculaţie scriitoricească. Cert era că noi doi ne întâlnisem. După nenorocirile prin care trecusem, simţeam nevoia unei jertfe de recunoştinţă. Dacă aş fi crezut, aş fi dăruit, de pildă, o mare sumă de bani bisericii, aşa cum anticii duceau ofrande costisitoare zeilor amabili.

— În perioada aceea, interveni Cristea, mi se pare că ne-am cunoscut noi.

Doctoriţa înclină capul.

— Nu ştii ce fericită eram! După primul an de căsătorie – anul de probă, cum îl considerau colegii mei, se făceau pariuri, „moare, nu moare“ – lucrurile intraseră în normal. Memoria oamenilor e fragilă… Se întoarse: Îţi poţi imagina ce însemna pentru psihicul meu traumatizat, idioţit de temeri şi superstiţii, dragostea duioasă a unui bărbat? Când eram alături de el, pluteam. Cred că ăsta e termenul. Ca şi cum viaţa mi-ar fi refuzat totul, pentru ca la un moment dat, dăruindu-mi totul, să mă copleşească de fericire. Existenţa, cred eu, nu se compune din evenimente mari. Acestea vin şi punctează o viaţă, creând un calendar subiectiv. Viaţa după mine este o înşiruire de zile anonime, de fapte mărunte. Din rezultanta lor poţi conchide dacă ai fost fericit sau nu.

Maiorul o privea cu atenţia concentrată, fără să clipească.

— În anii aceia, continuă doctoriţa, abia aşteptam să mă trezesc dimineaţa să-i văd ochii, ochi mari de copil, surâsul cuminte. Somnul mă frustra. Se spune că omul e fericit cel mult câteva minute într-o viaţă. Eu am fost doi ani, zi de zi, clipă de clipă. Am avut totdeauna capacitatea de a mă bucura complet, fără rezerve, de fericirea pe care o trăiesc. N-a trebuit să înceapă ploaia pentru a-mi da seama cât de strălucitor fusese soarele cu o zi înainte. Omul acesta a avut marea vocaţie a îndrăgostitului statornic. Nu dau doi bani

pe mobile şi apartamente cu şapte camere, pe Mercedes-uri. Un buchet de flori – ştiu, v-aţi plictisit de povestea asta, mai ales când aduceţi chenzina intactă acasă – alarmă sinceră pentru o gripă banală, trei telefoane în nopţile de gardă, „mi-era dor să te aud, casa e pustie“, scrisori de dragoste… Oamenii s-au abrutizat. Da, astăzi sunt profund nefericită, dar cred că am trăit cea mai frumoasă poveste de dragoste.

Se auzea doar vântul asaltând ferestrele şubrede, torsul monoton al flăcărilor. Maiorul îşi răsucea mecanic verigheta. Alexandra privea departe, pe fereastră. Apoi lăsă capul în jos. I se vedeau ceafa şi agrafele de aur din coc.

— Nu te simţi bine? întrebă Cristea.

— Ce-a fost mai greu a trecut.

Îşi ridicase fruntea. Ochii-i străluceau.

— Apoi?

Doctoriţa oftă şi îşi aprinse altă ţigară.

— Apoi… Ai dreptate! Întotdeauna, intervine apoi… Ca să înţelegi, trebuie să-ţi vorbesc întâi despre el, despre complexul lui psihic. Era un tip ciudat. Ciudat pentru noi, mecanisme disciplinate ale secolului XX. Ceea ce simţea şi voia omul acela părea poate anormal.

— Un aventurier?

Alexandra îşi răsfiră părul cu degetele.

— Într-un limbaj uzual, da. Un aventurier. Dar era mai mult decât atât. Un suflet de copil nomad. Un neliniştit. Iubea lucruri absurde. Visa situaţii ieşite din comun, care pot stârni ilaritate. M-am gândit de multe ori dacă nu era cumva vorba despre refulări din perioada copilăriei sau ale adolescenţei. Dar nu era asta. Trăise fără complexe, într-o casă îndestulată, cu oameni sănătoşi, unde nu i se refuzaseră prea multe. Fusese pur şi simplu zămislit altfel decât noi. Şi poate că se născuse prea târziu…

— Ajută-mă să te înţeleg! spuse Cristea, fără să-şi desprindă ochii de pe obrazul livid.

— Am să încerc. Îi plăcea, de pildă, să călătorească. Călătorii demente, respingând orice idee civilizată. Fără vagoane Pullmann, fără hoteluri luxoase, sau ghiduri Baedecker. Aşa ceva îl sufoca. Visa la petele albe de pe glob, junglele acelea neexplorate din Mato-Grosso sau Australia. Acolo ar fi fost fericit cu un rucsac şi o cască colonială. Zâmbi nostalgic. Parcă-l aud: „Luna! Puţin îmi pasă de ea! Încă n-am văzut pământul!“

— Vocaţie de explorator?

— Nici vorbă! Nimic ştiinţific în toate astea. O curiozitate de copil, o libertate exagerată a spiritului, multă, multă nelinişte. Ştii care era cartea lui preferată? *Insula misterioasă* a lui Jules Verne. Asta spune multe. O citise, fără exagerare, de zeci de ori. Îmi venea să râd… La aproape patruzeci de ani! Îi iubea pe Robinson Crusoe, pe Cook. Dacă Dumnezeu s-ar fi arătat generos, l-ar fi azvârlit într-o insulă pustie. Nu-şi dorea nimic altceva. Retrăiesc încă zilele acelea. Au venit destul de repede după căsătorie. Casa plină de hărţi, cărţi de călătorie şi o tristeţe cumplită în ochii lui. Când pleca dimineaţa la serviciu, aveam impresia dureroasă a unei pantere cu mânecuţe de funcţionar. Într-un târziu, am înţeles că omul ăsta nu va supravieţui. Putea să ajungă prin absurd orice, preşedinte de academie sau Şahul Persiei, asta n-ar fi însemnat nimic pentru el. Trebuia să moară lent, în cinci sau zece ani, ori să plece. Ochii i se umeziră. Şi totuşi mă iubea. Dumnezeule, cât mă iubea!

Se opri. Maiorul privea îngândurat jarul din cămin. După un timp, auzi din noul glasul Alexandrei, ca după lacrimi:

— Într-o dimineaţă mi-a spus: „Aş avea chef să traversez Pacificul într-o barcă…“ Cred că vroiam să glumesc, dar vocea mea a sunat altfel: „Ce te împiedică?“ Pur şi simplu a sărit de pe scaun. „Adevărat, Sanda? Adevărat?“ Ăsta a fost începutul. După aceea totul s-a desfăşurat într-un ritm ameţitor. Planuri, visuri… Vroia să vin cu el.

— Şi?

— Nu era de mine. Doctoriţa respiră adânc. Mă cunosc. Sunt un copil al oraşului civilizat. Iubesc confortul, nu mă pot lipsi de baie, de răcitor, de o haină curată, care să miroase bine. N-am nimic împotriva unei călătorii, îmi place şi mie şi chiar am călătorit mult, dar în vagon-lit şi cu liniştea că la destinaţie mă aşteaptă o cameră elegantă, pe cât posibil în cel mai bun hotel. Nu m-aş fi putut desprinde de tot ce am aici, de meseria mea. Perspectiva de a trăi ca sălbaticii, într-un cort de pânză, dacă aş fi avut cumva şansa să nu fiu mâncată înainte, era pentru mine absurdă, iresponsabilă. Şi, în condiţiile astea, am fi fost amândoi profund nefericiţi. Adăugă după o pauză: Poate că nu mai eram destul de tânără. În cele din urmă, doctoriţa făcu un efort ca să continue: A trecut graniţa clandestin.

Maiorul o privi, dar nu spuse nimic.

— I-au refuzat paşaportul. Asta se întâmpla în 1947… L-a ajutat un fost pacient de-al meu care părăsea ţara. Evident, cu ştiinţa mea. După trei luni, am primit două ilustrate. Una de la Istanbul, a doua din Africa. Câteva rânduri. Participa la o vânătoare de lei şi era fericit, fericit, fericit! Cel puţin, aşa scria. De-atunci, n-a mai dat nici un semn de viaţă. Apoi cineva a aflat adevărul. Nu ştiu cum l-a aflat. Aşa a început şantajul..

— În ce consta?

Doctoriţa făcu ochii mari:

— Dar e simplu! Dacă refuzam suma pretinsă lunar, ar fi denunţat participarea mea, faptul că am ştiut, şi aşa mai departe.

— Îi erai soţie, remarcă abia auzit Cristea.

— Şi ce-i cu asta? Să fi sperat în clemenţa instanţei de judecată?

— N-aveai nevoie. În asemenea situaţii, soţii, părinţii sunt exoneraţi de răspundere. Nimeni nu poate pretinde unui tată ori unei neveste să-şi denunţe fiul sau bărbatul. E peste puterile unui om.

Alexandra îşi pierdu cumpătul.

— Vrei să spui c-am plătit degeaba? Că tot coşmarul ăsta a fost inutil? Asta vrei să spui?

Cristea îi turnă în pahar şi i-l întinse. Femeia bău totul, până la ultima picătură. Îşi lărgi gulerul rochiei.

— Iartă-mă! O criză… Zilele astea m-au dat peste cap. Reluă: Degeaba… degeaba…

Maiorul se apropie de fereastră. Rămase mult timp privind decorul hibernal, zbuciumat.

— N-a fost degeaba, Alexandra. Ştii bine că n-a fost degeaba. Omul acela nu vânează lei în Africa şi nu spintecă liane, deschizându-şi drum prin junglă. E aici, în ţară. Are ochii şi gura astupate cu ţărână. E îngropat într-o hrubă din spatele casei dumitale.

Alexandra începu să râdă. Hohote oribile, neomeneşti, venite din adâncuri, de-acolo de unde viaţa, noţiunile îşi pierd sensul primar, devin iraţionale.

Maiorul se simţi brusc obosit. Obosit de moarte.

Capitolul XIX

CE ASCUNZI DUMNEATA, DOMNULE GHEORGHIU?

Eleonora Olaru le puse cafelele în faţă şi dispăru cu paşi muţi. În urma ei, pluti un parfum uşor de ierburi încinse, culese peste vară.

Maiorul se gândi la scrinurile vechi pline de panglici şi rufărie demodată croită larg, cutii de bomboane acum umplute cu nimicuri – un degetar, un evantai mic de fildeş, fotografiile unor oameni care au trecut prin lume şi astăzi nu-i mai pomeneşte nimeni, câteva inele subţiate, carnetul vechi de la primul bal, poate un *pince-nez*…

— Ce femeie cumsecade Eleonora asta! remarcă Mircea Gheorghiu. Totdeauna a fost o gazdă fără cusur. Chiar şi acum.

Maiorul Cristea sorbi din cafea şi se uită la el dintr-o parte. Savantul, bucălat şi neglijent, îi suportă privirea fără să clipească.

„Mda, se stăpâneşte destul de bine.“

Puse ceaşca pe masă.

— Observ că nici dumneavoastră nu v-aţi pierdut cumpătul.

— Eu?! Savantul mimă surpriza. De ce mi l-aş fi pierdut?

— Domnule Gheorghiu, numai un jucător foarte iscusit îşi poate îngădui să trişeze. Nu sunteţi un astfel de jucător. Aţi pierdut şi încă penibil.

Omul îşi bulbucă ochii, căutând rătăcit în jur.

— Blestemat să fiu dacă pricep ceva… Jucător… trişat… Ce înseamnă asta?

Maiorul avu un gest de plictiseală.

— Renunţaţi la subterfugii… Sunt naive şi nu induc în eroare pe nimeni. Timp de aproape două zile v-aţi lamentat oricui era dispus să vă asculte în legătură cu fericirea dumneavoastră conjugală, ameninţată de spectrul unei pensii alimentare, pe care doamna o ignoră. Povestea s-a dovedit a fi o minciună. Şi iată-ne întorşi la momentul iniţial al discuţiilor noastre: pentru ce eraţi şantajat?

Gheorghiu îşi frângea degetele, privind intens covorul.

— A, la asta vă refereaţi? Minciună! Termenul mi se pare totuşi cam tare.

— Nu-mi amintesc să fi auzit vreodată că minciuna înseamnă altceva decât minciună. Acum aştept cealaltă variantă. Trebuie să fi pregătit vreo istorioară…

— V-aţi pierdut încrederea în mine. Se uită la maior cu ochi de câine bătut. E vina mea.

— Îmi dau seama cât suferiţi. Glasul lui Cristea era egal, fără nuanţe. Ascult!

Savantul îşi cuprinse capul în mâini. Şuviţele sârmoase, cârlionţate i se strecurau printre degete. Bolborosi:

— Nu pot să vă spun. Vă rog să mă înţelegeţi.

— Desigur, domnule Gheorghiu, înţeleg foarte bine. Dumneavoastră nu-mi puteţi spune, iar eu nu vă pot obliga s-o faceţi. Consider însă de datoria mea să vă atrag atenţia că dintr-un astfel de refuz se trag de obicei concluzii neplăcute… S-au comis două crime. Dacă mobilul şantajului este atât de grav încât nu-l puteţi divulga, înseamnă că cel puţin una din victime merita, mai mult, trebuia să moară. Sper că înţelegeţi ce spun…

— Nu eu i-am omorât şi… şi n-am nici o legătură cu…

Maiorul se ridică impacientat.

— În condiţiile acestea, regret, dar n-avem ce discuta. Cu permisiunea dumneavoastră…

Se îndreptă spre uşă şi puse mâna pe clanţă. Îl opri glasul lui Gheorghiu.

— Staţi!

Cristea se întoarse încet. Vocea i se păruse ciudată. Era vocea altui om. Un om ca inginerul Mihăilă, de pildă. Şi chipul… Interesant, foarte interesant. Aceleaşi trăsături desigur, obrazul rotund, ochii negri, părul în neorânduială, şi totuşi maiorul încerca sentimentul nelămurit că stă de vorbă cu altcineva, o persoană străină, pe care abia atunci o cunoscuse. O expresie nouă, îndrăzneaţă, alungase nesiguranţa şi buimăceala constantă de pe figura savantului.

— Păreţi surprins, râse Gheorghiu.

— Hm! maiorul tuşi uşurel. Ce-i drept, nu ţi se întâmplă în fiecare zi să întâlneşti actori desăvârşiţi. Bănuiesc că acesta este adevăratul dumneavoastră facies. Celălalt, o haină pe care o îmbrăcaţi dimineaţa, după ce vă spălaţi pe dinţi. Destul de incomod. Ce doreaţi să-mi spuneţi?

— Nu vă pot împărtăşi motivul şantajului… făcu o pauză. Pentru că el nu există.

— Vreţi să fiţi mai clar?

Gheorghiu începu să râdă. Un râs urât, care-i accentua forma pătrată a maxilarelor.

— Dumnezeule! Dar e atât de simplu! Motivul nu există, pentru că eu sunt şantagistul.

— Doar nu era să mă şantajez eu pe mine însumi!

Cristea ţuguie buzele, consultându-şi degetele lungi, cu unghii îngălbenite.

— Mărturisesc că aceasta este o posibilitate asupra căreia nu m-am oprit.

— Probabil acum înţelegeţi scrupulele mele. În afară de sancţiunea penală, scap din mâini o afacere mai mult decât mănoasă. Pocni din degete: La naiba! Trebuie să ştii să pierzi, iar eu sunt *beau joueur*…

— Vezi bine, vezi bine… îngână maiorul pe gânduri. Extrem de interesant. Şi cum v-a venit ideea asta? Nu-i uşor să găseşti atâtea victime dispuse să plătească bani grei pentru că le cunoşti secretele.

— Hazardul, domnule maior. El rămâne marele maestru de ceremonii.

— De… Cristea trase adânc fumul în piept. Aţi avut noroc. Oamenii, în general, ştiu să-şi camufleze greşelile. Ba sunt mai dibaci în a le ascunde, decât în a le evita. Vreţi să-mi povestiţi şi mie cum s-a întâmplat?

Savantul rânji.

— Nu cum am intrat în posesia unor date vă interesează, ci dacă într-adevăr cunosc motivele pentru care ceilalţi au fost şantajaţi. O mică verificare, nu-i aşa?

— Vă înşelaţi. Realmente este mai interesant cum aţi aflat decât ceea ce ştiţi.

Savantul ridică din umeri.

— E un punct de vedere. Mă rog… Cu cine vreţi să începem?

Maiorul avu un gest evaziv. „Mi-e egal…“

— Bun! Să-l luăm pe inginerul Mihăilă. Prin '44, Gestapoul a pus laba pe el şi pe nevastă-sa. Omul n-a rezistat la tratamente, doamna a murit acolo etc., etc. Acum câţiva ani am cunoscut întâmplător la Eforie un fost inspector de Siguranţă. Tipul, reumatic, făcea băi de nămol. N-are sens s-o lungesc. Într-un context oarecare, debitând amintiri, ştiţi cum sunt bătrânii, mi-a povestit adevărata istorie a lui Mihăilă. Amicul nostru ciripise nume şi adrese.

— Un moment, îl întrerupse Cristea. V-a oferit şi posibilităţi de identificare? Adică, funcţie, cum îl cheamă şi celelalte?

— Totul, dom’le, ce mai! Nefericitul era încântat că-l ascultă cineva. În fine, asta mi-a dat ideea mare. Îşi ridică piciorul peste celălalt. Mihăilă e clientul meu cel mai vechi. Pe ăilalţi am început să-i caut. Aşa am dat de Monica Ciuvăţ. Era cu un coleg de-al meu, o notorietate, şi brusc, aparent

fără motiv, a refuzat să-l mai vadă. Ca să nu poată fi găsită, îşi schimbase şi domiciliul. Într-o noapte mă întorceam de la un chef, am întâlnit-o întâmplător la braţ cu un bărbat. Ceva în atitudinea lor mi-a atras atenţia. Parcă se furişau, iar Monica se uita mereu în spate. Tipul părea deghizat. Barbă, pălărie în plin august, pe – reţineţi, vă rog – o căldură toridă etc., etc. I-am urmărit şi le-am aflat adresa. N-a fost greu să-mi dau seama că omul se ascunde. Iar la modul ăsta nu te ascunzi nici de o femeie, nici de creditori. Doar de miliţie.

— Cum aţi aflat cine e şi pentru ce-i căutat?

Savantul râse amuzat.

— A fost de ajuns să le sugerez câte ceva despre cei care se sustrag executării unei pedepse.

— Aşa. Cristea privi atent ţigara în scrumieră. E straniu cum viaţa v-a pus apoi faţă în faţă cu propriile victime. Mă gândesc la oaspeţii avocatului Olaru.

— Coincidenţă, dădu din umeri Gheorghiu. Vă spuneam că întâmplarea rămâne suverană. De altfel, despre Olaru auzisem încă de la Monica. Căutam un avocat.

— Ce speţă?

— Un fleac.

— Ieri pomeneaţi de o moştenire.

— Da, aţi reţinut. L-am angajat pe Olaru. Aici i-am întâlnit şi pe ceilalţi, respectiv Stratian şi Alexandra. Cu Henry Dima nu mi-am bătut capul. L-au pauperizat rău evenimentele. Pe Stratian, de cum l-am văzut, am simţit că-i lichea. După câteva seri la *Metropol*, am prins şpilul. Trafic de paşapoarte în stil mare.

— Ar mai fi doctoriţa Macarie, contabiliză maiorul.

— Era singură, prea singură. Acum doi ani m-am hotărât să fac investigaţii mai serioase. Plecase în concediu. Vecinii mi-au vorbit despre un bărbat care dispăruse parcă înghiţit de pământ. Într-o noapte, am pătruns în casă folosind un şperaclu destul de simplu. Peretele din dormitor mi-a dat de bănuit. Suna ciudat şi fusese astupată în mod vizibil o nişă. Orice s-ar spune, Alexandra e o femeie de gust, iar o nişă se

poate specula splendid. Astfel s-a născut ideea că ascunde ceva. Prima scrisorică am trimis-o într-o doară, pomenind doar de zidul din dormitor. Dacă doctoriţa n-ar fi marşat, aş fi renunţat. Dar promptitudinea cu care a plătit mi-a dat certitudinea. Cam asta ar fi totul.

— Da, e destul. Cristea răsuflă obosit. Mă întreb de ce aţi făcut-o? Posibilităţile nu vă lipsesc, din câte sunt informat casa dumneavoastră e un palat.

— Inutil să discutăm, domnule maior. Cu cât ai mai mult, cu atât ţi se pare că nu-i de ajuns. Şi nu-ţi dai seama de asta, decât atunci când începi să ai cu adevărat.

— Deci moştenirea aceea v-a fost fatală, conchise Cristea. Ea v-a stimulat instinctele.

— Puteţi s-o luaţi şi aşa. În realitate, nimic nu echivalează ceea ce am pierdut. O adevărată mină de aur şi, de ce aş ascunde, de senzaţii nebănuite.

— Mă uluieşte dezinvoltura dumneavoastră. Folosiţi un ton de parcă mi-aţi înşira fapte de caritate.

Gheorghiu râse cinic.

— Asta este! Ce să ne ascundem după deget? De altfel, Stratian v-a mărturisit-o deschis. Până în ultimele clipe s-a zbătut să preia afacerea.

— Mai aveţi ceva de adăugat?

— Nu v-am spus destule?

— Atunci punem punct celei de-a doua istorioare: basmul cu băiatul rău pe care presupuneam că mi-l veţi servi.

— Nu înţeleg.

— Identificarea cu şantagistul e o nouă poveste, ticluită la repezeală. Înşirându-mi sursele dumneavoastră de informare, aţi dat din nou dovadă de o nejustificată candoare. Într-adevăr, e un fapt constatat, în anumite împrejurări bătrânii devin limbuţi. Vin ani când simţi nevoia să arăţi că ai fost cineva. Cum s-ar spune, îţi dai oleacă de importanţă. Dar niciodată un inspector de Siguranţă, când îţi va relata un caz ca al inginerului Mihăilă, şi e puţin probabil că o va face, nu-ţi va preciza cum îl cheamă, unde

lucrează, ce a ajuns. Primul lucru pe care l-a învăţat este să-şi ţină gura, iar un individ hârşâit timp de câteva decenii în probleme de poliţie şi siguranţă, mirosea cu cel puţin cinci minute înaintea dumneavoastră posibilităţile unui şantaj superb. Oamenii îmbătrânesc, văd mai prost, asurzesc, dar nu uită niciodată ce au făcut patruzeci de ani.

Gheorghiu îşi umflă buza de jos dispreţuitor.

— Prostii!

— Credeţi? De altfel mi-ar fi atât de simplu să-l găsesc pe bătrânul palavragiu. Stratian a fost un escroc de duzină, dar nu tâmpit. Elementare măsuri de precauţie, atât cât să nu-l detecteze primul consumator, tot şi-a luat. De ceilalţi ce să mai vorbim? Cred în oameni intuitivi, dar deducţiile dumneavoastră depăşesc obişnuitul. Nu ţin nici măcar de fantezie… O barbă, şi iată un infractor căutat de miliţie, o nişă zidită şi se naşte ideea cadavrului ascuns în grădină.

— Poate-mi spuneţi cum le-am aflat atunci secretele.

— Desigur. Printr-o uşoară indiscreţie. Aţi tras cu urechea în timp ce prietenii dumneavoastră discutau cu mine, aici, în hol. Despre afacerile lui Stratian l-am informat eu pe locotenentul Drăgan, după ce-am primit raportul celuilalt colaborator al meu.

— Iată-mă şi omul invizibil. E absurd, nu vă daţi seama?

Cristea îi indică tavanul.

— Camera în care staţi se află chiar deasupra noastră. Olaru intenţiona să instaleze încălzire centrală. Locul pe unde ţevile de calorifer străbat plafonul nu a fost astupat, aşa că se aude perfect.

— E o ipoteză.

— Certitudine, domnule Gheorghiu! Întrebă aproape în şoaptă: Drăgan, mă auzi?

— Perfect! străbătu de sus vocea locotenentului.

— Mai aveţi ceva de spus?

— Astea sunt trucurile dumneavoastră, izbucni Gheorghiu. În fond, ce interes aş avea să mărturisesc şantajul? Din câte ştiu, se pedepseşte.

— Ei, aici e aici. Îl privi fix. Oare ce lucruri îngrozitoare ascundeţi, dacă în loc să-mi spuneţi adevărul, preferaţi o ipostază falsă cu perspectiva certă a unor ani petrecuţi prin închisori?

Capitolul XX

IMPOSTORUL

— Idioato! Cine te-a pus să vorbeşti despre copil? Ai început să ai idei? Mircea Gheorghiu sufla în aparat înecat de furie. Bagă-ţi în cap! Nu ştii nimic. Atât! Nu ştii nimic.

Trânti receptorul scrâşnind:

— Ţoapa dracului.

Tresări.

Cristea se desprinse din pragul uşii, surâzând amuzat.

— Iată un mod foarte original de a te adresa singurei femei care contează cu adevărat în viaţa ta…

* * *

— Nu ştiu nimic!

Locotenentul Lăcrămiţă oftă. Marcela Gheorghiu refuza cu încăpăţânare orice răspuns. Îşi înfăşurase capul într-un tulpan şi, fără plete, figura uscată căpătase un aer masculin. Părea uşor timorată, dar în general se stăpânea destul de bine.

— Soţul dumneavoastră are rude?

Femeia îşi strânse buzele.

— Nu cunosc problema. Discutaţi cu el.

— Bine, dar e absurd!

— Sunt chestiuni care nu mă privesc.

Derutat, Lăcrămiţă privi în jur. Casa era splendid mobilată, obiecte de preţ care nu se adună într-o singură viaţă. Galeuri, tapiţerii scumpe, tablouri, porţelanuri diafane, piese din jad, alabastru şi argint, obositor de multe, înşiruite ca într-un magazin. Marcela păstrase o simetrie pedantă în repartizarea lor, şi senzaţia de expoziţie cu vânzare era şi mai puternică. Pe Lăcrămiţă îl izbi lipsa de graţie a interiorului, canoanele mic-burgheze de frumuseţe, gafele: mileuri de aţă apretate astupând medalioanele din email ale unei mese care număra secole, păpuşica în malacof – industrie casnică – din faţa oglinzii rotunde cu ramă de bronz, plicul pentru perii din stofă neagră, brodat cu motive sentimentale, agăţat lângă un scrin din secolul al XVIII-lea. Ochii locotenentului poposiră asupra unei fotografii. Doi bărbaţi în vârstă, cu figuri spiritualizate. Unul din ei i se păru cunoscut. Purta o lavalieră neagră cu buline.

— Nu-i cumva scriitorul Delea? Da, da, el trebuie să fie… Foarte interesant. Şi celălalt? Cine-i celălalt, doamnă?

Marcela Gheorghiu abia îşi mişcă buzele.

— Unchiul soţului meu.

Era primul răspuns.

— Trăieşte?

— Nu ştiu.

Şi-l privi cu ochi ficşi, de sticlă.

* * *

— Dumneata îmi vorbeşti de bătrânul Agopian. Cum să nu? Ne cunoaştem din copilărie.

Delea pufăi din pipă. Era un om în vârstă, peste şaptezeci de ani, cu faţa brăzdată şi trupul voinic. Avea pasiunea călătoriilor pe mare, făcea canotaj şi juca tenis. În dimineţi de primăvară, putea fi încă întâlnit cu racheta pe terenurile din spatele Facultăţii de Drept.

Locotenentul se simţea stingher în faţa scriitorului, neputându-se desprinde de mentalitatea fostului elev Lăcrămiţă Eugen care-şi zdrobea capul în faţa temei: „Natura în opera lui Marin Delea“.

— Era un tip Agopian ăsta. Zgârcit, mizantrop, şi cu un instinct al banului la care conlucraseră generaţii întregi: oacheşi, cu nasul mare şi sprâncene groase îmbinate. Tot de la ei moştenise pasiunea pentru frumos, gustul subtil care nu-l înşela niciodată. Când a murit, a lăsat o avere. Delea clătină capul pe gânduri. Cum au trecut anii… Într-un timp îmi intrase în cap să cumpăr de la el o măsuţă de argint, o piesă veche provenită, spunea, din haremul sultanului Mustafa al nu ştiu câtelea. Asta era desigur trombon, aşa mi se pare că spuneţi dumneavoastră, tinerii… Cert e că masa mă înnebunise. Vedeam şi locul ei, tocmai achiziţionasem un set de narghilele. În fine, n-a vrut şi pace! Începu să râdă. Încăpăţânat ca şi catârii pe care încălecau dumnealor, străbunii săi, ducându-şi marfa spre bazar. Dar uite că m-am luat cu vorba. Scuză-mă!

— Avea rude?

Scriitorul respiră adânc.

— Rude? Nu… Un singur nepot. Venea uneori să-l vadă duminica la prânz. Ştii cum se întâmplă. Băieţelul gătit, proaspăt tuns şi lins ca o pisică, obligat de mamă-sa să-şi viziteze unchiul cărpănos şi ursuz. „Nu uita să spui *sărut mâna, mulţumesc pentru masă*, nu cere nimic, nu pune mâna pe nimic…“ Parcă-l văd înghiţind cu noduri, timid, cu ochi albaştri mereu plini de lacrimi… Ascultă, nu bei o cafea?

— Mulţumesc. În ciuda tonului amical şi a volubilităţii lui Delea, locotenentul continua să se simtă stânjenit. L-aţi revăzut ulterior pe nepotul lui?

— Da. Mergeam pe Calea Victoriei şi m-a oprit un tânăr. L-am recunoscut uşor de la prima privire. Băiatul păstrase – fenomen rar întâlnit – configuraţia copilului. Acelaşi obraz

mic, aceiaşi ochi. Am intrat la *Cina* şi mi-a povestit o grămadă de chestii. Era student la Iaşi.

— La Iaşi?! întrebă mirat Lăcrămiţă.

— Spunea că nu se dă în vânt după Capitală, că în provincie se învaţă carte… Tot felul de sloganuri pe care tinerii au impresia că le-au descoperit primii. Băiatul ăsta e astăzi milionar, te asigur.

— Vă referiţi la succesiunea lui Agopian?

— Evident. Era unicul moştenitor. Lăsase ceva fără importanţă fetei care-l îngrijise în ultimii ani o infirmieră foarte conştiincioasă, dar antipatică. Antipatică la modul izbitor. Unii se nasc aşa. Un blestem…

Lăcrămiţă avu o idee.

— Poate vă amintiţi cum arăta.

Delea rămase întâi pe gânduri.

— Greu de spus. Sunt totuşi ani de-atunci. În orice caz, spălăcită, cu trăsături regulate, dar fără strălucire. Despre astfel de oameni eu obişnuiesc să spun că sunt la cinci minute de frumuseţe. Ca să mă înţelegi mai bine, am să completez: N-are importanţă că ai întârziat la gară cu cinci minute sau cu o oră. Chestia e că ai pierdut trenul. Fetei îi lipsea deci tuşa finală. Oricum, când te uitai în ochii ei, era limpede că ştie ce vrea.

— O chema cumva Cela?

Locotenentul urmărea încordat chipul scriitorului.

— Parcă…

* * *

Lectorul era un bărbat brun, mărunt, cu figura aceea caracteristică a oamenilor excesiv de iritabili. Părea veşnic nemulţumit, individul care totdeauna găseşte ceva de obiectat, congenital circumspect, spaima seminariilor şi a examenelor. Probabil că în legătură cu materia lui, studenţii

obişnuiau să afirme sentenţios: „Dacă ai luat tehnologia de III la Popovici, ai terminat facultatea.“

Îl măsură scurt pe Lăcrămiţă.

— Ai venit la consultaţie? Acum, înainte de examene! Face impresie, nu? Ce-i în capul vostru, credeţi că mă duceţi cu chestii de-astea?!

Locotenentul începu să râdă şi se legitimă. Lectorul îl ascultă atent, trăgând nervos din ţigară.

— Pe Gheorghiu întâmplator îl ţin minte. La sfârşitul lui II a avut un reviriment formidabil. Bănuiam că la mijloc trebuie să fie o femeie care l-a stimulat.

— Ce fel de reviriment?

— Când a intrat în facultate, era o lichea. Absenţe cu ghiotura, nepregătit la seminarii, chefuri, scandaluri la cămin… Se pusese chiar de câteva ori problema să fie exmatriculat, dar îl sprijinea catedra de sport. Şi dintr-o dată a devenit alt om. Conştiincios, tocilar şi, spre surpriza tuturor, excesiv de timid. Un student excelent, pe care te puteai bizui. Nici azi n-am înţeles ce s-a petrecut cu băiatul ăsta, pentru că, dragă domnule…

— Mi s-a spus că a venit la dumneavoastră prin transfer, îl întrerupse Lăcrămiţă.

— Ce transfer?!

— De la Iaşi. În anul I sau II.

— Nici gând. Vă spun precis. L-am avut chiar în grupa mea, de la bun început.

Locotenentul era din ce în ce mai nedumerit.

— Un tânăr delicat cu ochi albaştri.

— Atunci nu-i ăsta, făcu lectorul. Mircea Gheorghiu, studentul meu, era brun, cu părul vâlvoi. Nu ştiu exact ce culoare de ochi avea, dar în orice caz nu albaştri. Colţul gurii îi zvâcnea nervos. Cred, domnule, că ne-am deranjat reciproc!

* * *

De la fereastră, se vedea Piaţa Unirii, statuia lui Cuza, furnicarul obişnuit de pe strada Lăpuşneanu.

— Ne-am mutat recent, spuse profesorul Ionescu.

Locotenentul Lăcrămiţă formulă câteva complimente de rigoare, pe care le aşteaptă de obicei gazdele într-o casă nouă. Gustă tradiţionala dulceaţă şi cafeaua cu un deget de caimac ale tradiţionalei ospitalităţi moldoveneşti, sărută mâna doamnei plinuţă, simpatică, cu ochi frumoşi şi picioare tradiţional scurte.

Profesorul Ionescu îşi prezentă odrasla, o fetiţă răzgâiată de vreo şase anişori. Afişa aerul acela specific al tuturor părinţilor din lume care respiră prin plămânii copiilor şi nu contenesc să se minuneze cu voce tare, încercând să zâmbească modest în acelaşi timp. „Ce copil extraordinar, să nu-i fie de deochi!“

— Cătălina, ia arată tu lu’ nenea cum ştii să dansezi!

Lăcrămiţă simulă interesul cu un zâmbet ascuns. Reflectă la preferinţele din ultimii ani pentru nume ca Ciprian, Graţiela, Răzvan. Pe vremea lui se purtau Dănuţ şi Olguţa. Era epoca de mare vogă a Medelenilor lui Teodoreanu.

În timp ce Cătălina refuza să se producă cu fiţe de vedetă, profesorul îi şopti confidenţial:

— Nici nu bănuiţi ce succes a avut aseară la crâşmă! Dansa pe ring cu ceilalţi copii. Înnebunise lumea, domnule! Numai la ea cătau. Bine, nu zic, face balet de la patru ani. Hai, puică mică, ia arată tu reveransul!

Cum Cătălina se lăsa greu, Ionescu izbucni:

— Arată, bre, că numai reveransul ista m-o costat treizeci de mii de lei! Explică: Trei mii lunar pentru două ore pe săptămână.

— Bine că cel puţin prinde repede, observă Lăcrămiţă.

Din dormitor se auzi glasul monoton al doamnei Ionescu. Îngâna ceva care cu foarte multă bunăvoinţă s-ar fi putut numi un cântec de leagăn.

— Nevastă-mea. Îl culcă pe ăla micu'! Văleu, văleu! Strigă: Taci, fimeie, că strici urechea băietului! Apoi către Lăcrămiţă: Aveţi copii?

— Da.

— Să vă trăiască. Asta înseamnă că ştiţi cum e.

— Ştiu.

— Îţi ies ochii din cap până-i vezi mari.

Omul se aşezase la taclale. Când îi pomeni de Mircea Gheorghiu, chipul profesorului se adumbri.

— Sunt informat că aţi fost colegi de cameră. De aceea mi-am permis…

— Nu numai colegi, prieteni, aşa cum înţelegem noi, moldovenii, prietenia. Zâmbi unui gând îndepărtat. O dată, prin anul trei, am făcut-o latră la *Bucium*. Mircea mântuise banii şi şi-a zălogit cuşma. Da' nici eu nu m-am lăsat! Răpide, răpejor am măritat scurteica. Crâşmăriţa, una Maricica, sprintenă cum îi titirezul… Cătălina, ia vezi tu ce face maică-ta!

— Cântă, tatae!

— Ceara cui te-o zidit! Treci dincolo, n-auzi?

Lăcrămiţă speculă incidentul.

— Îl ajuta desigur şi unchiu-său.

— Armeanu? Ţi-ai găsit! Nici după soru-sa n-a făcut parastas. Cum or fi, bre, unii aşa de haini? La noi, la Ieşi, îl alungau oamenii cu chietre.

— Într-un fel, zgârcenia unchiului i-a prins bine nepotului.

— În ce fel?

— L-a moştenit.

— Cum adică?

— În momentul de faţă Gheorghiu este posesorul unei averi.

Profesorul Ionescu îl privi deconcertat.

— Mi-e teamă că nu vorbim de aceeaşi persoană. Colegul meu, Mircea Gheorghiu, a murit în martie 1942. Un accident îngrozitor în faţa facultăţii.

* * *

Marcela Gheorghiu păli, dar nu spuse nimic. Se dădu la o parte, îngăduindu-i locotenentului Lăcrămiţă să treacă, apoi intră în bucătărie şi scoase ostentativ fierul din priză. Purta o rochie cârpită la mâneci şi buzunare, decolorată de-atâta spălat, şi nişte târlici roşii, făcuţi în casă.

„Femeia asta, reflectă Lăcrămiţă, nu cheltuieşte pentru ea personal nici 100 de lei pe lună. Îşi coase singură, n-a auzit în viaţa ei de cosmeticiană, un ruj o ţine trei ani. Îşi pune părul pe bigudiuri, şi numai gândul coaforului o crispează. Ziua în care a fost înşelată la piaţă cu doi lei este dramatică.“

Îşi roti ochii ipocrit, ca şi cum abia atunci ar fi constatat.

— Frumoasă casă.

Marcela Gheorghiu îşi muşcă buzele subţiri.

— Ce doriţi? Soţul meu nu s-a întors, iar de la mine nu aveţi ce afla.

— Cum aşa? întrebă candid locotenentul.

— Pentru că nu ştiu nimic!

— Am ghicit, zâmbi fermecător Lăcrămiţă, vreţi să mă necăjiţi.

— Sunt destul de ocupată şi fără asta, replică dispreţuitoare Marcela Gheorghiu. Înţelegeţi odată pentru totdeauna că nu ştiu nimic!

— Ei asta-i! Nu se poate să nu ştiţi, de pildă, cui aparţin toate aceste obiecte de artă, dacă sunt cumpărate sau moştenite, când au fost eventual achiziţionate şi aşa mai departe.

— Şi dacă v-aş spune că într-adevăr aşa stau lucrurile?

— Aş conchide că refuzul dumneavoastră de a vorbi ascunde lucruri foarte grave.

— Vă legaţi degeaba de oameni. Arătă cu mâna spre mobile. Vă deranjează! Dacă aveam un pat de fier…

— Tot aici mă aflam, doamnă… Întrebă brusc: A cui a fost de fapt ideea?

Marcela Gheorghiu tresări.

— Care idee?

— Asta cu substituirea de persoane. Bănuiesc că a dumneavoastră. Mă înşel?

Femeia se lăsă uşor pe scaun.

— Eu nu ştiu despre ce vorbiţi, domnule…

— Pariez pe ce vreţi că ştiţi, râse Lăcrămiţă. Presupun că aţi plecat de la similitudinea numelor. Mircea Gheorghiu şi unul şi celălalt. Cea mai formidabilă cacialma despre care am auzit vreodată!

— Care celălalt? Vreţi să spuneţi că am doi bărbaţi? E caraghios.

— Nu, doamnă. De fapt, aţi înţeles foarte bine. Celălalt, nepotul lui Agopian. Autenticul nepot şi moştenitor.

— Adică bărbatul meu.

— Dacă printr-un artificiu oarecare a reuşit să moară într-un accident la Iaşi, iar ulterior să preia succesiunea unchiului său alături de o soţie iubitoare, sunt de acord cu dumneavoastră.

Întinse mâna după albumul de fotografii cu coperţi legate în catifea şi începu să răsfoiască neglijent.

— Mi-am închipuit, murmură încetişor. O escrocherie în stil mare, pregătită cu mult înainte, astfel ca nici un amănunt să nu fie omis.

Marcela Gheorghiu, cu gesturi mecanice, aranja faldurile apretate ale unui tişlaifăr. Îşi stăpânea greu iritarea.

— Asta-i răsplata! Munceşti pe brânci de dimineaţă până seara, te zgârceşti la o bere, la o haină, nu-ţi iei o femeie să te ajute, strângi capăt de capăt să-ţi faci o gospodărie şi, gata, ai ajuns escroc.

— Aş vrea să fiţi sinceră, doamnă. Nutriţi vreo iluzie cât de vagă…

— Ce iluzie, domnule? îl întrerupse femeia. Noi am muncit, avem acte pentru tot ce vedeţi aici.

— Contestaţi deci până şi moştenirea?

— Neamul lui bărbatu-meu. Nu mă bag!

— Nu ştiu, nu cunosc! Am învăţat lecţia. Eraţi în serviciul bătrânului Agopian. Infirmieră, menajeră, câte puţin din toate. Ştiaţi că are un nepot student la Iaşi pe care nu-l vedea cu anii. Se numea Mircea Gheorghiu.

— Este soţul meu.

Locotenentul îşi coborî privirile.

— Soţul dumneavoastră, tot Mircea Gheorghiu, dar altul, student la Bucureşti, abia vă curta pe atunci. Când aţi primit vestea despre moartea fulgerătoare a nepotului lui Agopian – dumneavoastră aţi deschis desigur telegrama – nu i-aţi spus nimic bătrânului. Ideea încolţise. „Ce-ar fi dacă…“ V-aţi suflecat amândoi mânecile şi v-aţi pus pe treabă.

— Nu-i adevărat!

— E absurd să contestaţi. În felul acesta, faptele pot căpăta o interpretare mai gravă din punct de vedere penal. Alături de falsul moştenitor Mircea Gheorghiu, aţi fost direct interesată să moară Agopian, nepotul, iar ulterior presupuşii şantagişti de la Tâncăbeşti. Deţineţi o comoară şi aţi dovedit că sunteţi în stare de multe pentru a intra în stăpânirea ei.

— Astea sunt tertipuri! ţipă Marcela Gheorghiu. Vă închipuiţi că aşa o să mă faceţi să vorbesc.

— Ce-aş mai avea de aflat? Deţinem datele principale ale problemei. Restul e uşor de imaginat. Bătrânul depindea de dumneavoastră. Acte, scrisori, chitanţe, totul vă trecea prin mână. Aţi ascuns telegrama care anunţa moartea moştenitorului, apoi aţi trecut la măsluirea personalităţii prietenului dumneavoastră, ajustând-o după modelul celui din Iaşi. Desigur, silueta, culoarea ochilor şi a pielei nu se pot schimba. Se poate însă mistifica felul de a fi. Dintr-un tip gălăgios, cu oarecare efort, devii un timid, chiulangiul se transformă în student conştiincios, şi pentru ca eventualele

gafe de personalitate să nu contrarieze, se adaugă o tuşă de zăpăceală, care în ultima analiză explică totul.

— Ce-mi spuneţi mie lucrurile astea? Spuneţi-i-le lui bărbatu-meu. Femeia gâfâia. Vorbiţi cu el!

— Apoi, continuă locotenentul, aţi schimbat toate fotografiile din album. În felul acesta, tânărul blond cu ochi albaştri ia trăsăturile prietenului dumneavoastră din Bucureşti şi devine brunet. Bietului Agopian i s-ar zbârli părul de spaimă dacă l-ar vedea alături de onorabilii săi străbuni pe negusul despre care în timpul vieţii habar n-avea că există. Partea cea mai dificilă a constituit-o falsificarea actelor, căci numele părinţilor nu corespundea. V-aţi pus desigur problema că s-ar putea să mai fie şi vreo rudă de-a lui Agopian în ţară ori aiurea – armenii sunt fecunzi, au neamuri pe unde nu gândeşti – care să apară într-o zi şi, înţelegând substituirea, să-şi reclame drepturile. Mă gândesc de asemenea la nopţile de coşmar, când vă zdrobeaţi creierii, îi sleiaţi până la dementă, întrebându-vă cine poate fi şantagistul şi de unde o fi aflat. N-am intenţia să fac pe moralistul, dar pe legea mea dacă nu era de preferat o garnitură ieftină de mobilă şi o bere la bodega din colţ decât tot balamucul ăsta! Dar, pesemne, vă plăcea să dârdâiţi între boarfe din secolul doişpe şi vase din epoca Ming, închinându-vă la ciorapii lui Soliman Magnificul sau măseaua de minte a lui Gingis-han.

Îl întrerupse telefonul.

Marcela Gheorghiu tresări puternic şi ridică receptorul.

— Alo!

Lăcrămiţă întinse mâna.

— Permiteţi?

Ascultă un timp, apoi începu să zâmbească.

— …Şi ai grijă de fotografii, de hârtii… Distruge tot, să nu rămână nici o urmă. În rest, nu ştii nimic. M-auzi? Ce taci ca o dobitoacă?

Locotenentul îşi drese glasul.

— N-aveţi nici o grijă. Am să-i comunic doamnei dispoziţiile dumneavoastră întocmai.

Capitolul XXI

OMUL DIN HRUBĂ

Simţi o atingere uşoară pe braţ şi întoarse privirea. Eleonora Olaru se sperie. Ochii doctoriţei păreau galbeni. Galbeni ca chihlimbarul. Şopti:

— Bea, Alexandra! Ţi-am adus puţin ceai.

Femeia îşi muşcă buzele fără să articuleze vreun sunet şi bătrâna avu impresia că doctoriţa este foarte departe, acolo unde puţini şi numai o singură dată ajung.

„În sufletul ei e un iad, gândi. Un iad îngrozitor…“

Se înfioră, făcându-se şi mai mică sub şalul gros de lână. Deodată îi fu frică. Frică de oamenii ăştia prăbuşiţi, aşteptând lângă cămin, de faptul că nu mai aveau ce aştepta. Iar Eleonora, o imaginativă care-şi închipuise totdeauna că fericirea se împarte în eprubete, le vedea pe ale lor sparte, strivite sub călcâi ori secătuite după ultima picătură prelinsă.

Nu zărea chipul arhitectei ascuns în palme. Dar trupul amorţit o făcea să se gândească la oraşul acela din poveştile copilăriei, unde oamenii fuseseră blestemaţi să încremenească pietrificaţi până ce un suflu, ori o baghetă magică avea să-i readucă la viaţă.

Dar Eleonora ştia că ei sunt prea bătrâni pentru basme, că miracolele nu se mai arată îndată ce ai încetat să crezi în ele.

„Nimeni nu mai crede… Nici Mihăilă…“ Fusese un bărbat dârz, un animal superb, pe care bătrâna îl admirase totdeauna în taină. Îşi desprinse ochii de pe figura descompusă, cu trăsături chircite. Îi făcea rău.

„Aşa arată un om căruia i-ai smuls inima din piept.“

Se duse lângă Henry Dima. Stătea la fereastră cu tâmpla sprijinită de uşor. Tresări.

— Tu erai… m-am speriat.

— Ce-i cu ei, Henry? Ce-i cu ei?

Vorbeau în şoaptă, ca în prezenta unui mort.

Dima oftă.

— Plătesc. Vine o zi când plătim cu toţii. Aş vrea ca atunci Dumnezeu să fie mai blând cu noi.

Bătrâna îl privi lung.

* * *

Locotenentul Drăgan avea senzaţia că asistă la un film. Vedea spatele doctoriţei zvelt, dar fără încordarea aceea care-ţi sugera de obicei o vergea metalică, figura maiorului trasă, cu privirea stinsă. Iar afară, iarna dezlănţuită aprig.

— Ce mai vrei de la mine? întrebă Alexandra Macarie.

O voce sfârşită, din care pierise orice dorinţă.

— Povesteşte-mi cum a fost.

— De ce? E o tortură!

— Nu poate fi atât de îngrozitor.

— Ba da. E îngrozitor. A fost un iad. Dar ce importanţă are asta acum? Nu mă mai poţi crede. Zâmbi sleit. Nici nu ţi-o cer.

— Să încercăm! insistă maiorul Cristea.

— Sunt obosită… prea obosită… Soseşte o clipă când totul ţi-e indiferent. Ai obosit să te doară, să lupţi, să speri. Acesta e abisul de care ne e teamă tuturor, dar care în fond îţi aduce linişte. O linişte amorţită. Ca şi cum ai fi sub anestezic. Şi ai vrea să nu te mai trezeşti.

Câteva şuviţe îi scăpaseră din coc, rochia se boţise, obrazul palid n-avea urmă de fard. Maiorul o vedea pentru prima oară aşa.

Aprinse o ţigară. Hârşâitul chibritului răsună strident în liniştea încăperii.

— Eşti un om puternic, Alexandra. Unul dintre aceia care se ia la trântă cu viaţa, o înfruntă pieptiş şi…

— Învinge sau cade, îl întrerupse sec doctoriţa. Eu am căzut. Voinţa mută munţii din loc, dar nu poate înfrânge destinul. Al meu a fost cumplit. Mereu de-a curmezişul. Şi apoi m-am săturat să tot am voinţă. Vreau să-mi fie lene, să fiu moale ca Monica, să aştept…

— Ce?

Femeia clătină tristă din cap.

— Sfârşitul. Sunt tare singură. Nu mi-a rămas decât o poveste sinistră. O poveste pe care aprioric n-o crezi. Pe undeva e şi vina mea. Te-am minţit îngrozitor, iar adevărul celor întâmplate e mai puţin convingător decât minciuna. Neverosimil. Ce sens are?

— Vreau să te cred. Îmi aduc aminte că altă dată mi te închipuiam incapabilă de minciună. Adevăr crud, brutal, dar îl fluturai ca pe un drapel. Chiar atunci când m-au adus în comă. Te-am auzit la un moment dat: „E aproape mort!" Probabil am deschis ochii. „De, băiete, cred că a doua oară o să ne vedem pe altă lume.“

— Nu ştiam că auzi, şopti doctoriţa. Ce mult e de-atunci…

— Mult sau foarte puţin.

— Înspăimântător de mult. Veacuri, milioane de ani. La vremea aceea încă luptam.

— Şi azi lupţi, Alexandra. Eşti dintre cei care mor în picioare.

Tăcură amândoi. Doctoriţa privea undeva departe, peste umerii lui Cristea. Începu să vorbească cu voce mică, ciudat de liniştită:

— Ştii, mă obsedează o imagine. Eram copil. Purtam o rochie cenuşie şi un şorţ pepit. Stăteam pe balconul casei

noastre şi priveam puştii din cartier cum se joacă. Tata nu-mi îngăduia să cobor niciodată, ca să „nu uit că sunt o Macarie“. Şi doream din tot sufletul să o fac. Este o imagine simbolică pentru mine. Să privesc de undeva, dintr-un punct izolat în spaţiu cum se bucură alţii. Şi asta am făcut toată viaţa. Am privit şi am râvnit. Se uită abstract la maior: De ce dracu’ mi s-a refuzat totul?!

— Acum nu ştiu. Poate după ce-ai să-mi spui…

— Ah, povestea aceea… Te obsedează. Toarnă-mi puţin coniac… Încă un pic. Mulţumesc. Îmi trebuie curaj.

Făcu o pauză, adunându-şi gândurile. Se auzea vântul mugind sălbatic. Părea că n-o să mai înceteze niciodată.

— Mă căsătorisem deci a patra oară. Tot ce ţi-am relatat în legătură cu primii trei soţi morţi în accidente idioate e adevărul pur.

— Ştiu.

— Te rog nu mă întrerupe, suflă doctoriţa. Mă concentrez foarte greu. El, ultimul… A fost o mare greşeală din partea mea. Un tip brutal, vulgar, lipsit de orice sensibilitate. Ştiam, dar sfidam destinul. Nu-i prea plăcută faima de piază-rea. Căsnicia noastră era un infern. Făceam concesii, aşa cum disperat încerci să scapi de naufragiu, deşertând cu un ibric corabia în care apa ţi-a ajuns până la gât. Ce-o fi fost în capul lui, Dumnezeule?! Orice mi-ai spune… Unii se nasc bestii, un vierme sălăşluieşte în ei, indiferent de mediu şi educaţie. Mă lovea din nimic, cu sete, sălbatic, mă tortura, născocea umilinţi. Da, în privinţa asta avea o fantezie inepuizabilă şi un leitmotiv: „Târfă! Ai îngropat trei bărbaţi… Cu mine n-o să-ţi meargă!“

Duse paharul la gură, bând totul cu înghiţituri lungi.

— Mai vrei?

Alexandra înclină capul.

— Nu ştia ce să mai născocească. Veneam la spital umplută de vânătăi, zgâriată. Dădeam explicaţii absurde care nu convingeau pe nimeni. Asta încă n-ar fi însemnat mare lucru. Pe urmă au început aventurile. Aducea femei

acasă în lipsa mea, iar urmele se puteau citi peste tot. Nu meritam efortul să le înlăture… Ruj, agrafe, un dermatograf străin… Şi răbdam, răbdam stoic. Eram însemnată cu fierul roşu. Trei bărbaţi morţi! Un divorţ mi se părea o calamitate, bilanţul catastrofal. Îşi muşcă degetele. Nu vreau să-mi amintesc. Ce rost are? Ce mama dracului… Nu, nu vreau!

Maiorul o privea îngrozit. Avea impresia că ceva se descătuşase şi nu mai putea fi oprit.

— În noaptea aceea, reluă Alexandra, eram de gardă. Mă simţeam rău după o sarcină extrauterină operată nu prea strălucit. Am rugat un coleg să-mi ţină locul. Am luat un taxi şi m-am întors acasă. Intempestiv. Râse din gât. Ca în piesele bulevardiere. Era în pat cu o individă, o femeie ordinară, cu păr roşu şi ochii ca lăturile. Pe tâmplă, o alună mare urâtă, cât o ghindă. O ştiam… Servea, mi se pare, la bodega din cartier. M-am sprijinit de uşă. El s-a năpustit asupra mea cu pumnii, m-a lovit în cap, în sâni, în stomac. „De ce n-ai telefonat înainte?“ Cealaltă, înspăimântată, şi-a luat geanta şi a fugit. Ca prin vis îmi amintesc. M-a cuprins groaza. Groaza iraţională că mă va omorî, că n-am să scap. M-am repezit pe scări. S-a luat după mine cu încăpăţânarea aceea specifică a beţivilor care îşi concentrează brusc întreg universul într-o singură dorinţă. Era beat. A alunecat pe scări şi a căzut pe spate, izbindu-se puternic cu bulbul rahidian de marginea treptelor. A murit pe loc. Se opri, ştergându-şi cu dosul palmei tâmplele asudate. Am greşit, dar şi astăzi sunt convinsă că nu m-ar fi crezut nimeni. Rănile, rochia sfâşiată, balamucul din casă indicau o dispută. Şi atunci l-am îngropat într-o hrubă, în spatele clădirii. Vila are un coridor secret, care leagă hruba de sufragerie. Asemenea culoare erau frecvent proiectate la construcţiile ridicate în timpul legionarilor. Am astupat uşa mascată în nişă, zidind trecerea. În curte se făceau reparaţii. Var, nisip, cărămizi. Asta mi-a dat ideea. Cum am avut atâta putere? Cred că atunci am dat cea mai mare demonstraţie de voinţă. Ce să-ţi mai spun… Despre

coşmarul celor ce au urmat? Ani de zile trăind, dormind, visând acelaşi spectru? Bestia îngropată, cealaltă care mă şantaja! O moştenire diabolică, ca şi cum aş fi fost ursită din leagăn să trăiesc de la un capăt la altul al vieţii un coşmar fără sfârşit.

Vedea chipul maiorului ca printr-un voal. Impenetrabil, cu colţul buzelor căzute. O mască de lemn. Ridică obosită din umeri.

— Ştiam că n-ai să mă crezi,

— Poftim? tresări Cristea. Îi privi intens chipul răvăşit şi articulă limpede: Te cred, Alexandra.

Doctoriţei îi luciră ochii.

— Adevărat?

— Da, e tot atât de adevărat ca şi faptul că atunci ai greşit. De neiertat. Trebuia să vorbeşti. Să anunţi cum a murit.

Alexandra întrebă cu un efort vizibil:

— Şi acum? Ce-o să se întâmple cu mine?

— O să trebuiască să spui toate lucrurile astea.

— A! făcu doctoriţa şi se lăsă moale în fotoliu. Mi-am imaginat. Am fost o proastă…

— Nu, Alexandra… Prostia ai comis-o iniţial.

— Dar nu-ţi dai seama că e absurd? Cine o să mă creadă? Ţipă: Cine? Un judecător cu barbă care n-o să aibă în faţa ochilor decât hruba aceea blestemată, pentru că o ştiu bine, asta izbeşte în primul rând?

— O idee destul de nefericită, trebuie să recunoşti.

— Şi pentru asta, pentru asta şi pentru un nemernic, un beţivan care nu-şi mai putea ţine socoteala paşilor, viaţa mea trebuie călcată în picioare, sfărâmată, azvârlită după gratii? Era un balast social. Şi măcar de l-aş fi ucis eu!

— Linişteşte-te, te rog! În felul ăsta nu ajungem nicăieri.

— Să mă liniştesc! Când ţi-am spus să mă laşi în pace, n-ai vrut. Acum ascultă-mă! Sunt doctor. Un doctor bun, se spune. Mai am cel puţin douăzeci de ani de meserie în faţă. Ce e mai util, dezgroparea unui netrebnic mort din vina lui,

sau izbăvirea medicului victimă a împrejurărilor? Am salvat vieţi, nu una, mii… Îşi duse mâna la frunte, adăugând în şoaptă: Aş vrea să discut numai cu dumneata.

Maiorul căută privirea locotenentului.

— Dacă eşti drăguţ, Drăgan, du-te în odaia lui Mircea Gheorghiu. Nu ştiu ce-i cu ţevile astea de calorifer.

Drăgan făcu semn că a înţeles şi părăsi încăperea. Doctoriţa răsuflă adânc.

— Îţi mulţumesc. Vroiam să-ţi spun…

— Ştiu, o întrerupse Cristea. Mi-ai salvat viaţa. N-am uitat asta niciodată.

Femeia roşi.

— Nu-i elegant să vorbeşti despre o faptă bună. E ca şi cum ai lua-o înapoi. Dar eu mă aflu pe marginea prăpastiei. După asta nu mai urmează nimic. Erai mort, mort de-a binelea. Moarte clinică, la câteva secunde doar de sfârşitul inevitabil. Pierduseşi mult sânge. În acte aveai notată grupa sanguină: zero. Cea mai preţioasă, cea mai rară. În spital nu exista nici o picătură de sânge din grupa respectivă. Se întâmplă. Mi-am suflecat mâneca şi m-am întins alături de dumneata. Eram anemiată după o congestie pulmonară care mă ţinuse trei luni în pat. Pe dumneata nu te cunoşteam. Un civil cu brasardă tricoloră, rănit grav în luptele pentru eliberarea Bucureştiului. Vroiam însă să salvez un om. Indiferent care. Pentru că aşa am înţeles eu meseria mea.

— Ştiu, Alexandra.

— Şi asta nu înseamnă nimic pentru dumneata? Gândeşte-te, nu-ţi cer recunoştinţă, deşi, în fond… în fond, ţi-am salvat viaţa. Îţi arăt numai ce-aş putea face şi de-acum încolo…

— Înţeleg!

Doctoriţa îl privi în ochi.

— Închide dosarul. Ce te-ar putea împiedica? Doar ştii că n-am ucis.

Cristea zâmbi trist.

— N-ai dreptul să-mi ceri asta, Alexandra. E prea mult…

— Pentru mine n-a fost prea mult? Nici un statut din lume nu pretinde medicului să-şi rişte viaţa.

— E adevărat. Numai că dumneata făceai ceva sublim, iar mie îmi ceri un lucru îngrozitor… E ca şi cum ţi-aş pretinde dumitale, chirurg, să bagi bisturiul prost în bolnavul aflat pe masa de operaţie, întrucât omul acela mi-e duşman, iar dumneata îmi eşti obligată… Ai face-o?

— Un exemplu tâmpit! izbucni doctoriţa. Ce comparaţie poate să încapă între oameni şi nişte hârtii blestemate pe care îţi cer să le rupi, să le arunci sau să le uiţi? Nu-mi vorbi mie de etică profesională. Caută altceva, atâta timp cât susţii că mă crezi, că nu te îndoieşti de inocenţa mea!

— Nu mă îndoiesc.

— Şi-atunci ce vrei, omule? Preferi la urma urmelor o eroare judiciară unui adevăr? Adevăr pe care nu-l pot demonstra, pentru că Dumnezeu ori satana, sau cine dracu’ vrei, se uitau în altă parte în clipa aceea? Pentru că n-am probe, nici martori, nici vreun imbecil care să fi stat să mă fotografieze în timp ce *nu* ucideam? Justiţie oarbă, idioata aia cu ochii legaţi, asta vrei?

Cristea se uită la ea, apoi mai sus, la copacii cu ramuri grele de promoroacă ca o glazură.

— Nu! răspunse într-un târziu. Apoi abia auzit: Fără broboadă pe ochi.

Capitolul XXII

ITINERARII

— ...ochi verzi, auzi glasul lui Cristea.

Locotenentul Lăcrămiţă mută receptorul la urechea cealaltă.

— ...părul roşu, dar asta nu-i mare lucru, între timp putea deveni blond sau verde. Pe una din tâmple are o aluniţă mare. Da, să nu uit! Acum doi ani lucra la o bodegă din cartier, chelner sau picoliţă. Ştiu că e cumplit de greu, dar am nevoie de femeia asta. E chestie de viaţă şi de moarte. Trebuie s-o găseşti. De ce taci?

Locotenentul părea să ezite.

— Hm... Cam multe semnalmente.

Maiorul râse.

— Vezi, de-asta sunt şi eu îngrijorat.

* * *

Ospătarul îşi înfipse mecanic creionul chimic după ureche.

— De, eu ce să vă spun? Câte nebune n-au trecut pe-aici? Stau o lună-două şi se duc. Poate bufetiera... Tanti Lica! strigă către o femeie voinică cu ochi palizi. Serveşte-l pe dumnealui.

— Acum v-o doi ani, ziceţi? Eram acilea.

— Atunci sunt sigur că vă aduceţi aminte. Una tânără, cu o alună mare pe tâmplă, preciză Lăcrămiţă.

— A, c-o prună! Ia ascultă, nea Fănică, n-o fi creaţă aia care a plecat la *Siret*?

Nea Fănică tocmai ducea un vraf de farfurii în braţe. Se opri.

— Cine? Nuţi?

— Ei, Nuţi! Abia s-a dus pe litoral. Ailantă! Nu ştii că-l avea pe Floareş, de-o ţinea pe Maricica de la *Athenee*, sora lui Mardare, care avea înainte cârciumă în Filantropia, lângă *Puţu cu vin* şi s-a mutat după aia pe Lipscani?

— Păi aia e Nuţi.

— Nu e Nuţi!

Locotenentul interveni:

— Cum o chema pe fata care a plecat la *Siret*?

— Asta nu ţin minte. Dar ştiu că avea *y* la nume.

Lăcrămiţă mulţumi şi se îndreptă îngândurat spre ieşire.

— …Cum, nea Fănică? Fata lui Iordache, ăla cu mustaţă, de a lucrat înainte la *Cireşica*, cu Ştefănescu, responsabilul de la *Brăneşti*, din acelaşi sat cu Titi, barman în *Ferentari*, unde s-a dus şi Militaru, pentru că se certase cu Filipoiu de la direcţie. Ce, nu-l ştii pe Filipoiu care..

* * *

Responsabilul bufetului *Siret* încremeni în faţa legitimaţiei locotenentului, dar continua să zâmbească.

În spatele cuierului, scris cu litere modeste, afişul cât o carte de vizită avertiza discret: *Primim bacşiş!*

Lui Lăcrămiţă îi veni să râdă.

Un omuleţ pirpiriu de vreo şaizeci de ani, bine ameţit, se agăţă de haina responsabilului. Articula greu cuvintele:

— Don’ Mihăiţă… una mică, atât…

Celălalt îşi ridică nasul, încântat că poate oferi o probă de incoruptibilitate profesională.

— Nu servim clienţii în stare de ebrietate!

— Una mică, don’ Mihăiţă. Să fiu al dracului! A născut fi-mea.

— Ia lasă-mă, dom’le, că în fiecare zi naşte. Ce naiba! Cu câţi are acuma, umple o sală de cinema.

Bătrânul îl abandonă brusc, îndreptându-se spre barman.

Responsabilul zâmbi înţelept:

— De, fel de fel de lume… Creaţă, spuneaţi, cu o prună pe tâmplă?

— Exact. Lăcrămiţă începu să spere. Are un nume cu *y* la urmă. Încercă să-i stimuleze memoria: Poate Lily, sau Valy, sau Nely.

— Rely! exclamă responsabilul. Rely de la Aurelia. Dar numele de familie, poţi să mă tai…

— Unde s-a angajat după ce a plecat de la dumneavoastră?

— Habar n-am! Ştii de unde vine, dar nu e obligată să spună un’ se duce.

Locotenentul îşi ascunse iritarea. Erau peste o mie de restaurante, bodegi şi bufete numai în Capitală, fără împrejurimi. Socotind o medie de cel puţin zece ospătari pentru fiecare…

— Staţi! Mi-a venit o idee.

Lăcrămiţă îl privi sceptic.

La tejghea bătrânul se tânguia.

— Una mică, nene… Hai că nu te vede jupânu’. Înţelege şi dumneata! Mi-a născut nevasta…

Responsabilul îşi rodea unghia degetului gros.

— Cam în timpul când a plecat de la noi se dăşchisese *Zorile* pă Moşilor.

— Şi? oftă Lăcrămiţă.

— Pui un rămăşag pă ce vrei că acolo s-a dus. Ce zic proastele astea! Local nou, de lux, dever mare. Nu ştiu că banii d-acilea ies, unde nu stai pe clienţii de sâmbătă şi duminică. Nişte bramburite… Da’ nu luaţi ceva? Avem

momiţe, rinichi, ficat… Nu? Poate un grătărel, v-aleg eu unul lux! Mai poftiţi… Nu ştiţi ce plăcere ne faceţi…

„Îmi închipui“, reflectă cu gândul aiurea locotenentul.

* * *

De la *Zorile*, Lăcrămiţă se duse la *Mehedinţi*, apoi la *Caraiman*, luă la rând câteva localuri din celălalt capăt al oraşului şi în sfârşit o reperă pe fată la un restaurant din Vatra Luminoasă. Se numea Aurelia Borcea, căsătorită, şi locuia într-un bloc cu apartamente proprietate personală.

Chelneriţa era în concediu medical şi locotenentul se decise s-o viziteze acasă, calculând ora la care ar putea-o găsi singură.

Dincolo de uşa apartamentului, se auzea un fâşâit ritmic de mătură. Aurelia Borcea deschise imediat, fără să consulte în prealabil vizorul. Peste rochia scurtă de casă avea un şorţ roşu din nylon.

Legitimaţia lui Lăcrămiţă o sperie.

— De la spaţiu?

— Nici gând, zâmbi locotenentul. Câteva relaţii.

Îl pofti într-un interior comun, cu risipă de broderii, glastră cu flori artificiale şi fotografii de nuntă.

Fata îl cercetă circumspectă, cu mâinile ascunse sub faţa de masă. Avea peste treizeci de ani. Ochii, de un verde tulbure, dădeau o impresie ciudată pe obrazul frumos cu profil pur, nu lipsit de distincţie. Păreau implântaţi acolo de o mână perversă. Privind-o atent, locotenentul îşi dădu seama că femeia emana un oarecare farmec, ţinând nu atât de trăsături, cât de-o anumită expresie de suferinţă care intriga.

Ceru permisiunea să aprindă o ţigară şi cheineriţa îi întinse scrumiera, ştergând-o profesional înainte.

— E o poveste mai veche, începu, stingând cu un gest larg chibritul. Dacă nu mă înşel, acum doi ani lucraţi la

bufetul *Heleşteu*.

Femeia confirmă clătinând de câteva ori capul.

— Deci vă amintiţi… Vreau să vă atrag atenţia de la început că cercetările mele nu pot avea nici o consecinţă neplăcută pentru dumneavoastră. Vă cer doar concursul. În toamna lui ’47, ori poate ceva mai devreme, aţi cunoscut un inginer. Săvulescu. Locuia în cartier.

Femeia îşi supse buza de jos. Avea dinţi frumoşi, orientaţi înăuntru. Unul din canini, devitalizat, era mai albastru.

— Ce vă priveşte pe dumneavoastră chestiile ăştia?

— Nu mă *priveşte*, surâse Lăcrămiţă. Pentru altceva am venit, dar aveţi răbdare. Inginerul era căsătorit cu o doctoriţă…

— Mai repede, că vine bărbatu-meu, îl întrerupse chelneriţa cu ochii pe ceas. Mă gelozeşte, fir-ar mama lui a dracului! Şi-acuma ce mai vreţi? Ăla a murit şi bună ziua!

Locotenentul simţi că i se răcesc mâinile.

— De unde ştiţi că a murit?

Aurelia Borcea îşi întoarse privirile înăuntru şi Lăcrămiţă avu senzaţia că vede un arici care simţind pericolul intră sub ghemul de ţepi.

— Aşa vorbeau vecinii… Gura lumii slobodă! Mint alţii, mint şi eu.

— Nu sunteţi sinceră, oftă locotenentul. Repet, n-aveţi de ce vă teme.

— Eu nu mă tem, domnule. Atâta ştiu, atâta spun.

— Probabil că aţi uitat… Într-o seară, nevastă-sa, fiind de gardă la spital, inginerul v-a invitat la el acasă.

— Asta le-ai scornit dumneata, mormăi femeia, renunţind brusc la pronumele de reverenţă. Sunt serioasă, am casa mea, bărbatul meu, nu mă ţin de prostii.

— Aşa e. A fost o simplă întâmplare. La un moment dat, doctoriţa s-a întors pe neaşteptate şi v-a găsit… mă rog, v-a găsit… pe pat, să zicem.

— Nu e adevărat!

— Dumneavoastră ştiţi mai bine decât mine că e adevărat, spuse locotenentul. Săvulescu, beat, s-a năpustit cu pumnii asupra neveste-si.

— Nu ştiu nimic, se încăpăţână Aurelia Borcea roşie la faţă. Tăbărâţi aşa tam-nisam pe capul oamenilor.

— V-aţi speriat şi aţi fugit pe scări. Câteva minute după aceea, inginerul…

Chelneriţa începu să plângă.

— Sunt femeie măritată, îmi văd de treburi, ce aveţi cu mine?

— Povestiţi-mi ce s-a întâmplat mai departe.

— Ca să mă târâţi prin tribunale, să-mi stric după aia casa şi rostul! Lăsaţi-mă dracului în pace cu necazurile mele!

— Nimeni nu vrea să vă strice casa. Chiar dacă vreodată aţi fi chemată să daţi o depoziţie, soţul dumneavoastră nu va fi informat. Dar trebuie să ne ajutaţi! Înţelegeţi? Trebuie!

Aurelia Borcea îi dădea înainte, ştergându-şi nasul în şorţ.

— Sunt femeie măritată.

— Este vorba despre viaţa unui om şi dumneavoastră sunteţi unica persoană în stare să limpezească nişte lucruri. Lăcrămiţă abia îşi stăpânea enervarea. Puteţi face ceva bun, poate singura dată în viaţă, ce naiba? O scutură de umăr. Un strop de omenie, pentru Dumnezeu!

Aurelia Borcea îşi ridică obrazul ud.

— Dacă află bărbatu-meu…

— Nu are de unde să afle. Vorbiţi!

Chelneriţa îşi îndreptă părul după ureche.

— Bătea în ea ca la fasole… Mi-am luat geanta şi m-am repezit pe scări. M-am ascuns după balustradă, nu ştiam pe unde să ies. Nevastă-sa a rupt-o la fugă pe trepte. Deodată…

Capitolul XXIII

FĂRĂ BUSOLĂ

În biroul avocatului Olaru ardea o lumină mică. La intrarea maiorului, Henry Dima, într-o haină veche de casă cu brandemburguri jerpelite, îşi ridică ochii din carte. Introduse reflex aparatul acustic în ureche, zâmbind nesigur. Avea buzele arse, plesnite ca de febră, cutele din jurul gurii mai adânci, altfel arăta destul de liniştit.

— Ce citiţi? întrebă distrat Cristea, lăsându-se în fotoliul adânc de piele.

Bătrânul roşi uşor.

— Sofocle. Mă reconfortează. Poate vi se pare preţios. Adevărul este că anticii au consumat toate dramele cu mult înaintea noastră. S-au schimbat mijloacele de locomoţie, hărţile arată altfel, dar despre fragilul *psihi* desigur ştiau mai multe. Ezită. Sunteţi foarte obosit.

Maiorul îşi trecu mâna peste obraz.

— Nu prea… Vremea asta nu-mi prieşte. Mi-e dor de puţin soare. Trebuie să fie foarte frumos aici primăvara.

— Primăvara… Bătrânul avu un zâmbet nostalgic, de parcă şi-ar fi imaginat că n-o mai apucă. De obicei, Eleonora angaja un grădinar. Acum… Se răsuci în fotoliu, căutând o poziţie mai comodă. Aţi băgat de seamă că, după ce se întâmplă ceva, lucrurile nu mai sunt niciodată aşa cum au fost?

— Fireşte. Pentru că acel *ceva* reprezintă de obicei un eveniment, altfel nimeni nu l-ar fi observat. Un deces, un reviriment mare în viaţa cuiva.

— Da… În mai 1917, mi-aduc aminte, eram în permisie. Mă repezisem la Sinaia să-mi văd familia, apoi am trecut prin Bucureşti. Aveam un *Packard* care scăpase nerechiziţionat. Când am ajuns la lacuri, am încercat un sentiment extraordinar! Cer strălucitor, soare, explozie de trandafiri. Totul părea neatins ca şi cum războiul n-ar fi izbucnit vreodată. O bonă păzea nişte copii, văd şi astăzi panglicile albe din părul fetiţei, un domn în vârstă îşi plimba foxterierul… O linişte sublimă, nu în sensul imediat, înţelegeţi… Puteam să mă cred cu câţiva ani înainte de război, sau după. Aşa cum îmi imaginam că va fi după… Apoi sentimentul s-a spulberat. Clătină din cap. Niciodată, niciodată n-a mai fost la fel.

— Nici după războaiele punice n-a mai fost la fel, murmură Cristea

— Ştiu, aşa e. Dar ne obişnuim greu cu ideea. După cum mi-e peste puteri să-mi imaginez că Virgil nu mai există. Ce se va face Eleonora?

— Chiar n-are pe nimeni?

— Din câte ştiu, nu. Cred că va vinde casa, iar eu mă voi întoarce la jumătatea mea de hol din Bucureşti. Speram că voi fi scutit până la urmă.

— De ce n-aţi rămâne împreună aici?

Dima îl privi lung.

— V-am spus doar. *După aceea* niciodată nu mai e la fel. O să vedeţi…

* * *

Monica Ciuvăţ îşi ridică obrazul palid. Părea mototolită, îmbătrânită cu zece ani.

— Aş vrea să mor.

Pe maior îl impresionară tonul şi expresia feţei. Calme, fără urme de zbucium, cu ceva implacabil. Era liniştea de după furtună, când constaţi că te-ai zbătut zadarnic, că absolut totul e pierdut. Liniştea omului sleit de puteri, indiferent, apatic.

Maiorul tuşi încetişor.

— Imposibil să nu vă fi gândit că mai devreme sau mai târziu va fi descoperit. În fond, ce nădăjduiaţi? Să-l ascundeţi până când pedeapsa avea să se prescrie?

— Poftim? întrebă mecanic arhitecta. A, da... poate. Îşi muşcă buzele albe. Bietul băiat! Eu sunt vinovată. Niciodată n-am ştiut să mă stăpânesc. Sunt o cârpă... Ce spuneam? Da, da, n-am ştiut să...

— Vă faceţi reproşuri inutile, domnişoară. Primul fleac, prima coincidenţă nefericită îl puteau trăda.

Monica privea în gol. Lacrimi mari, limpezi ca nişte boabe de parafină, se rostogoleau pe chipul obosit.

— Întâmplarea face că azi-dimineaţă chiar... mă ascultaţi?

— Poftim? Da, vă ascult...

— Azi-dimineaţă, băieţii de la controlul circulaţiei au oprit un taximetru. Şoferul...

* * *

Şoferul intră în secţia de miliţie, molotolindu-şi căciula brumărie. Sub fruntea aplecată, privirile viclene scotoceau.

Ofiţerul de serviciu completa ceva într-un registru. Întrebă fără să lase stiloul din mână:

— Ce-i cu el?

— Beat la volan. Trei contravenţii înainte.

Şoferul nu-l lăsă să isprăvească, lamentându-se precipitat:

— Nu-mi luaţi carnetul, don’ şef! Mă nenorociţi? Am nevastă şi copii acasă, o ţin şi pe soacră-mea.

— Camion?

— Nu, taximetru.

Ofiţerul ridică din umeri.

— Ce să mai discutăm…

— E prima oară, don’ şef. Pe capul copiilor mă jur! Am şi eu necazuri, s-a întâmplat…

— Trebuia să te gândeşti înainte. Dresează-i procesul verbal.

— Nu-mi luaţi carnetul, don’ şef! Mă nenorociţi! jur. Vă vând un pont.

— Aşa-mi zicea şi mie, interveni agentul.

Ofiţerul îşi încruntă sprâncenele.

— Despre ce-i vorba?

— Da' nu-mi luaţi carnetul…

— Ce facem? Ne târguim?

— Nu! Omul părea speriat. Nu, don’ şef. Ziceam şi eu… O să vedeţi. E chestie mare! Îşi umezi buzele cu Limba. Acu’ vreun an mă întorceam dintr-o cursă. Când să trec de Parcul Rahova, o pereche îmi face semn. Urcă înăuntru şi femeia îmi zice să-i duc la Şosea. Bun! Din una din alta, ajungem să discutăm aşa, mai intim. Dar eu am simţit că ai naibi mă trag de limbă. Ce învârte nevastă-mea, dacă am copii, cât câştig. Pe urmă încep să şoşotească între ei. Gagica… fata, mă iertaţi, se lasă greu. „Nu trebuie, zicea. Am o presimţire…“ Opresc în faţa restaurantului, tipul bagă mâna în buzunar, îmi plăteşte şi-mi dă pe deasupra… cât credeţi, don’ şef? Două miare. „Pentru dumneata!“ „Ei zic, măcar de-aş avea unul din ăştia în fiştecare zi.“ Pe urmă mă întreabă dacă nu mi-ar place un ciubuc de vreo douăzeci de mii pe lună. Ce s-o mai întind, don’ şef! A rămas ca de trei ori pe săptămână să vin cu maşina la o anumită oră şi să-i iau.

— De unde?

— Din diverse locuri, cam toate în apropiere de Parcul Rahova. Dar nu aveam niciodată întâlnire în acelaşi loc.

Ofiţerul simula indiferenţa.

— Şi ce-i cu asta?

— Se ascunde ceva aici, don’ şef. Eu am nas. Adică îmi dai douăzeci de mii pe lună plus benzina, de-atâta amar de vreme ca să te plimbi cu maşina în colo şi încoace?

— Unde mergeaţi?

— Tot prin cârciumi afară de Bucureşti. Ş-apoi încă o chestie! Dacă l-aş întâlni pe tip fără ochelari şi fără barbă, că avea şi una şi alta, nu l-aş recunoaşte în ruptul capului. Făcea pe altul, pui pariu pe ce vreţi. Iar fata tot într-un tremurat o ţinea. Una-două, se întorcea să vază în spate.

— Altceva mai ştii?

— Da’ nu-mi luaţi carnetul, don’ şef… mă nenorociţi. Sesiză privirea ofiţerului şi continuă pe nerăsuflate: Odată, i-am urmărit aşa, de curiozitate. Am văzut casa în care au intrat. Nu împreună. Întâi el, şi-abia la un sfert de oră ea.

— Strada şi numărul!

— *Puţul cu tei, 47.*

* * *

— În sensul ăsta, reveni maiorul, spuneam că vă faceţi reproşuri inutile. Oricum aflam.

— Canalia! şopti Monica Ciuvăţ. E adevărat! Nu mai suporta. Mi-a spus că dacă nu iese afară îşi atârnă funia de gât.

— Un an şi jumătate în casă, murmură Cristea. Fantastic!

Arhitecta privea inexpresiv în gol. Vorbele se înşiruiau monoton, lipsite de vlagă. Aproape că nu mişca buzele.

— Nici de fereastră nu se apropia. Când s-a văzut pe stradă, a început să plângă. Ne-am dus la o cârciumă în Pipera. Se bucura ca un şcolar care chiuleşte. Tortura începea acasă, mai ales când rămânea singur între patru pereţi. Bietul băiat…

— În fond ce nădăjduia?

— Poftim? Da, aşteptam… Ştiu eu ce aşteptam? Un miracol…

— Când l-aţi cunoscut?

— Când l-am… Acum doi ani…

Cristea stinse ţigara.

— Nu intenţionam să vă spun, dar poate că asta o să însemne ceva pentru dumneavoastră. Când a fost găsit, tocmai încerca să se sinucidă.

— Bietul băiat!

Nu reacţionă. Ochii mari fixau acelaşi punct din tavan.

— L-a salvat unul din oamenii noştri. Îşi înfăşurase funia de gât. De fapt, dumneavoastră l-aţi salvat. Dacă vă „stăpâneaţi“ mai bine, acum… Mă ascultaţi, domnişoară?

Monica rămase nemişcată.

— Inutil, domnule maior. Se va omorî acolo.

* * *

Şerban Mihăilă pătrunse în hol. Aducea cu el miros de iarnă, ceva din arşiţa furtunii. Privindu-i ochii, maiorul îşi zise că băiatul se află în pragul unei hotărâri mari.

— Dacă-mi permiteţi, domnule maior, aş vrea să plec.

— Desigur. Îndată ce se eliberează şoseaua, plecăm cu toţii.

— Plec singur! Acum!

Vibra. Un arc întins la maximum.

„Hm! Inginerul în miniatură“, gândi Cristea. Îi zâmbi.

— Ce-ar fi să bem o cafea întâi? Ţi-aş oferi un coniac, dar ştiu că nu bei. Aşa se întâmplă totdeauna spre bătrâneţe. Începi să te menajezi…

Gluma maiorului avu efectul unei injecţii într-un zid de beton.

— Tatăl dumitale spunea că…

— Tatăl meu obişnuieşte să spună multe.

Cristea clătină din cap eu tristeţe: „Eh, măi băiete…“

Îi indică un fotoliu.

— Ia loc, te rog.

— Mulţumesc.

— Ia loc. Aşa… Întrebă încet, aproape în şoaptă: Ce-i cu dumneata?

— Nimic. Vreau să plec.

— Unde?

Şerban îşi încruntă sprâncenele, aşa cum i se întâmpla ori de câte ori se ivea o problemă neprevăzută. Ridică din umeri.

— Nu ştiu, nu are importanţă.

— Greşeşti, dragul meu. Greşeşti profund. Despre isprăvile Gestapoului s-au scris sute de volume. Ai citit ceva?

— N-avea rost. Râse amar. Mi-a povestit tata cu lux de amănunte, bineînţeles. Cum l-au schingiuit, şi în special cât de nemaipomenit a fost… Se ridică brusc în picioare. Să precizăm un lucru, domnule maior. Sper că nu mă credeţi capsoman!

— Dimpotrivă.

— Înţeleg foarte bine că în anumite împrejurări rezistenţa unui om poate fi înfrântă. Trebuie să fii extrem de limitat ca să-l condamni.

— Atunci?

— Dumneavoastră – iertaţi-mi observaţia – omiteţi un lucru esenţial.

— Se poate.

— În timpul războiului eraţi un om matur. Aveaţi deci posibilitatea să treceţi totul prin filtrul vârstei. Eu mi-am petrecut copilăria în epoca următoare, când oamenii au început să-i zugrăvească ororile. Cinematograful e invadat de filme despre lagăre de exterminare, acţiuni de partizani, execuţii etc. Pentru dumneavoastră au scris Grimm, Ispirescu, Perrault. Ei v-au colorat imaginea eroului preferat: Făt-Frumos. Pentru mine scriu supravieţuitorii de

la Auschwitz. E de la sine înţeles că eroul meu în loc de spadă poartă automat şi organizează sabotaje.

— Adevărat. În orice caz, logic. Se întoarse. Ce spui Drăgane?

Locotenentul tresări.

— Ascult!

— Şi într-o zi, tata mi-a povestit episodul cu Gestapoul. Evident, varianta supereroului care sfidează tortura. Urmarea? Mi-am făcut din el o icoană. Ăsta e cuvântul: o icoană. Vi se pare desigur nefiresc…

— Nu.

— Ştiu că aşa vi se pare. Am oroare de ridicul. În clasa a VIII-a eram coleg cu unul Mitică Manea. Am plecat într-o zi împreună cu taică-său la meci. Îndată ce am urcat în tramvai, domnul Manea şi-a plasat feciorul în spate şi a cumpărat un singur bilet. Mitică a observat manevra. Pentru o economie de câţiva bani i-a procurat băiatului prima decepţie. Crâncenă. Pentru câţiva bănuţi!

— Mda! făcu maiorul pe gânduri. Se pare că nu-i suficient să aduci copii pe lume.

— Cine naiba l-a pus să-mi înşire cai verzi pe pereţi ani de-a rândul? Încercaţi să vă imaginaţi în ce atmosferă am crescut, ce reprezenta tata pentru mine şi ce se întâmplă acum.

— Îmi imaginez… Mecanismul s-a stricat niţel.

— Nu mai există! Omul ăsta e un străin. Poţi să fii slab, nu şi fanfaron. Nu-i reproşez. Îl compătimesc.

Maiorul se apropie de fereastră, privind urgia de-afară. Spuse fără să se întoarcă:

— Universul se dărâmă de regulă în clipele de desnădejde. Surâse. De câte ori s-o fi dărâmat săracul… Chestiunea e să ai răbdare. Timpul rezolvă totul. Într-o zi – presupunem – inginerul Mihăilă află că dumneata ai furat. Crezi că el te-ar abandona? Şi-apoi ce trebuie să facem cu atâţia şi-atâţia oameni care greşesc? Îl învălui într-o privire

caldă. Vrei să pleci… Crezi că e momentul cel mai potrivit? L-ai văzut în ce hal este?

— Dar nu pot! Nu simt! Să mă prefac?

— Păcatul, dragul meu, e că dumneata eşti îngrozitor de tânăr. Principial vorbind ai dreptate. Înţeleg şocul şi reacţia. Numai că în viaţă nu operezi cu noţiuni absolute: adevăr, minciună, cinste, dreptate şi aşa mai departe. Ştii cum se întâmplă prin spitale? În fiecare dimineaţă medicul se adresează pacientului cu foarte puţine şanse de a supravieţui: „Bravo, astăzi arăţi foarte bine!“ E o minciună, dar în om licăreşte speranţa. Bolnavilor incurabili nu li se spune niciodată adevărul. Adevărul crud, brutal. Întâlneşti pe stradă sau la liceu oameni urâţi. E un adevăr: sunt urâţi. Le-o spui?

— Dar nici nu mă grăbesc să fiu ipocrit.

— Iartă-mă, nu cunoşti termenul. Ipocrizia presupune un scop bine determinat. Te flatez ca să dobândesc ceva pentru mine. Când însă o faci dezinteresat, este cu totul altceva. Întrucât sacrifici adevărul, mă refer la sensul major al noţiunii, oferind un zâmbet şi o amabilitate colegului de serviciu! Şi-a cumpărat o cravată. N-a dat dovadă de cine ştie ce gust, dar aşteaptă un compliment. Te întreabă cum ţi se pare. Ce-i răspunzi? Adevărul e că n-ai purta-o nici în ruptul capului. Are rost să-l indispui? Poţi restabili adevărul peste şase luni, când s-a plictisit de ea…

— Adevăr! Minciună! Minciună convenţională! izbucni Şerban. Tata m-a obligat să spun că în momentul crimei se afla cu mine în cameră, deşi ieşise! S-a întors cu manşeta murdară de sânge! Asta tot minciună convenţională, caritabilă, se numeşte?

* * *

Mircea Gheorghiu coborî treptele fără zgomot. Observă că maiorul e singur şi se apropie.

— Permiteţi?

— Vă rog.

Îşi trase scaunul lângă cămin, rostind sentenţios:

— Vreau să vă spun adevărul!

— Adevărul! râse încetişor maiorul. E o noţiune care nu se bucură de prea multă trecere în ochii dumneavoastră. Mă gândesc la cele două istorioare pe care mi le-aţi oferit până acum. Ştiţi ceva? Renunţaţi mai bine. Suntem cu toţii prea obosiţi…

Savantul părea incomodat de mâini. Îşi pipăia trupul, schimba în permanenţă verigheta de pe un deget pe celălalt.

— Trebuie să vă spun!

— Mă rog, dacă trebuie…

— Beneficiez de o moştenire – respiră adânc – fără să am dreptul.

— V-aţi amintit până la urmă?…

— Să vă explic…

Cristea clătină din cap.

— Povestea cu substituirea, domnule Gheorghiu, ştiţi foarte bine, face obiectul altei anchete.

— Totuşi…

— Sfatul meu ar fi să vă păstraţi explicaţiile pentru împrejurări în care veţi avea mare nevoie de ele.

— Dar nu intenţionez să mă justific la modul oficial, ci ca om… N-aş vrea să rămâneţi cu o părere proastă despre mine.

Abia atunci Cristea îşi ridică privirea. Îl măsură.

— Vă faceţi scrupule degeaba. Am o părere excelentă despre dumneavoastră. Cum celălalt încerca unele îndoieli, maiorul continuă: Dovadă că sunteţi singurul de-aici căruia îndrăznesc să-i cer un serviciu.

— Despre ce este vorba?

— S-a eliberat şoseaua şi aş vrea să mă reped până la Bucureşti. Sunt aici trei maşini. Din păcate, numai doamna Macarie şi inginerul ştiu să conducă. Mihăilă a băut cam

mult, în plus, cum desigur aţi observat, nu prea mă agreează. Doctoriţa se află într-o stare de spirit foarte proastă. N-aţi vrea…

— Mai începe vorbă? La dispoziţia… Se opri cu gura întredeschisă. Nu am carnet.

Maiorul râse.

— Suport toate consecinţele. Vă promit.

— M-aţi înţeles greşit. Eu nu ştiu să conduc.

— Nu ştiţi? Sau nu *mai* ştiţi?

Îl privea intens.

— N-am pus în viaţa mea mâna pe volan.

— Ciudat.

Se apropie de fereastră, încercând să străpungă bezna.

— Subalternul meu, locotenentul Lăcrămiţă, izbindu-se de tăcerea încăpăţânată a doamnei Cela, a trebuit să ceară informaţii despre dumneavoastră prin alte părţi. Aşa a aflat că înainte de a intra la facultate aţi fost timp de doi ani şofer pe un taximetru particular.

— Un amănunt care nu poate decât să-mi aducă cinste.

— Adevărat. Mai rămâne să vedem ce vă aduce chestiunea cu volanul pe care nici nu l-aţi atins.

— Speram să-mi apreciaţi delicateţea. Era o modalitate de a refuza.

— Şi asta e adevărat. Sunteţi un om delicat.

Savantul sări în picioare.

— În definitiv, ce vreţi de la mine? De două zile nu faceţi altceva decât să enervaţi toată lumea. Când e laie, când bălaie, când… E posibil?

Maiorul aşteptă să isprăvească. Vorbi rar, apăsând fiecare cuvânt:

— La 12 martie 1942, în timp ce traversa strada, Mircea Gheorghiu, adevăratul nepot al lui Agopian, a fost călcat de o maşină neidentificată.

— Vă permiteţi să insinuaţi că l-am ucis eu? Ofensele dumneavoastră, domnule maior, nu vor rămâne fără ecou. V-o promit! Am relaţii, persoane influente, care vor şti să

dea curs plângerii. La urma urmei, nu sunt un terche-berchea oarecare.

— Sunteţi un mare savant, îl întrerupse liniştit Cristea. Invenţii, comunicări, studii de specialitate… Şi pentru că toate astea cer timp, apelaţi de fiecare dată la serviciile celor trei colaboratori: Ştefănescu, Ţundrea şi Tudose…

— Asta ce mai înseamnă?

Indignarea îi pierise subit.

— Că de opt ani le exploataţi munca. Semnaţi lucrările lor. Aşadar, a doua impostură. Bănuiesc că la ea se referea Stratian. Iată deci şi explicaţia evoluţiei lui Mircea Gheorghiu, student de o remarcabilă mediocritate.

— Calomnii!

— Există manuscrisele. În sfârşit, acuma când am definit poziţia de pe care intenţionaţi să faceţi unele demersuri împotriva mea, pot spera că veţi folosi un ton mai conciliant!

— Desigur… Eu…

— Mulţumesc. Revenim la problema cu maşina. De ce nu trebuie să ştiu că aţi condus?

— Mi-a fost frică să nu credeţi cine ştie ce.

— Ce-aş fi putut crede?

— În legătură cu accidentul celuilalt Gheorghiu. Dar eu am martori, domnule maior, am martori! Oricând sunt gata să certifice. Eram la Bucureşti. De la ora patru la şase consultaţii, de la şase la opt…

— Reţineţi până şi orele după aproximativ şapte ani?! Nu vi se pare nefiresc?

— Chestiune de memorie… Şi-apoi nu înţeleg de ce trebuie să dezgropăm istoria asta acum, aici. Spuneaţi că pentru moment nu vă interesează.

— Într-adevăr, altceva mă interesează. Dacă dintr-un motiv sau altul, sunteţi în stare să ucideţi. Foarte puţini oameni pot s-o facă, domnule Gheorghiu. Desigur, există indivizi care în stare de ebrietate sau de mare tensiune lovesc mortal. Majoritatea se predau a doua zi organelor de

miliţie. Crima cu sânge rece ţine de o anumită construcţie sufletească. În consecinţă, mă străduiesc să-mi dau seama ce se petrece în mintea şi inima dumneavoastră.

Savantul asculta înnebunit. Izbucni:

— De ce numai eu trebuie să mă bucur de asemenea atenţie?

— Vă înşelaţi.

— De ce nu şi Alexandra sau Mihăilă? Ţi se face părul măciucă numai când îi vezi. Ăştia nu sunt oameni, sunt fiare! Bestii în stare să taie în carne vie!

— Vă înşelaţi profund.

— Faptul că doctoriţa v-a salvat viaţa şi acum o scoateţi basma curată se poate interpreta, domnule maior, se poate interpreta! Sigur, n-am să vă torn eu, dar, oricum, la o adică… Alexandra ascunde un mort, Monica un delapidator. Iar dumneavoastră v-a căşunat pe mine. Şi nici măcar nu sunt vinovat! Nu sunt vinovat! Nevastă-mea a pus la cale toată tărăşenia. Târfa. Pe fericirea maică-mi vă jur!

Cristea se crispă. Invectivele, mai ales atunci când se schimbau între soţi, îi zgâriau timpanele..

Mircea Gheorghiu traduse privirea maiorului ca un îndemn în a continua.

— S-a întins cu toţi şoferii, ca până la urmă să mă bage pe mine mesa. Ea a măsluit scrisorile, ea a schimbat fotografiile, a uns unde trebuie pentru acte. Ea!

— Sunteţi o victimă, observă neutru maiorul.

— Ea a făcut totul! Pe sănătatea mamei…

— Şi un caracter! Un om integru! Dădu din mâini a lehamite. Eh, domnule Gheorghiu! Vă imaginaţi că acestea sunt argumente care pot să vă scutească de răspundere? De plătit tot trebuie să plătiţi. Şi o să plătiţi. Chestiunea se pune pentru ce anume. Nu ştiu cât de convingător vor jura martorii dumneavoastră, însă un lucru e cert. La 12 martie, ziua în care nepotul lui Agopian murea strivit de o maşină pe dealul Copoului, la ieşirea din Iaşi vi s-a întocmit un proces-verbal de contravenţie pentru nerespectarea

normelor de circulaţie auto. Cu alte cuvinte, vă aflaţi prin apropiere…

Savantul se foia, frângându-şi mâinile. Avea o expresie de fiară hăituită. Buzele îi tremurau. Şopti:

— Dau două milioane dacă scăldaţi treaba.

— Ce-aţi spus?

— Cinci milioane! Continuă febril: Am o avere! Bijuterii, tablouri şi timbre… Trei case… Le facem la jumătate! Nu mă nenorociţi, domnule maior! Nu mă distrugeţi!

Cristea se ridică scârbit. Mircea Gheorghiu căzuse în genunchi. Se tăvălea ca o râmă.

— Sunt omul dumneavoastră până la moarte… Ştiu o mulţime de ponturi. Ştiu să trag cu urechea. Ce zice unul, ce zice altul, ce bancuri spun… Omul dumneavoastră, domnule maior. Puteţi avea încredere. Toată încrederea. Dumitrescu, directorul, are valută la o bancă din Ziirich. Două mii de dolari. Şi nevastă-mea doseşte. Mărci şi franci francezi. Vă arăt unde-i ţine. M-am prins la o chestie. Într-o oră vă dau criminalul pe făraş. După aia, mormânt! Ziceţi că singur l-aţi descoperit… Omul dumneavoastră, domnule maior! Vă spun tot… Soră-mea face speculă, e în şuşte cu unul de la abator. Până şi maică-mea…

Maiorul Cristea îşi apăsă pieptul cu amândouă mâinile. Strigă:

— Ieşi afară! Afară!

Capitolul XXIV

LOCOTENENTUL DRĂGAN ESTE NEMULŢUMIT

„... Teamă! Tuturor ne e teamă de câte ceva...“

Cristea oftă, privindu-şi genunchii colţuroşi.

...Alexandra... Teamă egoistă, sălbatică, de animal puternic, încolţit... Mihăilă, teamă de ochii copilului... Monica... spaimă înjunghiată pentru el, eternul el... Bătrânul Dima... frică de singurătate, de amintiri vechi, care azi nu mai seamănă cu nimic, file îngălbenite, duioase ca un zâmbet tremurat. Dimineţi însorite, ori cu vânt şi ploaie de noiembrie, zile în care nu s-a întâmplat nimic şi au rămas undeva departe, pline de râs şi lumină, mai frumoase acum decât atunci, pentru că nu mai există, iar nostalgia le dă culori dulci, sărbătoreşti. Toate, adunate cu grijă în cămările gândului...

„Şi mie...“

Maiorul se crispă. Da, îi era frică. Frică de ziua când, inevitabil, cineva îi va oferi plin de condescendenţă locul în tramvai, frică de reţetele lungi comandate la farmacia cea mai apropiată, încercând să-şi păcălească diabetul şi artrita cu pastile şi ceai de ierburi. „Ehei, nu erau ei proşti bătrânii...“ Teamă de trupul obosit, totdeauna cu cel puţin câţiva coţi înaintea inimii. Inima, domnişoară bătrână cu codiţe şi funde, inima care, chiar în piepturi octogenare, împlineşte rar mai mult de treizeci de ani...

Maiorul îşi ridică ochii. Locotenentul Drăgan privea sumbru salcâmul scuturat de vânt. Colţurile gurii lăsate în jos îi împrumutau o expresie îndărătnică.

„Lui de ce îi e teamă?“

Şi Cristea se gândi la ceea ce ar putea constitui „miza“ locotenentului.

Îi cercetă figura cu maxilare pătrate, umerii viguroşi astupând o parte din fereastră. Părea plictisit şi parcă… Da, parcă-i lipsea ceva. Cristea îşi aduse brusc aminte că nu-i mai văzuse blocnotesul, jurnalul acela conştiincios, unde datele parcă luau forma unor adevăruri rigide, ca şi cum viaţa înseamnă unu şi cu unu fac doi, ca şi cum dacă odată un Ionescu a ucis, toţi Ioneştii sunt criminali.

Ascultă vântul. Devenise constant şi monoton. Zăpada în şuviţe subţiri biciuia florile de gheaţă agăţate la ferestre.

Se adresă locotenentului pe un ton uşor, privind tabloul mic, agăţat în dreapta căminului. O femeie suplă îmbrăcată după moda anilor 1900-1910, înfigând o camelie în butoniera unui domn bine clădit, plin de aplomb. Scena era foarte franţuzească, rafinată şi plină de graţie, de un umor îngăduitor.

— Nu vii lângă foc?

Drăgan se apropie cu paşi măsuraţi. Se aşează în faţa maiorului, fără să-l privească.

— Au rămas deci patru.

— Da, patru, repetă locotenentul.

— Bănuiesc că ţi-ai format deja o părere.

Drăgan răspunse, ocolindu-i ochii:

— Nimic… interesant.

— Nu fi modest, dragul meu, surâse maiorul. Sunt foarte curios să-ţi aflu punctul de vedere.

— Ce-aş putea să vă spun? Se mişcă stânjenit în fotoliu. Personal, nu dispun de date suficiente.

— Deţii tot atâtea date ca şi mine, observă Cristea, încreţindu-şi uşor fruntea.

Drăgan oftă. Un oftat plin de semnificaţii. Maiorul îl privi lung.

— Ce-i cu dumneata?

— Nimic.

— Iartă-mă, dar nu cred. Uite, am să-ţi fac o mărturisire. Cristea zâmbi trist. În general, n-am avut prieteni. O întâmplare. Alţii n-au copii, sau, paradoxal, se nasc fără părinţi. Poate că de aceea uneori mă comport destul de stângaci cu oamenii, mi-e greu să mă apropii de ei. Încerc anumite reticenţe. Mi-e veşnic teamă să nu bruschez, să nu intru, cum se spune, cu cizmele în sufletul lor.

Locotenentul îl scrută rece, apoi îşi coborî privirile.

— Cu dumneata, reluă încet maiorul, se petrece ceva. Dacă aş fi convins că sunt chestiuni personale, n-aş insista. Dar…

— Dar?

— Îmi pare bine că în sfârşit mă priveşti în ochi. Dar, profesional vorbind, pariez că ai foarte multe să-mi spui. Ce-ar fi să ne dăm jos epoleţii, să uiţi pentru câteva clipe că-mi eşti subaltern? Imaginează-ţi că ne aflăm într-un compartiment de tren. Doi necunoscuţi angajaţi într-un schimb civilizat de opinii despre metodele de lucru, rezultatele obţinute şi aşa mai departe. Vor coborî la destinaţie strângându-şi mâinile şi, înainte de a fi fluierat după primul taxi, vor uita totul, sau fiecare dintre ei va învăţa câte ceva. Surâse. Te ascult!

Locotenentul îşi ridică bărbia încăpăţânată.

— V-aş ruga să reţineţi că dumneavoastră aţi propus.

— Reţin, dragul meu. Aşadar, ce ai vrea să-mi spui?

— Cred, tuşi uşor Drăgan, cred că undeva s-a strecurat o greşeală. Sau poate nu reuşesc eu să înţeleg.

— Adică?

— Până acum ştiam – cel puţin aşa am învăţat – că în orice anchetă trebuie stabilite dintr-un bun început jaloanele precise care duc la dezvăluirea adevărului material. Interogatorii amănunţite, întrebări învăluitoare,

atac frontal, confruntări, ca să nu mai pomenesc de mijloacele moderne de investigare pe care ni le pune la îndemână criminalistica. Un arsenal întreg ignorat în mod deliberat de noi dintr-un bun început.

Cristea îl privea cu ochii îngustaţi. Locotenentul se ambalase, obrajii îi străluceau, cuvintele se înghesuiau pe buze, incapabile parcă să facă faţă avalanşei de gânduri. Ceva îndelung mocnit îşi făcea loc la suprafaţă, învolburat şi plin de patimă.

— Noi, în schimb, ascultăm de două zile poveşti sentimentale mincinoase, ori doar pe jumătate scornite, izbucniri isterice şi suvenirurile dulcege ale unor indivizi care nu ne interesează şi avem toate motivele să credem că nu ne sunt prieteni.

— Te referi la burghezul Henry Dima, surâse maiorul…

— Evident. N-am umblat niciodată cu şarade, şi în general nu mă ascund în spatele echivocului. Şi atunci, în mod legitim, mă întreb ce fac eu aici? Nu sunt misionar din câte ştiu, nici duhovnic, nimeni nu m-a trimis să ridic un amvon de la înălţimea căruia să propovăduiesc căinţa şi iertarea.

— Iată-ne şi patriarhi, zâmbi cu blândeţe Cristea.

Drăgan îşi strâmbă buzele subţiri.

— Îmi permit să vă amintesc că dumneavoastră mi-aţi cerut, aţi insistat…

— Fără îndoială, fără îndoială. Da… Ai ridicat foarte multe probleme. Încerc să le dispun în oarecare ordine. În primul rând, faci abstracţie de faptul că nu lucrăm cu obiecte, ci cu oameni.

— Oameni! pufni locotenentul. Care din ei? Doctoriţa Macarie îşi ucide soţul. O criminală…

— Exagerezi, dragul meu. Ştii foarte bine că nu ea l-a omorât. Locotenentul Lăcrămiţă a găsit-o pe femeia aceea…

— Să vă povestesc eu ce calamitate reprezintă martorii mincinoşi? Şi ce martoră?! Poţi s-o cumperi cu câteva mii de lei.

— Uiţi că noi am detectat-o aproape printr-o minune. Admitem totuşi că a fost cumpărată. Poţi să-mi spui pentru ce a acceptat Alexandra şantajul? Tot calvarul ăsta? Anchetez de mulţi ani şi crede-mă, de fiecare dată întreb: „Cu ce vă pot ajuta?“ Oamenii au convingerea că-i ironizez. S-a creat, din nefericire, opinia că munca noastră se reduce la detectarea păcatelor. Părinţii ne descriu copiilor ca pe un soi de căpcăuni care vin să-i înghită dacă nu-şi termină piureul de spanac. O prostie desigur, dar care trădează o mentalitate. Un om este ucis şi alţi zece tremură la gândul că ar putea fi suspectaţi pentru că se aflau în apropiere, pentru că se duşmăneau cu victima, pentru că n-au alibiuri. Ori eu nu vreau să tremure. Vreau să întocmesc liste de inocenţi, nu de vinovaţi. Prin excludere, fireşte, ajungem la făptaş. Lăcrămiţă a răscolit Bucureştiul ca să adune dovezi despre NEVINOVĂŢIA cuiva. Este splendid, dragul meu, îţi dai seama?

Drăgan ridică din umeri.

— Nu şi-a ucis soţul. De acord. Putea însă să-l ucidă pe Olaru. O femeie care a avut tăria sufletească, cutremurătoarea tărie sufletească să convieţuiască ani în şir cu un cadavru îngropat în spatele casei, să doarmă, să gândească, ori să facă dragoste alături de el, poate ucide cu sânge rece!

Cristea clătină trist din cap.

— Am cunoscut foarte mulţi oameni cu sânge rece incapabili să ucidă.

— Ca să nu mai vorbim de eschivele ei, manevrele de-a vă induce în eroare. Pe acestea cum le calificaţi? O după-amiază întreagă v-a povestit basmul cu Robinson Crusoe. Minciuni de o fantezie pur şi simplu uluitoare, debitate cu un talent şi o naturaleţe pentru care ar invidia-o orice individ de meserie. O mai puteţi crede?

— Cine ţi-a cerut s-o crezi pe cuvânt? Şi-apoi n-am pretins că Alexandra reprezintă un exemplu de bună

purtare. Are desigur păcatele ei, dar şi la această rubrică există o ierarhie.

Drăgan aprinse o ţigară, aruncând enervat chibritul în cămin.

— Am întâlnit asasini mult mai buni decât ea. Cel puţin n-au avut tupeul să pretindă măsluirea unui dosar, abuzuri în serviciu.

— Eşti foarte pornit. Repet, doctoriţa plimbă în poşetă o colecţie de cusururi, este un om tare, voluntar, egoist. Nu-l aplaudăm, dar facem diferenţiere. A avut ghinion. Spune-i întâmplare sau destin, dar toate nenorocirile prin care a trecut au înrăit-o, i-au stimulat într-atâta instinctul de conservare, încât în numele lui procedează fără discernământ. Şi cu toate acestea este un medic excelent, capabilă de sacrificii care depăşesc infinit obligaţiile profesionale. Îţi imaginezi că sunt subiectiv pentru că mi-a salvat viaţa. Deşi recunoştinţa nu mi se pare păcatul capital, te asigur că am încercat din răsputeri să fac abstracţie de acest amănunt. M-am străduit doar să pătrund fondul lucrurilor. Vina Alexandrei este de a fi căutat o fărâmă de fericire. S-a crezut înconjurată doar de duşmani, nenorocirile i-au tulburat judecata. Femeia asta a trăit ani de zile într-o junglă. Mistificare sau realitate. Nu e plăcut să se facă pariuri în spatele tău: „Îl îngroapă luna asta… N-apucă paştele.“ Oamenii nu sunt răi, atât de răi, dar de dragul unei replici spirituale, a unui banc, taie fără să-şi dea seama în carne vie. Şi ea şi bătrânul Dima sunt oameni cu sufletul grefat. Încerc să-i înţeleg.

— Oare acum zece ani, Dima ar fi dovedit faţă de dumneavoastră aceeaşi înţelegere pe care i-o acordaţi astăzi? Când „flana“ prin Cannes şi Deauvilles pentru că iarna românească nu-i pria?

— Nimeni încă n-a avut posibilitatea să-şi aleagă epoca şi familia în care să se nască, spuse liniştit Cristea, răscolind jarul din cămin. Toţi am vrea să facem parte din echipa câştigătoare.

— Scuzaţi-mă, dar acesta este un punct de vedere oportunist.

— Depinde cum o iei. Dacă priveşti prin prisma unor interese meschine, desigur, ai dreptate. Dacă te gândeşti însă la imposibilitatea de a vedea în perspectivă istorică, de a descifra adevărul nescris încă pe toate gardurile, aceasta rămâne o simplă incapacitate. E simplu să vezi limpede printr-o fereastră deschisă. Greutatea e să ghiceşti ce se petrece dincolo de perdelele groase. Pentru asta îţi trebuie deja har.

— Deci justificaţi existenţa lui Dima, observă contrariat locotenentul.

— Ţi-am mai spus, încerc să înţeleg. Dacă azi ar fi avut vârsta dumitale şi nu aproape şaptezeci de ani, Dima ar fi scăpat probabil de blestemul unei vieţi ratate, ar fi fost un om ca toţi oamenii, demn de consideraţia celor din jur, util societăţii şi aşa mai departe. Constat însă că n-ai remarcat un lucru. Anchetăm mai multe persoane, dintre care n-a ucis decât una singură. Ceilalţi sunt inocenţi şi, indiferent de patul în care s-or fi născut cândva, ne interesează conduita lor în contextul celor două crime. *Alcătuiesc* – insist – *o rubrică a nevinovaţilor.*

— Hm! zâmbi Drăgan. Mă întreb cum izbutiţi. Toţi sunt mai mult decât suspecţi. Începând cu îngeraşul Dima, care nu vede şi nu aude nimic, şi isprăvind cu Mihăilă.

— Mihăilă… repetă absent Cristea.

— Deţine un post frumuşel. Nu credeţi că dezvăluirea adevărului în legătură cu aventura de la Gestapo i-ar compromite niţeluş dosarul?

— Ca să ucizi, trebuie să ai puterea să o faci.

— Asta-i bună! Numai dacă-l priveşti şi-ţi îngheaţă sângele în vine.

— Pe undeva deci pereche cu Alexandra, râse Cristea. Crezi însă că merită să omori având de ales între postul de director şi cel de inginer oarecare? Căci ce altceva i s-ar

putea întâmplă în extremis? Fapta lui nu cunoaşte sancţiune penală.

— Mihăilă e ambiţios, îi place să conducă. În istorie, nu o dată s-a ucis de dragul puterii.

— Sunt de acord. Erau însă alţi oameni, cu alte mize în joc. A inginerului mi se pare măruntă.

— Îl radiaţi de pe lista suspecţilor?

— Nu. Dar, crede-mă, aş dori din suflet să nu fi ucis el. Măcar de dragul băiatului…

— Altă probă! Junele crescut în puf. Dacă nu cumva… În fond, cine ne garantează că nu e complicele inginerului, ambii fiind angajaţi într-un joc pervers? Puştiul ne serveşte un pont oarecare, „tata minte, n-a fost cu mine în odaie etc.“ tocmai pentru a camufla realitatea, pentru a încurca pistele.

— O variantă cam fantezistă.

— De ce? Avem de-a face cu o faună de esenţă specială. Totul e posibil cu astfel de specimene şi tocmai de aceea nu-mi explic menajamentele dumneavoastră.

— N-ai înţeles mai nimic, şopti maiorul, ducându-şi mâna la piept cu o schimă de durere.

— Mă străduiesc! Mă străduiesc să înţeleg menajamentele dumneavoastră faţă de Monica Ciuvăţ, de pildă.

— Fata asta suferă. O dragoste nefericită, sunt de acord, un sentiment neinspirat, dar nu toată lumea are puterea să se înfrângă.

— Suferă! Biata fetiţă! Dar când azvârlea în stânga şi în dreapta banii furaţi nu suferea? Ibovnica unui delapidator! Ca să nu mai vorbim de Mircea Gheorghiu…

— Ce propui? Cum ar trebui după părerea dumitale să procedăm?

— Simplu şi eficace. Oamenii ăştia trebuie să priceapă că se află în faţa unei autorităţi şi că nu-şi pot permite să pălăvrăgească despre tot ce le trece prin minte. Nu îndeplinim oficiul de cafenea.

Maiorul îşi mângâia mâinile subţiri. Era foarte obosit.

— Ai impresia că n-am fost trataţi cu toată reverenţa cuvenită! Dacă ai fi făcut războiul…

— Dumnezeule! exclamă Drăgan. Iar războiul! Războiul lui Hitler ori al lui Hanibal – simple pagini din cartea de istorie care ne-au precedat. Vrem să trăim în prezent. În prezent şi în viitor!

— Câţi ani ai? oftă maiorul. 20? 21? Ne vine într-adevăr greu să uităm anii aceia şi, dacă ţi-am recapitulat aspectele care te-au deranjat, am făcut-o ca să înţelegi că anumite condiţii şi un anumit mediu favorizează la anumiţi indivizi dezvoltarea unor particularităţi negative, influenţează viaţa acestora, orientând-o pe un anumit făgaş. V-aţi plictisit de război, sunt convins, dar iată că, după aproape cinci ani, el încă nu poate fi ignorat. Societatea nu e compusă numai din cei care s-au născut după Conferinţa de!a Yalta…

Drăgan îl privi lung. O privire intensă. Albastrul din ochi devenise cerneală întunecată.

— Îmi pare rău. Trăsăturile i se chirciră brusc, strânse ca într-un pumn. În fond, dumneavoastră aţi provocat discuţia… Nu mi-aş fi permis-o niciodată.

Cristea se ridică. Mângâie în treacăt umerii locotenentului şi se îndreptă spre fereastră.

— Mi-ar fi plăcut să nu te provoc eu, să-mi vorbeşti singur.

Capitolul XXV

ÎN PLIN COŞMAR

Eleonora Olaru privea în gol. În poală îi rămăsese lucrul, firul de lână negru înfăşurat pe deget, andrelele pline de ochiuri, încrucişate ca nişte spade. Nu urmărea nimic, nu auzea vijelia cumplită de-afară, nu vedea pe maior şi pe locotenent, nu se gândea la nimic.

„O stare de prostraţie“, reflectă Cristea.

Îl dureau oasele şi mai ales îmbucătura pieptului. În gură simţea un gust amar. Se uită la Drăgan. Stătea la fereastră, drept, fără să se sprijine, dar cu o imperceptibilă oboseală a umerilor.

„Nici el nu vede nimic.“

Afară era întuneric, iar în geam se reflecta interiorul odăii. Focul din cămin mocnea roşu stins pe sticla îngheţată.

Tresări. Împuşcătura le sfredeli urechile, stăruind între zidurile casei, cu ecou prelung.

* * *

Mircea Gheorghiu căzuse lângă pat. Pe pieptul pijamalei înflorise o pată roşie, un roşu intens, fluid, cu marginile zdrenţuite ca o garoafă. Încercă să zâmbească. Capul îi alunecă pe umăr şi închise ochii.

Maiorul se întoarse înspăimântat spre Drăgan. În spatele lui zări ca prin ceaţă chipurile celorlalţi.

— Trebuie transportat imediat la primul spital! Telefonează în sat! Alexandra, vezi ce poţi face!

* * *

Dima mângâia mâna Eleonorei, murmurând încetişor:

— Linişteşte-te, draga mea.

— Cu ce-am greşit noi, Henry? suspină bătrâna. Avea ochii stinşi, trupul firav îi tremura. Ce am făcut atât de cumplit? Ce plătim?

— Nu ştiu… nu ştiu… Bietul Mircea… Sper să scape…

În celălalt capăt al holului, maiorul stătea chircit lângă foc, cu fruntea ascunsă în palme.

— Crezi că el… ştie? întrebă în şoaptă Eleonora.

Dima rămase pe gânduri. Înregistră silueta lovită – da, Cristea părea rănit îngrozitor, fusese atins resortul – figura împietrită a locotenentului, trupul de adolescent al lui Şerban. Un teatru cu personaje simbolice. Ca în comedia dell arte. Textul se improvizează, dar destinul e acelaşi, fix, implacabil… O amintire urcă din trecut, îi umple ochii. E necrezut de aproape. Trebuie să întindă doar mâna… Micuţul Henry Dima elev la liceul *Louis le Grand*. În fiecare săptămână un spectacol la Comedia Franceză. Face parte din program: Racine, Molière, Corneille… Ce plicticos! Actriţele acelea care strigă aşa cum n-a auzit pe nimeni vorbind. Încearcă o mică abatere: „Mademoiselle… dacă am merge azi pe jos? E aşa de vesel! N-o să afle nimeni.“ Guvernanta îi aranjează gulerul de dantelă. Îşi sumeţeşte buzele şi-l urcă în automobil. „Nu se poate, micuţule, tatăl tău ar fi foarte supărat. O lume atât de vulgară…“

Au murit toţi. Şi planturoasa Ximène din… stai să vedem… din anul 1901 şi guvernanta, Mademoiselle Priers.

Şi-a lăsat economiile sanatoriului Saint Vincent de Paul din Bucureşti. E îngropată la Belu.

„Acum… Inima i se strânse. Acum Gheorghiu. Oare va scăpa? Un om tânăr, cu decenii mai tânăr decât noi. Apocalipsul.“

Eleonora îi atinse braţul. Mâna mică avea degete de gheaţă. Repetă:

— Crezi că el ştie?

Dima se uită la Cristea. Stătea în aceeaşi poziţie, parcă secătuit de puteri.

— Da, oftă bătrânul. Ştie… acum.

Coborâră cu câte un plic alb în mână. Dima se sperie. Alexandra, Monica şi Mihăilă păreau trei umbre identice, ca şi cum ceva, disperarea, groaza ori alt factor comun le anulase personalitatea.

Cu gesturi simetrice, întinseră plicurile lui Cristea. Maiorul le primi obosit şi le aruncă pe masă, fără să le deschidă.

Ridică ochii abia după ce locotenentul Drăgan, parcurgând conţinutul scrisorilor, scrâşni uşor din măsele.

— Acelaşi lucru, dragul meu, nu?

Drăgan îşi şterse sudoarea de pe frunte.

— E fantastic, de necrezut. Citi: *Mircea Gheorghiu va muri inutil. Nu-i el Vladimir Dumitraşcu. Şantajul continuă.* Avem de-a face cu un nebun!

— Nebun sau… Cristea nu isprăvi. Îşi prinse din nou capul în mâini. Se uita din când în când la Monica Ciuvăţ. Ţeapănă într-un fotoliu, arhitecta privea fix un bec de la lustră. Era parcă peste puterile ei să-şi desprindă ochii. Nu tresărea, nu se mai zbuciuma şi, ciudat chiar, cărnurile moi căpătaseră o vigoare nouă, ceva care te determina să te gândeşti la muşchi de oţel cu puteri de nebănuit.

„Nu-i bine!“ îşi repetă Cristea, rătăcind în vălmăşagul de gânduri.

Nu vorbea nimeni. La răstimpuri, răzbătea un zgomot fluid, receptat într-o cavitate de cristal. Inginerul Mihăilă îşi umplea paharul cu mâini sigure. A patra, a cincea oară. Îl bea dintr-o răsuflare, cu sete aprigă. Coniacul părea să alunece într-un trup de lemn, imunizat, un trup care respingea orice tentativă de anesteziere, un trup care trebuia să atingă nealterate maximele suferinţei şi abia apoi să moară. Iar ultimul ţipăt avea să fie crispat, dureros, nu alinare.

„Totuşi e beat mort, gândi înfricoşată Eleonora. Dar nu se vede. E un om tare, tare până la capăt.“

Se strânse instinctiv lângă bătrânul Dima, continuând să privească figura inginerului. Ducea regulat paharul la gură, cu aceeaşi mişcare din cot. Un rictus îi strâmbase buzele într-un zâmbet drăcesc, ochii sticloşi, larg deschişi, fixau placa de marmură a căminului.

„Bietul Mihăilă… Dima îşi umezi buzele arse. E singur, cel mai singur dintre noi, pentru că noi n-am mai avut pe cine pierde. Morţii noştri au îmbătrânit. El plânge pe un mormânt reavăn.“

Îşi întoarse ochii instinctiv spre Şerban. Ţinea fruntea sus, cu o expresie îndărătnică.

„Când te gândeşti… Ieri, alaltăieri alerga cu ghiozdanul în spate. Copiii n-ar trebui să crească… Şi-o aminti pe maică-sa: «Mi-e dor de tine, Henry.» «Dar bine, maman, sunt aici.» «Nu, cheri, de tine când aveai doi ani. Să te fac ghem, să te strâng… Braţelor mele le e dor…» Ce curios i se păruse… Acum înţelege… Cred că şi lui Mihăilă îi e dor la fel de fii-su…“

Şerban întoarse capul brusc. Parcă şoptise ceva Alexandra.

Doctoriţa mişca buzele ritmic, fără să-şi dea seama.

— Sunt o Macarie! Sunt o Macarie!

Degetele încârligate trăgeau de rochia verde, obrazul, alb de obicei, era acum cenuşiu, părul scăpat din cocul greu îşi pierduse strălucirea.

Monica asculta viscolul. Urla. Un cor de şacali, ba nu, coyoţii. Coyoţii aceia îngrozitori care ţipă bezmetic, coyoţii aducători de moarte. Iar tânguirea jalnică… Cine plânge la fereastră?

Eleonora îşi trase degetele îngheţate din mâna lui Dima.

— Trebuie făcut ceva cu poarta. Scârţâie îngrozitor. E insuportabil…

— Sunt o Macarie! Sunt o Macarie!

„Încă un pahar. Nu trebuie să mă gândesc la nimic. Contează doar mişcarea imediat următoare. Atât!…“

„Dragul meu… Bietul băiat…“

„E prima mea ciocnire cu viaţa. Alaltăieri încă mi-era teamă de Oltescu, de fizică…“

„Câţi ani am să mai trăiesc? O jumătate de om într-o jumătate de hol. Dar atunci nu mă mai cheamă Henry. Sau nu mă mai cheamă Dima. Ori Henry, ori Dima. Amândouă sunt prea mult pentru o jumătate de om. Ce nu e logic aici?“

„Criminala e doctoriţa. O sadică. Nu încape nici o îndoială. Ce aşteaptă maiorul Cristea? Nu mai înţeleg nimic…“

„El plânge! Monica îşi înfipse unghiile în coapsă. Îi e frig, tremură, vrea să-i dau drumul înăuntru. Bietul băiat… Şi mie mi-e cald… Prea cald, dragule…“

Scoase un ţipăt groaznic.

Arhitecta alergă la fereastră şi sparse geamul cu pumnii. Adună zăpada şi începu să râdă cu hohote.

Bătrânul Dima îi atinse umărul.

— Monica, Monica… Fii cuminte, fetiţo…

— Criza! şopti maiorul. Alexandra, pentru numele lui Dumnezeu!

Faţa lui Dima se crispă.

— Da, criza… mititica…

Alexandra n-are cum s-o ajute.

Locotenentul Drăgan îl privi stupefiat. Bătrânul îl auzise fără să aibă în ureche aparatul acustic.

Capitolul XXVI

SFÂRŞIT DE WEEK-END LA TÂNCĂBEŞTI

Ningea. În cămin, butucii scrâşneau pierzând sevă, lustra aprinsă arunca o lumină crudă, abia filtrată prin feliile de sticlă.

Eleonora Olaru aduse cafele şi pahare curate, apoi se retrase, umbră discretă, lângă Henry Dima. Ca întotdeauna în prezenţa ei, bătrânul luă un aer protector, o gentileţe vătuită plină de menajamente. Femeia îi mulţumi din ochi, zâmbind obosită. Ochi ca nişte flori veştede.

Bătrâna surprinse nerăbdarea locotenentului Drăgan şi se uită reflex la Cristea. Părea distrat şi parcă nehotărât.

„Trebuie să încep“, îşi zise maiorul. Îi era greaţă, îi era frig, avea poftă să… Nu ştia precis ce anume, dar în orice caz să fie departe de oamenii aceştia, de dramele şi de misterele lor, într-o ambianţă robustă, cu mult roşu şi hohote de râs nestăpânite. Să miroase a câmp, să-ţi mânjeşti nasul cu polen, să-ţi fereşti ochii de soare…

„Trebuie să încep!“ Privi încă o dată în jur. Ştia că multă vreme n-avea să-i uite pe oaspeţii familiei Olaru. Şaptezeci şi două de ore rătăcind într-un iad, descifrând destine întunecoase, profunzimi abisale, care ascund ceva muced, alunecos. Nu, asta nu se uită lesne.

Îi cercetă pe fiecare în parte cu un sentiment tulburător, de parcă şi-ar fi luat rămas bun.

Mihăilă, beat, încremenise într-o poziţie rigidă, plină de demnitate. Se chinuia să zâmbească.

La cealaltă extremitate a încăperii se retrăsese fiu-său. Ţinea fruntea sus, închipuindu-se probabil incoruptibil şi matur.

Maiorul îşi reprimă oftatul.

„Oare câţi ani îi vor trebui ca să înţeleagă?“

Nu vedea faţa arhitectei.

În sfârşit, Alexandra, arc vibrând, pătimaşă, gata de luptă.

„Femeia aceasta va muri pe baricadă, tare până la urmă.“

Îi privi ochii foarte verzi, obrazul foarte alb, părul foarte negru.

Doctoriţa scoase o ţigară şi maiorul îi întinse reflex bricheta.

Când începu să vorbească – voce egală, cu tonalităţi voalate – oamenii îşi întoarseră brusc capul. Luminată de flăcări, figura lui Cristea căpătase relief.

— …O poveste halucinantă, la care au conlucrat întâmplarea şi un creier diabolic. O poveste perfidă cu adânci implicaţii retrospective, împletind destine tragice, nefericiri grele. Protagoniştii par să tragă la edecul unui destin blestemat. O soartă fidelă ca o umbră de care nu pot scăpa. E generată de greşeli grave ori mărunte ascunse cu grijă în trecut. Dar nu-i aici locul şi nici momentul să discutăm factura lor, să le calificăm. Suficient de amintit că acea eroare de viaţă – şi interesant, ea reprezintă o dată calendaristică fermă pentru toţi cei de faţă, poţi pune degetul exact pe ziua când fatal au greşit – deci acea eroare va determina în mod infailibil cursul existenţei fiecăruia, impunându-i coordonate precise. Cineva, să-i zicem deocamdată Vladimir Dumitraşcu, printr-un mijloc oarecare, intră în posesia secretelor şi înţelege să exploateze situaţia, storcând beneficii maxime. El devine călăul din umbră, şantagistul odios, omul fără chip al

coşmarurilor oribile. Calvarul, adevăratul calvar, de fapt, acum începe.

Se auzi un suspin uşor. Poate Monica, poate bătrânul Dima. Cristea nu-şi ridică ochii. Acum nu mai avea importanţă. Continuă, fără să-i privească:

— Din acest punct de vedere, al culpei mai mult sau mai puţin grave, dar descoperite, în umbra căreia se desfăşoară cinci existenţe, putem avea de-a face cu cinci eventuali criminali. Dar crima în acest context presupune obligatoriu două aspecte. O aptitudine virtuală de a omorî în funcţie de complexul psihic al individului, şi în al doilea rând, un element de cunoaştere. Acela al subiectului asupra căruia să tabere instinctele asasine. Vladimir Dumitraşcu a ştiut să-şi ascundă faţa. Dar iată că o gafă aparent lipsită de importanţă pare să-l desconspire.

— Sâmbătă, şopti Eleonora, abia sâmbăta.

Maiorul clătină capul.

— Da. O sâmbătă seară banală reuneşte prietenii obişnuiţi. Vremea infernală determină hotărârea unanimă de a se înnopta la Tâncăbeşti. Zâmbi. Azi am toate motivele să cred în minuţioasa premeditare a crimei. Felul în care a fost concepută pretindea o prezenţă numeroasă pentru un timp relativ scurt. Orice pretext ar fi fost bun. Un revelion, furtună, sau vijelie. Cineva dintre dumneavoastră opina că Olaru şi Stratian ar mai fi şi astăzi în viaţă dacă nu izbucnea viscolul. Fără îndoială avea dreptate, dar cu o precizare: pentru un număr de ore sau zile, pentru că soarta avocatului fusese decisă de mult. Obţinea doar o amânare din partea asasinului, la pândă după un concurs de împrejurări favorabil. Întâmplarea îl oferă sâmbătă. Când Luigi Stratian descoperă o scrisoare şi indiscret citeşte cu glas tare numele expeditorului – Vladimir Dumitraşcu – cei de faţă înlemnesc.

Bătrâna bâigui.

— Dacă aş fi ştiut… Dumnezeule!

Dima îi mângâie delicat mâna.

— Nu te mai gândi la asta.

— Din acel moment, continuă maiorul Cristea, oamenii îşi pierd literalmente capul. Surpriză, indignare, ură. Ura care capătă în sfârşit consistenţă se poate îndrepta împotriva unui chip anume. Şi nu greşesc. Într-adevăr, Virgil Olaru este, mă rog, era şantagistul.

Eleonora tresări.

— Cine?!

— Fratele dumneavoastră, doamnă. Moartea avocatului Olaru a întrerupt un drum care în final trebuia să ducă la descoperirea odiosului Vladimir Dumitraşcu, independent de drama consumată la Tâncăbeşti. De o bună bucată de vreme se afla în reflectorul miliţiei. Înregistră surpriza întipărită pe chipurile tuturor, apoi reluă: Avocat excelent, Olaru beneficiază de o clientelă numeroasă pentru cele mai variate speţe. Profesiunea conjugată cu o veche experienţă în materie de şantaj îl ajută să descopere vinovăţii în trecutul unuia sau al altuia. Vinovăţii ascunse cu grijă. Din acest moment, începe lupta pentru a câştiga prietenia viitoarelor victime. Spiritual, culant, îndatoritor, reuşeşte. Oamenii îi frecventează casa impresionaţi de afecţiunea sinceră, complet dezinteresată a maestrului. Olaru pătrunde astfel adânc în viaţa lor, adună probe şi declanşează atacul. Apoi jocul capătă aspecte perverse. Victimele se zbat sub ochiul încântat al iniţiatorului… Nu e greu de imaginat starea de spirit a musafirilor când află că Vladimir Dumitraşcu şi Olaru sunt una şi aceeaşi persoană. Năuciţi, sfâşiaţi de resentimente, se retrag în camerele lor. După aproximativ o jumătate de oră, avocatul moare împuşcat. Da… Am recapitulat în mare circumstanţele în care s-a consumat prima crimă. Căci, repet, ea fusese preconizată de mult şi determină evenimentele ulterioare prin legătură cauzală.

Cristea întâlni ochii strălucitori ai doctoriţei. Ţinea gura încleştată. Din cauza efortului, buzele nefardate erau livide.

„Nu, imposibil, reflectă Henry Dima, e o aberaţie…“

Auzi glasul maiorului şi îşi răsuci brusc capul împingând înainte urechea în care era fixat aparatul.

— După un vechi obicei, am încercat iniţial să alcătuiesc o rubrică a inocenţilor. Cristea zâmbi. O slăbiciune, căci este mult mai reconfortant să-ţi imaginezi că oamenii nu sunt în fond atât de răi pe cât par. De astă dată însă împrejurările-mi erau potrivnice. Pot să mărturisesc fără teamă de-a exagera că n-am întâlnit încă de-a lungul unor ani de meserie o conjunctură atât de prielnică crimei, o încleştare care să atingă asemenea dramatism, mize atât de categorice. Trântă înverşunată cu destinul, pentru ceea ce fiecăruia i se pare că reprezintă viaţa ori însăşi raţiunea de a exista. De aceea departajarea între vinovat-nevinovat este extrem de dificilă. Oaspeţii casei Olaru înmănunchează o colecţie ciudată. La prima vedere, impresia e deprimantă. Printre victimele avocatului se numără un inginer, un savant, un medic, o arhitectă... Aş sublinia că ei nu reprezintă exponenţi ai unei anume pături sociale, ci doar excepţii nefericite. Cu răbdare şi abilitate, Olaru şi-a căutat ani de zile „debitorii“, răscolind cele mai întunecoase cotloane. Aparent, poate să ucidă oricine, iar Luigi Stratian îmi sugerează chiar ipoteza unei crime colective. Asta nu-l exclude însă de pe lista suspecţilor pe care aţi întocmit-o dumneavoastră. E un individ cinic, amoral şi pe undeva lipsit de responsabilitate. Aş denumi-o un soi de inconştienţă animalică. De fapt ăsta a fost Stratian! Un animal egoist. Mobilul lui, faţă de al altora, n-ar fi reprezentat cine ştie ce. Trafic de paşapoarte şi falsuri în acte publice. Câţiva ani de închisoare. Dar Stratian nu acceptă organic nici un fel de frustrări. E un om al plăcerilor groase, imediate, incapabil să-şi refuze ceva. În consecinţă, ştie să lupte îndârjit pentru „excelentul escalop de la *Capşa*“, pentru a-şi apăra liniştea şi o viaţă agreabilă. Individul făcea parte dintre cei care-şi închipuie că viaţa începe şi se isprăveşte odată cu persoana lor, că societatea este acceptabilă atât timp cât conlucrează la satisfacerea

intereselor lor. Nici un scrupul, deci, faţă de cei care se pun de-a curmezişul. De altfel, nu se jenează să afirme că e gata să preia afacerea de şantaj.

Profitând de pauza maiorului, inginerul Mihăilă îşi turnă coniac în pahar. Buzele lui Şerban se umflară dispreţuitor.

„Ăsta cere palme! gândi iritat locotenentul Drăgan. Puşti isteric!“

Întâlni privirea maiorului şi roşi de parcă i-ar fi ghicit gândurile.

— O canalie, asta a fost! scrâşni doctoriţa Macarie.

Monica Ciuvăţ şopti:

— Ce importanţă mai are… Acuma, e totuna.

Inginerul îşi umplu paharul. Pe buze îi flutura acelaşi zâmbet sinistru şi Cristea se înfioră. Reluă, respirând greu:

— Luigi Stratian pretinde că ar fi auzit împuşcătura din camera doamnei Olaru, unde citea ziarul. În legătură cu acest moment, absolut toţi invitaţii avocatului mi-au strecurat indicii false. Din relatarea lor a fost imposibil să reconstitui ceea ce se numeşte filmul crimei. Având grijă să se disculpe, fiecare în parte îmi sugerează date eronate şi nimeni nu rezistă tentaţiei de a-şi învinovăţi amicii. De aceea pista a fost abandonată de la început, preferând alte căi. Sigur este, şi nici Stratian n-a contestat că, atunci când Olaru murea, nu se afla în camera unde fusese găzduit. Sinceritate în mare parte datorată unui martor neplăcut: Mircea Gheorghiu.

— Bag de seamă, ricană Mihăilă, ducând paharul la gură că de fapt aţi iniţiat o a treia rubrică.

Maiorul zâmbi.

— Din nefericire există şi ea. Dar n-aţi remarcat altceva. Am preferat să mă ocup în primul rând de cei cu mobiluri mai debile şi dotaţi aparent cu mai puţin sânge rece.

Mihăilă râse spart.

— Iată şi a patra rubrică! Alexandra şi cu mine ducem, probabil, steagul.

Dădu plictisit din umeri. Părea să nu-l mai intereseze nimic.

Maiorul privea flăcările.

— Construcţia psihică a savantului rămâne pentru mine o enigmă. Căci, sub aspectul de băiat bun, copil teribil şi zăpăcit, ascunde un suflet rapace, o avariţie de bătrân, o sete nesăţioasă de acumulare. Alături de nevastă-sa – replică desăvârşită, poate şi mai lacomă – deprinde abecedarul unei individualităţi noi. O existenţă absurdă desfăşurată pe terenul minat al impostur ii, orbecăind într-un perimetru plin de capcane, unde orice fleac, orice gafă îl pot trăda. Un copil care învaţă să meargă a doua oară. Oftă. Pentru mobila stil, pentru bibelourile fragile, pentru tablourile şi colecţiile care umpleau casa bătrânului Agopian, Gheorghiu era în stare să ucidă. Monica Ciuvăţ…

Arhitecta îşi întoarse privirea.

— Ce sens are? Ce sens…

Eleonora Olaru îi mângâie părul.

— Lasă, fetiţo, aşa trebuie!

— Monica Ciuvăţ, repetă Cristea. O fire slabă la prima vedere, răvăşită, incapabilă să se stăpânească. În realitate, este doar sfâşiată de spaimă. O spaimă obsedantă, neîntreruptă, canava constantă în ţesătura căreia se însăilează zilele unei existenţe de coşmar. Spaima care nu încetează o clipă, care te face să sari din somn, din cauza căreia tresari în tramvai ori într-o cafenea, spaima amplificată de neputinţă, căci lupţi cu mâinile goale. Fără îndoială, cred că, dintre toţi, arhitectei i-a fost hărăzită partitura cea mai ingrată. Căci dacă fiecare avea ceva de ascuns, iar faptul în sine era posibil datorită unor manevre mai mult sau mai puţin abile, la Monica era de ajuns să deschizi doar uşa. Nu ştiu dacă arhitecta a fost vreodată, ceea ce numim cotidian, o dură. Cert este că nu cunosc multe persoane care ar fi rezistat în locul ei. Iar miza era dublă: a ei şi a omului iubit. Monica, ar fi spus anticii, s-a născut sub constelaţia lui Venus. O viaţă, deci, ce se va

consuma într-o emisferă şi un climat aparte: al dragostei. Dragostea iraţională, nebună, sursă de sacrificii, dar şi de bucurii, pe care mulţi nu le cunosc, va determina totdeauna punctele cardinale ale unei astfel de existenţe. Şopti: Şi un astfel de om este capabil în numele iubirii să omoare.

Arhitecta îşi lăsă capul pe spatele canapelei, plângea domol. Lacrimile limpezi îi alunecau de-a lungul obrajilor palizi.

Bătrânul Dima, plin de compasiune, încercă să-i spună ceva. Deschise gura de câteva ori, apoi renunţă.

— Pare paradoxal, reluă Cristea, dar într-un fel, evident pe alte date, inginerul Mihăilă îi e pereche. Deşi pentru o privire de suprafaţă – şi sunt sigur că nu puţini au căzut în capcana asta – apropierea s-a făcut totdeauna între inginer şi doctoriţa Macarie. Eroare gravă! Există între ei afinităţi evidente, ca putere de stăpânire să zicem, dar, psihic, Mihăilă e din aceeaşi substanţă cu arhitecta. Cândva, în numele dragostei, a săvârşit o greşeală, din fericire rămasă fără consecinţe. Gravitatea ei a fost atenuată de o şansă unică. Am convingerea că dacă atunci, de mult, inginerul ar fi stat singur în faţa Gestapoului, nimic pe lume, nici o caznă nu i-ar fi descleştat buzele. Poate şi pentru că e un om încăpăţânat, cu voinţă puternică, din familia celor care nu suportă să fie înfrânţi. Dar ceea ce inginerul şi-ar fi refuzat lui însuşi n-a fost în stare să refuze femeii adorate. Când în faţa lui…

— Încetaţi! scrâşni Mihăilă. Era palid, cu ochii goi şi mâinile îi tremurau.

Cristea îl privi câteva clipe.

— Aveţi dreptate. Nu are rost. Să trecem peste asta. Spuneam deci că inginerul este, în ciuda aparenţelor, un mare sentimental. După moartea soţiei, toată rezerva de afecţiune şi-a transferat-o asupra copilului. Simţământ de mare profunzime altoit pe tulpina paternităţii. De dragul lui Şerban, şi probabil n-ar trebui s-o spun de faţă cu el – maiorul dădu din mână stânjenit – pentru ca imaginea

tatălui să rămână intactă în ochii săi, pentru ca sentimentele fiului să nu sufere vreo amputare, Mihăilă ar fi putut ucide.

Îi aruncă o privire lui Şerban. Ţinea capul sus, cu maxilarele strânse. Inginerul strivea o ţigară neaprinsă. Trăsăturile puternice încremeniseră într-un rictus.

— Mda, oftă maiorul… Din rândurile celor suspectaţi n-a lipsit nici Henry Dima.

Bătrânul tresări atât de tare, încât scăpă aparatul din ureche. Îl fixă înapoi pripit, cu mişcări neîndemânatice. Roşu la faţă, încercă să zâmbească.

— Eu?!

— Uneori mireasa e prea frumoasă, râse liniştit Cristea. În cadrul unor crime ieşite din comun, inocenţa desăvârşită atrage tot atât de mult atenţia ca şi aglomerarea exagerată de probe ce vizează acelaşi individ. Se comit două crime şi un atentat în această casă, iar domnul Dima, deşi prezent, este de fiecare dată mult prea bine scos din cauză. O minte foarte scrupuloasă poate face corelaţii.

Maiorul simţi ochii şi zâmbetul locotenentului. Continuă fără să-l privească:

— Se întâmplă ca viaţa unui om să fie compusă din diferite etape, uneori fără legătură evidentă între ele. Ar fi însă o greşeală să-l judeci în afara contextului general. Nu susţin prin aceasta că individul nu poate înregistra transformări mari de mentalitate ori caracter. Dar dacă vrei să-l cunoşti cu adevărat mi se pare esenţial să ştii de unde a plecat, itinerarul parcurs. În acest sens, existenţa domnului Dima, din punct de vedere al unui eventual subiect criminal, era interesantă. Nişte ani grei, un buget precar, lipsa de perspective pot mutila sufletul. Este zgândărit spiritul vindicativ care, atunci când îşi pierde controlul, se poate manifesta împotriva oricui. Afirmaţia mea n-are pretenţia unui adevăr general valabil, dar nici nu sfidează bunul simţ. Într-o astfel de conjunctură psihică, un individ ca Virgil Olaru, brutal, caustic, nejenându-se a aminti cu satisfacţie

savuroasă că miluieşte pe fostul boier, un astfel de individ îşi putea atrage ura care să-i declanşeze sfârşitul. Suspect devine şi aparatul acustic. La un moment dat ai impresia că reprezintă un simplu decor.

— Bine, dar e o nebunie! izbucni Dima.

Maiorul îl opri cu un gest.

— Aveţi răbdare! Iată că lista suspecţilor se apropie de sfârşit. A mai rămas să discutăm despre Alexandra Macarie.

Doctoriţa îşi îndreptă spatele reflex. Aprinse nervos ţigara de la mucul celeilalte.

— O personalitate puternică, făcu maiorul, aţâţând focul. Cea mai puternică. Din cauza aceasta înregistrează şi cele mai multe sufragii, poate fi cel mai comod şi spontan imaginată în postura de criminală. Într-adevăr, este o femeie care ştie ce vrea şi mai ales ştie să lupte pentru ceea ce vrea. În special, posedă o doză de sânge rece cu totul ieşită din cadrul obişnuit. Inteligentă, voluntară, cu multă forţă de stăpânire, doctoriţa dispune de datele necesare pentru a premedita cu toată luciditatea o crimă perfectă. De fapt, Alexandra e dintre aceia cărora li se poate întâmpla orice în viaţă. Să izbutească ori să-şi rupă capul, totdeauna însă la modul excepţional. Doctoriţa nu va avea niciodată un destin oarecare. Aplaudată, ridicată pe braţe ori fluierată la stâlpul infamiei, se va remarca într-un fel printre semenii săi. Are stofa inediţilor, iar sensul pozitiv ori negativ în care evoluează o astfel de existenţă este deja o chestiune de educaţie, etică şi şansă. Cu aceasta cred că am epuizat lista suspecţilor. Ar mai putea fi amintit Şerban Mihăilă, eventual asasin – nu vă speriaţi, domnule inginer – ori complice al tatălui. O variantă fantezistă, desigur, care se poate discuta cu titlul de ipoteză.

— Cine? Cine a ucis? bâlbâi Dima.

— O clipă! Înainte de toate, ţin să-mi prezint scuzele cele mai sincere persoanelor enumerate în calitate de prezumtivi asasini. Îşi vor primi desigur pedeapsa pentru faptele comise, dar criminalul nu face parte dintre aceştia.

Oamenii se priviră surprinşi. O dezmorţire generală în care se simţea stupefacţie şi deconcertare. Năuciţi, parcă nu îndrăzneau încă să răsufle uşuraţi.

Maiorul îşi ridică ochii, ţintind fundul încăperii.

Eleonora Olaru clipea mărunt, frământând stofa canapelei. Articulă răguşit:

— De ce vă uitaţi aşa la mine?

Cristea respiră adânc.

— Pentru că dumneavoastră sunteţi autoarea celor două crime. Înnăbuşi cu un gest scurt consternarea celorlalţi. Virgil Olaru şi Luigi Stratian şi-au primit moartea din mâinile dumneavoastră. Mircea Gheorghiu a fost la un pas de aceeaşi soartă.

— E o greşeală, domnule maior, îngăimă Dima. Abia îşi stăpânea lacrimile. Nu se poate…

— Absurd! izbucni bătrâna. O ipoteză care nici nu merită să intre în discuţie. Crimele s-au comis la etaj, în timp ce eu eram aici, alături de dumneavoastră, la fel de îngrozită.

— În asta a constat marea dumneavoastră găselniţă, o întrerupse zâmbind Cristea. Asasinat săvârşit într-o încăpere din care asasinul lipsea. Când s-au comis crimele, dumneavoastră v-aţi aflat fie în tovărăşia paznicului de la depozit, fie a noastră, mă refer la mine şi la locotenentul Drăgan. De aceea ne-aţi derutat.

Eleonora Olaru îşi strâmbă gura veştedă.

— Mă întreb cum se poate afla cineva în acelaşi timp în două locuri distincte. Credeţi în ubicuitate, domnule maior?

Cristea o măsură obosit.

— Victimele au fost omorâte cu un revolver ascuns între filele unei cărţi voluminoase. Paginile îl camuflau perfect, pentru că dumneavoastră aţi decupat în grosimea lor conturul armei. Aţi fixat apoi la garda trăgaciului un mecanism de ceasornic. Pe măsură ce arcul se desface, împinge trăgaciul care declanşează percutorul. Timpul necesar operaţiei e uşor de calculat: principiul bombelor cu explozie întârziată. Înaintea fiecărei crime, aţi introdus

volumul în odaia viitoarei victime. Coborând, vă asiguraţi prezenţa unui martor neîndoios. Un singur motiv de îngrijorare: în momentul împuşcăturii cel vizat s-ar fi putut afla în afara razei de acţiune a armei. Ceea ce într-un fel s-a întâmplat cu Mircea Gheorghiu. De fapt reglarea tirului a fost, bănuiesc, problema care v-a dat cea mai mare bătaie de cap, oferind anchetei un indiciu de maximă importanţă. Pe vremea când puneaţi la cale asasinarea fratelui dumneavoastră, „aţi repetat“ manevra în ambele încăperi ale viitoarei victime. Dormitorul şi biroul. Gloanţele s-au înfipt în spătarul fotoliului unde obişnuia să lucreze şi în lambriul de la capătul patului. Aţi astupat ulterior găurile. Poate era mai bine să nu le astupaţi. Nu ştiu dacă mi-ar fi atras atenţia. Cred că ar fi trebuit să schimbaţi tapiţeria. Aceasta a reprezentat una dintre greşeli, desigur cea mai gravă. Mi-am frământat creierii ceasuri întregi să-mi explic cum de n-a auzit nimeni a doua împuşcătură. De fapt, prima! Ăsta a fost punctul de plecare…

— Uluitor! suflă doctoriţa Macarie.

— Au urmat celelalte erori. Ciudat, desigur, era şi faptul că după fiecare crimă ţineaţi sub braţ o carte groasă. La moartea lui Virgil Olaru aţi avut îndrăzneala s-o recuperaţi în prezenţa mea. Pe atunci însă eram încă departe de a bănui ceva. Sărea poate în ochi faptul că vă ardea de lectură în asemenea clipe. Dar citeam cândva despre un ofiţer grav rănit care în mijlocul obuzelor aştepta targa delectându-se cu Virgiliu. O altă gafă: plimbaţi totdeauna acelaşi volum în limba germană. Limbă pe care nu o cunoaşteţi. Preparând la bucătărie o conservă nemţească, Stratian s-a interesat ce conţinut are. I-aţi răspuns că e carne de porc, deşi pe banderolă scria clar pate de ficat. Ar fi fost de asemenea foarte prudent din partea dumneavoastră să nu vă trădaţi îndemânarea în chestiuni tehnice. Deşi casa era plină de bărbaţi, aţi reparat în prezenţa mea doza electrică. Când un om moare pe neaşteptate, o vreme, cei din jur se obişnuiesc greu cu

ideea că nu mai e printre ei şi în concluzie referindu-se la defunct ezită vizibil în alegerea timpului. În mod firesc ţi se urcă pe buze „este“ în loc de „era“ sau „a fost“. Toţi, dar absolut toţi oaspeţii casei au avut asemenea ezitări. Alexandra Macarie s-a corectat chiar în câteva rânduri. Singură dumneavoastră, doamnă, mi-aţi vorbit de Virgil Olaru la trecut fără nici un fel de efort, pentru că într-un fel l-aţi îngropat de mult. Asta se numeşte premeditare şi totodată greşeală psihologică. M-a izbit de asemenea faptul că următoarele victime au fost împuşcate în încăperile folosite exclusiv de avocat – dormitorul şi biroul. Erau singurele odăi în care aţi calculat traiectoria gloanţelor. În sfârşit, coincidenţa alibiurilor perfecte. Prea perfecte! Era straniu că de fiecare dată se puteau găsi oameni gata să jure că sunteţi inocentă. Cred că era de ajuns o dată, poate de două ori. Inutil să negaţi, doamnă! Subalternul meu a reuşit să găsească cartea port-armă. Iat-o! Stratian şi Gheorghiu v-au devenit dezagreabili pentru că erau pe cale să descopere adevărul. Dintr-un bun început, maestrul de balet s-a arătat inexplicabil de degajat în contextul suspiciunilor generate de prima crimă. Manifesta chiar un dispreţ faţă de ceilalţi care îşi consumau temerile. De fapt, se amuza copios. Ştia că toate persoanele suspectate sunt inocente, pentru că – presupun – în momentul în care Virgil Olaru primea un glonţ în frunte, Stratian se afla în birou. N-a priceput trucul. Gata oricând să speculeze o situaţie v-a făcut unele aluzii, chemându-şi astfel sfârşitul. Cam aşa s-au petrecut lucrurile şi cu Mircea Gheorghiu. Sunt curios dacă mărturia lui va coincide cu presupunerile mele. Spitalul mi-a comunicat că are toate şansele să supravieţuiască. În calculele dumneavoastră n-a intrat şi eventualitatea că viitoarele victime ar putea avea martori în clipa morţii. Pentru a mă deruta, pentru a-mi camufla mobilul crimei, aţi născocit poşta aceea înnebunitoare. „Nu-i el şantagistul, a murit degeaba.“ Numai că şi aci s-au ivit alte greşeli. În primul rând era absurd ca şantajul să continue în prezenţa

autorităţilor. Cel puţin în răstimpul anchetei, expedierea scrisorilor ar fi încetat, urmând să fie reluată ulterior. Apoi al treilea rând de bileţele, după atentatul asupra lui Gheorghiu, nu mai avea sens. Căci, eu luând cunoştinţă de secretele prezumtivilor asasini, şantajul rămânea practic fără obiect. Unele acţiuni necontrolate ale celorlalţi v-au venit în ajutor, împiedicându-mă să văd limpede. Încercările repetate de a găsi documentele de şantaj, ştergând şi amestecând toate urmele, sau, primul exemplu care-mi trece prin minte, o vizită a doctoriţei Macarie înarmată cu un stilet în odaia arhitectei. Vroia să taie o bucată de frânghie pentru a bloca oblonul. La un moment dat, inginerul Mihăilă îşi pierde cumpătul şi impune fiului său să facă declaraţii mincinoase. În sfârşit, o întâmplare. Domnul Dima înţelege ce spun fără a avea aparatul la ureche. O frază simplă, descifrată după mişcarea buzelor. Da… Cam asta ar fi în mare.

Bătrânul Dima izbucni.

— Dumnezeule! Pentru ce atâtea nelegiuiri?

— Eleonora Olaru are un copil nelegitim, un copil faţă de care avocatul nutrea grave resentimente pe undeva îndreptăţite. Este lesne de imaginat, având în faţă chipul avocatului, grosolan şi sarcastic, torturile de fiecare zi la care era supusă Eleonora Olaru. Băiatul nu avea acces în această casă şi mama lipsită de orice mijloace financiare, în nădejdea unui viitor tratament generos, îndeplinea oficiul de slujnică, înghiţind toate umilinţele şi toanele unui individ sadic. În momentul în care avocatul anunţă că va lega toată averea prin testament autentic la Notariat, deci excluzând posibilităţi de distrugere ori sustragere, în favoarea unei concubine, hotărârea Eleonorei Olaru de a-l ucide este luată. De amintit că fraţii nu sunt moştenitori rezervatari, deci capriciul avocatului de a testa întregul patrimoniu unei străine nu putea fi ulterior atacat în justiţie. Olaru trebuia să moară înainte de a purcede la traducerea în fapt a intenţiilor sale de spoliere a familiei. Eleonora aştepta de

mult un prilej favorabil. La curent cu activitatea de şantagist a avocatului, apreciază limpede ce cadru unic de comitere a crimei îi poate oferi reuniunea sub acelaşi acoperiş a victimelor fratelui său. Nimeni nu va bănui că motivul morţii sale poate fi altul decât şantajul crâncen efectuat ani în şir. Avem de-a face deci cu o deplasare a mobilului extrem de îndemânatică. Pentru a te întoarce de la premisa asasin – egal unul din personajele şantajate, pentru a dovedi întâi că premisa e falsă, iar apoi să începi să te apropii de cea autentică, trebuie operat un reviriment larg şi dificil. Prilejul mult aşteptat s-a ivit sâmbătă seara. Greşesc, doamnă?

Se aşternu tăcerea. Eleonora Olaru privea în gol, mască fără viaţă. Vorbi încet, abia mişcându-şi buzele:

— Nu, nu greşiţi. În mare, cel puţin. Aş vrea să precizez dintr-un bun început că nu regret o singură clipă ceea ce am făcut. Poate moartea lui Stratian… Pe fratele meu însă, dacă ar fi posibil, l-aş ucide încă o dată, în fiecare zi, de o mie de ori pe zi şi Dumnezeu – sunt convinsă – ar încuviinţa-o, deşi a poruncit să nu omori. Da, e o poveste tristă, un coşmar… O rană veche şi urâtă pe care timpul nu a reuşit să o vindece. Oftă. La 20 de ani, în urma unui incendiu, am rămas orfană. Părinţii mei locuiau în apropierea Gării de Nord pe o stradă distrusă în întregime. Odată cu părinţii am pierdut şi singurul sprijin material. Virgil – încă de pe atunci avocat cu clientelă, extrem de solicitat – m-a ajutat să-mi continui studiile. O investiţie sigură cu scadenţă diabolică. Bănuiesc, domnule maior, că acum, când cunoaşteţi adevăratul profil moral al fratelui meu, şi vă asigur că îl cunoaşteţi foarte puţin, o să vi se pară ciudat să aflaţi că tânărul jurist Virgil Olaru oferea aproape întreg câştigul său unor instituţii de binefacere. Mai mult, improvizase în locuinţa lui un mic orfelinat pentru copiii abandonaţi. Bineînţeles, gestul nu a rămas neobservat. Presa, avidă de senzaţional, a început să-l comenteze cu risipă de elogii, cucoanele din înalta societate,

subvenţionarele asociaţiei de ajutor *Pâinea zilnică*, s-au grăbit să-i deschidă uşile. O lume în care nu puteai pătrunde decât prin avere, celebritate sau excentricitate. *Causeur* fascinant, spiritual şi agreabil, Virgil a reuşit în scurt timp să se impună. S-a creat o modă: moda Virgil Olaru. S-au redeschis procese vechi, pricini uitate de mult, pentru că era *en vogue* să fii apărat de maestrul Olaru. În acelaşi timp, trei detectivi particulari răscoleau ţara în căutarea părinţilor care-şi abandonaseră copiii aflaţi în micul orfelinat particular. Şi dintr-o dată a izbucnit o epidemie de sinucideri. La 12 mai 1920, logodnicul meu şi-a pus capăt zilelor. Era şantajat de cineva care-şi semna ameninţările Vladimir Dumitraşcu. Îl cunoscusem prin intermediul fratelui meu, făcea parte din grupul lui intim şi fireşte nu mi-a trecut prin minte că Virgil şi Vladimir Dumitraşcu sunt una şi aceeaşi persoană. Logodnicul meu… A fost singurul om adevărat pe care l-am cunoscut, singura mea bucurie. Ce lucruri îngrozitoare ascundea n-am să aflu probabil niciodată… Vestea morţii lui m-a zdrobit literalmente. Devenisem o umbră. După opt luni părăseam sanatoriul cu un copil în braţe. Un copil cu un tată sinucigaş. Constituţie fizică plăpândă, mutilată sufleteşte, am acceptat mâna pe care Virgil mi-a întins-o încă o dată. Şi i-am rămas recunoscătoare… Eram bucuroasă că pot să-i fac unele servicii. În spatele lor însă se ascundeau manevre monstruoase. Dar lucrul acesta aveam să-l aflu întâmplător mai târziu, după douăzeci şi opt de ani. Virgil îmi explicase că odată cu noul regim, s-a interzis avocaţilor să primească alţi bani decât cei pe care justiţiabilii i-au achitat la colectivul de avocaţi. Şi cum clienţii săi ţineau cu tot dinadinsul să-şi arate recunoştinţa, instituise un adevărat labirint în care părţile interesate nu se întâlneau niciodată şi la al cărui capăt aşteptam eu. Din recunoştinţă pentru ceea ce fratele meu făcuse, mi-am botezat copilul Virgil. A urmat şcoala primară aici, apoi l-am înscris la internatul liceului Matei Basarab din Bucureşti. Fratele meu i-a

interzis categoric să ne viziteze. Dacă aş fi putut munci, dacă n-aş fi simţit în permanenţă dependenţa, dacă l-aş fi crescut eu…

Maiorul respira greu. Simţi privirea doctoriţei şi instinctiv îşi retrase mâna de la piept.

— Am avut nenumărate discuţii cu Virgil în sensul ăsta, dar mi-a fost literalmente imposibil să-l înduplec. Considera prezenţa băiatului în această casă compromiţătoare şi mi-a impus ferm să nu insist. Era un avocat excelent, domnule maior, şi vă imaginaţi ce lesne a putut să mă amăgească. Găsea aproape zilnic prilejul să-mi spună că suntem doi bătrâni, doi prieteni bătrâni, care în curând îşi vor lua adio de la cele pământeşti şi că întreaga avere va rămâne fiului meu. O avere de necrezut. Unsprezece imobile răspândite în toată ţara, sustrase naţionalizării, bijuterii, tablouri, bani în străinătate etc., etc. Ani în şir m-am hrănit cu iluzia asta. Şi într-o zi, cu totul întâmplător, am aflat adevărul. „Bătrânul meu prieten“ se logodise de curând şi nu avea deloc intenţia să renunţe la cele pământeşti. Cum diferenţa de vârstă era pur şi simplu penibilă, am considerat de datoria mea să-i atrag atenţia. Atinsesem fără să-mi dau seama un punct nevralgic. A reacţionat înspăimântător de violent. Mi-a demonstrat printre altele că mă detestă, că m-a urât întotdeauna pentru slăbiciunea şi candoarea mea, că sunt o cârpă, o infirmă. Am înţeles în sfârşit ceea ce ar fi trebuit să înţeleg de mult. Toată viaţa mea n-am fost decât o slugă proastă care s-a crezut stăpână. Şi, pentru ca tacâmul să fie complet, a ţinut să mă informeze că transcrie pe numele logodnicei, evident sub forma unei vânzări deghizate, toată averea sa.

Surâse trist, apoi continuă cu ochii la focul din cămin:

— Câteva zile mai târziu am făcut a doua descoperire, cu siguranţă cea mai îngrozitoare. Virgil îşi rezolva corespondenţa în birou şi, crezând probabil că sunt plecată, a intrat la toaletă fără să-şi încuie hârtiile ca de obicei. Mi-am aruncat ochii pe foaia din maşina de scris şi m-am

cutremurat. Era o scrisoare de şantaj semnată Vladimir Dumitraşcu. Prin faţa ochilor îmi defilau figurile înspăimântate ale sinucigaşilor. Am revăzut chipul logodnicului meu cu ştreangul de gât... Înţelesesem. Înţelesesem că, fără să ştiu, fără să-mi dau seama, ani de zile am fost complice, intermediind obţinerea banilor. Vă imaginaţi, domnule maior, ce tragedie a stârnit în mintea şi în inima mea! Aveam senzaţia că mâinile îmi sunt murdărite de sângele nenorociţilor care îşi luaseră viaţa, le auzeam strigătul insistent cerând răzbunare. Strângeam în pumn un *coupe-papier* hotărâtă să-l ucid îndată ce va intra în birou. Dintr-o dată mi-am amintit că am un copil, un copil cu un tată sinucigaş şi o mamă criminală... M-am retras în odaia mea. Mi-am procurat mulaje după toate cheile şi, îndată ce a plecat la Bucureşti, m-am apucat să-i răscolesc dosarele ascunse într-un safe mascat în zid, de a cărui existenţă nu ştie nimeni. Nici măcar dumneavoastră, domnule maior. Surâse. O incredibilă colecţie de păcate omeneşti pe bază de documente autentice. Scrisori, declaraţii, fotografii... Aşa am aflat că toţi, dar absolut toţi prietenii casei Olaru plăteau tribut şi pentru ce anume. Dedesubt, am găsit un pistolet *Beretta* din timpul războiului. Încercam să născocesc cazne pe măsura monstruozităţii lui. M-am gândit la un moment dat să-i înştiinţez „prietenii“ într-un fel sau altul, să le spun cine-i omul care le stoarce banii prin ameninţări, şi ca o sugestie să le pun arma la dispoziţie. I-am trecut pe toţi în revistă, cântărind atentă constituţia psihică a fiecăruia şi am conchis că e foarte puţin probabil să recurgă la crimă. De altfel, calculul pe care l-aţi făcut dumneavoastră şi care m-a pierdut.

Drăgan surprinse privirea maiorului. Îşi încleştă dinţii.

— Într-adevăr, de când eram mică manifestam un interes neobişnuit pentru mecanisme, dovedind oarecare îndemânare... Aşa s-a născut ideea unei crime care să nu necesite prezenţa fizică a asasinului. Procedeul l-aţi dedus

exact. Prietenii fratelui meu trebuiau să deruteze ancheta, toţi având motive să ucidă. Cu alte cuvinte, o crimă perfectă, care a dovedit totuşi imperfecţiuni. Imediat după moartea lui Virgil, Luigi Stratian mi-a mărturisit că era în birou când s-a tras şi că nimeni nu se afla prin apropiere. Înţelesese că e un truc, nu însă şi care anume. Îmi arunca în permanenţă o mie de aluzii despre motivele care m-ar fi determinat să pun la cale toată combinaţia. Asta i-a grăbit sfârşitul. Ghinionul a făcut ca istoria să se repete. Mircea Gheorghiu îl vizitează pe Luigi tocmai când acesta îşi primea glonţul. Aşa a trebuit să pun la cale o a treia crimă. Îşi ridică privirea oftând. Nu regret ce am făcut…

Dima plângea încetişor, ferindu-şi lacrimile.

Alexandra Macarie se apropie de fereastră. Îşi lipi fruntea fierbinte de sticlă, clătinând capul în stânga şi în dreapta. Se simţea uşurată. Un sentiment ciudat. De ajuns să întindă braţele ca să zboare…

Priveliştea albă, sărbătorească, cristal şi scântei de diamante, îi inundă ochii. Departe, peste troiene, soarele, o lumină rotundă, părea o portocală îngropată în zăpadă.

Înaintă elastică spre mijlocul camerei şi spuse simplu:

— Viscolul a încetat.

EPILOG

Cristea îşi desprinse ochii de pe chipul doctoriţei. Rândunicile căutau creştetul plopilor înfipţi pe marginea lacului, viori de argint ce vibrau sub adierile dimineţii.

Se uită discret la ceas. Douăsprezece şi jumătate. Nu prânzea înainte de două… Alexandra Macarie se juca ţinând între degete piciorul paharului gol.

— Mai ştii ceva despre oamenii aceia?

Doctoriţa păru să se trezească. Lăsă paharul şi îşi strecură palmele sub reverele jachetei.

— Nu prea multe. Gheorghiu, după ce şi-a executat pedeapsa, s-a dat la fund. N-am mai auzit niciodată vorbindu-se despre el. Mihăilă a făcut carieră ca fizician. Era un bărbat foarte capabil. Într-o vreme ne vedeam destul de des.

Bătrânul o scrută lung, apoi râse încetişor.

— Trebuie să înţeleg că nu ţi-a plăcut destul? Toată lumea vă socotea o pereche potrivită.

— După asta bănuiesc că s-a luat şi el. Îmi oferea o foaie de zestre completă: respect, admiraţie, poziţie socială. Îmi păsa prea puţin şi de respectul şi de admiraţia lui, n-aveam nevoie de poziţie socială. A fost unul din ăia care iubeşte o singură dată în viaţă. În privinţa asta nu mai era nimic de făcut. N-a uitat-o pe nevastă-sa până în ultima clipă…

— A murit?

— Da! oftă Alexandra şi aprinse altă ţigară.

— Fumezi mult.

— Azi mai mult ca de obicei… A murit acum cinci ani, într-un accident de avion la Zürich. Participa la nişte consfătuiri, în sfârşit, cam aşa ceva… Am citit anunţul în *România liberă* şi i-am telefonat lui fiu-său. El mi-a spus…

— Ce-a făcut băiatul?

Doctoriţa ridică din umeri.

— A terminat filologia, s-a însurat şi are doi copii. Nu-i seamănă lui Dan.

Bătrânului i se păru că desluşeşte o undă de regret în glasul Alexandrei.

— Mi-ar place, zâmbi, să ştiu cum gândeşte el azi… Mai era o fată, una rotundă, pufoasă, cu ceva de lebădă…

— Monica Ciuvăţ, râse doctoriţa. I-am operat băieţelul de hernie prin ’60, ’60 şi ceva. L-a aşteptat pe Panaitescu să iasă din închisoare şi s-au căsătorit.

— Fantastic! O dragoste ca în romane.

— Da… Mi s-a părut fericită şi m-am bucurat sincer.

— N-o prea iubeai altădată, surâse bătrânul.

— Mă enerva. Nu-mi plac femeile grase şi plângăreţe. Scâncea tot timpul…

Cristea alungă o albină care se rotea deasupra mesei. Smulse o floricică galbenă din glastră şi o învârti între degete.

— Spune-mi, Alexandra… Ai să-mi îngădui să te văd din când în când? Sunt prea bătrân ca să mai las ceva pe seama întâmplării.

Doctoriţa îi zâmbi cu căldură. Căţărat în răscrucile cerului, soarele scălda grădina într-o lumină de aur. Un băieţel îngenuncheat pe balustrada de lemn arunca pietricele în apă.

Cristea caută plasa cu iaurt, şi chemă ospătarul.

Cuprins

Prolog 5

1. Week-end la Tâncăbeşti 9
2. Noapte de groază 18
3. Roadele şantajului 27
4. Tatonări 34
5. Digresiunile maiorului Cristea 43
6. Bancnote însângerate 51
7. De ce ţi-e frică, Monica? 59
8. Sunt şantajat! 65
9. Profilul moral al avocatului Virgil Olaru 74
10. O crimă inutilă 79
11. Aprindeţi câte o ţigară! 88
12. Tensiune 110
13. Şantajistul 122
14. Reviriment la 180° 132
15. Secretul inginerului Mihăilă 143
16. Omul în pijama 150
17. Minciuna 160
18. Mărturisirile Alexandrei 166
19. Ce ascunzi dumneata, domnule Gheorghiu? 177

20. Impostorul 184
21. Omul din hrubă 195
22. Itinerarii 203
23. Fără busolă 209
24. Locotenentul Drăgan este nemulţumit 222
25. În plin coşmar 231
26. Sfârşit de week-end la Tâncăbeşti 236
Epilog 254